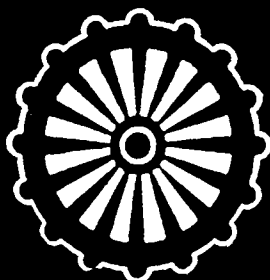

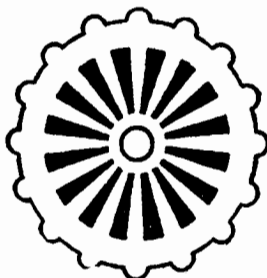
බුද්ධචයනතිත්ථිපිටකග්‍රන්ථමාලා: 35(ii)

සුත්‍රානතපිටකයෙහි

පටිසම්භිද්‍යමග්ගප්පකරණ

බුද්ධචර්යානිත්‍රිපිටකග්‍රන්ථමාලා: 35(ii)

සුත්‍රාන්තපිටකයෙහි

30 වන ග්‍රන්ථය

පටිසම්භිද්‍ය මග්ග පප්පකරණ

බුද්ධකනිකාය

ත්‍රයොදශ භාගය

පාඨශෝධනය

මොල්ලිගොඩ ප්‍රචචනොදය පිළිවෙත්හි උපප්‍රධානවෘත්තී
ලබ්‍රහ්ම ලඛනානන්ද අනුනායක සම්පීරයන්වහන්සේ

සිංහලානුවාදය

යථොක්ඛ අනුනායක සම්පීරයන්වහන්සේ හා උඩමාකඩවර
පුරාණ විහාරවාසී පණ්ඩිත කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර
සම්පීරයන්වහන්සේ

බු. ම. 2550

ක්‍රි. ම. 2006

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 35 (ii)

The Thirty Book in the
Suttanta-Pitaka
Khuddaka Nikāya (13)
30

PATISAMBHIDĀ

MAGGAPPAKARANA (II)

Edited by
Ven. Labugama Lankānanda Anunāyaka Thera

Translated into Sinhala by
The Said Anunāyaka Thera and
Pandit Karahampitigoda Sumanasāra Thera

සුභානාපිටකේ

බුද්ධකච්ඡායෝ

කෙරසමෝ භාෂෝ

සුත්‍රානාපිටකයෙහි

බුද්ධකච්ඡාය

ත්‍රයෝදශ භාගය

පටුන

CONTENTS

සංකාරක නිවේදනය	...	...	...	IX
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය	...	...	...	XI
සහායක ප්‍රකාශය	..	...	...	XIII
පාලිකේතය — PĀLI ALPHABET	...	...	...	XV
සංකේත නිරූපණය — ABBREVIATIONS	...	...	...	XVII
විසයසූචි	...	...	...	XIX
පෙළ හා පරිච්ඡේද	..	...	...	2-245
හැරාදිපාදනකාමණික,	...	...	...	247
පරිච්ඡේද	...	...	...	249-254

සංස්කාරක නිවේදනය

සුත්‍රාන්තපිටකයේ කුදුගත්සභියට අයත් පරිසමිද්ධමග්ගසංකරණයෙහි ද්විතීය භාගය බුද්ධජයනතිත්‍රිපිටකග්‍රන්ථමාලායෙහි පන්තියේ (35) වැනි ග්‍රන්ථයේ ද්විතීය භාගය යි. පරිසමිද්ධමග්ගපාකරණය එක් මැ ග්‍රන්ථයක් ලෙස සලකනලද නමුදු ග්‍රන්ථය ප්‍රමාණයෙන් විශාල වූ හෙයින් පරිශීලනය කරනුවන්ගේ පහසුව සඳහා ප්‍රකරණයේ පළමුවැනි වූ මහාවගීය ප්‍රථම භාගය සැටියෙන් ද, යුගනඛා - පඤ්ඤ යන වගී ද්විතීය භාගය සැටියෙන් ද පළකරවීමට සමත් කරන ලද්දේ ය. එහෙයින් මෙය බුද්ධකතීකායෙහි ත්‍රයොදශ (13) භාගය වේ මේ ද්විතීය භාගය යුගනඛාවගීයෙහි 'යුගනඛා කථා' ආදී දශකථායෙකින් ද, ප්‍රඤවගීයෙහි 'පඤ්ඤකථා' ආදී දශකථා - යෙකින් දැයි විසි කථායෙකින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වෙයි

පරිසමිද්ධමග්ගයෙහි දෙවැනි තුන්වැනි වගීථය සිංහල භාෂායෙන් අනුවාදය සඳහා ශ්‍රී ලංකා බෞද්ධමණ්ඩලය විසින් පණින මහාසථවිර දෙපොළක් වෙත පවරන ලද නමුදු එහි පාඨශෝධනය හෝ පරිවර්තනය හෝ සමාක්ෂයට නො පැමිණියෙන් එ මැ කාන්තාරය සංස්කාරක - මණ්ඩලය මගින් අප වෙත පවරන ලද විය. දවරැ දෙක විවිධ කාන්තාර - බාහුලයෙන් මරිකෙමින් සිරිමිහුදු සිංහල අනුවාදය සහිත පරිශුද්ධ ත්‍රිපිටකධර්මය ඉතා ඉක්මනින් ඇත්සමු කරනු සඳහා මේ ඉමහත් බර හිසින් පිළිගෙන 1962 දී පාඨශෝධනය හා පරිවර්තනය නිමහම් කළේය.

මේ දුෂකරයෙහි ලා අප දහම් අතැවැසි කලණමින් කරහම්පිපිගොඩ සුමනසාර පණින සථවිරයන් වහන්සේගේ අත්‍යන්තොපසාලනය ද, ත්‍රිපිටක සංස්කාරක උත්තරිතරමණ්ඩලයේ සහාය ද අපට ලැබුණුබව පවසමිහ. මෙතෙක් ලක්දිවැ මුද්‍රණයෙන් ප්‍රකාශයට නොපත් ත්‍රිපිටකයේ ග්‍රන්ථත්නයක් වූ 'පරිසමිද්ධමග්ගපාකරණය' පළකරවැලීමෙන් ජනිත කුශලයෙන් දිවසිත පරමාහාර ශ්‍රී චන්ද්‍රකාශිධාන නා ගිමපාණන් වහන්සේ හා ශ්‍රී ලබ්ධාරජය හා සංස්කෘතික කාශ්‍යාංශයෙහි අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් මුද්‍රණකාශයෙහි නිපුණත වූ පිත්තවත්ත ද ලොවී ලොවීතුරැසුව ලබන්ව' යි ආශංසනය කරමිහ.

මිට - ලොසසුන්වැඩ පත්තො

ලබ්ධම ලබ්ධානන්ද සථවිර
ත්‍රිපිටකසංස්කාරකමණ්ඩලයේ
ප්‍රධාන සමාදාක.

1971. 8. 21 ත්‍රිපිටක කාශ්‍යාලය,
කොළඹ මහානායකවාරිකාරාමය,
115, විජේරාම මාවත,
කොළඹ 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදෙශක:

එක්තැන් අමරපුරමහානිකායේ සභාපති අග්ගමහාපණ්ණීත බ්‍රහ්මභූතොති
ආනන්දමෙහෙත මහානායක මහාඥානපාලයන් වහන්සේ.

සභාපති:

අගංගම විද්වත්පරිවේණාධිපති පණ්ණීත කෝදයොති ශ්‍රී ඥානාලොක -
දක්ෂිණලකායෙහි ප්‍රධාන සංඝ නායකඥානපාලයන් වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක:

මොල්ලිගොඩ ප්‍රච්චනොදය පිරිවෙත්ති උපප්‍රධානාචාර්ය පණ්ණීත ලබ්‍රහ්ම
ලකානන්ද - කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණී සංග්‍රහණී මහාසංඝසභාවේ
අනුනායකඥානපාලයන් වහන්සේ.

දෙමටගොඩ ධම්පුතාලම විද්වතුංගධිපති පණ්ණීත පරමාභාර පණ්ණානන්ද
(ඩී. ඒ. ලක්මන්) කොළඹ නවකෝට්ටේ ප්‍රධාන සංඝනායකඥානපාලයන්
වහන්සේ.

තිඟුල්-මාකඩවර විහාරාධිපති පණ්ණීත කරහම්පිටිගොඩ සුමනාර
ඥානපාලයන් වහන්සේ.

ලෙඩකාධිකාරී:

බෞද්ධාලොක මාවතේ බෞද්ධාලොක විහාරාධිපති පණ්ණීත දොරගමුණි
ධම්මපාල කොළඹ පළාතේ ප්‍රධාන නායකඥානපාලයන් වහන්සේ.

සභාපති ප්‍රකාශය

ආගම නාමයෙන් ප්‍රසිද්ධ පස්මහසඟියෙහි බුද්ධභික්ෂුකායම ඇතුළත් 'පටිසම්භිද්ධමය්‍ය' දෙවන භාගය මෙය වේ. මෙහි පළමු වන භාගය කලකට පෙර බුද්ධ වියා. ප්‍රතිසම්භිද්ධමය්‍ය පිළිබඳ වැ කියයුතු හැම එහි සංඥාපනයෙහි සඳහන් වනුයෙන් මෙහි දී ද ප්‍රකාශ කිරීම අවශ්‍ය නො වේ.

බුද්ධජයන්තිය නිමිති කොට පාළිබ්‍රමය සියබසට අරවා මහාජනයා අත තබන්නට ලක්රජය ඉදිරිපත්වීමෙහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් මෙතේ 'පටිසම්භිද්ධමය්‍ය' ය ප්‍රකාශයට පත් වෙයි. මෙයට කලින් මේ ප්‍රකරණය දිවයිනෙහි බුද්ධ නො වියා. විදේශයෙහි බුද්ධ පොත් ද මෙරට පුස්තකාලපොත් ද සහදා බලත් මැ විවිධ පාඨ ආකූලව්‍යාකූල වැ ඇති බව පෙනේ. එයින් මෙහි පරිවර්තනකායීයට වඩා පාඨශෝධනය අතීතය දුෂකර දැක් වැ පැවැතිණ. එසේ වුව ද, හෙල මුද්‍රණයෙහි ලා පණ්ණිකජනයාගේ ප්‍රසාදයට හෙතු වන සැටියෙන් පාඨශෝධනය බෙහෙවින් සම්පූර්ණ වැ ඇත. සුභනදාස-කපාලසාන'යෙහි සිටි ගාථාපඬුකරියෙහි ශෝධන ආදිය හා තෝරා අධ්‍යයනය කළ පාඨානන්තර හා බලත් මැ පාඨශෝධනයෙහි විශිෂ්ටතාවය වටහාගත හැකි වෙයි. මේ කායීයෙහි දී තත්ව්‍යාකරණාදියෙහිත් සාධකපාත්‍රපිටකපාළියෙහිත් හසල බුද්ධි ඇති පණ්ණිකාපායී ලබුගම ශ්‍රී ලක්ෂ්‍යානන්ද අනුනායක මහාසංචරියන් වහන්සේ නිසුනන වූ හ. පරිවර්තනකායීයෙහි ලා හාභාශාසත්‍රාදියෙහිත් ධර්මවිනයෙහිත් පරිපක්කබුද්ධි ඇති රාජකීයපණ්ණික කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාරසංචරියන් වහන්සේ ඔබට සහාය වැ සිටියහ. මෙසේ මේ දෙදෙනා වහන්සේ කළ ශාසනසම්ප්‍රදාය ඉතා උසස් කොට මෙහි දී ප්‍රකාශ කරමිහ.

මහාජනයා කෙරෙහි අප්‍රකාශ වැ පැවැති 'පටිසම්භිද්ධමය්‍ය' ය සියබසින් කියවා ශාසනය කෙරෙහි සුද්ධාසාවත් ඇති කොට හෙතැ දෙලෝවැඩ හා කෙළවරැ නිවන්සම්පත් සිද්ධි කැරැගනින්වසි පනමිහ.

ශාසනයෙහි කැමැති,
කෝදශොධ සිවිකොලොක නායකසංචර
ත්‍රිපිටකමණ්ඩලයෙහි සභාපති.

THE PALI ALPHABET

IN SINHALA CHARACTERS.

VOWELS

අ ා අ ා ඉ ා ඒ ා උ ා ඌ ා ඍ ා ඔ ා

CONSONANTS

	කka	ඛkha	ගga	ඝgha	ඞgha
	චca	ඡcha	ජja	ඣjha	ඤñha
	ටta	ඨtha	ඨda	ඨdha	ණṇha
	තta	ථtha	දda	ධdha	භbha
	පpa	ඵpha	බba	භbha	මma
යya	රra	ලla	වva	සsa	හha
					ල්la
					අංm

කka	කාkā	කිki	කීkī	කුku	කූkū	කෙke	කෝkō
ඛkha	ඛාkhā	ඛිkhi	ඛීkhī	ඛුkhu	ඛූkhū	ඛෙkhe	ඛෝkhō
ගga	ගාgā	ගිgi	ගීgī	ගුgu	ගූgū	ගෙge	ගෝgō

Conjunct - Consonants

කකka	කෙකෙකිka	ත්tr	මම්mpha
කඛkka	කෙඛඛkha	ද්dda	මඬ, මිඬmha
කඝkka	කෙඝඝgha	ඬddha	මභmbha
භ්kri	භ්ඡ, ඡඡcha	ද්dra	මම්mma
භ්kva	භ්ඡ, ඡඡja	ඬ, ඬdva	මභmha
භ්khyā	භ්ඣ, ඣඣjha	ධ්dhva	ය්, ය්yya
භ්kha	ච්ta	භ්bha	ය්yha
ග්ga	ථ්, ඨ්tha	භ්bha	ල්lla
ග්gha	ඨ්ddha	භ්bha	ල්lyā
භ්ka	ඨ්ddha	භ්bha	ල්lha
ග්ga	ණ්ṇha	භ්bha	මභmha
භ්kha	භ්bha	භ්bha	ය්ssa
භ්gā	භ්bha	භ්bha	ය්sma
භ්gā	භ්bha	භ්bha	ය්sva
ච්cca	භ්bha	භ්bha	ය්hma
ච්ccha	භ්bha	භ්bha	ය්hva
ඡ්jja	භ්bha	භ්bha	ල්lha
ඡ්jjha	භ්bha	භ්bha	

සුභකතාපිටකේ පටිසම්භිද්ධගෙහසස

දුතියභාග - විසයසූචි

විෂයය

පිටකකොෂි

2. සුභනද්ධවගෙහා

2 - 153

1. සුභනෙඤ්ඤාකර්මය	...	...	...	2 - 21
2. සච්ඡාකර්මය	...	...	...	20 - 37
3. බොජ්ඣංගධර්මය	...	...	...	38 - 63
4. මේඛනාකර්මය	...	...	...	64 - 81
5. විරාගකර්මය	...	...	...	80 - 91
6. පටිසම්භිද්ධකර්මය	...	...	...	90 - 111
7. ධම්මවක්කකර්මය	...	...	...	110 - 123
8. ලොකුත්තරකර්මය	...	...	...	122 - 127
9. බලකර්මය	...	...	...	126 - 141
10. සුඤ්ඤානාකර්මය	...	...	...	140 - 153

3. පඤ්ඤාවගෙහා

154 - 245

1. පඤ්ඤාකර්මය	...	...	...	154 - 181
2. ඉද්ධිකර්මය	...	...	...	182 - 195
3. අභිනම්මකර්මය	...	...	...	196 - 201
4. විවේකකර්මය	...	...	...	202 - 207
5. චරිතකර්මය	...	...	...	208 - 209
6. පාටිභාරිකකර්මය	...	...	...	210 - 215
7. සමප්පිකකර්මය	...	...	...	216 - 217
8. සභ්භිකකර්මය	...	...	...	218 - 225
9. විපක්කනාකර්මය	...	...	...	226 - 239
10. මාභිකාකර්මය	...	...	...	240 - 245
භාෂාදිපාදසූචි	...	...	...	247 -
පටිපාටිවිවරණසූචි	...	...	...	249 -

සුභානන්දිවතෙ

පටිසම්මුඛද්වයෙහි

දුර්වයා හාගො

සුගතද්වයෙහි

සුභනන්දවග්ගෙ බුද්ධකතියායො පටිසම්භිද්ධගෙහා

2. සුභනන්දවග්ගෙහා

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස.

1

සුභනන්දකථා

ඵටං මෙ සුතං: එකං සමයං අයස්මි ආනන්දෙ කොෂමිතිං විහරති කොසිතාරාමෙ. තත්ත ඛො අයස්මි ආනන්දෙ භික්ඛු ආමනෙතයි 'ආවුසො භික්ඛවෝ'ති. 'ආවුසො'ති ඛො තෙ භික්ඛු අයස්මිතො ආනන්දස්ස පට්ටස්සොසුං. අයස්මි ආනන්දෙ එතදවොච:

යො හි කොපි ආවුසො භික්ඛු වා භික්ඛුහී වා මම සන්තිකෙ අරහත්ත-පත්තං¹ බ්‍යාකරොති, සබ්බො භො² චතුති මග්ගෙහි එතෙසං වා අඤ්ඤ-තරෙත. කතමෙහි චතුති:

ඉධාවුසො භික්ඛු සමථපුබ්බභිගමං විපස්සනං භාවෙති, තස්ස සමථ-පුබ්බභිගමං විපස්සනං භාවයතො මග්ගො සඤ්ජායති, තො තං මග්ගං ආසෙවති භාවෙති බහුලීකරොති, තස්ස තං මග්ගං ආසෙවතො භාවයතො බහුලීකරොතො සඤ්ඤාදර්ශනා³ පභීයන්ති. අනුසයා බ්‍යන්තීභොන්ති.⁴

පුනචපරං ආවුසො භික්ඛු විපස්සනාපුබ්බභිගමං සමථං භාවෙති, තස්ස විපස්සනාපුබ්බභිගමං සමථං භාවයතො මග්ගො සඤ්ජායති, තො තං මග්ගං ආසෙවති භාවෙති බහුලීකරොති, තස්ස තං මග්ගං ආසෙවතො භාවයතො බහුලීකරොතො සඤ්ඤාදර්ශනා³ පභීයන්ති, අනුසයා බ්‍යන්තීභොන්ති.

පුනචපරං ආවුසො භික්ඛු සමථවිපස්සනං සුනනද්ධිං⁵ භාවෙති, තස්ස සමථවිපස්සනං සුනනද්ධිං භාවයතො මග්ගො සඤ්ජායති, තො තං මග්ගං ආසෙවති භාවෙති බහුලීකරොති, තස්ස තං මග්ගං ආසෙවතො භාවයතො බහුලීකරොතො සඤ්ඤාදර්ශනා පභීයන්ති, අනුසයා බ්‍යන්තීභොන්ති.

1 අරහත්තපත්තං - අභි, අරහත්තපත්ති - , අරහත්තං - ස්‍යා, අරහත්තපත්තං
අත්තං - සු 2 සබ්බො - මජ්ඣ, ස්‍යා, PTS
3 සඤ්ඤාදර්ශනා - මජ්ඣ, ස්‍යා, PTS 4 ව්‍යන්තී භොන්ති - අභි
5 සුනනද්ධිං - ස

භාවෙතීති කථං භාවෙතී: ආචර්ජනෙනා භාවෙතී, ජානනෙනා භාවෙතී, පසුනෙනා භාවෙතී, පච්චවේක්ඛනෙනා භාවෙතී, විතතං අභිධම්මනෙනා භාවෙතී, සංඛාරං අභිමුච්චනෙනා භාවෙතී, විරියං පග්ගණනෙනා භාවෙතී, සතිං උපට්ඨපෙතෙනා භාවෙතී, විතතං සමාදානෙනා භාවෙතී, පඤ්ඤාය පජානනෙනා භාවෙතී, අභිඤ්ඤායං අභිජානනෙනා භාවෙතී, පරිඤ්ඤායං පරිජානනෙනා භාවෙතී, පභාතබ්බං පජ්ඣනෙනා භාවෙතී, භාවෙතබ්බං භාවෙතෙනා භාවෙතී, සච්ඡිකාතබ්බං සච්ඡිකාරොතෙනා භාවෙතී. එවං භාවෙතී.

බහුලීකරොතීති කථං බහුලීකරොතී: ආචර්ජනෙනා බහුලීකරොතී, ජානනෙනා බහුලීකරොතී, පසුනෙනා බහුලීකරොතී, පච්චවේක්ඛනෙනා බහුලීකරොතී, විතතං අභිධම්මනෙනා බහුලීකරොතී, සංඛාරං අභිමුච්චනෙනා බහුලීකරොතී, විරියං, පග්ගණනෙනා බහුලීකරොතී, සතිං උපට්ඨපෙතෙනා බහුලීකරොතී, විතතං සමාදානෙනා බහුලීකරොතී, පඤ්ඤාය පජානනෙනා බහුලීකරොතී, අභිඤ්ඤායං අභිජානනෙනා බහුලීකරොතී, පරිඤ්ඤායං පරිජානනෙනා බහුලීකරොතී, පභාතබ්බං පජ්ඣනෙනා බහුලීකරොතී, භාවෙතබ්බං භාවෙතෙනා බහුලීකරොතී, සච්ඡිකාතබ්බං සච්ඡිකාරොතෙනා බහුලීකරොතී, එවං බහුලීකරොතී.

තස්ස තිං මග්ගං ආසෙවතො භාවයතො බහුලීකරොතො සඤ්ඤාජනා: පඨියන්ති අනුසයං බ්‍යන්තිගොන්ති'ති කථං. සංයෝජනා: පඨියන්ති, අනුසයං බ්‍යන්තිගොන්ති: සොභාපතර්මග්ගෙන සකකායදිට්ඨි විචිකිට්ඨ, සිලබ්බතපරාමාසො ඉමාති තිණි සඤ්ඤාජනාති පඨියන්ති, දිට්ඨානුසයො විචිකිට්ඨානුසයො ඉමෙ දො අනුසයං බ්‍යන්තිගොන්ති. සකදායාමිග්ගෙන ඔදාරිකං කාමරාගසඤ්ඤාජනං පරිසසඤ්ඤාජනං ඉමාති දො සඤ්ඤාජනාති පඨියන්ති, ඔදාරිකො කාමරාගානුසයො පරිසානුසයො ඉමෙ දො අනුසයං බ්‍යන්තිගොන්ති. අනාගාමිග්ගෙන අණුසගගතං කාමරාගසඤ්ඤාජනං පරිසසඤ්ඤාජනං ඉමාති දො සඤ්ඤාජනාති පඨියන්ති, අණුසගගතො කාමරාගානුසයො පරිසානුසයො ඉමෙ දො අනුසයං බ්‍යන්තිගොන්ති. අරහත්තමග්ගෙන රූපරාගො අරූපරාගො මානො උඤ්චිවං අවිජ්ජා ඉමාති පඤ්ච සඤ්ඤාජනාති පඨියන්ති, මානානුසයො භවිරාගානුසයො අවිජ්ජානුසයො ඉමෙ තයො අනුසයං බ්‍යන්තිගොන්ති, එවං සංයෝජනා: පඨියන්ති, අනුසයං බ්‍යන්තිගොන්ති.

අබ්‍යාපාදවසෙන විතතස්ස එකග්ගතා අවිකේධපො සමාධි - පෙ - ආලෝකසඤ්ඤාවතො විතතස්ස එකග්ගතා අවිකේධපො සමාධි - පෙ - පච්චික්ඛානානුපයස්සි අසායාතවසෙන, පච්චික්ඛානානුපයස්සි පසුනාතවසෙන විතතස්ස එකග්ගතා අවිකේධපො සමාධි, තත්ථ ජාතෙ ධම්මෙ අතිච්චතො අනුපසංනට්ඨන විපස්සනා, දුක්ඛතො අනුපසංනට්ඨන විපස්සනා, අනතතතො අනුපසංනට්ඨන විපස්සනා, ඉති පඨමං සම්පො, පච්ඡ, විපස්සනා. තෙන වුච්චති: "සමථපුබ්බිතමං විපස්සනං භාවෙතී"¹

1. සඤ්ඤාජනාති - මජ්ඣිම, සෘ: PTS.

2. භාවෙතීති - මජ්ඣිම.

භාවේතීනී චතශ්කො භාවනා: තත් ජාතානං ඛම්මානං අනතී-
චතතනට්ඨෙන භාවනා, ඉන්ද්‍රියානං එකරසට්ඨෙන භාවනා, තදුපගචිරිං-
චාභතට්ඨෙන භාවනා, අංගෙචතට්ඨෙන භාවනා.

මනෝභා සංස්කාරයතීනී කථං මනෝභා සංස්කාරයතී: දක්ඛනට්ඨෙන සම්මා-
දිට්ඨි මනෝභා සංස්කාරයතී, අනිතිරොපනට්ඨෙන සම්මානඛිකපෙප, මනෝභා
සංස්කාරයතී -පෙ- අවිකේඛපට්ඨෙන සම්මාසමාධි මනෝභා සංස්කාරයතී. එවං
මනෝභා සංස්කාරයතී.

“හො තං මහතං අංගෙචතී භාවෙතී ඛුලිකරොති.” ආශෙචතීනී
කථං අංගෙචතී: අචර්ජනෙනා අංගෙචතී, ජාතෙනා අංගෙචතී -පෙ-
සච්ඡිකාතබ්බං සච්ඡිකරොතෙනා අංගෙචතී, එවං අංගෙචතී.

භාවේතීනී කථං භාවෙතී: අචර්ජනෙනා භාවෙතී, ජාතෙනා
භාවෙතී -පෙ- සච්ඡිකාතබ්බං සච්ඡිකරොතෙනා භාවෙතී, එවං භාවෙතී.

ඛුලිකරොතිනී කථං ඛුලිකරොති: අචර්ජනෙනා ඛුලිකරොති
ජාතෙනා ඛුලිකරොති -පෙ- සච්ඡිකරොතෙනා ඛුලිකරොති.
එවං ඛුලිකරොති.

තස්ස භං මහතං ආශෙචතො භංඛගතො ඛුලිකරොතො
සංඝෙඤ්ජජනා පඨිගහති, අනුසයං බ්‍රහ්මභික්ෂුණානිනී කථං සංඝෙඤ්ජජනා:
පඨිගහති, අනුසයං බ්‍රහ්මභික්ෂුණානි: හොතාපතතිමහෙඤ්ජන සක්කාය-
දිට්ඨි විචිකිච්ජ, සිලබ්බපරාමාසො ඉමානි තිණි සංඝෙඤ්ජජනානි පඨිගහති,
දිට්ඨානුසයො විචිකිච්ජානුසයො ඉමෙ දො අනුසයං බ්‍රහ්මභික්ෂුණානි.
සකදායාමිමහෙඤ්ජන ඕලාරිකං කාමරාගසංඝෙඤ්ජජනං පරිසංඝෙඤ්ජජනං
ඉමානි දො සංඝෙඤ්ජජනානි පඨිගහති, ඕලාරිකො කාමරාගානුසයො
පරිසානුසයො ඉමෙ දො අනුසයං බ්‍රහ්මභික්ෂුණානි. අනාගාමිමහෙඤ්ජන
අඤ්ඤාභගතං කාමරාගසංඝෙඤ්ජජනං පරිසංඝෙඤ්ජජනං ඉමානි දො
සංඝෙඤ්ජජනානි පඨිගහති, අඤ්ඤාභගතො කාමරාගානුසයො පරිසානුසයො
ඉමෙ දො අනුසයං බ්‍රහ්මභික්ෂුණානි. අරහතමහෙඤ්ජන රූපරාගො අරූප-
රාගො මහො උඤ්චිවං අචර්ජ: ඉමානි පඤ්ච සංඝෙඤ්ජජනානි පඨිගහති,
මානානුසයො භවිරාගානුසයො අචර්ජානුසයො, ඉමෙ තයො අනුසයං
බ්‍රහ්මභික්ෂුණානි. එවා සංඝෙඤ්ජජනානි පඨිගහති, අනුසයං බ්‍රහ්මභික්ෂුණානි

එවං සමථපුබ්බඛිතමිං විපස්සනං භාවෙතී.

කථං විපස්සනාපුබ්බඛිතමිං සමථං භාවෙතී: අනිච්චතො අනුපස්ස-
නට්ඨෙන විපස්සනා, දුක්ඛතො අනුපස්සනට්ඨෙන විපස්සනා, අනත්තතො
අනුපස්සනට්ඨෙන විපස්සනා, තත් ජාතානං ඛම්මානස්ස චොස්සඤ්ජා-
රමමණ්ණකා:1 විත්තස්ස එකභගතා අවිකේඛපො සමාධි. ඉති පඨමි.
විපස්සනා පච්ජ සමිථො. තෙන ථුච්චති: “විපස්සනාපුබ්බඛිතමිං සමථං
භාවෙතී.”2

1 චොස්සඤ්ජාරමමණ්ණකා - මජ්ඣිම, විවක්ඛානාරමමණ්ණකා - ෧

2. භාවෙතී - මජ්ඣිම.

භාවයෙහි ව්‍යාප්තිය: භාවය: -පෙ- ආශ්වාසයෙන් භාවය: මගෙන් සැදුණුයැයි කථා මගෙන් සැදුණුයැයි -පෙ- එවිං මගෙන් සැදුණුයැයි -පෙ- එවිං සැදුණුයැයි පවසනු, අනුසන්ධාන, බන්ධන, එවිං ආරම්භයෙන් සම්ප්‍රදායය. සුගතභාවය: භාවය:.

කථා: ගොවරයෙන් සම්ප්‍රදායය: සුගතභාවය: භාවය: උදාව: ප්‍රභවය: විතර්කය එකඟතාවය: අවිකල්පය: සමාධි නිරෝධගොවරය, අවිජ්ජා ප්‍රභවය: අනුප්‍රාප්තයෙන් විප්‍රාප්තය: නිරෝධගොවරය: ඉති ගොවරයෙන් සම්ප්‍රදායය: එකර්ත: ගොවරය, සුගතභාවය: ගොවරය, අසූර්‍යමය: නාස්තිව්‍යාප්තිය. තෙත වුවකි: 'ගොවරයෙන් සම්ප්‍රදායය: සුගතභාවය: භාවය:.' (භාවය: -පෙ-)

කථා: ප්‍රාග්ධනවේදයෙන් සම්ප්‍රදායය: සුගතභාවය: භාවය: උදාව: සහගතයෙහි ප්‍රභවය ව බැසී ව ප්‍රභවය: විතර්කය එකඟතාවය: අවිකල්පය: සමාධි නිරෝධගොවරය, අවිජ්ජාසහගතයෙහි ප්‍රභවය ව බැසී ව ප්‍රභවය: අනුප්‍රාප්තයෙන් විප්‍රාප්තය: නිරෝධගොවරය. ඉති ප්‍රාග්ධනවේදයෙන් සම්ප්‍රදායය: එකර්ත: ගොවරය, සුගතභාවය: ගොවරය, අසූර්‍යමය: නාස්තිව්‍යාප්තිය. තෙත වුවකි: 'ප්‍රාග්ධනවේදයෙන් සම්ප්‍රදායය: සුගතභාවය: භාවය:.' -පෙ-

කථා: පරිවර්තනයෙන් සම්ප්‍රදායය: සුගතභාවය: භාවය: උදාව: සහගතයෙහි ප්‍රභවය ව බැසී ව පරිවර්තනය: විතර්කය එකඟතාවය: අවිකල්පය: සමාධි නිරෝධගොවරය, අවිජ්ජාසහගතයෙහි ප්‍රභවය ව බැසී ව පරිවර්තනය: අනුප්‍රාප්තයෙන් විප්‍රාප්තය: නිරෝධගොවරය. ඉති පරිවර්තනයෙන් සම්ප්‍රදායය: එකර්ත: ගොවරය, සුගතභාවය: ගොවරය, අසූර්‍යමය: නාස්තිව්‍යාප්තිය. තෙත වුවකි: 'පරිවර්තනයෙන් සම්ප්‍රදායය: සුගතභාවය: භාවය:.' -පෙ-

කථා: ව්‍යාප්තියෙන් සම්ප්‍රදායය: සුගතභාවය: භාවය: උදාව: සහගතයෙහි ප්‍රභවය ව බැසී ව ව්‍යාප්තිය: විතර්කය එකඟතාවය: අවිකල්පය: සමාධි නිරෝධගොවරය, අවිජ්ජාසහගතයෙහි ප්‍රභවය ව බැසී ව ව්‍යාප්තිය: අනුප්‍රාප්තයෙන් විප්‍රාප්තය: නිරෝධගොවරය. ඉති ව්‍යාප්තියෙන් සම්ප්‍රදායය: එකර්ත: ගොවරය, සුගතභාවය: ගොවරය, අසූර්‍යමය: නාස්තිව්‍යාප්තිය. තෙත වුවකි: 'ව්‍යාප්තියෙන් සම්ප්‍රදායය: සුගතභාවය: භාවය:.' -පෙ-

කථා: විවිධත්වයෙන්¹ සම්ප්‍රදායය: සුගතභාවය: භාවය: උදාව: සහගතයෙහි ප්‍රභවය ව බැසී ව විවිධත්වයෙන්² විතර්කය එකඟතාවය: අවිකල්පය: සමාධි නිරෝධගොවරය, අවිජ්ජාසහගතයෙහි ප්‍රභවය ව බැසී ව විවිධත්වයෙන් අනුප්‍රාප්තයෙන් විප්‍රාප්තය: නිරෝධගොවරය. ඉති විවිධත්වයෙන් සම්ප්‍රදායය: එකර්ත: ගොවරය, සුගතභාවය: ගොවරය, අසූර්‍යමය: නාස්තිව්‍යාප්තිය. තෙත වුවකි: 'විවිධත්වයෙන් සම්ප්‍රදායය: සුගතභාවය: භාවය:.' -පෙ-

1 විවිධත්වය - සි 1, 3.

2 විවිධත්වය - සි 1, 3.

කර්ම. සත්ත්වයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඛ. භාවෙහි: උදාවීමට ප්‍රථමයෙන් විත්තය ඵලයෙන් අවිනිශ්චය, සමාධි සන්තො: හෙති නිරෝධගොචරො, අවිජ්ජං ප්‍රථමයෙන් අනුප්‍රාප්තයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සත්ත්ව හෙති නිරෝධගොචරො. ඉති සත්ත්වයෙකු සම්පූර්ණයෙන් ඵලයෙන් සත්ත්ව, සුභනඛ: හෙති, අසුභනඛ: නාතිවිත්තනති. තෙන වුච්චති: 'සත්ත්වයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඛ. භාවෙහි' - පෙ-

කර්ම. පණ්ණාසකයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඛ. භාවෙහි: උදාවීමට ප්‍රථමයෙන් විත්තය ඵලයෙන් අවිනිශ්චය, සමාධි පණ්ණාසකයෙකු හෙති නිරෝධගොචරො, අවිජ්ජං ප්‍රථමයෙන් අනුප්‍රාප්තයෙකු සම්පූර්ණයෙන් පණ්ණාසකයෙකු හෙති නිරෝධගොචරො. ඉති පණ්ණාසකයෙකු සම්පූර්ණයෙන් ඵලයෙන් සත්ත්ව, සුභනඛ: හෙති, අසුභනඛ: නාතිවිත්තනති. තෙන වුච්චති: 'පණ්ණාසකයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඛ. භාවෙහි.' - පෙ-

කර්ම. විමුක්තයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඛ. භාවෙහි: උදාවීමට ප්‍රථමයෙන් විත්තය ඵලයෙන් අවිනිශ්චය, සමාධි කාමාසවෙත අනාසවො හෙති නිරෝධගොචරො, අවිජ්ජං ප්‍රථමයෙන් අනුප්‍රාප්තයෙකු සම්පූර්ණයෙන් අවිජ්ජාසවො විමුක්තයෙකු හෙති නිරෝධගොචරො. ඉති රාගපිරිතො: චෙතො-විමුක්තො, අවිජ්ජාපිරිතො, පණ්ණාසකයෙකු. ඉති විමුක්තයෙකු සම්පූර්ණයෙන් ඵලයෙන් සත්ත්ව, සුභනඛ: හෙති, අසුභනඛ: නාතිවිත්තනති. තෙන වුච්චති: 'විමුක්තයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඛ. භාවෙහි.' - පෙ-

කර්ම. අනාසවයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඛ. භාවෙහි: උදාවීමට ප්‍රථමයෙන් විත්තය ඵලයෙන් අවිනිශ්චය, සමාධි කාමාසවෙත අනාසවො හෙති නිරෝධගොචරො, අවිජ්ජං ප්‍රථමයෙන් අනුප්‍රාප්තයෙකු සම්පූර්ණයෙන් අවිජ්ජාසවො අනාසවො හෙති නිරෝධගොචරො. ඉති අනාසවයෙකු සම්පූර්ණයෙන් ඵලයෙන් සත්ත්ව, සුභනඛ: හෙති, අසුභනඛ: නාතිවිත්තනති. තෙන වුච්චති: 'අනාසවයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඛ. භාවෙහි.' - පෙ-

කර්ම. තරණයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඛ. භාවෙහි: උදාවීමට ප්‍රථමයෙන් විත්තය ඵලයෙන් අවිනිශ්චය, සමාධි තරණයෙකු හෙති නිරෝධගොචරො, අවිජ්ජං ප්‍රථමයෙන් අනුප්‍රාප්තයෙකු සම්පූර්ණයෙන් තරණයෙකු හෙති නිරෝධගොචරො. ඉති තරණයෙකු සම්පූර්ණයෙන් ඵලයෙන් සත්ත්ව, සුභනඛ: හෙති, අසුභනඛ: නාතිවිත්තනති. තෙන වුච්චති: 'තරණයෙකු සම්පූර්ණයෙන් සුභනඛ. භාවෙහි' - පෙ-

කථාං අනිමිතතාවයෙන් සමප්පිපසානං සුගතභාවං භාවෙති: උදාවං පජ්ඣතො විතතස්ස එකගතා අවිකේතපො සමාධි සබ්බන්තිකේතනති අනිමිතතො භොති නිරෝධගොචරො, අවිජ්ජං පජ්ඣතො අනුපසානවේදන විපසානා සබ්බන්තිකේතනති අනිමිතතා භොති නිරෝධගොචරා. ඉති අනිමිතතාවයෙන් සමප්පිපසානා එකරසා භොනති, සුගතභාවා භොනති, අඤ්ඤාමඤ්ඤං නාතිවතතනති. තෙන වුවිති: 'අනිමිතතාවයෙන් සමප්පිපසානං සුගතභාවං භාවෙති.' -පෙ-

කථාං අප්පණ්ණිතිතාවයෙන් සමප්පිපසානං සුගතභාවං භාවෙති: උදාවං පජ්ඣතො විතතස්ස එකගතා අවිකේතපො සමාධි සබ්බන්තිකේතනති අප්පණ්ණිතිතො භොති නිරෝධගොචරො, අවිජ්ජං පජ්ඣතො අනුපසානවේදන විපසානා සබ්බන්තිකේතනති අප්පණ්ණිතිතා භොති නිරෝධගොචරා. ඉති අප්පණ්ණිතිතාවයෙන් සමප්පිපසානා එකරසා භොනති, සුගතභාවා භොනති, අඤ්ඤාමඤ්ඤං නාතිවතතනති. තෙන වුවිති: 'අප්පණ්ණිතිතාවයෙන් සමප්පිපසානං සුගතභාවං භාවෙති.' -පෙ-

කථාං සුඤ්ඤාතාවයෙන් සමප්පිපසානං සුගතභාවං භාවෙති: උදාවං පජ්ඣතො විතතස්ස එකගතා අවිකේතපො සමාධි සබ්බන්තිකේතනති සුඤ්ඤාතො භොති නිරෝධගොචරො, අවිජ්ජං පජ්ඣතො අනුපසානවේදන විපසානා සබ්බන්තිකේතනති සුඤ්ඤාතො භොති නිරෝධගොචරා. ඉති සුඤ්ඤාතාවයෙන් සමප්පිපසානා එකරසා භොනති, සුගතභාවා භොනති, අඤ්ඤාමඤ්ඤං නාතිවතතනති. තෙන වුවිති: 'සුඤ්ඤාතාවයෙන් සමප්පිපසානං සුගතභාවං භාවෙති.'

භාවෙතීති වතස්සො භාවනා: තත්ථ ජාතානං ධම්මානං අනතිවතනනවේදන භාවනා, ඉන්ද්‍රියානං එකරසවේදන භාවනා, කුප්පගවීරියවාහනවේදන භාවනා, අසංවෙනවේදන භාවනා:

මග්ගො සඤ්ජායතීති කථං මග්ගො සඤ්ජායති -පෙ- එවං මග්ගො සඤ්ජායති. එවං සඤ්ඤාජනා පභිසන්ති, අනුසයා බ්‍යන්තිභොනති. එවං සුඤ්ඤාතවේදන සමප්පිපසානං සුගතභාවං භාවෙති.

ඉමෙහි සොලුති අංකාරෙහි සමප්පිපසානං සුගතභාවං භාවෙති.

එවං සමප්පිපසානං සුගතභාවං භාවෙති.

කථාං ධම්මුදාවිවිච්ඡායනං මානසං¹ භොති: අනිවිච්ඡා මහසිකරොතො ඔනාසො උප්පජ්ජති, 'මහාසො ධම්මො'ති ඔනාසං අවිජ්ජති. තතො විකේතපො උදාවං. තෙන උදාවෙන විච්ඡායනමානසො අනිවිච්ඡා උප්පාදානං යථාභූතං නප්පජ්ජනාති, දුක්ඛතො උප්පාදානං යථාභූතං නප්පජ්ජනාති, අනත්තතො උප්පාදානං යථාභූතං නප්පජ්ජනාති. තෙන වුවිති: 'ධම්මුදාවිවිච්ඡායනමානසො.' භොති සො සමමො: සං තා විතතං අභිකාමමෙව සන්තිට්ඨති සන්ධිද්දති එකොද්දි භොති සමාධිගති.

තායා මහතා: හඤ්ජායතීති කථං මග්ගො: හඤ්ජා:යති: දුක්ඛානවෙඨන සම්මාදිට්ඨි මග්ගො: හඤ්ජා:යති -පෙ- එවං මග්ගො: හඤ්ජා:යති. -පෙ- එවං සංගොජන: පඨියන්ති, අනුසය: බ්‍යාන්තීභොගන්ති.

[illegible]

දුක්ඛතො මනසිකරොතො -පෙ- අනත්තතො මනසිකරොතො
මහාතො උපපජ්ඣති -පෙ- ඤ්ඤාං උපපජ්ඣති -පෙ- පිති උපපජ්ඣති-පෙ-
පහංගා උපපජ්ඣති -පෙ- සුඛං උපපජ්ඣති -පෙ- අසිද්ධිංතො උපපජ්ඣති
-පෙ- පහංගො උපපජ්ඣති පෙ- උපධංතො උපපජ්ඣති -පෙ- උපෙක්ඛා
උපපජ්ඣති -පෙ- නික්ඛන්ති උපපජ්ඣති, 'නික්ඛන්ති ධම්මො'ති නික්ඛන්ති.
ආවජ්ඣති. තතො වික්ඛෙපො උභිධං, තෙන උභිධෙවන විශතිත-
මානසො අනත්තතො උපධංතො -පෙ- අනිච්ඡතො උපධංතො -පෙ-
දුක්ඛතො උපධංතො ඥාතූතො භසාජානාති, තෙන වුච්ඡති: 'ධම්මඋභිධ-
විශතිතමානසො, -පෙ- එච්චිං සංඤ්ඤාජානා පතිතාති, අනුසං-
ඛානාති භොනාති.

රූපං අනිච්චතො මහසිකරොතො -පෙ- රූපං දුක්ඛතො මහසි-
කරොතො -පෙ- රූපං අනත්තතො මහසිකරොතො -පෙ- වේදනං
-පෙ- සංඝායං -පෙ- සංඛාරෙ -පෙ- විඤ්ඤාණං -පෙ- චක්ඛුං -පෙ-
ජරාමරණං අනිච්චතො මහසිකරොතො -පෙ- ජරාමරණං දුක්ඛතො
මහසිකරොතො -පෙ- ජරාමරණං අනත්තතො මහසිකරොතො ඔභාසො
උපපජ්ජති -පෙ ඤාණං උපපජ්ජති -පෙ- පිතී උපපජ්ජති -පෙ- පක්ඛාදී
උපපජ්ජති -පෙ- සුඛං උපපජ්ජති -පෙ අභිමොක්ඛො උපපජ්ජති -පෙ-
පග්ගසො උපපජ්ජති -පෙ- උපධානං උපපජ්ජති -පෙ- උපෙක්ඛා උපපජ්ජති
-පෙ- නික්ඛන්ති උපපජ්ජති, 'නික්ඛන්ති ධම්මො'ති නික්ඛන්ති. අචර්ජති,
තතො වික්කෙපො උග්ගච්චං, තෙන උග්ගච්චෙන විග්ගහිතමානසො
ජරාමරණං අනත්තතො උපධානං ඥාණං නප්පජානාති, ජරාමරණං
අනිච්චතො උපධානං ඥාණං නප්පජානාති, ජරාමරණං දුක්ඛතො
උපධානං ඥාණං නප්පජානාති, තෙන චුළ්චිති: 'ධම්මුදාව්චිග්ග-
හිතමානසො, හොති සො සම්මො ඥං තං විතතං අජ්ඣිත්තමේව
සන්තීති සන්තීති ඵෙකොදි හොති සම්මාසීයති.

කථාං දුකඛං තථවෙතින සම්මං: වත්තාරො දුකඛස්ස දුකඛඛ්‍යා තථා අවිතථා අනඤ්ඤාථා: දුකඛස්ස පිළිනවෙතිං සංඛ්‍යාවෙතිං සන්තාපවෙතිං විපරිණාමවෙතිං, ඉමෙ වත්තාරො දුකඛස්ස දුකඛඛ්‍යා තථා අවිතථා අනඤ්ඤාථා, එවං දුකඛං තථවෙතින සම්මං.

කථාං සමුදයො තථවෙතින සම්මං: වත්තාරො සමුදයස්ස සමුද-
ගඛ්‍යා තථා අවිතථා අනඤ්ඤාථා: සමුදයස්ස ආයුභතවෙතිං නිදහවෙතිං
සංයොගවෙතිං පට්ටිඛොධවෙතිං, ඉමෙ වත්තාරො සමුදයස්ස සමුදගඛ්‍යා තථා
අවිතථා අනඤ්ඤාථා, එවං සමුදයො තථවෙතින සම්මං.

කථාං නිරොධො තථවෙතින සම්මං: වත්තාරො නිරොධස්ස නිරොධඛ්‍යා
තථා අවිතථා අනඤ්ඤාථා: නිරොධස්ස නිසර්ණවෙතිං විවේකවෙතිං අසංඛ-
තවෙතිං අමතවෙතිං, ඉමෙ වත්තාරො නිරොධස්ස නිරොධඛ්‍යා තථා අවිතථා
අනඤ්ඤාථා, එවං නිරොධො තථවෙතින සම්මං.

කථාං මග්ගො තථවෙතින සම්මං වත්තාරො මග්ගස්ස මග්ගඛ්‍යා තථා
අවිතථා අනඤ්ඤාථා: මග්ගස්ස නිසායනවෙතිං හෙතුචෙතිං¹ දස්සනවෙතිං
ආබිජනෙය්‍යවෙතිං, ඉමෙ වත්තාරො මග්ගස්ස මග්ගඛ්‍යා තථා අවිතථා
අනඤ්ඤාථා. එවං මග්ගො තථවෙතින සම්මං..

කතීභාසාරෙති වත්තාරි සම්මාති එකපටිච්චෙධාති² චතුර්භාසාරෙති
වත්තාරි සම්මාති එකපටිච්චෙධාති: තථවෙතින අනත්තවෙතින සම්මවෙතින
පටිච්චෙධවෙතින. ඉමෙති චතුර්භාසාරෙති වත්තාරි සම්මාති එකසංඛ්‍යාති,
යං එකසංඛ්‍යාතිනං තං එකත්තං, එකත්තං එකෙන ඤාණෙන පටි-
ච්චිකිතීති වත්තාරි සම්මාති එකපටිච්චෙධාති.

කථාං තථවෙතින වත්තාරි සම්මාති එකපටිච්චෙධාති: චතුර්භාසාරෙති
තථවෙතින වත්තාරි සම්මාති එකපටිච්චෙධාති: දුකඛස්ස දුකඛඛ්‍යා
තථවෙතිං, සමුදයස්ස සමුදගඛ්‍යා තථවෙතිං, නිරොධස්ස නිරොධඛ්‍යා
තථවෙතිං, මග්ගස්ස මග්ගඛ්‍යා තථවෙතිං, ඉමෙති චතුර්භාසාරෙති තථවෙතින
වත්තාරි සම්මාති එකසංඛ්‍යාති, යං එකසංඛ්‍යාතිනං තං එකත්තං,
එකත්තං එකෙන ඤාණෙන පටිච්චිකිතීති වත්තාරි සම්මාති එකපටිච්චෙධාති.

කථාං අනත්තවෙතින වත්තාරි සම්මාති එකපටිච්චෙධාති: චතුර්භාසාරෙති
අනත්තවෙතින වත්තාරි සම්මාති එකපටිච්චෙධාති: දුකඛස්ස දුකඛඛ්‍යා
අනත්තවෙතිං, සමුදයස්ස සමුදගඛ්‍යා අනත්තවෙතිං, නිරොධස්ස
නිරොධඛ්‍යා අනත්තවෙතිං මග්ගස්ස මග්ගඛ්‍යා අනත්තවෙතිං, ඉමෙති
චතුර්භාසාරෙති අනත්තවෙතින වත්තාරි සම්මාති එකසංඛ්‍යාති, යං
එකසංඛ්‍යාතිනං තං එකත්තං, එකත්තං එකෙන ඤාණෙන පටිච්චිකිතීති
වත්තාරි සම්මාති එකපටිච්චෙධාති.

1. හෙතචෙතිං - යායා

2. එකපටිච්චෙධාති - ඉතං.

කථාං සව්‍යවේදන ව්‍යාපාරි සව්‍යාති එකපරිවේදනාති: ව්‍යාපාරිකායෙති සව්‍යවේදන ව්‍යාපාරි සව්‍යාති එකපරිවේදනාති: දුක්ඛස්ස දුක්ඛවේදනා සව්‍යවේදනා, සමුදයස්ස සමුදයවේදනා සව්‍යවේදනා, නිරෝධස්ස නිරෝධවේදනා සව්‍යවේදනා, මග්ගස්ස මග්ගවේදනා සව්‍යවේදනා, ඉමෙති ව්‍යාපාරිකායෙති සව්‍යවේදන ව්‍යාපාරි සව්‍යාති එකපරිවේදනාති. යං එකපරිවේදනං තං එකතතං, එකතතං එකෙත සද්දෙත පරිච්ඡිකිතීති ව්‍යාපාරි සව්‍යාති එකපරිවේදනාති.

කථාං පරිවේදනවේදන ව්‍යාපාරි සව්‍යාති එකපරිවේදනාති: ව්‍යාපාරිකායෙති පරිවේදනවේදන ව්‍යාපාරි සව්‍යාති එකපරිවේදනාති: දුක්ඛස්ස දුක්ඛවේදනා පරිවේදනවේදනා, සමුදයස්ස සමුදයවේදනා පරිවේදනවේදනා, නිරෝධස්ස නිරෝධවේදනා පරිවේදනවේදනා, මග්ගස්ස මග්ගවේදනා පරිවේදනවේදනා. ඉමෙති ව්‍යාපාරිකායෙති පරිවේදනවේදන ව්‍යාපාරි සව්‍යාති එකපරිවේදනාති. යං එකපරිවේදනං තං එකතතං, එකතතං එකෙත සද්දෙත පරිච්ඡිකිතීති ව්‍යාපාරි සව්‍යාති එකපරිවේදනාති.

කථාං ව්‍යාපාරි සව්‍යාති එකපරිවේදනාති: යං අනිච්චං තං දුක්ඛං, යං දුක්ඛං තං අනිච්චං¹ යං අනිච්චඤ්ච දුක්ඛඤ්ච තං අනතතා. යං අනිච්චඤ්ච දුක්ඛඤ්ච අනතතා ව තං තථං, යං අනිච්චඤ්ච දුක්ඛඤ්ච අනතතා ව තථඤ්ච, තං සච්චං, යං අනිච්චඤ්ච දුක්ඛඤ්ච අනතතා ව තථඤ්ච සච්චඤ්ච, තං එකපරිවේදනං. යං එකපරිවේදනං, තං එකතතං. එකතතං එකෙත සද්දෙත පරිච්ඡිකිතීති ව්‍යාපාරි සව්‍යාති එකපරිවේදනාති.

කතීහාකායෙති² ව්‍යාපාරි සව්‍යාති එකපරිවේදනාති: නවහාකායෙති ව්‍යාපාරි සව්‍යාති එකපරිවේදනාති: තථවේදන අනතතවේදන සව්‍යවේදන පරිවේදනවේදන අනිඤ්ඤවේදන පරිඤ්ඤවේදන පභානවේදන භාවනවේදන සච්චිකීරියවේදන. ඉමෙති නවහාකායෙති ව්‍යාපාරි සව්‍යාති එකපරිවේදනාති. යං එකපරිවේදනං තං එකතතං, එකතතං එකෙත සද්දෙත පරිච්ඡිකිතීති ව්‍යාපාරි සව්‍යාති එකපරිවේදනාති.

කථාං තථවේදන ව්‍යාපාරි සව්‍යාති එකපරිවේදනාති: නවහාකායෙති තථවේදන ව්‍යාපාරි සව්‍යාති එකපරිවේදනාති: දුක්ඛස්ස දුක්ඛවේදනා තථවේදනා, සමුදයස්ස සමුදයවේදනා තථවේදනා, නිරෝධස්ස නිරෝධවේදනා තථවේදනා, මග්ගස්ස මග්ගවේදනා තථවේදනා, අභිඤ්ඤාය අභිඤ්ඤවේදනා තථවේදනා, පරිඤ්ඤාය පරිඤ්ඤවේදනා තථවේදනා, පභානස්ස පභානවේදනා තථවේදනා, භාවනාය භාවනවේදනා තථවේදනා, සච්චිකීරියාය සච්චිකීරියවේදනා තථවේදනා. ඉමෙති නවහාකායෙති තථවේදන ව්‍යාපාරි සව්‍යාති එකපරිවේදනාති, යං එකපරිවේදනං තං එකතතං, එකතතං එකෙත සද්දෙත පරිච්ඡිකිතීති ව්‍යාපාරි සව්‍යාති එකපරිවේදනාති.

1. "යං දුක්ඛං තං අනිච්චං" ඉති සං PTS, පොථකොප්ප ක දිස්සති

2. කතීහාකායෙති - මජ්ඣිම, සං, 10.

කළු අනන්තයෙන් - පෙ - සම්මතයෙන් - පෙ - පරිවේදනයෙන් වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය: නවතාකාරයේ පරිවේදනයෙන් වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය: දුක්ඛය දුක්ඛයෙන් පරිවේදනයෙන්, සමුදයය සමුදයයෙන් පරිවේදනයෙන්, නිරෝධය නිරෝධයෙන් පරිවේදනයෙන්, මහය මහයෙන් පරිවේදනයෙන්, අභිඤ්ඤා අභිඤ්ඤායෙන් පරිවේදනයෙන්, පරිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායෙන් පරිවේදනයෙන්, පහාන පහානයෙන් පරිවේදනයෙන්, භාවනා භාවනයෙන් පරිවේදනයෙන්, සම්මතය සම්මතයෙන් පරිවේදනයෙන්. ඉමෙති නවතාකාරයේ පරිවේදනයෙන් වනනාරි සම්මතය එකසම්මතය, යං එකසම්මතය නං එකතනං, එකතනං එකතනං සද්ධෙව පරිවේදනයෙන් වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය.

කතාකාරයේ වනනාරි සම්මතය එක පරිවේදනය: දායකයේ දායකයේ වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය: තවදෝ අනන්තයෙන් සම්මතයෙන් පරිවේදනයෙන් අභිජානනයෙන් පරිජානනයෙන් බලනයෙන් බාහුයෙන්¹ සද්ධෙව සම්මතයෙන් සම්මතයෙන්² අභිසමයෙන්. ඉමෙති දායකයේ දායකයේ වනනාරි සම්මතය එකසම්මතය, යං එකසම්මතය නං එකතනං, එකතනං එකතනං සද්ධෙව පරිවේදනයෙන් වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය.

කළු තවදෝ වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය: සොලසයේ දායකයේ තවදෝ වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය: දුක්ඛය පිළි-නගය: සම්මතය සත්තාපය: විපරිතාමය: තවදෝ, සමුදයය දායකයෙන් නිදනයෙන් සංයෝගයෙන් පටිඛෙයෙන් තවදෝ, නිරෝධය නිරෝධයෙන් විවේකයෙන් අසම්මතයෙන් අමතයෙන් තවදෝ, මහය නිරෝධයෙන් හෙතෙය: දුක්ඛයෙන් දායකයෙන් දායකයෙන් තවදෝ, ඉමෙති සොලසයේ දායකයේ තවදෝ වනනාරි සම්මතය එකසම්මතය, යං එකසම්මතය නං එකතනං, එකතනං එකතනං සද්ධෙව පරිවේදනයෙන් වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය.

කළු අනන්තයෙන් - පෙ - සම්මතයෙන් - පෙ - පරිවේදනයෙන් - පෙ - අභිජානනයෙන් - පෙ - පරිජානනයෙන් - පෙ - බලනයෙන් - පෙ - බාහුයෙන් - පෙ - සද්ධෙවයෙන් - පෙ - සම්මතයෙන් - පෙ - සම්මතයෙන්³ - පෙ - අභිසමයෙන් වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය: සොලසයේ දායකයේ අභිසමයෙන් වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය: දුක්ඛය පිළිනගය: සම්මතය සත්තාපය: විපරිතාමය: අභිසම-යෙන්, සමුදයය දායකයෙන් නිදනයෙන් සංයෝගයෙන් පටිඛෙයෙන් අභිසමයෙන්, නිරෝධය නිරෝධයෙන් විවේකයෙන් අසම්මතයෙන් අමතයෙන් අභිසමයෙන්, මහය නිරෝධයෙන් හෙතෙය: දුක්ඛයෙන් දායකයෙන් දායකයෙන් අභිසමයෙන්. ඉමෙති සොලසයේ දායකයේ අභිසම-යෙන් වනනාරි සම්මතය එකසම්මතය, යං එකසම්මතය නං එකතනං, එකතනං එකතනං සද්ධෙව පරිවේදනයෙන් වනනාරි සම්මතය එකපරිවේදනය.

1. තවදෝ - මජ්ඣ, ෨, ෪, PTS 2. එකතනයෙන් - මජ්ඣ, ෨, ෪

3. හෙතෙය - ෨

සම්මතය¹ කති ලක්කණාති: සම්මතය දො ලක්කණාති: සම්මත ලක්කණාති: අසම්මතලක්කණාති: සම්මතය ඉමාති දො ලක්කණාති.

සම්මතය කති ලක්කණාති: සම්මතය ඡ ලක්කණාති: සම්මතය සම්මතය උපාදෙ පසුකුයති, වියො පසුකුයති, සීතය අසුකුප්පතං පසුකුයති. අසම්මතය සම්මතය න උපාදෙ පසුකුයති, න වියො පසුකුයති, න සීතය අසුකුප්පතං පසුකුයති. සම්මතය ඉමාති ඡ ලක්කණාති.

සම්මතය කති ලක්කණාති: සම්මතය ද්විතීය ලක්කණාති: ද්විතීය සම්මතය උපාදෙ පසුකුයති, වියො පසුකුයති, සීතය අසුකුප්පතං පසුකුයති. සම්මතය සම්මතය උපාදෙ පසුකුයති, වියො පසුකුයති, සීතය අසුකුප්පතං පසුකුයති. මහසම්මතය උපාදෙ පසුකුයති, වියො පසුකුයති, සීතය අසුකුප්පතං පසුකුයති. නිරෝධසම්මතය න උපාදෙ පසුකුයති, න වියො පසුකුයති, න සීතය අසුකුප්පතං පසුකුයති. සම්මතය ඉමාති ද්විතීය ලක්කණාති.

විකුත්තං සම්මතය කති කුසලං, කති අකුසලං, කති අබ්‍යාකතං, සම්මතසම්මතං අකුසලං, මහසම්මතං කුසලං, නිරෝධසම්මතං අබ්‍යාකතං, ද්විතීයසම්මතං සියා කුසලං, සියා අකුසලං, සියා අබ්‍යාකතං.

සියා නිඤ්ඤාති සම්මතය එකසම්මත සම්මතයාති, එකසම්මත නිඤ්ඤාති සම්මතය වජ්ජවසෙන පරිසරයෙන.

සියාති කප්පකුප්ප සියා: යං ද්විතීයසම්මතං අකුසලං සම්මතසම්මතං අකුසලං, එවං අකුසලප්පකු දො සම්මතය එකසම්මත සම්මතයාති, එකසම්මත ද්විතීයසම්මත සම්මතය. යං ද්විතීයසම්මත කුසලං, මහසම්මත කුසලං, එවං කුසලප්පකු දො සම්මතය එකසම්මත සම්මතයාති, එකසම්මත ද්විතීයසම්මත සම්මතය. යං ද්විතීයසම්මත අබ්‍යාකතං, නිරෝධසම්මත අබ්‍යාකතං, එවං අබ්‍යාකතප්පකු දො සම්මතය එකසම්මත සම්මතයාති, එකසම්මත ද්විතීයසම්මත සම්මතය. එවං සියා නිඤ්ඤාති සම්මතය එකසම්මත සම්මතයාති, එකසම්මත නිඤ්ඤාති සම්මතය වජ්ජවසෙන පරිසරයෙන.

[සාමන්තීයභාවය :]

“ප්‍රබෝධ¹ මේ භික්ෂුවේ සලෝඛයා අනන්තවිමුක්තිය බෝධිසත්තයෝගි සතෝ ඵතද්දොසි: කො නු බො රුපස්ස අස්සාදො, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණං, කො වෙදනාය අස්සාදො, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණං. කො සඤ්ඤාය අස්සාදො, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණං. කො සංඛාරානං අස්සාදො, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණං. කො විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදො, කො ආදීනවො, කිං නිස්සරණන්ති. තස්ස මග්ගං භික්ෂුව ඵතද්දොසි: ‘යං බො රුපං පට්ඨං උපපජ්ජති සුඛං කොමනස්සං, අයං රුපස්ස අස්සාදො. යං රුපං අනිච්චං දුක්ඛං.² විපරිනාමධම්මං, අයං රුපස්ස ආදීනවො. යො රුපස්සං ඡන්දරාගවිනයො ඡන්දරාගපපභානං, ඉදං රුපස්ස නිස්සරණං. යං වෙදනං පට්ඨං -පෙ- යං සඤ්ඤා පට්ඨං -පෙ- යං සංඛාරෙ පට්ඨං -පෙ- යං විඤ්ඤාණං පට්ඨං උපපජ්ජති සුඛං කොමනස්සං. අයං විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදො, යං විඤ්ඤාණං අනිච්චං දුක්ඛං.³ විපරිනාම-ධම්මං, අයං විඤ්ඤාණස්ස ආදීනවො. යො විඤ්ඤාණස්සං ඡන්දරාගවිනයො ඡන්දරාගපපභානං, ඉදං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණං.

යාවතීවස්ථානං භික්ෂුවේ ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදනකකිංකිංචං ඵලං අස්සාදස්ථි අස්සාදකො ආදීනවස්ථි ආදීනවකො නිස්සරණස්ථි නිස්සරණකො යථාභූතං නාබ්බඤ්ඤාසිං, නෙව තාවාහං භික්ෂුවේ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභවකෙ සස්සමණ්ණාභමණීයා පජාය සදෙවමනුස්සාය ‘අනුත්තරං සම්මාසලෝඛායං අභිසම්බුද්ධො’ති⁴. පට්ඨස්ඤ්ඤාසිං. යතො ව ඛවාහං භික්ෂුවේ ඉමෙසං පඤ්චන්තං උපාදනකකිංකිංචං ඵලං අස්සාදස්ථි අස්සාදකො ආදීනවස්ථි ආදීනවකො නිස්සරණස්ථි නිස්සරණකො යථාභූතං අබ්බඤ්ඤාසිං, අවාහං භික්ෂුවේ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභවකෙ සස්සමණ්ණාභමණීයා පජාය සදෙවමනුස්සාය ‘අනුත්තරං සම්මාසලෝඛායං අභිසම්බුද්ධො’ති පට්ඨස්ඤ්ඤාසිං. ඤ්ඤාස්ථි පන මේ දස්සනං උද්දාදී: ‘අනුප්පායො මෙ වෙතොවිමුත්ති.⁵ අයමනතිමා ජාති, නත්තිදුති සුභබ්බවො’ති a.

යං රුපං පට්ඨං උපපජ්ජති සුඛං කොමනස්සං අයං රුපස්ස අස්සාදොති පභානපට්ඨවෙධො, සමුදයසච්චං. යං රුපං අනිච්චං දුක්ඛං.² විපරිනාමධම්මං අයං රුපස්ස ආදීනවො’ති පරිඤ්ඤාපට්ඨවෙධො දුක්ඛසච්චං. යො රුපස්සං ඡන්දරාගවිනයො ඡන්දරාගපපභානං ඉදං රුපස්ස නිස්සරණන්ති සමුත්තරාපට්ඨවෙධො නිරෝධසච්චං. යා ඉමෙසු තිස්ස ධානෙසු දිට්ඨි සංකප්පො වාචා කම්මනො ආජිවො වායාමො සති සමාධි භාවනාපට්ඨවෙධො මග්ගසච්චං.

යං වෙදනං පට්ඨං -පෙ- යං සඤ්ඤා පට්ඨං -පෙ- යං සංඛාරෙ පට්ඨං -පෙ- යං විඤ්ඤාණං පට්ඨං උපපජ්ජති සුඛං කොමනස්සං අයං විඤ්ඤාණස්ස අස්සාදො’ති පභානපට්ඨවෙධො සමුදයසච්චං. යං විඤ්ඤාණං අනිච්චං දුක්ඛං.² විපරිනාමධම්මං අයං විඤ්ඤාණස්ස ආදීනවො’ති පරිඤ්ඤාපට්ඨවෙධො දුක්ඛසච්චං. යො විඤ්ඤාණස්සං ඡන්දරාගවිනයො ඡන්දරාගපපභානං ඉදං විඤ්ඤාණස්ස නිස්සරණන්ති සමුත්තරාපට්ඨවෙධො නිරෝධසච්චං. යා ඉමෙසු තිස්ස ධානෙසු දිට්ඨි සංකප්පො වාචා කම්මනො ආජිවො වායාමො සති සමාධි භාවනාපට්ඨවෙධො මග්ගසච්චං.

1. ප්‍රබෝධ - මජ්ඣිම, 42, 1, PTS, ඔ.

2. යං දුක්ඛං - මජ්ඣිම.

3. අභිසම්බුද්ධො - සංය, PTS.

4. අනුප්පායො මෙ විමුත්ති - මජ්ඣිම.

5. බන්ධනාසංයම - භාරවග්ග.

වේදනා කිංකිදනා, කිංකමුදයා, කිංජාතිකා, කිංපහව්‍යාති එවං එක-
තවේදනා සම්ප්‍රදාය, වේදනා එකකිදනා, එකකමුදයා, එකකජාතිකා, එක-
පහව්‍යාති,¹ එවං පරිග්‍රහවේදනා සම්ප්‍රදාය, වේදනාසූත්‍ර පරිපදනා, වේදනා-
සමුදයාසූත්‍ර පරිපදනා, වේදනානිරෝධාසූත්‍ර පරිපදනා, වේදනානිරෝධාසූත්‍රමිති
පරිපදනාසූත්‍ර පරිපදනා, එවං පරිවේදනවේදනා සම්ප්‍රදාය.

එකෝ කිංකිදනෝ කිංකමුදයෝ, කිංජාතිකෝ, කිංපහව්‍යාති එවං
එකතවේදනා සම්ප්‍රදාය. එකෝ සමායතනකිදනෝ, සමායතනසමුදයෝ,
සමායතනජාතිකෝ, සමායතනපහව්‍යාති එවං පරිග්‍රහවේදනා සම්ප්‍රදාය.
එකෝසූත්‍ර පරිපදනා, එකෝසමුදයාසූත්‍ර පරිපදනා, එකෝනිරෝධාසූත්‍ර පරිපදනා,
එකෝනිරෝධාසූත්‍රමිති පරිපදනාසූත්‍ර පරිපදනා, එවං පරිවේදනවේදනා සම්ප්‍රදාය.

සමායතනං කිංකිදනං, කිංකමුදයං, කිංජාතිකං, කිංපහව්‍යාති එවං
එකතවේදනා සම්ප්‍රදාය. සමායතනං නාමරූපකිදනං' නාමරූපසමුදයං,
නාමරූපජාතිකං, නාමරූපපහව්‍යාති එවං පරිග්‍රහවේදනා සම්ප්‍රදාය. සමායත-
නාසූත්‍ර පරිපදනා, සමායතනසමුදයාසූත්‍ර පරිපදනා, සමායතනනිරෝධාසූත්‍ර
පරිපදනා, සමායතනනිරෝධාසූත්‍රමිති පරිපදනාසූත්‍ර පරිපදනා, එවං පරි-
වේදනවේදනා සම්ප්‍රදාය.

නාමරූපං කිංකිදනං, කිංකමුදයං, කිංජාතිකං කිංපහව්‍යාති එවං
එකතවේදනා සම්ප්‍රදාය. නාමරූපං විඤ්ඤාණකිදනං, විඤ්ඤාණසමුදයං, විඤ්ඤාණ
ජාතිකං, විඤ්ඤාණපහව්‍යාති එවං පරිග්‍රහවේදනා සම්ප්‍රදාය. නාමරූපාසූත්‍ර
පරිපදනා, නාමරූපසමුදයාසූත්‍ර පරිපදනා, නාමරූපනිරෝධාසූත්‍ර පරිපදනා,
නාමරූපනිරෝධාසූත්‍රමිති පරිපදනාසූත්‍ර පරිපදනා, එවං පරිවේදනවේදනා සම්ප්‍රදාය.

විඤ්ඤාණං කිංකිදනං, කිංකමුදයං, කිංජාතිකං, කිංපහව්‍යාති එවං
එකතවේදනා සම්ප්‍රදාය. විඤ්ඤාණං සංකීර්ණකිදනං, සංකීර්ණසමුදයං, සංකීර්ණ-
ජාතිකං, සංකීර්ණපහව්‍යාති එවං පරිග්‍රහවේදනා සම්ප්‍රදාය. විඤ්ඤාණාසූත්‍ර
පරිපදනා, විඤ්ඤාණසමුදයාසූත්‍ර පරිපදනා, විඤ්ඤාණනිරෝධාසූත්‍ර පරිපදනා,
විඤ්ඤාණනිරෝධාසූත්‍රමිති පරිපදනාසූත්‍ර පරිපදනා, එවං පරිවේදනවේදනා සම්ප්‍රදාය.

1 . එකපහව්‍යාති - මජ්ඣිම.

පරිග්ගහට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, පරිවාරට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, පරිපූරට්ඨං¹ බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, එකග්ගහට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, අවිකේධපට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, පග්ගහට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, අවිසාරට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, අනාවිලට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, අනිඤ්ඤාට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, එකතත්ථුපට්ඨානවසෙන විතතස්ස සීතට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, ආරම්භට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, ගොචරට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, පභානට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, පරිව්වාගට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, වුට්ඨානට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, විවට්ටනට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, සන්තට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, පණ්ණිනට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, විමුහ්භට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, අනාස-වට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, තරණට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, අනිමිතට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, අපාණ්ණිතිනට්ඨං බුජ්ඣනතීති, බොජ්ඣකඛ්ඤා, සුඤ්ඤානට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, එකරසට්ඨං බුජ්ඣනතීති, බොජ්ඣකඛ්ඤා, අනතිවතනනට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා යුගනආවට්ඨං.² බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, නිශ්ඝානට්ඨං³ බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, හෙතුට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, දුස්සනට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, ආධිපතෙය්‍යට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා.

සමථස්ස අවිකේධපට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, විපස්සනාය අනුපස්සනට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, සමථවිපස්සනානං එකාරසට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, යුගනආවස්ස අනතිවතනනට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා.

සිත්තාය සමාද්‍යනට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, ආරම්භණස්ස ගොචරට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, ලීනස්ස විතතස්ස පග්ගහට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, උභිතස්ස විතතස්ස නිග්ගහට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, උගොවිසුඤානං අජ්ඣුපෙක්ඛනට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, විසෙසාගිගමට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, උත්තරී පරිවෙධට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, සම්මානිකමයට්ඨං බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා, නිරොධෙ පතිට්ඨාපකට්ඨං⁴ බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣකඛ්ඤා.

1. පරිපූරණට්ඨං - මජ්ඣ.,

2. යුගනකට්ඨං - PTS.

3. නිශ්ඝානිකට්ඨං - ඩි.

4. නිරොධපතිට්ඨාපකට්ඨං - PTS,

විභතයා: බුජකිනනීති බොජකිබයා, විභතානනනරියයා: බුජකිනනීති
 බොජකිබයා, විභතයා බුට්ඨානවයා: බුජකිනනීති බොජකිබයා, විභතයා
 විවට්ඨනවයා:1 බුජකිනනීති බොජකිබයා, විභතයා හෙතුයා: බුජකිනනීති
 බොජකිබයා, විභතයා පට්ටයයා: බුජකිනනීති බොජකිබයා, විභතයා
 වජ්ජුයා: බුජකිනනීති බොජකිබයා, විභතයා භුමමයා:2 බුජකිනනීති
 බොජකිබයා, විභතයා ආරමමයා: බුජකිනනීති බොජකිබයා, විභතයා
 ගොවරයා: බුජකිනනීති බොජකිබයා, විභතයා චරියයා: බුජකිනනීති
 බොජකිබයා, විභතයා ගතයා: බුජකිනනීති බොජකිබයා, විභතයා
 අභිනීතයා: බුජකිනනීති බොජකිබයා, විභතයා නියතයා: බුජකිනනීති
 බොජකිබයා, විභතයා නිසරණයා: බුජකිනනීති බොජකිබයා.

එකතොත ආචර්ජනවං. බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා, එකතොත විජාන-
නවං. බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා, එකතොත පජානනවං. බුද්ධිනායීති
බොජ්ඣකා, එකතොත සඤ්ජානනවං. බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා, එකතොත
එකොදවං. බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා, එකතොත උපතිබ්භිනනවං.
බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා, එකතොත පක්ඛද්දනවං. බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා,
එකතොත පසිද්දනවං. බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා, එකතොත සනතිවංනවං.
බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා, එකතොත විමුච්චනවං. බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා,
එකතොත 'එතං සන්ත'නති පසානවං. බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා, එකතොත
ශාන්තිකතවං. බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා, එකතොත චිද්දකතවං. බුද්ධිනායීති
බොජ්ඣකා, එකතොත අනුට්ඨිතවං. බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා, එකතොත
පරිචිතවං. බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා, එකතොත සුභමාරභවං. බුද්ධිනායීති
බොජ්ඣකා, එකතොත පරිග්ගහවං. බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා, එකතොත
පරිවාරවං. බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා, එකතොත පරිපූරවං. බුද්ධිනායීති
බොජ්ඣකා, එකතොත සමෝඛානවං. බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා, එකතොත
අභිධානවං. බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා, එකතොත ආසෙවනවං. බුද්ධිනායීති
බොජ්ඣකා, එකතොත භාවනවං. බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා, එකතොත
බහුලිකමච්චවං. බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා, එකතොත සුභමුග්ගතවං.
බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා, එකතොත සුච්ඡින්නවං. බුද්ධිනායීති බොජ්ඣකා,

1 විජයනගරය - PTS

2. **ਅਭਿਵਿਦੀ - ਚਿਰਕ.**

6. පරිපූරණයයි. - මෙය.

එකතෙත බුජ්ජානට්ඨං¹ බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, එකතෙත අනුබුජ්ජානට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, එකතෙත පරිබුජ්ජානට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, එකතෙත සම්බුජ්ජානට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, එකතෙත බොධනට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, එකතෙත අනුබොධනට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, එකතෙත පරිබොධනට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, එකතෙත සම්බොධනට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, එකතෙත බොධපක්ඛිට්ඨං² බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, එකතෙත අනුබොධපක්ඛිට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, එකතෙත පරිබොධපක්ඛිට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, එකතෙත සම්බොධපක්ඛිට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, එකතෙත ජොතනට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, එකතෙත උජ්ජොතනට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, එකතෙත අනුජ්ජොතනට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, එකතෙත පරිජ්ජොතනට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, එකතෙත සංකප්පානට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය.

පකාසනට්ඨං³ බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, විරෝචනට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, කිලෙසානං සන්තාපනට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, අමුලට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, විමුලට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, නිමිලට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, සම්භට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, සම්භට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, විවේකට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, විවේකවර්ගට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, විරාගට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, විරාගවර්ගට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, නිරෝධට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, නිරෝධවර්ගට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, වොසසංග්ගට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, වොසසංග්ගවර්ගට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, විමුක්ඛනට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය, විමුක්ඛනවර්ගට්ඨං බුජ්ජානට්ඨං බොජ්ජාකර්මය.

1 බුජ්ජානට්ඨං - PTS

2 සම්බොධනට්ඨං - මජ්ඣ. සූ. PTS

3 පකාසනට්ඨං - මජ්ඣ. සූ. PTS විමංසක ජාදට්ඨං ... නිරෝධට්ඨං ... සූ. පකාසනට්ඨං - නිරෝධට්ඨං ... - PTS අභිකප්පනි දිසානුකර්ම

ඡන්දා මුලවෙහෙණ බුද්ධිනීති බෞද්ධ භික්ෂු, මනසිකාරං සමුච්ඡා-
නවෙහෙණ බුද්ධිනීති බෞද්ධ භික්ෂු, එසාං සමොධානවෙහෙණ බුද්ධිනීති
බෞද්ධ භික්ෂු, වෙදනං සමොසරණවෙහෙණ බුද්ධිනීති බෞද්ධ භික්ෂු,
සමාධිං පමුඛවෙහෙණ බුද්ධිනීති බෞද්ධ භික්ෂු සහිං ආර්යපඤ්ඤාවෙහෙණ
බුද්ධිනීති බෞද්ධ භික්ෂු, පඤ්ඤං නදුන්නරවෙහෙණ¹ බුද්ධිනීති බෞද්ධ-
භික්ෂු, විමුක්ඛිං සාරවෙහෙණ බුද්ධිනීති බෞද්ධ භික්ෂු, අමනොගමං නිබ්බානං
පරිසොසානවෙහෙණ බුද්ධිනීති බෞද්ධ භික්ෂු.

[සාමන්තපට්ඨකයෝ :]

තඤ්ඤා භෞ ආයස්සා සාරිපුත්තො භික්ෂු ආමනෙතසි ‘ආට්ඨසො
භික්ෂුවො’ති² ‘ආට්ඨසො’ති භෞ තෙ භික්ෂු ආයස්සානො සාරිපුත්තස්ස
පච්චස්සොසුං, ආයස්සා සාරිපුත්තො එතදවොච:

“සත්තමෙ ආට්ඨසො බෞද්ධ භික්ෂු, කතමෙ සත්තං සතීසම්මො-
ඤ්ඤා, ධම්මවිචයසම්මොඤ්ඤා -පෙ- උපෙක්ඛාසම්මොඤ්ඤා,
ඉමෙ භෞ ආට්ඨසො සත්ත බෞද්ධ භික්ෂු.

ඉමෙසං ධ්වංසං ආට්ඨසො සත්තත්තං බෞද්ධ භික්ෂුභි. යෙන යෙන
බෞද්ධ භික්ෂුභි ආකඛාමී පුබ්බන්තසමයං³ විහරිතුං, තෙන තෙන
බෞද්ධ භික්ෂුභි පුබ්බන්තසමයං විහරාමී, යෙන යෙන බෞද්ධ භික්ෂුභි
ආකඛාමී මජ්ඣන්තසමයං⁴ -පෙ- සායන්තසමයං විහරිතුං තෙන තෙන
බෞද්ධ භික්ෂුභි සායන්තසමයං විහරාමී, සතීසම්මොඤ්ඤා ඉති වෙ
මෙ ආට්ඨසො භොති, අපමාණො’ති මෙ භොති, ‘සුසමාරඥො’ති මෙ
භොති, තිට්ඨන්තං ච නං⁵ තිට්ඨති’ති පජානාමි, සචෙපි මෙ චචති,
‘ඉද්දප්පච්චයා චචති’ති පජානාමි, ධම්මවිචයසම්මොඤ්ඤා -පෙ-
උපෙක්ඛාසම්මොඤ්ඤා ඉති වෙ මෙ ආට්ඨසො භොති, ‘අපමාණො’ති
මෙ භොති, ‘සුසමාරඥො’ති මෙ භොති, තිට්ඨන්තං ච නං⁵ ‘තිට්ඨති’ති
පජානාමි, සචෙපි මෙ චචති, ඉද්දප්පච්චයා මෙ චචති’ති පජානාමි.

1. කඤ්ඤානරවෙහෙණ - පු, මජ්ඣ., PTS.

2. ආට්ඨසොති - සෘ:

3. පුබ්බන්තං - මජ්ඣ., ස, සෘ: PTS,

4. මජ්ඣන්තසමයං - මජ්ඣ., මජ්ඣන්තසමයං - සෘ: PTS

5. තිට්ඨන්තං මරං - සෘ:, තිට්ඨන්තං චචතං - PTS.

සෙය්‍යථාපි අප්‍රිකා රටකදී වා රාජමහාමත්‍යයා වා නානා රහස්‍යානං දුස්සානං දුස්සකරණිකො පුරො අස්‍ය, හො යඤ්ඤදෙව දුස්සයුගං අකඛේය්‍ය පුබ්බන්‍යසමයං පාරාපිච්ඡං, තං තදෙව දුස්සයුගං පුබ්බන්‍යසමයං පාරාපෙය්‍ය. යඤ්ඤදෙව දුස්සයුගං අකඛේය්‍ය මජ්ඣන්‍යසමයං -පෙ- සායන්‍යසමයං පාරාපිච්ඡං, තං තදෙව දුස්සයුගං සායන්‍යසමයං පාරාපෙය්‍ය. එවමෙවබ්‍යාගං අප්‍රිකා ඉමෙතං සත්‍යන්‍යං බෞද්ධධර්මයං යෙන යෙන බෞද්ධභිකෘත අකඛිංචි පුබ්බන්‍යසමයං විහරිතං, තෙන තෙන බෞද්ධභිකෘත පුබ්බන්‍යසමයං විහරාමි. යෙන යෙන බෞද්ධභිකෘත අකඛිංචි මජ්ඣන්‍යසමයං -පෙ- සායන්‍යසමයං විහරිතං, තෙන තෙන බෞද්ධභිකෘත සායන්‍යසමයං විහරාමි, සතිසංඛ්‍යා බෞද්ධධර්මයා ඉති චෙ මෙ අප්‍රිකා භොති, 'අප්‍රමාණෝ'ති මෙ භොති, සුසමාරඥෝ'ති මෙ භොති, තිට්ඨන්තං ච නං තිට්ඨතී'ති පජානාමි, සචෙපි මෙ චිච්චි 'ඉදප්පච්චයා මෙ චචතී'ති පජානාමි. ධම්මවිචයසංඛ්‍යා බෞද්ධධර්මයා -පෙ- උපෙක්‍ඛාසංඛ්‍යා බෞද්ධධර්මයා ඉති චෙ මෙ අප්‍රිකා භොති, 'අප්‍රමාණෝ'ති මෙ භොති, 'සුසමාරඥෝ'ති මෙ භොති, තිට්ඨන්තං ච නං 'තිට්ඨතී'ති පජානාමි, සචෙපි මෙ චචතී, 'ඉදප්පච්චයා මෙ චචතී'ති පජානාමි.'^a

කථං 'සතිසංඛ්‍යා බෞද්ධධර්මයා ඉති චෙ භොති'ති බෞද්ධධර්මයා, යාවතා නිරෝධුපට්ඨාති තාවතා 'සතිසංඛ්‍යා බෞද්ධධර්මයා ඉති චෙ භොති'ති බෞද්ධධර්මයා. සෙය්‍යථාපි තෙලප්පදීපස්‍ය කායතො යාවතා අච්චි. තාවතා වණේණ, යාවතා වණේණ තාවතා අච්චි, එවමෙව යාවතා නිරෝධුපට්ඨාති, තාවතා සතිසංඛ්‍යා බෞද්ධධර්මයා, 'ඉති චෙ භොති'ති බෞද්ධධර්මයා.

කථං 'අප්‍රමාණෝ ඉති චෙ¹ භොති'ති බෞද්ධධර්මයා, පමාණබ්‍යාස² කිලෙසා සබ්බෙ ව පරිසුට්ඨානා යෙ ව සඛිංචා පොනොහවිකා, අප්‍රමාණෝ නිරෝධො අච්චිකෙව අසඛිකකෙව, යාවතා නිරෝධුපට්ඨාති, තාවතා 'අප්‍රමාණෝ ඉති චෙ³ භොති'ති බෞද්ධධර්මයා,

කථං 'සුසමාරඥෝ ඉති චෙ භොති'ති බෞද්ධධර්මයා, විසමා කිලෙසා සබ්බෙ ව පරිසුට්ඨානා යෙ ව සඛිංචා පොනොහවිකා, සම්බලේමා නිරෝධො සන්තකෙව, පණීතකෙව, යාවතා නිරෝධුපට්ඨාති, තාවතා සුසමාරඥෝ ඉති චෙ භොති'ති බෞද්ධධර්මයා.

1. ඉති චෙ මෙ - ඡිජයං,

2. පමාණබ්‍යාස - PTS, සා, පමාණවිත්තා - සා,

3. ඉති චෙ - PTS.

a. බෞද්ධධර්මසංස්‍රවණ - පබ්බතවග්ග - 4 වස්ථුකතං.

කට. කිට්ටිනං ව නං කිට්ටිනි පජානාමි, සචෙපි චචති, ඉද්දපච්චයා මෙ චචති'නි පජානාමි, කතිහාකාරෙහි සතිසමොඤ්ඤායො කිට්ටිනි: කතිහාකාරෙහි සතිසමොඤ්ඤායො චචති:

අට්ඨහාකාරෙහි සතිසමොඤ්ඤායො කිට්ටිනි, අට්ඨහාකාරෙහි සතිසමොඤ්ඤායො චචති.

කතමෙහි අට්ඨහාකාරෙහි සතිසමොඤ්ඤායො කිට්ටිනි; අනුප්පාදං අච්ඡන්තනා සතිසමොඤ්ඤායො කිට්ටිනි, උප්පාදං අනුච්ඡන්තනා සතිසමොඤ්ඤායො කිට්ටිනි, අප්පාදනං අච්ඡන්තනා සතිසමොඤ්ඤායො කිට්ටිනි, පච්ඡන්තනං අනුච්ඡන්තනා සතිසමොඤ්ඤායො කිට්ටිනි, අනිමිතනං අච්ඡන්තනා සතිසමොඤ්ඤායො කිට්ටිනි, නිමිතනං අනුච්ඡන්තනා සතිසමොඤ්ඤායො කිට්ටිනි, නිරෝධං අච්ඡන්තනා සතිසමොඤ්ඤායො කිට්ටිනි, සඛ්ඛාරෙ අනුච්ඡන්තනා සතිසමොඤ්ඤායො කිට්ටිනි. ඉමෙහි අට්ඨහාකාරෙහි සතිසමොඤ්ඤායො කිට්ටිනි.

කතමෙහි අට්ඨහාකාරෙහි සතිසමොඤ්ඤායො චචති: උප්පාදං අච්ඡන්තනා සතිසමොඤ්ඤායො චචති, අනුප්පාදං අනුච්ඡන්තනා සතිසමොඤ්ඤායො චචති, පච්ඡන්තනං අනුච්ඡන්තනා සතිසමොඤ්ඤායො චචති, අප්පාදනං අනුච්ඡන්තනා සතිසමොඤ්ඤායො චචති, නිමිතනං අනුච්ඡන්තනා සතිසමොඤ්ඤායො චචති, අනිමිතනං අනුච්ඡන්තනා සතිසමොඤ්ඤායො චචති, සඛ්ඛාරෙ අනුච්ඡන්තනා සතිසමොඤ්ඤායො චචති, නිරෝධං අනුච්ඡන්තනා සතිසමොඤ්ඤායො චචති. ඉමෙහි අට්ඨහාකාරෙහි සතිසමොඤ්ඤායො චචති.

එවං කිට්ටිනං ව නං කිට්ටිනි පජානාමි, සචෙපි චචති, ඉද්දපච්චයා මෙ චචති'නි පජානාමි. කටං ධම්මවිචයසමොඤ්ඤායො -පෙ-

කටං උපෙක්ඛාසමොඤ්ඤායො ඉති මෙ භොති'නි බොහෝමයො: යච්චා නිරෝධුපට්ඨාති. තාච්චා උපෙක්ඛාසමොඤ්ඤායො ඉති චෙ භොති'නි බොහෝමයො. සෙසොපාපි තෙලප්පාදිපසා ක්‍රියායතො යච්චා අච්චි තාච්චා චණ්ණො. යච්චා චණ්ණො තාච්චා අච්චි. එවමෙව යච්චා නිරෝධුපට්ඨාති, තාච්චා උපෙක්ඛාසමොඤ්ඤායො ඉති චෙ භොති'නි බොහෝමයො.

කටං 'අප්පමාණො ඉති චෙ භොති'නි බොහෝමයො: පමාණබ්බා කිලෙසා සබ්බෙ ව පරිසුඤ්ඤායො යෙ ව සඛ්ඛාරා පොහොභවිකා, අප්පමාණො නිරෝධො අච්චලට්ඨන අසඬ්ඛිතට්ඨන. යච්චා නිරෝධුපට්ඨාති, තාච්චා 'අප්පමාණො ඉති චෙ භොති'නි බොහෝමයො.

කථාං 'සුගතඥාන' ඉති වෙ හොති'ති බෞද්ධාදර්ශන: විසමා: කිලෙසා සබ්බෙ ව පරිසුට්ඨානා සෙ ව සබ්බාරා පොනොභවිකා, සමධම්මො නිරොධො සත්තවෙද්ධින පඤ්ඤාවෙද්ධින. සාවතා: නිරොධුපට්ඨානී, තාවතා: 'සුගතඥාන' ඉති වෙ හොති'ති බෞද්ධාදර්ශන:

කථාං 'නිව්ඤ්ඤාං ව නං නිව්ඤ්ඤා'ති පජානාමි, සචෙපි චචති, ඉදපපච්චසා මෙ චචති'ති පජානාමි: කතිභාසාරෙති උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: නිව්ඤ්ඤා: කතිභාසාරෙති උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: චචති:

අට්ඨාසාරෙති උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: නිව්ඤ්ඤා, අට්ඨාසාරෙති උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: චචති.

කතමෙති අට්ඨාසාරෙති උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: නිව්ඤ්ඤා: අනුප්පාදං ආවජ්ඣනතා උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: නිව්ඤ්ඤා, උප්පාදං අනාවජ්ඣනතා උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: නිව්ඤ්ඤා, අප්පච්ඡතං ආවජ්ඣනතා උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: නිව්ඤ්ඤා, පච්ඡතං අනාවජ්ඣනතා උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: නිව්ඤ්ඤා, අනිමිත්තං ආවජ්ඣනතා උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: නිව්ඤ්ඤා, නිමිත්තං අනාවජ්ඣනතා උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: නිව්ඤ්ඤා, නිරොධං ආවජ්ඣනතා උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: නිව්ඤ්ඤා, සබ්බාරෙ අනාවජ්ඣනතා උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: නිව්ඤ්ඤා. ඉමෙති අට්ඨාසාරෙති උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: නිව්ඤ්ඤා.

කතමෙති අට්ඨාසාරෙති උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: චචති: උප්පාදං ආවජ්ඣනතා උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: චචති, අනුප්පාදං ආවජ්ඣනතා උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: චචති, පච්ඡතං ආවජ්ඣනතා උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: චචති, අප්පච්ඡතං අනාවජ්ඣනතා උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: චචති, නිමිත්තං ආවජ්ඣනතා උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: චචති, අනිමිත්තං අනාවජ්ඣනතා උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: චචති, සබ්බාරෙ අනාවජ්ඣනතා උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: චචති, නිරොධං අනාවජ්ඣනතා උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: චචති. ඉමෙති අට්ඨාසාරෙති උපෙක්ඛාසඤ්ඤාදර්ශන: චචති.

එවං නිව්ඤ්ඤාං ව නං නිව්ඤ්ඤා'ති පජානාමි, සචෙපි චචති, ඉදපපච්චසා මෙ චචති'ති පජානාමි.

2. 4

මෙතනාකථා

[ආවිජ්ජිතිදානං :]

“මෙතනාය භික්ඛවෙ චෙතොවිමුත්තියා ආසෙවිතාය භාවිතාය ඛහුලී-
කාතාය යානීකතාය විජුක්කතාය අනුට්ඨිතාය පරිවිතාය සුසමාරභාය එකා-
දසානීසංසා පාටිකඛ්ඛා. කතමෙ එකාදසා සුඛං සුපතී, සුඛං පටිමුක්ඛිති,
න පාපකං සුපිනං පසසති, මහුස්සානං පියො භොති, අමනුස්සානං පියො
භොති, දෙවතා රක්ඛන්ති, නාස්ස අග්ගි වා විසං වා සන්ථා වා කමති, තුවටා
විතතං සමාධියති, මුඛවණ්ණො විපසිද්දති, අසමමුලොකා කාලං කරොති,
උත්තරිං.¹ අපච්චිජ්ජකිනෙතා බ්‍රහ්මලොකුපගො භොති. මෙතනාය භික්ඛවෙ
චෙතොවිමුත්තියා ආසෙවිතාය භාවිතාය ඛහුලීකතාය යානීකතාය විජු-
ක්කතාය අනුට්ඨිතාය පරිවිතාය සුසමාරභාය. ඉමෙ එකාදසානිසංසා
පාටිකඛ්ඛා.²

අජි අනොධිසො ඵරණා මෙතනාවෙතොවිමුත්ති, අජි ඔබ්බො ඵරණා
මෙතනාවෙතොවිමුත්ති, අජි දිසාඵරණා මෙතනාවෙතොවිමුත්ති.

කතිභාකාරෙති අනොධිසො ඵරණා මෙතනාවෙතොවිමුත්ති. කතිභා-
කාරෙති ඔබ්බො ඵරණා මෙතනාවෙතොවිමුත්ති, කතිභාකාරෙති දිසාඵරණා
මෙතනාවෙතොවිමුත්ති:

පඤ්චභාකාරෙති අනොධිසො ඵරණා මෙතනාවෙතොවිමුත්ති, සත්ත-
භාකාරෙති ඔබ්බො ඵරණා මෙතනාවෙතොවිමුත්ති, දසභාකාරෙති දිසා-
ඵරණා මෙතනාවෙතොවිමුත්ති.

කතමෙති පඤ්චභාකාරෙති අනොධිසො ඵරණා මෙතනාවෙතොවිමුත්ති:
සබ්බෙ සත්තා අවෙරා අබ්‍යාපජ්ජා³ අනීසා³ සුඛි අත්තානං පරිහරන්තු.
සබ්බෙ පාණා - පෙ - සබ්බෙහුතා - පෙ - සබ්බෙ පුග්ගලා - පෙ - සබ්බෙ අත්ත-
භාවපරිගාපන්තා අවෙරා අබ්‍යාපජ්ජා අනීසා සුඛි අත්තානං පරිහරන්තුති
ඉමෙති. පඤ්චභාකාරෙති අනොධිසො ඵරණා මෙතනාවෙතොවිමුත්ති.

කතමෙති සත්තභාකාරෙති ඔබ්බො ඵරණා මෙතනාවෙතොවිමුත්ති:
සබ්බා ඉඤ්ඤා අවෙරා අබ්‍යාපජ්ජා අනීසො සුඛි අත්තානං පරිහරන්තු.
සබ්බෙ පුරිසා - පෙ - සබ්බෙ අරියා - පෙ - සබ්බෙ අනරියා - පෙ - සබ්බෙ දෙවා
- පෙ - සබ්බෙ මහුස්සා - පෙ - සබ්බෙ විනිපාතිකා අවෙරා අබ්‍යාපජ්ජා අනීසා
සුඛි අත්තානං පරිහරන්තුති. ඉමෙති සත්තභාකාරෙති ඔබ්බො ඵරණා
මෙතනාවෙතොවිමුත්ති.

1 උත්තරි - මජ්ඣ. 2 එකාදසකඛ්ඛානාර - දුරියවග්ග (11, 2, 5)

3 අබ්‍යාපජ්ජා - භ්‍යා, PTS, භ 3 අනීසා - භ්‍යා

කතමෙති දසසාකාරෙති දිසාථරණං මෙත්තාවෙතොවිමුත්ති. සබ්බෙ පුරුෂ්ඨිමාය දිසාය සත්තා අවෙරා අඛ්‍යාපජ්ජා අනිසා සුඛි අත්තානං පරිහරන්තු. සබ්බෙ පච්ඡිමාය දිසාය සත්තා -පෙ- සබ්බෙ උත්තරාය දිසාය සත්තා -පෙ- සබ්බෙ දක්ඛිණාය දිසාය සත්තා -පෙ- සබ්බෙ පුරුෂ්ඨිමාය අනුදිසාය සත්තා -පෙ- සබ්බෙ පච්ඡිමාය අනුදිසාය සත්තා -පෙ- සබ්බෙ උත්තරාය අනුදිසාය සත්තා -පෙ- සබ්බෙ දක්ඛිණාය අනුදිසාය සත්තා -පෙ- සබ්බෙ හෙට්ඨිමාය දිසාය සත්තා -පෙ- සබ්බෙ උපරිමාය දිසාය සත්තා අවෙරා අඛ්‍යාපජ්ජා අනිසා සුඛි අත්තානං පරිහරන්තු සබ්බෙ පුරුෂ්ඨිමාය දිසාය පාණ් -පෙ- භූතා -පෙ- පුග්ගලා -පෙ- අත්තනාච්චරිතාපන්නා -පෙ- සබ්බා ඉප්පිඨො -පෙ- සබ්බෙ පුරිසා -පෙ- සබ්බෙ අරියා -පෙ- සබ්බෙ අනරියා -පෙ- සබ්බෙ දෙව්‍යා -පෙ- සබ්බෙ මිත්‍රස්සා -පෙ- සබ්බෙ විනිපාතිකා අවෙරා අඛ්‍යාපජ්ජා අනිසා සුඛි අත්තානං පරිහරන්තු. සබ්බෙ පච්ඡිමාය දිසාය විනිපාතිකා -පෙ- සබ්බෙ උත්තරාය දිසාය විනිපාතිකා -පෙ- සබ්බෙ දක්ඛිණාය දිසාය විනිපාතිකා -පෙ- සබ්බෙ පුරුෂ්ඨිමාය අනුදිසාය විනිපාතිකා -පෙ- සබ්බෙ පච්ඡිමාය අනුදිසාය විනිපාතිකා -පෙ- සබ්බෙ උත්තරාය අනුදිසාය විනිපාතිකා -පෙ- සබ්බෙ දක්ඛිණාය අනුදිසාය විනිපාතිකා -පෙ- සබ්බෙ හෙට්ඨිමාය දිසාය විනිපාතිකා -පෙ- සබ්බෙ උපරිමාය දිසාය විනිපාතිකා අවෙරා අඛ්‍යාපජ්ජා අනිසා සුඛි අත්තානං පරිහරන්තුති ඉමෙති දසසාකාරෙති දිසාථරණං මෙත්තාවෙතොවිමුත්ති.

සබ්බෙසං සත්තානං ටිලනං චජ්ජෙත්වා අට්ඨනාය, උපසානං චජ්ජෙත්වා අනුපසානෙන, සත්තාපා චජ්ජෙත්වා අසන්නාපෙන, පරියාදනං චජ්ජෙත්වා අපරියාදනෙන, විහෙසං චජ්ජෙත්වා අවිහෙසාය සබ්බෙ සත්තා අවෙරිතො භොන්තු. මා වෙරිතො, සුඛිතො භොන්තු මාදුක්ඛිතො, සුඛිතත්තා භොන්තු මා දුක්ඛිතත්තා'ති. ඉමෙති අට්ඨසාකාරෙති සබ්බෙ සත්තො¹ මෙත්තායතීති මෙත්තා, තං ඛම්ම චෙතසතීති චෙතො, සබ්බඛ්‍යාපාදපරිසුද්ධාහෙති විමුච්චතීති විමුත්ති, මෙත්තා ච චෙතො ච විමුත්ති චාති මෙත්තාවෙතො-විමුත්ති.

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිතො භොන්තු, ඛම්මිතො භොන්තු, සුඛිතො භොන්තුති සද්ධාය අභිමුච්චති, සද්ධිඤ්ඤාපරිහාසිතා භොති මෙත්තාවෙතො-විමුත්ති.

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිතො භොන්තු, ඛම්මිතො භොන්තු, සුඛිතො භොන්තුති විරිතං පග්ගණ්හාති, විරිසිඤ්ඤාපරිහාසිතා භොති මෙත්තාවෙතො-විමුත්ති.

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිතො භොන්තු, ඛම්මිතො භොන්තු, සුඛිතො භොන්තුති සතිං උපට්ඨාපෙති, සතිඤ්ඤාපරිහාසිතා භොති මෙත්තාවෙතො-විමුත්ති.

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිතො භොන්තු, ඛම්මිතො භොන්තු, සුඛිතො භොන්තුති විතතං සමාදගති, සමාධිඤ්ඤාපරිහාසිතා භොති මෙත්තාවෙතො-විමුත්ති.

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිතො භොන්තු ඛම්මිතො භොන්තු, සුඛිතො භොන්තුති පඤ්ඤාය පජානාති, පඤ්ඤාඤ්ඤාපරිහාසිතා භොති මෙත්තාවෙතොවිමුත්ති.

ඉමානි පඤ්චිකානි මෙතනාය වෙතොවිමුත්තියා ආසෙවනා භොනති ඉමෙති පඤ්චිකානි ඉන්ද්‍රියෙහි මෙතනාවෙතොවිමුත්තියා ආසෙවනා භොනති ඉමානි පඤ්චිකානි මෙතනාය වෙතොවිමුත්තියා භාවනා භොනති, ඉමෙති පඤ්චිකානි ඉන්ද්‍රියෙහි මෙතනාවෙතොවිමුත්තියා භාවනා භොනති. ඉමානි පඤ්චිකානි මෙතනාය වෙතොවිමුත්තියා බහුලිකතා භොනති, ඉමෙති පඤ්චිකානි ඉන්ද්‍රියෙහි මෙතනාවෙතොවිමුත්තියා බහුලිකර්මයති ඉමානි පඤ්චිකානි මෙතනාය වෙතොවිමුත්තියා අලභිකාරා භොනති, ඉමෙති පඤ්චිකානි ඉන්ද්‍රියෙහි මෙතනාවෙතොවිමුත්තියා ස්වල්පභාවතා භොනති. ඉමානි පඤ්චිකානි මෙතනාය වෙතොවිමුත්තියා පරික්ඛාරා භොනති, ඉමෙති පඤ්චිකානි ඉන්ද්‍රියෙහි මෙතනාවෙතොවිමුත්තියා සුපරික්ඛාතා භොති ඉමානි පඤ්චිකානි මෙතනාය වෙතොවිමුත්තියා පරිවාරා භොනති, ඉමෙති පඤ්චිකානි ඉන්ද්‍රියෙහි මෙතනාවෙතොවිමුත්තියා සුපරිවුත්තා භොති.

ඉමානි පඤ්චිකානි මෙතනාය වෙතොවිමුත්තියා ආසෙවනා භොනති, භාවනා භොනති, බහුලිකතා භොනති, අලභිකාරා භොනති, පරික්ඛාරා භොනති, පරිවාරා භොනති, පාරිපූරි භොනති, සහගතා භොනති, සහජාතා භොනති, සංසර්වකා භොනති, සම්පසුත්තා භොනති, පක්ඛාදනා භොනති, සංසිද්ධා¹ භොනති, පනත්තිකා භොනති, විමුච්චනා භොනති, 'එතං සත්ත'නති එසංඝා භොනති, යාථිකතා භොනති, වජ්ජකතා භොනති, අනුචිකතා භොනති, පරිචිතා භොනති, සුසමාරභා භොනති, සුභාවිතා භොනති, ස්වාධිචිතා භොනති, සුසමුත්තා භොනති, සුචිත්තා භොනති, නිබ්බන්ධනාති, ජොතෙතනාති, පක්ඛාදනාති.²

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිතො භොනතු, බෙමිතො භොනතු, සුඛිතො භොනතුති අසංඝර්මයෙ න කම්පති, සම්බලපරිහාරිතා³ භොති මෙතනා වෙතොවිමුත්තියා.

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිතො භොනතු, බෙමිතො භොනතු, සුඛිතො භොනතුති කොසජෙජ න කම්පති, විරියබලපරිහාරිතා භොති මෙතනා වෙතොවිමුත්තියා.

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිතො භොනතු, බෙමිතො භොනතු, සුඛිතො භොනතුති පමාදෙ න කම්පති, සම්බලපරිහාරිතා භොති මෙතනා වෙතොවිමුත්තියා.

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිතො භොනතු, බෙමිතො භොනතු, සුඛිතො භොනතුති උභයවෙ න කම්පති, සම්බලපරිහාරිතා භොති මෙතනා වෙතොවිමුත්තියා.

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිතො භොනතු, බෙමිතො භොනතු, සුඛිතො භොනතුති අවිජ්ජාය න කම්පති, පඤ්ඤාබලපරිහාරිතා භොති මෙතනා වෙතොවිමුත්තියා.

1 පඤ්චිකා - මජ්ඣ., PTS

2 පක්ඛාදනා - ජෙස., සං. පක්ඛාදනා - PTS

3 සම්බල පරිහාරිතා - PTS,

ඉමානි පඤ්ච බලානි මේතනාය වේතොවිමුත්තියා ආසෙවනා හොනති, ඉමේනි පඤ්ච බලෙති මේතනා වේතොවිමුත්තියා ආසෙවිතයී, ඉමානි පඤ්ච බලානි මේතනාය වේතොවිමුත්තියා භාවනා හොනති, ඉමේනි පඤ්ච බලෙති මේතනාවේතොවිමුත්තියා භාවිතයී, ඉමානි පඤ්ච බලානි මේතනාය වේතොවිමුත්තියා බහුලිකතා හොනති, ඉමේනි පඤ්ච බලෙති මේතනාවේතොවිමුත්තියා බහුලිකර්තයී, ඉමානි පඤ්ච බලානි මේතනාය වේතොවිමුත්තියා අලඛකාරා හොනති, ඉමේනි පඤ්ච බලෙති මේතනාවේතොවිමුත්තියා ස්වල්පඛකතා හොනති, ඉමානි පඤ්ච බලානි මේතනාය වේතොවිමුත්තියා පරික්කාරා හොනති, ඉමේනි පඤ්ච බලෙති මේතනාවේතොවිමුත්තියා සුපරික්කතා හොනති. ඉමානි පඤ්ච බලානි මේතනාය වේතොවිමුත්තියා පරිවාරා හොනති, ඉමේනි පඤ්ච බලෙති මේතනාවේතොවිමුත්තියා සුපරිවුත්තා හොනති.

ඉමානි පඤ්ච බලානි මේතනාය වේතොවිමුත්තියා ආසෙවනා හොනති, භාවනා හොනති, බහුලිකතා හොනති, අලඛකාරා හොනති, පරික්කාරා හොනති, පරිවාරා හොනති, පරිපූර්ණ හොනති, සහගතා හොනති, සහජාතා හොනති, සංසද්ධා හොනති, සම්පසුත්තා හොනති, පක්ඛිකතා හොනති, පඤ්ඤා හොනති, සන්තිධානා හොනති, විමුච්චනා හොනති, 'එතං සත්තා'නති එසංඝා හොනති, යාතීකතා හොනති, වජ්ජුකතා හොනති, අනුට්ඨිකා හොනති, පරිවිතා හොනති, සුසමාරඬා හොනති, සුභාවිතා හොනති, ස්වාධිට්ඨිකා හොනති, සුභමුත්තතා හොනති, සුචිත්තතා හොනති, තිබ්බසෙත්තනති, ජොගෙත්තනති, පකාසෙත්තනති.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො හොනතු, ඛේමිතො හොනතු, සුඛිතො හොනතුනි සතිං උපධංඝපෙති, සතිසංඛේධංඤ්ඤා¹ පරිභාවිතා හොති මේතනාවේතොවිමුත්තියා.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො හොනතු ඛේමිතො හොනතු, සුඛිතො හොනතුනි පඤ්ඤාය පරිවිතානි² ඛිම්බවිධංඤ්ඤාඤ්ඤාපරිභාවිතා හොති මේතනාවේතොවිමුත්තියා.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො හොනතු ඛේමිතො හොනතු, සුඛිතො හොනතුනි විරිතං පභංගිකානි, විරිතසංඛේධංඤ්ඤාපරිභාවිතා හොති මේතනාවේතොවිමුත්තියා.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො හොනතු ඛේමිතො හොනතු, සුඛිතො හොනතුනි පරිලාභං පරිසංඝාමෙහති, පිතිසංඛේධංඤ්ඤාපරිභාවිතා හොති මේතනාවේතොවිමුත්තියා.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො හොනතු, ඛේමිතො හොනතු, සුඛිතො හොනතුනි දුට්ඨිලං පරිසංඝාමෙහති, පඤ්ඤාය පරිවිතානි හොති මේතනාවේතොවිමුත්තියා.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො හොනතු, ඛේමිතො හොනතු, සුඛිතො හොනතුනි විතතං සමාදහති, සමාධිසංඛේධංඤ්ඤාපරිභාවිතා හොති මේතනාවේතොවිමුත්තියා.

සබ්බෙ සත්තා අවේරිතො හොනතු, ඛේමිතො හොනතු, සුඛිතො හොනතුනි ඤාණෙන කිලෙසෙ පරිසංඝානි, උපෙක්ඛාසංඛේධංඤ්ඤාපරිභාවිතා හොති මේතනාවේතොවිමුත්තියා.

1 සතිසංඛේධංඤ්ඤා පරිභාවිතා - PTS,

2 පරිවිතානි - PR.

ඉමේ සත්ත බොජ්ඣංගයා මෙහෙයාය වෙතොවිච්ඡිත්තියා ආසෙවනා හොනති, ඉමෙහි සත්තහි බොජ්ඣංගෙහි මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී ආසෙවිතී.

ඉමේ සත්ත බොජ්ඣංගයා මෙහෙයාය වෙතොවිච්ඡිත්තියා භාවනා හොනති, ඉමෙහි සත්තහි බොජ්ඣංගෙහි මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී භාවිතී.

ඉමේ සත්ත බොජ්ඣංගයා මෙහෙයාය වෙතොවිච්ඡිත්තියා ඛුද්ධකතා හොනති, ඉමෙහි සත්තහි බොජ්ඣංගෙහි මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී ඛුද්ධකරිතී.

ඉමේ සත්ත බොජ්ඣංගයා මෙහෙයාය වෙතොවිච්ඡිත්තියා අලංකාරා හොනති, ඉමෙහි සත්තහි බොජ්ඣංගෙහි මෙහෙයා වෙතොවිච්ඡිත්තී සංලංකිතා හොනති.

ඉමේ සත්ත බොජ්ඣංගයා මෙහෙයාය වෙතොවිච්ඡිත්තියා පරික්කාරා හොනති, ඉමෙහි සත්තහි බොජ්ඣංගෙහි මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී සුපරික්කතා හොනති.

ඉමේ සත්ත බොජ්ඣංගයා මෙහෙයාය වෙතොවිච්ඡිත්තියා පරිවාරා හොනති, ඉමෙහි සත්තහි බොජ්ඣංගෙහි මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී සුපරිවූතා හොනති.

ඉමේ සත්ත බොජ්ඣංගයා මෙහෙයාය වෙතොවිච්ඡිත්තියා ආසෙවනා හොනති, භාවනා හොනති, ඛුද්ධකතා හොනති, අලංකාරා හොනති, පරික්කාරා හොනති, පරිවාරා හොනති, පාරිසුරි හොනති, සහගතා හොනති, සහජ්ජානා හොනති, සංසංචාරා හොනති, සම්පයුතා හොනති, උක්ඛ්ඤානා හොනති, පටිදනා හොනති, සන්තරංගිනා හොනති, විමුච්චනා හොනති, එතං සන්තරංගිනි එකසන්තරංගිනා හොනති, යානිකතා හොනති, චක්ඛුකතා හොනති, අනුට්ඨිතා හොනති, පරිච්ඡිතා හොනති, සුසමාරභා හොනති, පුනාච්ඡිතා හොනති, සංචාරිතා හොනති, සුසමුග්ගතා හොනති, සුච්ඡිතා හොනති, නිබ්බන්ධනානි, ජේතනානි, පක්ඛාසනානි.

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුඛිනො හොනතුහි සම්මා පසාදි, සම්මාදිට්ඨිපරිභාවිතා හොනති මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී.

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුඛිනො හොනතුහි සම්මා අභිනිරෝපෙති, සම්මාසංකප්පපරිභාවිතා හොනති මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී.

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුඛිනො හොනතුහි සම්මා පරිගණකානි, සම්මාචාරිකා පරිභාවිතා හොනති මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී.

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුඛිනො හොනතුහි සම්මා සමුට්ඨාපෙති, සම්මාකම්මන්තපරිභාවිතා හොනති මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී.

සබ්බෙ සත්තා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුඛිනො හොනතුහි සම්මා වෙදපෙති, සම්මාආජිවපරිභාවිතා හොනති මෙහෙයාවෙතොවිච්ඡිත්තී.

සබෙබ් සත්තා අවෙරිනො: හොනතු, බෙමිනො: හොනතු, සුබිනො: හොනතුනි සමම: පගනණනානි, සමමාපායාමපරිහාචිතා: හොනි මේතනා: වෙතොවිමුතනි.

සබෙබ් සත්තා අවෙරිනො: හොනතු, බෙමිනො: හොනතු, සුබිනො: හොනතුනි සමම: උපට්ඨාපෙති, සමමාසතිපරිහාචිතා: හොනි මේතනා: වෙතොවිමුතනි.

සබෙබ් සත්තා අවෙරිනො: හොනතු බෙමිනො: හොනතු, සුබිනො: හොනතුනි සමම: සමාදහති සමමාසමාතිපරිහාචිතා: හොනි මේතනා: වෙතොවිමුතන

ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා: මේතනාය වෙතොවිමුතනිතා: ආසෙවනා: හොනති, ඉමෙති අට්ඨති මග්ගඛනති මේතනාවෙතොවිමුතනි ආසෙවිතති, ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා: මේතනාය වෙතොවිමුතනිතා: හාචිතා: හොනති, ඉමෙති අට්ඨති මග්ගඛනති මේතනාවෙතො: විමුතනි හාචිතති ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා: මේතනාය වෙතොවිමුතනිතා: බහුලිකතා: හොනති, ඉමෙති අට්ඨති මග්ගඛනති මේතනාවෙතොවිමුතනි බහුලිකරිතති. ඉමෙ අට්ඨමග්ගඛා: මේතනාය වෙතොවිමුතනිතා: අලඛිකාරා: හොනති, ඉමෙති අට්ඨති මග්ගඛනති මේතනාවෙතොවිමුතනි කාලඛිකතා: හොනති. ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා: මේතනාය වෙතොවිමුතනිතා: පරික්කාරා: හොනති, ඉමෙති අට්ඨති මග්ගඛනති මේතනා: වෙතොවිමුතනි සුපරික්කතා: හොනති. ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා: මේතනාය වෙතොවිමුතනිතා: පරිචාරා: හොනති, ඉමෙති අට්ඨති මග්ගඛනති මේතනා: වෙතොවිමුතනි සුපරිවුතා: හොනති.

ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා: මේතනාය වෙතොවිමුතනිතා: ආසෙවනා: හොනති, හාචිතා: හොනති, බහුලිකතා: හොනති, අලඛිකාරා: හොනති, පරික්කාරා: හොනති, පරිචාරා: හොනති, පාරිසුරි හොනති, සහගතා: හොනති, සහජාතා: හොනති, සංසඨා: හොනති, සමපසුතතා: හොනති, පක්කඤ්ඤා: හොනති, පඨිදනා: හොනති, සන්තිට්ඨතා: හොනති, විමුච්චතා: හොනති, 'එත සත්තා'නති එසෙතා: හොනති, යානිකතා: හොනති, චජ්ඣිකතා: හොනති අභ්‍යවසීතා: හොනති, පරිචිතා: හොනති, සුසමාරභා: හොනති, සාධිට්ඨිතා: හොනති, සුසමුග්ගතා: හොනති, සුචිමුතතා: හොනති, නිබ්බතෙතනති, ජොතෙතනති, පකාසෙතනති.

සබෙබ්සං. පාණනං. -පෙ- සබෙබ්සං. භුතානං. -පෙ- සබෙබ්සං. පුග්ගලානං. -පෙ- සබෙබ්සං. අත්තහාචිපරියාපනානං. -පෙ- සබෙබ්සං. ඉථිනං. -පෙ- සබෙබ්සං. පුරිසානං. -පෙ- සබෙබ්සං. අරියානං. -පෙ- සබෙබ්සං. අනරියානං. -පෙ- සබෙබ්සං. දෙව්නං. -පෙ- සබෙබ්සං. මත්තං. -පෙ- සබෙබ්සං. විනිපාතිකානං. පිලනං. වජ්ජෙතං. අපිලනං, උපසානං. වජ්ජෙතං. අනුපසානෙන, සත්තාපං. වජ්ජෙතං. අසත්තාපෙන, පරියාදනං. වජ්ජෙතං. අපරියාදනෙන, විහෙසං. වජ්ජෙතං. අවිහෙසං, සබෙබ් විනිපාතිකා: අවෙරිනො: හොනතු, මා: වෙරිනො, සුබිනො: හොනතු, මා: දුක්ඛිනො, සුබිතතතා: හොනතු, මා: දුක්ඛිතතතානි ඉමෙති අට්ඨහාසාදර්ශි සබෙබ් විනිපාතිකෙ මේතනායනිති මේතනා, නං ධම්මං. වෙතගනිති වෙතො, සබ්බසාපාද පරිසුට්ඨානෙති විමුච්චිති විමුතති, මේතනා: ච වෙතො, ච විමුතති වානි මේතනාවෙතොවිමුතනි.

සබ්බෙ විනිපාතිකා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුඛිනො හොනතු, සද්ධාය අභිමුච්චති, සද්ධාය පරිභාසිතා හොති මෙතනා වෙතොවිමුහති -පෙ- නිබ්බන්ධනනති, ජොතෙනති, පකාසෙනති.

සබ්බෙසං පුරුෂිමාය දිසාය සත්තානං -පෙ- සබ්බෙසං පච්ඡිමාය දිසාය සත්තානං -පෙ- සබ්බෙසං උත්තරාය දිසාය සත්තානං -පෙ- සබ්බෙසං දක්ඛිණාය දිසාය සත්තානං -පෙ- සබ්බෙසං පුරුෂිමාය අනුදිසාය සත්තානං -පෙ- සබ්බෙසං පච්ඡිමාය අනුදිසාය සත්තානං -පෙ- සබ්බෙසං උත්තරාය අනුදිසාය සත්තානං -පෙ- සබ්බෙසං දක්ඛිණාය අනුදිසාය සත්තානං -පෙ- සබ්බෙසං හෙට්ඨිමාය දිසාය සත්තානං -පෙ- සබ්බෙසං උපරිමාය දිසාය සත්තානං පිලනං වජ්ජෙති අපිලනාය උපසාතං වජ්ජෙති අනුපසාතෙන, සත්තාපං වජ්ජෙති අසත්තාපෙන, පරිඨාදනං වජ්ජෙති අපරිඨාදනෙන, විහෙසං වජ්ජෙති, අවිහෙසාය සබ්බෙ උපරිමාය දිසාය සත්තා අවෙරිනො හොනතු, මා වෙරිනො, සුඛිනො හොනතු, මා දුක්ඛිනො, සුඛිතතා හොනතු, මා දුක්ඛිතතාති ඉමෙති අවිභාසාකරෙති සබ්බෙ උපරිමාය දිසාය සත්තා මෙතනායති මෙතනා, නං ධම්මං චේතයති වෙතො, සබ්බබ්‍යාපාදපරිසුච්ඡායෙන විමුච්චති විමුහති, මෙතනා ව වෙතො ව විමුහති වාති මෙතනාවෙතොවිමුහති.

සබ්බෙ උපරිමාය දිසාය සත්තා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුඛිනො හොනතු, සද්ධාය අභිමුච්චති, සද්ධාය පරිභාසිතා හොති මෙතනාවෙතො විමුහති -පෙ- නිබ්බන්ධනනති, ජොතෙනති, පකාසෙනති.

සබ්බෙසං පුරුෂිමාය දිසාය පාණානං -පෙ- භූතානං -පෙ- ප්‍රාණිපානං -පෙ- අත්තභාවපරිඨාපනානං -පෙ- සබ්බෙසං ඉන්ද්‍රියානං -පෙ- සබ්බෙසං පුරිසානං -පෙ- සබ්බෙසං අරියානං -පෙ- සබ්බෙසං අනරියානං -පෙ- සබ්බෙසං දෙව්‍යානං -පෙ- සබ්බෙසං මිත්‍රස්සානං -පෙ- සබ්බෙසං විනිපාතිකානං -පෙ- සබ්බෙසං පච්ඡිමාය දිසාය විනිපාතිකානං -පෙ- සබ්බෙසං උත්තරාය දිසාය විනිපාතිකානං -පෙ- සබ්බෙසං දක්ඛිණාය දිසාය විනිපාතිකානං -පෙ- සබ්බෙසං පුරුෂිමාය අනුදිසාය විනිපාතිකානං -පෙ- සබ්බෙසං පච්ඡිමාය අනුදිසාය විනිපාතිකානං -පෙ- සබ්බෙසං උත්තරාය අනුදිසාය විනිපාතිකානං -පෙ- සබ්බෙසං දක්ඛිණාය අනුදිසාය විනිපාතිකානං -පෙ- සබ්බෙසං හෙට්ඨිමාය දිසාය විනිපාතිකානං -පෙ- සබ්බෙසං උපරිමාය දිසාය විනිපාතිකානං පිලනං වජ්ජෙති අපිලනාය, උපසාතං වජ්ජෙති අනුපසාතෙන, සත්තාපං වජ්ජෙති අසත්තාපෙන, පරිඨාදනං වජ්ජෙති අපරිඨාදනෙන, විහෙසං වජ්ජෙති අවිහෙසාය සබ්බෙ උපරිමාය දිසාය විනිපාතිකා අවෙරිනො හොනතු, මා වෙරිනො, සුඛිනො හොනතු, මා දුක්ඛිනො, සුඛිතතා හොනතු, මා දුක්ඛිතතාති ඉමෙති අවිභාසාකරෙති සබ්බෙ උපරිමාය දිසාය විනිපාතිකා මෙතනායති මෙතනා, නං ධම්මං චේතයති වෙතො, සබ්බබ්‍යාපාදපරිසුච්ඡායෙන විමුච්චති විමුහති, මෙතනා ව වෙතො ව විමුහති වාති මෙතනාවෙතොවිමුහති.

සබ්බ උපරිමාය දිසාය විනිපාතිකා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුබිනො හොනතුහි සභාය අභිමුඛවති, සභාය පරිහානිකා හොති මෙතනාවෙතොවිමුනති. සබ්බ උපරිමාය දිසාය විනිපාතිකා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුබිනො හොනතුහි විරියං පග්ගණ්ඨාති, විරියං පරිහානිකා හොති මෙතනාවෙතොවිමුනති, -පෙ-සති උපාධිපතී, සතිසුඤ්ඤාපරිහානිකා හොති මෙතනාවෙතොවිමුනති -පෙ- විතතං සමාදහති, සමාධිසුඤ්ඤාපරිහානිකා හොති මෙතනාවෙතොවිමුනති -පෙ- පඤ්ඤාය පජානාති, පඤ්ඤාසුඤ්ඤාපරිහානිකා හොති මෙතනාවෙතොවිමුනති.

ඉමානි පඤ්ඤායානි මෙතනාය වෙතොවිමුනතිං අසෙවනා හොනති, ඉමෙති පඤ්ඤායානි මෙතනාවෙතොවිමුනති අසෙවනානි -පෙ-නිබ්බන්තනානි, ජොතෙනති, පකාසෙනති.

සබ්බ උපරිමාය දිසාය විනිපාතිකා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුබිනො හොනතුහි අසංසාරිකා සමාපති, සභාය පරිහානිකා හොති මෙතනාවෙතොවිමුනති -පෙ- කොසල්ලෙ න සමාපති, විරියං පරිහානිකා හොති මෙතනාවෙතොවිමුනති -පෙ- පමාදෙ න සමාපති, සති බලපරිහානිකා හොති මෙතනාවෙතොවිමුනති -පෙ- උභයවෙ න සමාපති, සමාධිබලපරිහානිකා හොති මෙතනාවෙතොවිමුනති -පෙ- අභිජාය න සමාපති, පඤ්ඤාබලපරිහානිකා හොති මෙතනාවෙතොවිමුනති.

ඉමානි පඤ්ඤායානි මෙතනාය වෙතොවිමුනතිං අසෙවනා හොනති, ඉමෙති පඤ්ඤායානි බලෙති මෙතනාවෙතොවිමුනති අසෙවනානි -පෙ-නිබ්බන්තනානි, ජොතෙනති, පකාසෙනති.

සබ්බ උපරිමාය දිසාය විනිපාතිකා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුබිනො හොනතුහි සති උපාධිපතී, සතිසුඤ්ඤාපරිහානිකා හොති මෙතනාවෙතොවිමුනති -පෙ- පඤ්ඤාය පජානාති, ධම්මවිචය සමාධිසුඤ්ඤාපරිහානිකා හොති මෙතනාවෙතොවිමුනති -පෙ- විරියං පග්ගණ්ඨාති, විරියං සමාධිසුඤ්ඤාපරිහානිකා හොති මෙතනාවෙතොවිමුනති -පෙ- පරිලාභං පරිපාසාමොති, පිනිසමොති, පරිපාසාමොති හොති මෙතනාවෙතොවිමුනති -පෙ- දුට්ඨලං පරිපාසාමොති, පඤ්ඤාසමොති සමාධිසුඤ්ඤාපරිහානිකා හොති මෙතනාවෙතොවිමුනති -පෙ- විතතං සමාදහති, සමාධිසමොති සමාධිසුඤ්ඤාපරිහානිකා හොති මෙතනාවෙතොවිමුනති, ඤ්ඤාන සමාධිසුඤ්ඤා පරිපාසාමොති, උපෙක්ඛාසමොති සමාධිසුඤ්ඤාපරිහානිකා හොති මෙතනාවෙතොවිමුනති.

ඉමෙ සත්ත සමාධිසුඤ්ඤා මෙතනාය වෙතොවිමුනතිං අසෙවනා හොනති, ඉමෙති සත්ත සමාධිසුඤ්ඤා මෙතනාවෙතොවිමුනති අසෙවනානි -පෙ- නිබ්බන්තනානි, ජොතෙනති, පකාසෙනති.

සබ්බ උපරිමාය දිසාය විනිසාතිකා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුබ්බො හොනතුති සමමා පඤ්ඤාති, සමමාදිට්ඨිපරිහාපිතා හොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති -පෙ- සමමා අතිනිරෝපෙති, සමමාසංකප්පා - පරිහාපිතා හොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති -පෙ- සමමා පරිගණකාති, සමමාචාචාපරිහාපිතා හොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති -පෙ- සමමා සමුට්ඨා - පෙති, සමමාකම්මනනපරිහාපිතා හොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති -පෙ- සමමා චොදපෙති, සමමාආර්ථපරිහාපිතා හොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති -පෙ- සමමා පඤ්ඤාති, සමමාචායාමපරිහාපිතා හොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති -පෙ- සමමා උපට්ඨාති, සමමාසංකප්පාති හොති මෙත්තා - චෙතොවිමුත්ති -පෙ- සමමා සමාදහති, සමමාසමාධිපරිහාපිතා හොති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති.

ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා මෙත්තාය චෙතොවිමුත්තියා ආසෙවනා හොනති, ඉමෙති අට්ඨ මග්ගඛෙති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති ආසෙවිතී -පෙ- ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා මෙත්තාය චෙතොවිමුත්තියා පරිවාරා හොනති, ඉමෙති අට්ඨ මග්ගඛෙති මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති සුපරිට්ඨිතා හොති.

ඉමෙ අට්ඨ මග්ගඛා මෙත්තාය චෙතොවිමුත්තියා ආසෙවනා හොනති, භාවනා හොනති, බහුලිකතා හොනති, අලංකාරා හොනති, පරික්ඛාරා හොනති, පරිවාරා හොනති, පාරිසුරි හොනති, සහගතා හොනති, සහජාතා හොනති, සංසට්ඨා හොනති, සම්පසුතතා හොනති, පක්ඛන්දනා හොනති, පසිදනා හොනති, සන්තිට්ඨනා හොනති, විමුච්චනා හොනති, 'එකං සත්ත'නති එසසනා හොනති, යාතීකතා හොනති, වජ්ජිකතා හොනති, අනුට්ඨිතා හොනති, පරිචිතා හොනති, සුසමාරොධා හොනති, සුභාවනා හොනති, සාධිට්ඨිතා හොනති, සුසමුග්ගතා හොනති, සුචිත්තතා හොනති. නිබ්බන්ධනනති, ජොතෙතති, පකාසෙතතීති.

මෙත්තාකථා සමත්තා.

2. 5

විරාග කථා

විරාගො මග්ගො, විමුත්ති ඵලං.

කථා විරාගො මග්ගො සොතාපතතිමග්ගසංකේ දසානචෙට්ඨන සමොද්ධිමිච්ඡාදිට්ඨියා විරජ්ජති, ගද්දුච්ඡතකාසීලෙහෙති ව බ්‍රහ්මෙති වි විරජ්ජති, බ්‍රහ්මෙති ව සබ්බකම්මෙහෙති විරජ්ජති, විරාගො විරාගාරම්මණො විරාගොචරො විරාගෙ සමුද්ගතො¹ විරාගෙ සිතො විරාගෙ පතිට්ඨිතො.

1. විමොක්ඛා-සා මොක්ඛා - ස.

විරාගයෙහි දෙව් විරාග: නිබ්බානඤ්ච විරාගො, ගෙ ව නිබ්බානා-
රමමණතාජාතා ධම්මා සබ්බෙ විරාගා භොන්තීති විරාගා, සහජාතාති
සත්තඛයාති විරාගං ගච්ඡන්තීති විරාගො මග්ගො, එතෙන මග්ගෙන
බුද්ධා ව සාවකා ව අගතං දිසං නිබ්බානං ගච්ඡන්තීති අට්ඨබ්බිකො
මග්ගො, සාවතා පුත්‍රසමණවුහමණනං පරපපවාදනං මග්ගා අගමෙව
අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො අග්ගො ව සෙට්ඨා ව පාමොක්කො,¹ ච
උත්තමො ච පචරො වාති මග්ගානං අට්ඨබ්බිකො සෙට්ඨා.

අභිනිරෝපනට්ඨන සම්මාසංකප්පො, මිච්ඡාසංකප්පො විරජ්ජති - පෙ-
පරිග්‍රහනට්ඨන සම්මාචාරා, මිච්ඡාචාරාද විරජ්ජති - පෙ- සමුට්ඨානට්ඨන
සම්මාකම්මනො, මිච්ඡාකම්මනො විරජ්ජති - පෙ- වොදනට්ඨන සම්මා-
ආර්ථො, මිච්ඡාආර්ථො විරජ්ජති - පෙ- පරිග්‍රහනට්ඨන සම්මාචාරාමො,
මිච්ඡාචාරාමො විරජ්ජති - පෙ- උපට්ඨානට්ඨන සම්මාසති මිච්ඡාසතිසා
විරජ්ජති - පෙ- අවිකේට්ඨනට්ඨන සම්මාසති මිච්ඡාසතිසා විරජ්ජති,
තදනුචත්තකතිලෙභෙති ච බකෙති ච විරජ්ජති, බසිද්ධා ච සබ්බනිමිත්තෙති
විරජ්ජති, විරාගො විරාගාරමමණො විරාගගොචරො විරාගෙ සමුදගතො
විරාගෙ සීතො විරාගෙ පතිට්ඨිතො.

විරාගයෙහි දෙව් විරාග: නිබ්බානඤ්ච විරාගො, ගෙව නිබ්බානා-
රමමණතාජාතා ධම්මා සබ්බෙ විරාගා භොන්තීති විරාගා, සහජාතාති
සත්තඛයාති විරාගං ගච්ඡන්තීති විරාගො මග්ගො, එතෙන මග්ගෙන
බුද්ධා ව සාවකා ව අගතං දිසං නිබ්බානං ගච්ඡන්තීති අට්ඨබ්බිකො මග්ගො,
සාවතා පුත්‍රසමණවුහමණනං පරපපවාදනං මග්ගා, අගමෙව අරියො
අට්ඨබ්බිකො මග්ගො අග්ගො ව සෙට්ඨා ව පාමොක්කො,¹ ච උත්තමො ච
පචරො වාති මග්ගානං අට්ඨබ්බිකො සෙට්ඨා.

සකදගාමිමග්ගකම්මණෙ දසකනට්ඨන සම්මාදිට්ඨි - පෙ- අවිකේට්ඨ-
නට්ඨන සම්මාසමාධි ඔලාරිකා සාමරාගසංඝෙඤ්ජනා පරිසසංඝෙඤ්ජනා
ඔලාරිකා සාමරාගසංඝෙඤ්ජනා පරිසසංඝෙඤ්ජනා විරජ්ජති, තදනුචත්තකතිලෙභෙති
ච බකෙති ච විරජ්ජති, බසිද්ධා ච සබ්බනිමිත්තෙති විරජ්ජති, විරාගො
විරාගාරමමණො විරාගගොචරො විරාගෙ සමුදගතො විරාගෙ සීතො
විරාගෙ පතිට්ඨිතො.

1 විමොක්කො - සා: මොක්කො - ස

විරාගයෙහි දෙව් විරාගය: නිබ්බානඤ්ච විරාගය, යෙ ව නිබ්බානං රමමණ්ණකාජාතා ධම්මා සබ්බෙ විරාගා භොන්තීති විරාගා, සහජාතාති සත්තඛිනාති විරාගං ගච්ඡන්තීති විරාගො මග්ගො, එතෙන මග්ගෙන බුද්ධා ව සාවකා ව අගතං දිසං නිබ්බානං ගච්ඡන්තීති අට්ඨබ්බිකො මග්ගො, යාවතා පුට්ඨමණ්ඩ්‍රාගමණානං පරපපවාදානං මග්ගා, අගමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො අග්ගො ව සෙට්ඨො ව පාමොකෙකො ව උත්තමො ව පචරො වාති මග්ගානං අට්ඨබ්බිකො සෙට්ඨො.

අනාගාමිමග්ගකකණේ දසසනට්ඨන සම්මාදිට්ඨි - පෙ - අවිකේධපට්ඨන සම්මාසමාධි අණ්ණසහගතා කාමාරාගසඤ්ඤාජනා පරිඝ්‍යඤ්ඤාජනා අණ්ණසහගතා කාමාරාගානුසයා පරිඝ්‍යානුසයා විරජ්ජති, තදනුවතතකකි-ලෙසෙති ව බකෙති ව විරජ්ජති, බභිඤ්ඤා ව සබ්බනිමිත්තෙතති විරජ්ජති, විරාගො විරාගාරමමණො - පෙ - මග්ගානං අට්ඨබ්බිකො සෙට්ඨො.

අරහත්තමග්ගකකණේ දසසනට්ඨන සම්මාදිට්ඨි - පෙ - අවිකේධපට්ඨන සම්මාසමාධි රූපරාගා අරූපරාගා මානා උභව්වා අවිජ්ජාය මානානුසයා හවරාගානුසයා අවිජ්ජානුසයා විරජ්ජති, තදනුවතතකකිලෙසෙති ව බකෙති ව විරජ්ජති, බභිඤ්ඤා ව සබ්බනිමිත්තෙතති විරජ්ජති, විරාගො විරාගාරමමණො විරාගගොචරො විරාගෙ සමුදගතො විරාගෙ සීතො විරාගෙ පතිට්ඨිතො.

විරාගයෙහි දෙව් විරාගය: නිබ්බානඤ්ච විරාගය, යෙ ව නිබ්බානං රමමණ්ණකාජාතා ධම්මා සබ්බෙ විරාගා භොන්තීති විරාගා, සහජාතාති සත්තඛිනාති විරාගං ගච්ඡන්තීති විරාගො මග්ගො, එතෙන මග්ගෙන බුද්ධා ව සාවකා ව අගතං දිසං නිබ්බානං ගච්ඡන්තීති අට්ඨබ්බිකො මග්ගො, යාවතා පුට්ඨමණ්ඩ්‍රාගමණානං පරපපවාදානං මග්ගා, අගමෙව අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො අග්ගො ව සෙට්ඨො ව පාමොකෙකො ව උත්තමො ව පචරො වාති මග්ගානං අට්ඨබ්බිකො සෙට්ඨො.

දසසනවිරාගො සම්මාදිට්ඨි, අභිනිරෝපනවිරාගො සම්මාසමාධිපට්ඨි-ග්ගහවිරාගො සම්මාචාරා, සමුට්ඨානවිරාගො සම්මාකම්මකෙතා, වොදන-විරාගො සම්මාආජ්ඣො, පග්ගහවිරාගො සම්මාචාරාමො, උපට්ඨානවිරාගො සම්මාසති, අවිකේධපට්ඨිවිරාගො සම්මාසමාධි.

උපට්ඨානවිරාගො සතිසංඝෝස්සකා, පටිච්චයවිරාගො ධම්මපිට්ඨං-සංඝෝස්සකා, පඤ්ඤාචාරාගො විරිගසංඝෝස්සකා, ඵරණවිරාගො පිතිසංඝෝස්සකා, උපසම්භවවිරාගො පඤ්ඤාචාරාගො, අවිකේශ-පවිරාගො සමාධිසංඝෝස්සකා, පරිසංඝානවිරාගො උපෙක්ඛා-සංඝෝස්සකා.

අභ්‍යන්තර අකම්පිතවිරාගො සංඝායනං, කොසල් අකම්පිතවිරාගො විරිගසංඝං, පමාදේ අකම්පිතවිරාගො සතිසංඝං, උද්ධමව අකම්පිතවිරාගො සමාධිසංඝං, අවිජ්ජාය අකම්පිත විරාගො පඤ්ඤාසංඝං.

අභිමොක්ඛවිරාගො සංඝායනං, පඤ්ඤාචාරාගො විරිගසංඝං, උපට්ඨාන-විරාගො සතිසංඝං, අවිකේශපවිරාගො සමාධිසංඝං, අභ්‍යන්තරවිරාගො පඤ්ඤාසංඝං,

අධිපතෙය්‍යවෙත්ත ඉන්ද්‍රියානි විරාගො, අකම්පිතවෙත්ත සංඝං විරාගො, නිත්‍යානවෙත්ත සංඝෝස්සකා විරාගො, හෙතුචෙත්ත මනෝ විරාගො, උපට්ඨානවෙත්ත සතිපට්ඨානා විරාගො, පදගනවෙත්ත සම්මප්පාධානා විරාගො, ඉස්සකවෙත්ත ඉද්ධිපාද විරාගො,¹ තථවෙත්ත සච්චා විරාගො, අවිකේශපවෙත්ත සමප්පා විරාගො, අනුපසංගනවෙත්ත විපසංගා විරාගො, ඵකරතවෙත්ත සම්මවිපසංගා විරාගො, අනභිවත්තනවෙත්ත සුගතභි,² විරාගො, සංචරවෙත්ත සිලවිසුද්ධි විරාගො අවිකේශපවෙත්ත විතතවිසුද්ධි විරාගො, අභ්‍යන්තරවෙත්ත දිට්ඨිවිසුද්ධි විරාගො, විමුක්තවෙත්ත විමොක්ඛා විරාගො, පටිච්චයවෙත්ත විජ්ජා විරාගො, පරිච්චායවෙත්ත විමුක්ත විරාගො, සමුච්ඡේදවෙත්ත ඛයෙ ඤාණං විරාගො, ඡන්දො මුලවෙත්ත විරාගො, මහසිංහාසනං සමුට්ඨානවෙත්ත විරාගො, ඵස්සො සමොධානවෙත්ත විරාගො, චෙදනා සමොසරණවෙත්ත විරාගො, සමාධි පමුඛවෙත්ත විරාගො, සති අධිපතෙය්‍යවෙත්ත විරාගො, පඤ්ඤා තදුතතරවෙත්ත³ විරාගො, විමුක්ත සාරවෙත්ත විරාගො, අමනොගාමි නිබ්බානං පරිගොඨානවෙත්ත විරාගො.⁴

අභ්‍යන්තර මනෝ සම්මාදිට්ඨි, අභිනිරෝපනමනෝ සම්මාසංඝායනා - පෙ-අමනොගාමි නිබ්බානං පරිගොඨානවෙත්ත මනෝ. එවං විරාගො මනෝ.

කපං විමුක්ත ඵලං ගොතාපතතිඵලකම්මෙ අභ්‍යන්තරවෙත්ත සම්මා දිට්ඨි ඡිට්ඨාදිට්ඨා විමුක්තා හොති, තදනුචිතතකම්මෙහෙති ච ඛෙදනි ච විමුක්තා හොති, ඛනිධා ච සම්මතීකේතනා විමුක්තා හොති. විමුක්ත විමුක්තාරම්මණා විමුක්තාගොචරා විමුක්තායා සමුදගතා විමුක්තායා සිතා විමුක්තායා පතිට්ඨිතා.

විමුක්තීති දෙව විමුක්තියො: නිබ්බානඤ්ච විමුක්තී, යෙ ච නිබ්බානා-රම්මණා ජානා ධම්මා සංඝෝස්සකා විමුක්තා හොන්ති විමුක්තීඵලං.

1. විරාග - සි,

2. සුගතං - PTS,

3. තදනුචිතතවෙත්ත - මජ්ඣං, 15.

4. පරිගොඨානවෙත්ත මනෝ - මජ්ඣං, පරිගොඨාන විරාගො - සි. 'අමනොගාමි - පෙ-විරාගො' නිසා PTS. පොථකොටු න දක්වයි.

5. සංඝෝස්සකා - මජ්ඣං.

විමුක්තියි දෙව විමුක්තියො: නිබ්බානඤ්ඤා විමුක්තියි, යෙ ච නිබ්බානාරම්භකා ජාතා ධර්මා: සබ්බෙ විමුක්තා: හොනන්ති විමුක්තියි ඵලං,

දසසනවිමුක්තියි සමමාදිට්ඨි -පෙ- අවිකේධපවිමුක්තියි සමමාසමාති, උපධානවිමුක්තියි සතිසබ්බොජ්ඣාබේධා -පෙ- පරිසමිතියවිමුක්තියි උපෙක්ඛා සබ්බොජ්ඣාබේධා, අසසද්ධියෙ අකම්පිය විමුක්තියි සද්ධාබලං -ප- අවිජ්ජාය අකම්පිය විමුක්තියි පඤ්ඤාබලං, අධිමොක්ඛවිමුක්තියි සද්ධිජ්ඣිං -පෙ- දසසන-විමුක්තියි පඤ්ඤාජ්ඣිං.

අභිපතෙය්‍යවේදන ඉන්ද්‍රියා විමුක්තියි, අකම්පියවේදන බලා විමුක්තියි, කියතාවේදන බොජ්ඣාබ්ධා විමුක්තියි, හෙතුවේදන මග්ගො විමුක්තියි, උපධානවේදන සතිපධානා: විමුක්තියි, පදගතවේදන සමමපඛානා: විමුක්තියි, ඉජ්ඣතවේදන ඉද්ධිපාදා විමුක්තියි, නථවේදන සම්මා විමුක්තියි, අවිකේධ-පවේදන සමපො: විමුක්තියි, අනුපසසනවේදන විපසසනා: විමුක්තියි, එක-රසවේදන සමප්පිපසසනා: විමුක්තියි, අනභිවිතතනවේදන සුගතභාව-විමුක්තියි, සංවරවේදන සීලවිසුද්ධි විමුක්තියි, අවිකේධපවේදන විතතවිසුද්ධි විමුක්තියි, දසසනවේදන දිට්ඨිවිසුද්ධි විමුක්තියි, විමුඛතවේදන විමොක්ඛො: විමුක්තියි, පරිවේධවේදන විජ්ජා: විමුක්තියි, පරිච්චාගවේදන විමුක්තියි විමුක්තියි, පරිපසසද්ධියවේදන අනුප්පාදෙ ඤාණං විමුක්තියි, ඡන්දෙ මූලවේදන විමුක්තියි, මනසිකාරො සමුදායනවේදන විමුක්තියි, එසො: සමොධානවේදන විමුක්තියි, වේදනා සමොසරණවේදන විමුක්තියි, සමංඛ පමුඛවේදන විමුක්තියි, සති අභිපතෙය්‍යවේදන විමුක්තියි, පඤ්ඤා කුද්දතරවේදන විමුක්තියි, විමුක්තියි සාරවේදන විමුක්තියි, අමග්ගොගම් නිබ්බානං පරිඥාසානවේදන විමුක්තියි, ඵලං විමුක්තියි ඵලං.

ඵලං විරාගො මග්ගො, විමුක්තියි ඵලනති.

විරාගකපා සමතතා:

2. 6

පරිසමිතිය කපා

ඵලං මෙ සුතං, එකං සමයං හඟවා බාරාණසියං විහරන්ති ඉසිපතනෙ මිහදයෙ තත්‍ර බො හඟවා පඤ්චවයන්තියෙ හික්ඛු අමනෙතසි:

“දෙවමේ හික්ඛවෙ, අනතා පබ්බජිතෙත න තෙවිතබ්බා: කතමෙ දෙව යො වායං කාමෙසු කාමසුබලලිකාත්‍රයොගො හිතො ගමෙමා පොථුජ්ජානිකො අනරියො අනන්ධංගිතො යො වා’යං අත්තකිලමාත්‍රයොගො දුක්ඛො අනරියො අනන්ධංගිතො. එතෙ තෙ! හික්ඛවෙ උභො අනෙත අනුපගමම මජ්ඣිමා පටිපදා තථාගතෙත අභිනවුද්ධා චක්ඛුකරණී ඤාණකරණී උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංවතනති.

කනම්, ව සා හිකඩවෙ මැණිම, පරිපදා තර්කයෙන් අතිශයෝක්ති, විකල්පකරණී සැකකරණී උපකරණ අතිශයෝක්ති සමෝධාය නිබන්ධනය සංවිතනයි. අයමෙව් අරියෝ අධ්‍යයනීකෝ මයෝ, ගෝයපිදං සමෝදිට්ඨි සමෝසකප්පො සමෝවාචා සමෝකමමනෝ සමෝආජ්චෝ සමෝවායාමෝ සමෝසති සමෝසමාධි, අයං ඛෝ සා හිකඩවෙ, මැණිම, පරිපදා තර්කයෙන් අතිශයෝක්ති විකල්පකරණී සැකකරණී උපකරණ අතිශයෝක්ති සමෝධාය නිබන්ධනය සංවිතනයි.

ඉදං ඛෝ පන හිකඩවෙ, දුක්ඛං අරියසම්මං: ජාතිපි දුක්ඛා, ජරාපි දුක්ඛා, ව්‍යාධිපි දුක්ඛා, මරණමපි දුක්ඛං, අපිඤ්ඤා සම්පයෝගො දුක්ඛා, පිඤ්ඤා විපයෝගො දුක්ඛා, ගම්මිච්ඡං භා ලාභි තම්මි දුක්ඛං, සම්මතෙන පඤ්චපාදනකකම්මා දුක්ඛා:

ඉදං ඛෝ පන හිකඩවෙ, දුක්ඛසමුදයො¹ අරියසම්මං: යං යං තණ්හා පොභොගම්මා භාජිතායසගතො තත්ත තත්තාභිනිදිතී, සොයපිදං: කාම-තණ්හා භවතණ්හා විතවතණ්හා.

ඉදං ඛෝ පන හිකඩවෙ, දුක්ඛනිරෝධො² අරියසම්මං: යො තණ්හා සෙව තණ්හාය අනෙසවිරාගනිරෝධො වාගො පච්ඡික්ඛයො චුතති අනාලයො.

ඉදං ඛෝ පන හිකඩවෙ, දුක්ඛනිරෝධාමනී පරිපදා අරියසම්මං: අයමෙව් අරියෝ අධ්‍යයනීකෝ මයෝ, ගෝයපිදං: සමෝදිට්ඨි -පෙ-සමෝසමාධි.

ඉදං දුක්ඛං අරියසම්මා'නති මෙ හිකඩවෙ, පුබ්බ අනත්තසුභෙසු ඛමෙමසු චක්ඛුං උදපාදි, සැණං උදපාදි පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි, 'තං ඛෝ පනිදං දුක්ඛං අරියසම්මං පරිඤ්ඤායනති මෙ හිකඩවෙ, -පෙ- පරිඤ්ඤාත'නති මෙ හිකඩවෙ, පුබ්බ අනත්තසුභෙසු ඛමෙමසු චක්ඛුං උදපාදි, සැණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි.

'ඉදං දුක්ඛසමුදයො³ අරියසම්මා'නති මෙ හිකඩවෙ, පුබ්බ අනත්තසුභෙසු ඛමෙමසු චක්ඛුං උදපාදි, සැණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි, තං ඛෝ පනිදං දුක්ඛසමුදයො අරියසම්මං පහාතබ්බ'නති මෙ හිකඩවෙ, පෙ 'පච්ඡික්ඛා'නති මෙ හිකඩවෙ, පුබ්බ අනත්තසුභෙසු ඛමෙමසු චක්ඛුං උදපාදි, සැණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි.

'ඉදං දුක්ඛනිරෝධො⁴ අරියසම්මා'නති මෙ හිකඩවෙ, පුබ්බ අනත්තසුභෙසු ඛමෙමසු චක්ඛුං උදපාදි, සැණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි, තං ඛෝ පනිදං දුක්ඛනිරෝධො අරියසම්මං සම්මතාතබ්බ'නති මෙ හිකඩවෙ -පෙ- 'සම්මතා'නති මෙ හිකඩවෙ, පුබ්බ අනත්තසුභෙසු ඛමෙමසු චක්ඛුං උදපාදි, සැණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි.

1. දුක්ඛසමුදයං - සි, මජ්ඣ. PTS ස.

2. දුක්ඛනිරෝධං - සි, මජ්ඣ. PTS ස.

‘ඉදං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදා අරියසම්මානි’ නැති මේ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනත්තස්සනෙසු ධර්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලෝකො උදපාදි. ‘තං ඛො පතිදා දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදා අරියසම්මානි භාවෙතබ්බ’ නැති මේ භික්ඛවෙ -පෙ- ‘භාවිත’ නැති මේ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනත්තස්සනෙසු ධර්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලෝකො උදපාදි.

සාවකීවත්ථු මේ භික්ඛවෙ, ඉමෙසු චතුසු අරියසම්මානෙසු එවං තිපට්ඨට්ඨං ආදායාකාරං යථාභූතං ඤාණදස්සනං න සුචිත්තං අභොසි. නෙව තාවාහං භික්ඛවෙ, සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුගමකෙ සංසාරකෙ සංසාරකෙසු භාවිතං පජාය සදෙවමත්තස්සාය ‘අනුත්තරං සම්මාසම්මානං අනිසම්මානං’ ති පටිපදාසු. යනො ච ඛො මේ භික්ඛවෙ, ඉමෙසු චතුසු අරියසම්මානෙසු එවං තිපට්ඨට්ඨං ආදායාකාරං යථාභූතං ඤාණදස්සනං සුචිත්තං අභොසි, අථාහං භික්ඛවෙ, සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුගමකෙ සංසාරකෙසු භාවිතං පජාය සදෙවමත්තස්සාය ‘අනුත්තරං සම්මාසම්මානං අනිසම්මානං’ ති පටිපදාසු. ඤාණස්ස පන මේ දස්සනං උදපාදි: ‘අනුත්තරං මේ විමුක්ඛනි,¹ අයමනනිමා ජාති, භවතිදානි සුභබ්බවො’ති.

ඉදමවොච භගවා, අනතමනා පඤ්ඤාවග්ගියා භික්ඛු භගවතො භාසිතා අභිනත්තු’නති.²

ඉමසම්මානෙ පන වෙසාසකරණසම්මානෙ ආයසවතො කොණ්ඩ-ඤ්ඤාසු විරජං විතම්මං ධර්මචක්ඛුං උදපාදි: ‘යං කිංඤ්ඤි සමුදායධර්මං සබ්බං තං නිරෝධධර්මං’නති.

පටිත්ථිතෙ ව පන භගවතා ධර්මචක්ඛෙහ භූමිමා දෙවා සද්දම්මස්සා-වෙසුං: එතං භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිහදසෙ අනුත්තරං ධර්ම-චක්ඛං පටිත්ථිතං, අපපට්ඨිතතියං³ සම්මේහන ව බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාතරෙන වා බ්‍රහ්මින වා කෙනවි වා ලොකසම්මානනි. භූමිමානං දෙවානං සද්දං සුභා වාසුමහාරාජිකා⁴ දෙවා සද්දම්මස්සාවෙසුං: -පෙ- වාසුමහාරාජිකානං දෙවානං සද්දං සුභා තාවතියං දෙවා -පෙ- යාමා දෙවා -පෙ- තුසිතා දෙවා -පෙ- නම්මානරතී දෙවා -පෙ- පරතීම්මිතවසවතනි දෙවා -පෙ- බ්‍රහ්මකාසිකා දෙවා සද්දම්මස්සාවෙසුං: ‘එතං භගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිහදසෙ අනුත්තරං ධර්මචක්ඛං පටිත්ථිතං අපපට්ඨිතතියං සම්මේහන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාතරෙන වා බ්‍රහ්මින වා කෙනවි වා ලොකසම්මානනි.

ඉතිහ තෙන බණෙන⁵ තෙන මුත්තෙතෙන යාච බ්‍රහ්මලොකා සද්දො අබ්බුත්තඤ්ඤි,⁶ අයස්ස දසසහස්සිලොකධාතු සංකල්පි සමපකල්පි සමපවෙධි, අප්පමාණො ව උලාරෙර. මහාසො ලොකෙ පාචුර්වොසි අතිකම්ම⁷ දෙවානං දෙවානුභාවනති.

1 වෙතොච්ඡිත්තං - සහ, PTS. 2. අපපට්ඨිතතියං - මිජ්ඣං සහ PTS

3. වාසුමහාරාජිකා - මිජ්ඣං. 4. අබ්බුත්තඤ්ඤි - මිජ්ඣං සහ PTS

5. අතිකම්මෙම - සහ PTS.

6. තෙන ලප්පකාසි - මිජ්ඣං. පොඤ්ඤං අබ්බුත්තං.

‘වක්කුං උදපාදී’නි කෙනෙවෙයින, ‘ඤ්ඤං උදපාදී’නි කෙනෙවෙයින, ‘පඤ්ඤා උදපාදී’නි කෙනෙවෙයින, ‘විජ්ජා උදපාදී’නි කෙනෙවෙයින, ‘ආලෝකො උදපාදී’නි කෙනෙවෙයින: ‘වක්කුං උදපාදී’නි දසසනවෙයින, ‘ඤ්ඤං උදපාදී’නි ඤානවෙයින, ‘පඤ්ඤා උදපාදී’නි පජානනවෙයින, ‘විජ්ජා උදපාදී’නි පච්චේධිවෙයින, ‘ආලෝකො උදපාදී’නි ඕහාසවෙයින.

වකත්‍රං බලෙමා, ස්‍යං බලෙමා, පස්සා බලෙමා, විජ්ජා බලෙමා, ආලොකො බලෙමා, ඉමෙ පස්සා බලමා බලමපටිසම්භිදා ආරම්භො චෙව භොනාති ගොචරා ච. යෙ තස්සා ආරම්භො, තෙ තස්සා ගොචරා. යෙ තස්සා ගොචරා, තෙ තස්සා ආරම්භො. තෙන චුට්ඨතී: 'බලෙමසු ස්‍යං බලමපටිසම්භිදා.'

දහසනවේ: අනේ, ඤානවේ: අනේ, පජානනවේ: අනේ, පටිවේධවේ: අනේ, ඔහාසවේ: අනේ. ඉමේ පඤ්ච අන්: අන්පටි-සමිද්දහ අරමමණා වේව ගොතහි ගොවිරා ව, ගෙ තසා: අරමමණා, තෙ තසා: ගොවිරා. ගෙ තසා: ගොවිරා, තෙ තසා: අරමමණා, තෙන වුවවති: 'අනේසු ඤාණං අන්පටිසමිද්ද.'"

පඤ්ච බලවේ සහජයෙකු. බ්‍යඤ්ඤානිරුත්තාංගිලාපා, පඤ්ච අනේ සහජයෙකු. බ්‍යඤ්ඤානිරුත්තාංගිලාපා, ඉමා දස නිරුත්තාංගිලාපා-පට්ඨානවිද්‍යා ආරම්භය වේ. වේදිකානම් ගොවිරා ව, ගෙ නය්‍යා ආරම්භය, තෙ නය්‍යා ගොවිරා. ගෙ නය්‍යා ගොවිරා, තෙ නය්‍යා ආරම්භය. තෙ න වුළුවනි: 'නිරුත්තාංගිලාපා නිරුත්තාංගිලාපා'.

පඤ්චස්කන්ධ වග්ගයේ සද්ධර්ම සූත්තයේ, පඤ්චස්කන්ධ අනෙකුත් සූත්තයකි, දසස්කන්ධ නිරුත්තර සූත්තයකි, ඉමානි වීර්ය සූත්තයකි පරිභාසපටිසම්මදය ආරම්භය වේව හෙතෙකි ගොචරා ව. යෙ තස්සා ආරම්භය, හෙ තස්සා ගොචරා. යෙ තස්සා ගොචරා, හෙ තස්සා ආරම්භය. හෙතෙ වුච්චති: 'පරිභාසෙසු සූත්තං පරිභාසපටිසම්මදය.'

දුෂ්කම් අරිසයවෙම පහතරස ධම්මා, පහතරස අන්තා, තිංස තිරුතති-
ගො, සමච්ඡි සද්දණාති.

‘ඉදං දුක්ඛසමුදයො අරියංගච්චි’නති පුඤ්ඤ අනනුස්සකෙත්ථ ධම්මෙත්ථ චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි -පෙ- ‘තං ඛො පභිදං දුක්ඛසමුදයො අරියංගච්චං පභාතඛඛ්චි’නති -පෙ- ‘පභිත’නති පුඤ්ඤ අනනුස්සකෙත්ථ ධම්මෙත්ථ චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි -පෙ- දුක්ඛසමුදයො අරියංගච්චං පනතරස් ධම්මො, පනතරස් අත්ථා, තිංස නිරුත්තරියො, සංඝි සුඤ්ඤානි.

‘ඉදං දුක්ඛනිරෝධො අරියසංඛි’නති පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි. -පෙ- ‘තං ඛො පනිදං දුක්ඛනිරෝධො අරියසංඛිං සංවිතංඛානං’නති -පෙ- සංවිතංඛානති පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි, -පෙ- දුක්ඛනිරෝධො අරියසංඛිං පනතරස ධම්මා, පනතරස අනං, තිංස නිරුත්තියො, සංඛි සුඤ්ඤාති.

‘ඉදං දුක්ඛනිරෝධොමිති පටිපදා අරියසංඛි’නති පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි. -පෙ- ‘තං ඛො පනිදං දුක්ඛනිරෝධොමිති පටිපදා අරියසංඛිං භාවෙතංඛානං’නති -පෙ- ‘භාවිතා’නති පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි -පෙ- දුක්ඛනිරෝධොමිති පටිපදා අරියසංඛිං පනතරස ධම්මා, පනතරස අනං, තිංස නිරුත්තියො, සංඛි සුඤ්ඤාති.

චත්තු අරියසංඛිසු සංඛි ධම්මා, සංඛි අනං, විසංසතං¹ නිරුත්තියො, චත්තු අරියසංඛි² දෙව ච සුඤ්ඤාති.

‘අයං කායෙ කායානුපස්සනා’ති මෙ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි. ‘සං ඛො පනායං කායෙ කායානුපස්සනා භාවෙතංඛානං’ති මෙ භික්ඛවෙ, -පෙ- භාවිතා’ති මෙ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි.

‘අයං වේදනාසු -පෙ- අයං විතෙත -පෙ- අයං ධම්මෙසු ධම්මානු-පස්සනා’ති මෙ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි. සං ඛො පනායං ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා ‘භාවෙතංඛානං’ති -පෙ- භාවිතා’නති මෙ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි”a.

‘අයං කායෙ කායානුපස්සනා’ති පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි -පෙ- සං ඛො පනායං කායෙ කායානු-පස්සනා ‘භාවෙතංඛානං’ති -පෙ- ‘භාවිතා’ති පුබ්බෙ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි, සුඤ්ඤා උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි.

‘චක්ඛුං උදපාදි’ති කෙනවෙයින, සුඤ්ඤා උදපාදි’ති කෙනවෙයින, ‘පඤ්ඤා උදපාදි’ති කෙනවෙයින, විජ්ජා උදපාදි’ති කෙනවෙයින, ‘ආලොකො උදපාදි’ති කෙනවෙයින: චක්ඛුං උදපාදි’ති දස්සනවෙයින, ‘සුඤ්ඤා උදපාදි’ති දස්සනවෙයින, ‘පඤ්ඤා උදපාදි’ති පජානනවෙයින, විජ්ජා උදපාදි’ති පටිවේධවෙයින, ‘ආලොකො උදපාදි’ති ඔහාසවෙයින.

චක්ඛුං ධම්මො, සුඤ්ඤා ධම්මො, පඤ්ඤා ධම්මො, විජ්ජා ධම්මො, ආලොකො ධම්මො. ඉමෙ පඤ්ඤා ධම්මා ධම්මපටිසම්භිදා අරමමණා වෙච භොනති භොවරා ව, යෙ තස්සා අරමමණා, තෙ තස්සා භොවරා. යෙ තස්සා භොවරා, තෙ තස්සා අරමමණා. තෙන වුච්චති: ‘ධම්මෙසු සුඤ්ඤා ධම්ම-පටිසම්භිදා.

1. විශේෂය - මරණ, විභවය - සං, PTS

2. චත්තු අරියසංඛි - මරණ.

a. සංඛිපට්ඨාන ආනුකූල - අනනුස්සතවග්ග: I

දක්කනටොයා අපේ, සද්දනටොයා අපේ, පජානනටොයා අපේ, පරි-
වේධටොයා අපේ, ඔහංගටොයා අපේ. ඉමේ පඤ්ච අපේ අත්පරිපමිතිදාය
ආරම්භො, වෙච්ඡො, ගොචරා ව. යෙ නස්සා ආරම්භො, තෙ නස්සා
ගොචරා, යෙ නස්සා ගොචරා, තෙ නස්සා ආරම්භො. තෙන වුච්චති:
'අපේ සද්දො අත්පරිපමිතිදා.'

පඤ්ච ධම්මෙ සද්දස්සොදායං බ්‍යඤ්ඤානිරුත්තාහිලාපා, පඤ්ච අපේ
සද්දස්සොදායං බ්‍යඤ්ඤානිරුත්තාහිලාපා, ඉමා දස නිරුත්තාහො නිරුත්තා-
පරිපමිතිදාය ආරම්භො, වෙච්ඡො, ගොචරා ව. යෙ නස්සා ආරම්භො,
තෙ නස්සා ගොචරා, යෙ නස්සා ගොචරා, තෙ නස්සා ආරම්භො. යෙන
වුච්චති: 'නිරුත්තාහි සද්දො නිරුත්තාපරිපමිතිදා.'

පඤ්ච ධම්මෙ සද්දො, පඤ්ච අපේ සද්දො, දස නිරුත්තාහි
සද්දො, ඉමා නිසීදා සද්දො පරිපමිතිදාය ආරම්භො, වෙච්ඡො
ගොචරා ව. යෙ නස්සා ආරම්භො, තෙ නස්සා ගොචරා, යෙ නස්සා
ගොචරා, තෙ නස්සා ආරම්භො. තෙන වුච්චති: 'පරිපමිතිදා සද්දො
පරිපමිතිදා.'

කායෙ කායානුපස්සනාසත්තිපට්ඨානෙ පනතරස ධම්මා, පනතරස අපේ,
තිංස නිරුත්තාහො, සට්ඨි සද්දො.

'අයං වෙදනාසු -පෙ- අයං විග්ගෙහ -පෙ- 'අයං ධම්මෙහ ධම්මානු-
පස්සනා'ති පුබ්බෙ අනුසුතෙහ ධම්මෙහ චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො
උදපාදි -පෙ- සො ඛො පනායං ධම්මෙහ ධම්මානුපස්සනා සාවේතබ්බො,ති
-පෙ- 'භාවිතො'ති පුබ්බෙ අනුසුතෙහ ධම්මෙහ චක්ඛුං උදපාදි -පෙ-
ආලොකො උදපාදි. -පෙ- ධම්මෙහ ධම්මානුපස්සනාසත්තිපට්ඨානෙ පනතරස
ධම්මා, පනතරස අපේ, තිංස නිරුත්තාහො, සට්ඨි සද්දො.

චතුසු සත්තිපට්ඨානෙහ සට්ඨි ධම්මා, සට්ඨි අපේ, විසංසතං¹ නිරුත්තාහො,
විතතාරිසඤ්ච² ථෙච්ච සද්දො.

'අයං ජ්ඣදසමාධිපට්ඨානසංකාරසමනාගතො ඉද්ධිපාදො'ති මෙ
භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනුසුතෙහ ධම්මෙහ චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො
උදපාදි. සො ඛො පනායං ජ්ඣදසමාධිපට්ඨානසංකාරසමනාගතො ඉද්ධි-
පාදො 'භාවේතබ්බො'ති මෙ භික්ඛවෙ, -පෙ- 'භාවිතො'ති මෙ භික්ඛවෙ,
පුබ්බෙ අනුසුතෙහ ධම්මෙහ චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි.

'අයං විරියසමාධි -පෙ- අයං විතතසමාධි -පෙ- 'අයං විමංසාසමාධි-
පට්ඨානසංකාරසමනාගතො ඉද්ධිපාදො'ති මෙ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනුසු-
තෙහ ධම්මෙහ චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි. 'සො ඛො පනායං
විමංසාසමාධිපට්ඨානසංකාරසමනාගතො ඉද්ධිපාදො සාවේතබ්බො'ති මෙ
භික්ඛවෙ, -පෙ- 'භාවිතො'ති මෙ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනුසුතෙහ ධම්මෙහ
චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි.

1 විසංසත - මජ්ඣ. විසංසත - සං PTS 2! විතතාරිසඤ්ච - මජ්ඣ.

‘අයං ඡන්දසමාධිපටිපාසකඛාරකමනනාගතො ඉද්ධිපාදො’ති පුබ්බෙ අනනුසුතෙසු ඛමෙමසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි -පෙ- සො ඛො පනායං ඡන්දසමාධිපටිපාසකඛාරකමනනාගතො ඉද්ධිපාදො භාවෙ-තබ්බො’ති -පෙ- ‘භාවිතො’ති පුබ්බෙ අනනුසුතෙසු ඛමෙමසු චක්ඛුං උදපාදි, සුඤ්ඤං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි.

‘චක්ඛුං උදපාදි’ති කෙනවෙධන, ‘සුඤ්ඤං උදපාදි’ති කෙනවෙධන, ‘පඤ්ඤා උදපාදි’ති කෙනවෙධන, ‘විජ්ජා උදපාදි’ති කෙනවෙධන, ‘ආලොකො උදපාදි’ති කෙනවෙධන: ‘චක්ඛුං උදපාදි’ති දක්ඛනවෙධන, ‘සුඤ්ඤං උදපාදි’ති සුඤ්ඤවෙධන, ‘පඤ්ඤා උදපාදි’ති පජානනවෙධන, ‘විජ්ජා උදපාදි’ති පටිවෙධවෙධන, ‘ආලොකො උදපාදි’ති භික්ඛානවෙධන.

‘චක්ඛුං ඛමෙමා, සුඤ්ඤං ඛමෙමා, පඤ්ඤා ඛමෙමා, විජ්ජා ඛමෙමා, ආලොකො ඛමෙමා. ඉමෙ පඤ්ඤා ඛමෙමා ඛමමපටිසම්භිද්ධා ආරම්මණා චෙව භොතති ගොචරා ච. යෙ තස්සා ආරම්මණා, තෙ තස්සා ගොචරා. යෙ තස්සා ගොචරා, තෙ තස්සා ආරම්මණා. තෙන වුච්චති ‘ඛමෙමසු සුඤ්ඤං ඛමමපටිසම්භිද්ධා.’

දක්ඛනවෙධා අපේථා, සුඤ්ඤවෙධා අපේථා, පජානනවෙධා අපේථා, පටි-වෙධවෙධා අපේථා, භික්ඛානවෙධා අපේථා. ඉමෙ පඤ්ඤා අපේථා අත්ථපටිසම්භිද්ධා ආරම්මණා චෙව භොතති ගොචරා ච. යෙ තස්සා ආරම්මණා, තෙ තස්සා ගොචරා. යෙ තස්සා ගොචරා, තෙ තස්සා ආරම්මණා. තෙන වුච්චති: ‘අපේථසු සුඤ්ඤං අත්ථපටිසම්භිද්ධා.’

පඤ්ඤා ඛමෙම සන්දර්ශනාදාං බ්‍රහ්මඤ්ඤානිත්‍රාතනාහිලාපා, පඤ්ඤා අපේථ සන්දර්ශනාදාං බ්‍රහ්මඤ්ඤානිත්‍රාතනාහිලාපා, ඉමා දස නිරුත්තරිකා නිරුත්තරිපටි-සම්භිද්ධා ආරම්මණා චෙව භොතති ගොචරා ච. යෙ තස්සා ආරම්මණා, තෙ තස්සා ගොචරා. යෙ තස්සා ගොචරා, තෙ තස්සා ආරම්මණා. තෙන වුච්චති: ‘නිරුත්තරිකා සුඤ්ඤං නිරුත්තරිපටිසම්භිද්ධා.’

පඤ්ඤා ඛමෙමසු සුඤ්ඤානි, පඤ්ඤා අපේථසු සුඤ්ඤානි, දසසු නිරුත්තරිකා සුඤ්ඤානි, ඉමානි විසති සුඤ්ඤානි පටිසම්භිද්ධා ආරම්මණා චෙව භොතති ගොචරා ච. යෙ තස්සා ආරම්මණා, තෙ තස්සා ගොචරා. යෙ තස්සා ගොචරා, තෙ තස්සා ආරම්මණා. තෙන වුච්චති: ‘පටිසම්භිද්ධා සුඤ්ඤං පටිසම්භිද්ධා.’

ඡන්දසමාධිපටිපාසකඛාරකමනනාගතො ඉද්ධිපාදො පහතරස ඛමෙමා, පහතරස අපේථා, තිංස නිරුත්තරිකා, සට්ඨි සුඤ්ඤානි.

අභිසංඝයා අභිසංඝයෙහි, පරිසංඝයා පරිසංඝයෙහි, පභානාය පභානායෙහි, භාවනාය භාවනායෙහි, සච්ඡිකරිතයා සච්ඡිකරිතයෙහි පඤ්චවිසංසතං ධම්මා, පඤ්චවිසංසතං අත්ථා, අධ්මනෙය්‍යාති නිරුත්තරිකතාති, පඤ්ච සද්ධාසතාති.

යාවතා ඛනිකං ඛනිකයො සද්ධායා දිට්ඨො විදිතො සච්ඡිකතො එසසි-
තො පඤ්ඤය, අඵසසිතො පඤ්ඤය ඛනිකයො නත්ථිති චක්ඛුං උදපාදි,
සද්ධා උදපාදි, පඤ්ඤ උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි
ඛනිකං ඛනිකයො පඤ්චවිසති ධම්මා, පඤ්චවිසති අත්ථා, පඤ්ඤසං¹
නිරුත්තරියො, සතං සද්ධාසතාති.

යාවතා ධාතුතං ධාතුතො -පෙ- යාවතා ආයතනානං ආයතනවෙය්‍යා
-පෙ- යාවතා සංඛිතනානං සංඛිතවෙය්‍යා -පෙ- යාවතා අසංඛිතසං අසංඛි-
තවෙය්‍යා සද්ධායා දිට්ඨො විදිතො සච්ඡිකතො එසසිතො පඤ්ඤය, අඵසසිතො
පඤ්ඤය අසංඛිතවෙය්‍යා නත්ථිති චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි.
අසංඛිතසං අසංඛිතවෙය්‍යා පඤ්චවිසති ධම්මා, පඤ්චවිසති අත්ථා, පඤ්ඤසං¹
නිරුත්තරියො, සතං සද්ධාසතාති.

ඛනිකං ඛනිකයො, ධාතුතං ධාතුතො, ආයතනානං ආයතනවෙය්‍යා
සංඛිතනානං සංඛිතවෙය්‍යා, අසංඛිතසං අසංඛිතවෙය්‍යා පඤ්චවිසංසතං ධම්මා,
පඤ්චවිසංසතං² අත්ථා, අධ්මනෙය්‍යාති නිරුත්තරිකතාති,³ පඤ්ච සද්ධා
සතාති.

යාවතා දුක්ඛසං දුක්ඛයො සද්ධායා දිට්ඨො විදිතො සච්ඡිකතො,
එසසිතො පඤ්ඤය, අඵසසිතො පඤ්ඤය දුක්ඛයො නත්ථිති චක්ඛුං උදපාදි,
සද්ධා උදපාදි, පඤ්ඤ උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි.
දුක්ඛසං දුක්ඛයො පඤ්චවිසති ධම්මා, පඤ්චවිසති අත්ථා, පඤ්ඤසං නිරුත්තරි-
යො, සතං සද්ධාසතාති.

යාවතා සමුදයසං සමුදයවෙය්‍යා -පෙ- යාවතා නිරෝධසං නිරෝධවෙය්‍යා
-පෙ- යාවතා මග්ගසං මග්ගවෙය්‍යා සද්ධායා දිට්ඨො විදිතො සච්ඡිකතො,
එසසිතො පඤ්ඤය, අඵසසිතො පඤ්ඤය මග්ගවෙය්‍යා නත්ථිති චක්ඛුං උදපාදි,
සද්ධා උදපාදි, පඤ්ඤ උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි.
මග්ගසං මග්ගවෙය්‍යා පඤ්චවිසති ධම්මා, පඤ්චවිසති අත්ථා, පඤ්ඤසං
නිරුත්තරියො, සතං සද්ධාසතාති.

චතුස්ස අරියසංඛේපස්ස සතං ධම්මා, සතං අත්ථා, ඥාති නිරුත්තරිකතාති,
චත්තාරි සද්ධාසතාති.

යාවතා අත්ථපරිසමිත්‍යය අත්ථපරිසමිත්‍යයො සද්ධායා දිට්ඨො විදිතො
සච්ඡිකතො එසසිතො පඤ්ඤය, අඵසසිතො පඤ්ඤය අත්ථපරිසමිත්‍යයො
නත්ථිති චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි. අත්ථපරිසමිත්‍යය අත්ථ-
පරිසමිත්‍යයො පඤ්චවිසති ධම්මා, පඤ්චවිසති අත්ථා, පඤ්ඤසං නිරුත්තරියො,
සතං සද්ධාසතාති.

1 පඤ්ඤසං - මජ්ඣං.

2 පඤ්චවිසංසතං - මජ්ඣං, ආයං, PTS. 3 අධ්මනෙය්‍යාති නිරුත්තරිකතාති - ආයං, PTS

‘චක්‍රවූ. උදපාදී’ති කෙනටෙයින, ‘සූර්‍යං. උදපාදී’ති කෙනටෙයින, ‘පසුසූර්‍ය උදපාදී’ති කෙනටෙයින, ‘විජ්ජා. උදපාදී’ති කෙනටෙයින, ‘ආලොකො උදපාදී’ති කෙනටෙයින: ‘චක්‍රවූ. උදපාදී’ති දසානටෙයින, ‘සූර්‍යං. උදපාදී’ති සූර්‍යනටෙයින, ‘පසුසූර්‍ය උදපාදී’ති පජානනටෙයින, විජ්ජා. උදපාදී’ති පටිච්චෙටෙයින, ‘ආලොකො උදපාදී’ති ඔහාසටෙයින.

එකඟු, බිමමා, දසසතටොය් අනේ, සැණ බිමමා, සැතටොය් අනේ, පසුසු බිමමා, පාජානතටොය් අනේ, විජ්ජා බිමමා, පරි-
වේධනටොය් අනේ, අංශ්ලානකා බිමමා, ඔහාසටොය් අනේ. ඉමෙ පසු
බිමමා, පසු අනේ දුකවනුකා සච්චනුකා සච්චාරමණා සච්ච-
නෙච්චාරා සච්චසඛනිකා සච්චපරියාපනා සච්ච සමුදායනා සච්ච ධීනා
සච්ච පභිට්ඨිකා.

බිම්බවක්කනනි කෙනෙයොන ධම්මවක්කනං: ධම්මඤ්ඤි පච්ඤෙනති,
වක්කඤ්ඤාති ධම්මවක්කනං, වක්කඤ්ඤි පච්ඤෙනති ධම්මඤ්ඤාති ධම්මවක්කනං,
ධම්මෙහ පච්ඤෙනතීති ධම්මවක්කනං, ධම්මචරියං පච්ඤෙනතීති ධම්මවක්කනං,
ධම්මෙ සිනෙ: පච්ඤෙනතීති ධම්මවක්කනං, ධම්මෙ පතිට්ඨිනෙ: පච්ඤෙනතීති
ධම්මවක්කනං, ධම්මෙ පතිට්ඨාපෙතෙන: පච්ඤෙනතීති ධම්මවක්කනං, ධම්මෙ
විසිප්පතෙන: පච්ඤෙනතීති ධම්මවක්කනං, ධම්මෙ විසිං පාපෙතෙන: පච්ඤෙනතීති
ධම්මවක්කනං, ධම්මෙ පාරඡීප්පතෙන: පච්ඤෙනතීති ධම්ම-
වක්කනං, ධම්මෙ පාරම්. පාපෙතෙන: පච්ඤෙනතීති ධම්මවක්කනං, ධම්මෙ
වෙසාරඡ්ප්පතෙන: පච්ඤෙනතීති ධම්මවක්කනං, ධම්මෙ වෙසාරඡ්ප්
පාපෙතෙන: පච්ඤෙනතීති ධම්මවක්කනං, ධම්මෙ ඝනකරොතෙන: පච්ඤෙනතීති
ධම්මවක්කනං, ධම්මෙ ගරුකරොතෙන: පච්ඤෙනතීති ධම්මවක්කනං, ධම්මෙ
මානෙතෙන: පච්ඤෙනතීති ධම්මවක්කනං, ධම්මෙ පුජෙතෙන: පච්ඤෙනතීති
ධම්මවක්කනං, ධම්මෙ අපවායමානෙ: පච්ඤෙනතීති ධම්මවක්කනං, ධම්මෙ අධිජෙ:
පච්ඤෙනතීති ධම්මවක්කනං, ධම්මකෙතු පච්ඤෙනතීති ධම්මවක්කනං, ධම්මාසි-
පතෙයො: පච්ඤෙනතීති ධම්මවක්කනං, නං ඛොපන ධම්මවක්කනං අප්පති
වතරියං⁸ සමඥෙහ වා බ්‍රාහ්මඥෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මතා වා
කෙනච්ච වා ලොකසමීනති ධම්මවක්කනං.

සඳැිනුයං ධෛවො, නං ධෛවං පච්ඡෙතතීති ධෛවකකා, චිරිසනුයං ධෛවො, හං ධෛවං පච්ඡෙතතීති ධෛවකකං, සැිනුයං ධෛවො, නං ධෛවං පච්ඡෙතතීති ධෛවකකං, සමංසනුයං ධෛවො, නං ධෛවං පච්ඡෙතතීති ධෛවකකං, පඤ්ඤානුයං ධෛවො, නං ධෛවං පච්ඡෙතතීති ධෛවකකං.

1 **ගරුකපරාක්ෂමය - සහ, සි. PTS**

3. අප්පට්ඨිකානියං - ඉත්තං, සං, PTS

සඤ්ඤාබලං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, විරියබලං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, සතිබලං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, සමාධිබලං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, පඤ්ඤාබලං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං.

සතිසංකප්පාදිබලං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, බම්මවිට්ඨසංකප්පාදිබලං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, විරියසංකප්පාදිබලං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, පිති-සංකප්පාදිබලං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං පසංකප්පාදිබලං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, සමාධි-සංකප්පාදිබලං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, උපෙක්ඛාසංකප්පාදිබලං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං,

සමාදිට්ඨි බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, සමා-සංකප්පාදිබලං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, සමාදිට්ඨි බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, සමාසංකප්පාදිබලං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, සමාදිට්ඨි බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, සමාසංකප්පාදි බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං.

ආර්යපඤ්ඤාපට්ඨාන ඉන්ද්‍රියං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්ම-වකකං, අනුමතියට්ඨාන බලං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, නිශ්චයානට්ඨාන බලං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, භෙදානුමතිය මග්ගං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, උපට්ඨානට්ඨාන සතිපට්ඨානා බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, පදනානට්ඨාන සමමුප්පාදානා බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, ඉන්ද්‍රියානට්ඨාන ඉන්ද්‍රියාදි බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, තථට්ඨාන සමාදිට්ඨි බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, අවිඤ්ඤා-පට්ඨාන සමමුප්පාදා බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, අනු-පසංකප්පාදිබලං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, එකරසට්ඨාන සමමුප්පාදානා බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්ම-වකකං, අනුමතියට්ඨාන සුභනඤ්චිත බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, සංවරට්ඨාන සීලවිසුද්ධි බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, අවිඤ්ඤාපට්ඨාන විතකවිසුද්ධි බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, දසකානට්ඨාන දිට්ඨිවිසුද්ධි බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, සමුච්ඡේදට්ඨාන බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, පරිපසංකප්පාදිබලං අනුප්පාදෙ ඤාණං බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති බම්මවකකං, ඡන්දො ඉන්ද්‍රියාන බලෙමා, නං බලමං පවතෙනනීති

බලවතකයා, මහජනයාගේ සම්මුතියෙන්ම බලවතා, නො. බලවතා පවතෙන්නී
 නීති බලවතකයා, එසේම සමාජයෙන්ම බලවතා, නො. බලවතා
 පවතෙන්නී බලවතකයා, වෙනත් සමාජයෙන්ම බලවතා, නො. බලවතා
 පවතෙන්නී බලවතකයා, සමාජ පවුලෙන්ම බලවතා, නො. බලවතා
 පවතෙන්නී බලවතකයා සහ අධිපතිවරයාගෙන්ම බලවතා, නො. බලවතා
 පවතෙන්නී බලවතකයා, පවුලෙන්ම බලවතා, නො. බලවතා
 පවතෙන්නී බලවතකයා, විවිධ සමාජයෙන්ම බලවතා, නො. බලවතා
 පවතෙන්නී බලවතකයා, අධිපතිවරයාගෙන්ම බලවතා, නො. බලවතා
 බලවතා, නො. බලවතා පවතෙන්නී බලවතකයා.

තං ණො පතීදං දුක්ඛං අරියසම්මං පරිඤ්ඤානං -සෙ- පරිඤ්ඤා-
තං තත්ති පුඤ්ඤා අනත්තසුඤ්ඤා ධම්මෙසු චිත්තං උද්භාදී -සෙ- ආලොකො
උද්භාදී.

‘චක්‍රයාං උදපාදී’ති කෙනවෙයින -පෙ- ‘ආලෝකො උදපාදී’ති කෙනවෙයින චක්‍රයාං උදපාදී’ති දක්‍ෂකවෙයින -පෙ- ආලෝකො උදපාදී’ති ඔක්‍යාකවෙයින.

විකුණු බිලේමා, දකුණතටොයා අනේ - පෙ - ආලොකයා බිලේමා, ඔහු - සටෙයා අනේ, ඉහෙ පඤ්ච බිලේමා පඤ්ච අනේ දුකඩවණ්ණිකා සඩ්වණ්ණිකා සඩ්වරමුණා සඩ්වගොවරා සඩ්වසඩ්වනිකා සඩ්වපරිසරපනා සඩ්ව සමුදගනා සඩ්ව සිතා සඩ්ව පනිට්ඨා.

[illegible]

‘ඉදං දුක්ඛසම්මුදයො අරහස්සම්’නති ප්‍රබෝ අනනුස්සතෙසු ධම්මෙසු
චක්ඛං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි -පෙ- තං බොපතිදං දුක්ඛසම්මුදයො
අරහස්සම් ‘පභාතබ්බි’නති -පෙ- ‘පභීන’නති ප්‍රබෝ අනනුස්සතෙසු
ධම්මෙසු චක්ඛං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි

‘චක්‍රිං උදපාදී’ති කෙනවෙත්ත -පෙ- ‘ආලොකො උදපාදී’ති
 කෙනවෙත්ත: ‘චක්‍රිං උදපාදී’ති දස්සනවෙත්ත -පෙ- ‘ආලොකො
 උදපාදී’ති ඔහ්‍යාතවෙත්ත.

වනක්‍රී, බිලේමා, දසසනටොයා අපේ:-පෙ- අපේලාකො බිලේමා, මිනා-සටොයා අපේ, ඉමෙ පසුබි බිලේමා, පසුබි අපේ, සමුදගවණ්ණිකා සවි-වණ්ණිකා:-පෙ- නිදේබවණ්ණිකා සවිවණ්ණිකා:-පෙ- මග්ගවණ්ණිකා සවි-වණ්ණිකා සවි, රමමණ්ණා සවිගොවර, සවිසබ්බනිකා, සවිපරි, පනනා සවේ සමුදගනා සවේ සිනා සවේ පණ්ඩිනා.

බම්මවකකතාහි කෙනෙටොන බම්මවකකං: බම්මඤ්ච පච්ඤානති චක්කඤ්චාති බම්මවකකං, චක්කඤ්ච පච්ඤානති බම්මඤ්චාති බම්මවකකං, බම්මෙන පච්ඤානතීති බම්මවකකං, බම්මචරියංය පච්ඤානතීති බම්මවකකං, බම්ම ඕතො පච්ඤානතීති බම්මවකකං, බම්ම පතිට්ඨිතො පච්ඤානතීති බම්මවකකං -පෙ- අමනොගධං නිබ්බානං පරියොසානෙටොන බම්මො. නං බම්මං පච්ඤානතීති බම්මවකකං.

අගං කායෙ කායානුපස්සනා'ති මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුස්සනෙසු බම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි, සා ඛො පනායං කායෙ කායානුපස්සනා භාවෙනබ්බා'ති මෙ භික්ඛවෙ -පෙ- 'භාවිතා'ති මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුස්සනෙසු බම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි.

'අගං වෙදනාසු -පෙ- 'අගං විනේන -පෙ- 'අගං බම්මෙසු බම්මානු-පස්සනා'ති මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුස්සනෙසු බම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි, 'සා ඛො පනායං බම්මෙසු බම්මානුපස්සනා භාවෙනබ්බා'ති මෙ භික්ඛවෙ -පෙ- 'භාවිතා'ති මෙ භික්ඛවෙ පුබ්බෙ අනනුස්සනෙසු බම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි.

'අගං කායෙ කායානුපස්සනා'ති පුබ්බෙ අනනුස්සනෙසු බම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි, 'සා ඛො පනායං කායෙ කායානු-පස්සනා භාවෙනබ්බා'ති -පෙ- 'භාවිතා'ති පුබ්බෙ අනනුස්සනෙසු බම්මෙසු චක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි.

'චක්ඛුං උදපාදි'ති කෙනෙටොන -පෙ- ආලොකො උදපාදි'ති කෙනෙටොන: 'චක්ඛුං උදපාදි'ති දස්සනෙටොන -පෙ- 'ආලොකො උදපාදි'ති ඕසාසෙටොන.

චක්ඛුං බම්මො, දස්සනෙටොන අත්ථො -පෙ- ආලොකො බම්මො, ඕසාසෙටොන අත්ථො, ඉමෙ පඤ්ච බම්මා පඤ්ච අත්ථො කායච්ඡේකා සති-පට්ඨානච්ඡේකා-පෙ- වෙදනාච්ඡේකා සතිපට්ඨානච්ඡේකා-පෙ- විනතච්ඡේකා සතිපට්ඨානච්ඡේකා-පෙ- බම්මච්ඡේකා සතිපට්ඨානච්ඡේකා සතිපට්ඨානා-රම්මණා සතිපට්ඨානගොචරා සතිපට්ඨානසංඛතතා සතිපට්ඨානපරියා-පනතා සතිපට්ඨානෙ සමුදගතා සතිපට්ඨානෙ සීතා සතිපට්ඨානෙ පතීට්ඨිතා.

බම්මවකකතාහි කෙනෙටොන බම්මවකකං: බම්මඤ්ච පච්ඤානති චක්කඤ්චාති බම්මවකකං, චක්කඤ්ච පච්ඤානති බම්මඤ්චාති බම්මවකකං, බම්මෙන පච්ඤානතීති බම්මවකකං, බම්මචරියංය පච්ඤානතීති බම්මවකකං, බම්ම ඕතො පච්ඤානතීති බම්මවකකං, බම්ම පතිට්ඨිතො පච්ඤානතීති බම්මවකකං, -පෙ- අමනොගධං නිබ්බානං පරියොසානෙටොන බම්මො, නං බම්මං පච්ඤානතීති බම්මවකකං.

ලෝකා නිසාර්ථයින් ලොකුතරා, ලොකනො තිසාර්ථයින් ලො-
කුතරා, ලොකමා නිසාර්ථයින් ලොකුතරා, ලෝකා නිසාවැඩි
ලොකුතරා, ලොකෙන නිසාවැඩි ලොකුතරා, ලොකමා නිසාවැඩි
ලොකුතරා.

ලොකෙ හ නිධිනතීනි ලොකුතතරා, ලොකතමි හ නිධිනතීනි
 ලොකුතතරා, ලොකෙ හ ලිපනතීනි¹ ලොකුතතරා, ලොකෙන හ
 ලිපනතීනි ලොකුතතරා, ලොකෙ අසංලිතතානි ලොකුතතරා, ලොකෙන
 අසංලිතතානි ලොකුතතරා, ලොකෙ අනුපලිතතානි ලොකුතතරා, ලොකෙන
 අනුපලිතතානි ලොකුතතරා.

ලොකෙ විපඵලතානි ලොකුතතරා, ලොකෙන විපඵලතානි ලො-
කුතතරා, ලොකා විපඵලතානි ලොකුතතරා, ලොකතො විපඵලතානි
ලොකුතතරා, ලොකමා විපඵලතානි ලොකුතතරා.

ලොකේ විසඳුණුතනාහි ලොකුතනරා, ලොකෙන විසඳුණුතනාහි ලොකුතනරා, ලොකා විසඳුණුතනාහි ලොකුතනරා, ලොකසමි. විසඳුණුතනාහි ලොකුතනරා, ලොකතො විසඳුණුතනාහි ලොකුතනරා, ලොකමො විසඳුණුතනාහි ලොකුතනරා.

ලෝකය සුරැකිනැති ලෝකානන්ද, ලෝකකෝප සුරැකිනැති ලෝකානන්ද,
ලෝකමය සුරැකිනැති ලෝකානන්ද, ලෝකය විසුරැකිනැති ලෝකානන්ද,
ලෝකකෝප විසුරැකිනැති ලෝකානන්ද, ලෝකමය විසුරැකිනැති
ලෝකානන්ද.

ලොකා වුට්ඨහනනිති² ලොකුතතරා, ලොකතො වුට්ඨහනනිති ලො-
කුතතරා ලොකමිතා වුට්ඨහනනිති ලොකුතතරා.

ලොකා විච්චිතයින් ලොකානන්දා, ලොකානන්දා විච්චිතයින් ලො-
කානන්දා, ලොකානන්දා විච්චිතයින් ලොකානන්දා.

ලොකෙ න සජ්ජනීති ලොකුතතරා, ලොකෙ න ගග්ගනීති ලො-
කුතතරා, ලොකෙ න බජ්ඣනීති ලොකුතතරා.

ලොකං සමුච්ඡිද්දනාති ලොකුතතරා, ලොකං සමුච්ඡිනනතතාති ලොකුතතරා. ලොකං පටිපසසංචිතනාති ලොකුතතරා, ලොකං පටිපසසංමතිතතතාති ලොකුතතරා.

ලෝකයෙහි අප්‍රථානී ලෝකානන්ද, ලෝකයෙහි අනන්තී ලෝකානන්ද,
ලෝකයෙහි අනන්තයානී ලෝකානන්ද, ලෝකයෙහි අනන්තයානී ලෝකානන්ද.

1 ලිම්පනගිනි - මජ්ඣ., ස 2 උඨිඝනගිනි - ස.

ලොකං වමනනීති ලොකුතතරා, ලොකං න පච්චාචමනනීති¹ ලොකුතතරා, ලොකං පජ්ඣනනීති ලොකුතතරා, ලොකං න උපාදියනනීති ලොකුතතරා, ලොකං විසිභෙනනීති ලොකුතතරා, ලොකං න උසසි-
භෙනනීති ලොකුතතරා, ලොකං විධුපෙනනීති ලොකුතතරා, ලොකං න සක්ඛුපෙනනීති ලොකුතතරා, ලොකං සමතිකකම අභිකුසා නිධානනීති ලොකුතතරා.

ලොකුතතරකර්ම සමන්තා.

2. 9

බලකර්ම

[සාවකපීඨදානං :]

“පඤ්චමාති භික්ඛවෙ බලාති: කතමාති පඤ්ච: සද්ධාබලං චිරියබලං සතිබලං සමාධිබලං පඤ්ඤාබලං. ඉමාති ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චබලාති”^a

අපි ව අධිකවම බලාති: සද්ධාබලං චිරියබලං සතිබලං සමාධිබලං පඤ්ඤාබලං ඔත්තප්පබලං පරිසරිකානබලං භාවනාබලං අනවජ්ජබලං සමග්ගබලං ඛනනිබලං පඤ්ඤානිබලං නිජ්ඣානනිබලං ඉසාරියබලං අධිධානබලං සමථබලං විපස්සානබලං දස සෙවබලාති දස අසෙවබලාති දස බිණ්ණසවබලාති දස ඉද්ධිබලාති දස තර්කතබලාති.

කර්මං සද්ධාබලං: අසද්ධියෙ න කම්පනීති සද්ධාබලං, සහජාතානං ධම්මානං උපජ්ඣනනවෙත්ත සද්ධාබලං, කිලෙසානං පරියාදනවෙත්ත සද්ධාබලං, පරිච්චෙධාදිවිසේධනවෙත්ත සද්ධාබලං, චිත්තස්ස අධිධානවෙත්ත සද්ධාබලං, චිත්තස්ස චෝදනවෙත්ත සද්ධාබලං, විසේසාධිගමවෙත්ත සද්ධාබලං, උත්තරං පරිච්චෙධවෙත්ත සද්ධාබලං, සච්චාභිසම්මවෙත්ත සද්ධාබලං, නිරෝධෙ පනිධාපකවෙත්ත සද්ධාබලං, ඉදං සද්ධාබලං.

කතමං චිරියබලං: කොසල්ස් න කම්පනීති චිරියබලං, සහජාතානං ධම්මානං උපජ්ඣනනවෙත්ත චිරියබලං, කිලෙසානං පරියාදනවෙත්ත චිරියබලං, පරිච්චෙධාදිවිසේධනවෙත්ත චිරියබලං, චිත්තස්ස අධිධානවෙත්ත චිරියබලං, චිත්තස්ස චෝදනවෙත්ත චිරියබලං, විසේසාධිගමවෙත්ත චිරියබලං, උත්තරං පරිච්චෙධවෙත්ත චිරියබලං, සච්චාභිසම්මවෙත්ත චිරියබලං, නිරෝධෙ පනිධාපකවෙත්ත චිරියබලං. ඉදං චිරියබලං.

කතමං සතිබලං: පමාදෙ න කම්පනීති සතිබලං, සහජාතානං ධම්මානං උපජ්ඣනනවෙත්ත සතිබලං -පෙ- නිරෝධෙ පනිධාපකවෙත්ත සතිබලං. ඉදං සතිබලං.

1 පච්චාභමනනීති - PTS

a පඤ්චකඤ්ඤාතර - බලවග්ග

කතමං සමාධිබලං: උද්ධවං න කම්පනීති සමාධිබලං, සහජාතානං ධම්මානං උපස්මිනනට්ඨන සමාධිබලං -පෙ- නිරෝධෙ පතිට්ඨාපකට්ඨන සමාධිබලං. ඉදං සමාධිබලං.

කතමං පඤ්ඤාබලං: අවිජ්ජාය න කම්පනීති පඤ්ඤාබලං, සහජාතානං ධම්මානං උපස්මිනනට්ඨන පඤ්ඤාබලං -පෙ- නිරෝධෙ පතිට්ඨාපකට්ඨන පඤ්ඤාබලං. ඉදං පඤ්ඤාබලං.

කතමං හිරිබලං: නෙකකම්මෙන කාමච්ඡන්දං හිරියතීති¹ හිරිබලං, අබ්‍යාපාදෙන බ්‍යාපාදං හිරියතීති හිරිබලං, ආලෝකසඤ්ඤාය ඵනමිද්ධං² හිරියතීති හිරිබලං, අවිකේධපෙන උද්ධවං හිරියතීති හිරිබලං, ධම්මවච්ඡානෙන විවික්ඛිච්ඡං හිරියතීති හිරිබලං, ඤ්ඤාණෙන අවිජ්ජං හිරියතීති හිරිබලං, පාමෝජ්ජෙන අරතීං හිරියතීති හිරිබලං, පඨමෙන ක්‍රියානෙන නිවරණෙ හිරියතීති හිරිබලං -පෙ- අරහත්තමයෙන සබ්බකිලෙසෙ හිරියතීති හිරිබලං. ඉදං හිරිබලං.

කතමං ඔත්තප්පබලං: නෙකකම්මෙන කාමච්ඡන්දං ඔත්තප්පතීති ඔත්තප්පබලං, අබ්‍යාපාදෙන බ්‍යාපාදං ඔත්තප්පතීති ඔත්තප්පබලං, ආලෝකසඤ්ඤාය ඵනමිද්ධං ඔත්තප්පතීති ඔත්තප්පබලං, අවිකේධපෙන උද්ධවං ඔත්තප්පතීති ඔත්තප්පබලං, ධම්මවච්ඡානෙන විවික්ඛිච්ඡං ඔත්තප්පතීති ඔත්තප්පබලං, ඤ්ඤාණෙන අවිජ්ජං ඔත්තප්පතීති ඔත්තප්පබලං, පාමෝජ්ජෙන අරතීං ඔත්තප්පතීති ඔත්තප්පබලං, පඨමෙන ක්‍රියානෙන නිවරණෙ ඔත්තප්පතීති ඔත්තප්පබලං -පෙ- අරහත්තමයෙන සබ්බකිලෙසෙ ඔත්තප්පතීති ඔත්තප්පබලං. ඉදං ඔත්තප්පබලං.

කතමං පරිසංඛානබලං: නෙකකම්මෙන කාමච්ඡන්දං පරිසංඛානීති පරිසංඛානබලං, අබ්‍යාපාදෙන බ්‍යාපාදං පරිසංඛානීති පරිසංඛානබලං, ආලෝකසඤ්ඤාය ඵනමිද්ධං පරිසංඛානීති පරිසංඛානබලං, අවිකේධපෙන උද්ධවං පරිසංඛානීති පරිසංඛානබලං, ධම්මවච්ඡානෙන විවික්ඛිච්ඡං පරිසංඛානීති පරිසංඛානබලං, ඤ්ඤාණෙන අවිජ්ජං පරිසංඛානීති පරිසංඛානබලං, පාමෝජ්ජෙන අරතීං පරිසංඛානීති පරිසංඛානබලං, පඨමෙන ක්‍රියානෙන නිවරණෙ පරිසංඛානීති පරිසංඛානබලං -පෙ- අරහත්තමයෙන සබ්බකිලෙසෙ පරිසංඛානීති පරිසංඛානබලං. ඉදං පරිසංඛානබලං.

කතමං භාවනාබලං: කාමච්ඡන්දං පජ්ඣන්තො නෙකකම්මං භාවෙතීති භාවනාබලං, බ්‍යාපාදං පජ්ඣන්තො අබ්‍යාපාදං භාවෙතීති භාවනාබලං, ඵනමිද්ධං පජ්ඣන්තො අලෝකසඤ්ඤාය භාවෙතීති භාවනාබලං, උද්ධවං පජ්ඣන්තො අවිකේධපං භාවෙතීති භාවනාබලං, විවික්ඛිච්ඡං පජ්ඣන්තො ධම්මවච්ඡානං භාවෙතීති භාවනාබලං, අවිජ්ජං පජ්ඣන්තො ඤ්ඤාණං භාවෙතීති භාවනාබලං, අරතීං පජ්ඣන්තො පාමෝජ්ජං භාවෙතීති භාවනාබලං, නිවරණෙ පජ්ඣන්තො පඨමං ක්‍රියානං භාවෙතීති භාවනාබලං, -පෙ- සබ්බකිලෙසෙ පජ්ඣන්තො අරහත්තමග්ගං භාවෙතීති භාවනාබලං. ඉදං භාවනාබලං.

කතමං අනවර්ණවලං: කාමවර්ණං පභිනතතා නෙකඛමමචසෙන චිත්තං අනවර්ණවලං, බ්‍යාපාදං පභිනතතා අබ්‍යාපාදෙ නත්ති කිංකරි වර්ණනා අනවර්ණවලං, පිනමිඤ්ඤං පභිනතතා අලොකසංකරිතං නත්ති කිංකරි වර්ණනා අනවර්ණවලං, උද්ධමං පභිනතතා අවිකල්පෙන නත්ති කිංකරි වර්ණනා අනවර්ණවලං, විචිකිච්ඡායං පභිනතතා ධම්ම-වචනානෙ නත්ති කිංකරි වර්ණනා අනවර්ණවලං, අවිජ්ජායං පභිනතතා සද්දේශං නත්ති කිංකරි වර්ණනා අනවර්ණවලං, අරතියං පභිනතතා පාමොජ්ජං නත්ති කිංකරි වර්ණනා අනවර්ණවලං, නිවර්ණානං පභිනතතා පඨමචක්ඛානෙ නත්ති කිංකරි වර්ණනා අනවර්ණවලං. -පෙ- සබ්බකිලෙසානං පභිනතතා අරහත්තමයො නත්ති කිංකරි වර්ණනා අනවර්ණවලං, ඉදං අනවර්ණවලං.

කතමං සංඛ්‍යාවලං: කාමවර්ණං පභිනතතා නෙකඛමමචසෙන චිත්තං සංඛ්‍යානාතීති සංඛ්‍යාවලං, බ්‍යාපාදං පභිනතතා අබ්‍යාපාද-වසෙන චිත්තං සංඛ්‍යානාතීති සංඛ්‍යාවලං, පිනමිඤ්ඤං පභිනතතා අලොකසංකරිතං චිත්තං සංඛ්‍යානාතීති සංඛ්‍යාවලං, -පෙ- සබ්බ-කිලෙසෙ පභිනතතා අරහත්තමයාවසෙන චිත්තං සංඛ්‍යානාතීති සංඛ්‍යා-වලං, ඉදං සංඛ්‍යාවලං.

කතමං ඛනතිබලං: කාමවර්ණං පභිනතතා නෙකඛමමචසෙන චිත්තං ඛනතිබලං, බ්‍යාපාදං පභිනතතා අබ්‍යාපාදෙ ඛනතිබලං, පින මිඤ්ඤං පභිනතතා අලොකසංකරිතං ඛනතිබලං, උද්ධමං පභිනතතා අවිකල්පෙන ඛනතිබලං, විචිකිච්ඡායං පභිනතතා ධම්මවචනානං ඛනතිබලං, අවිජ්ජායං පභිනතතා සද්දේශං ඛනතිබලං, අරතියං පභිනතතා පාමොජ්ජං ඛනතිබලං, නිවර්ණානං පභිනතතා පඨමං ඛානං ඛනතිබලං, -පෙ- සබ්බකිලෙසානං පභිනතතා අරහත්තමයො ඛනතිබලං, ඉදං ඛනතිබලං.

කතමං පඤ්ඤාතතිබලං: කාමවර්ණං පභිනතතා නෙකඛමමචසෙන චිත්තං පඤ්ඤාපෙතීති පඤ්ඤාතතිබලං, බ්‍යාපාදං පභිනතතා අබ්‍යාපාද-වසෙන චිත්තං පඤ්ඤාපෙතීති පඤ්ඤාතතිබලං, පිනමිඤ්ඤං පභිනතතා අලොකසංකරිතං චිත්තං පඤ්ඤාපෙතීති පඤ්ඤාතතිබලං. -පෙ- සබ්බකිලෙසෙ පභිනතතා අරහත්තමයාවසෙන චිත්තං පඤ්ඤාපෙතීති පඤ්ඤාතතිබලං, ඉදං පඤ්ඤාතතිබලං.

කතමං නිජ්ඣාතතිබලං: කාමවර්ණං පභිනතතා නෙකඛමමචසෙන චිත්තං නිජ්ඣාපෙතීති නිජ්ඣාතතිබලං, බ්‍යාපාදං පභිනතතා අබ්‍යාපාද-වසෙන චිත්තං නිජ්ඣාපෙතීති නිජ්ඣාතතිබලං, පිනමිඤ්ඤං පභිනතතා අලොකසංකරිතං චිත්තං නිජ්ඣාපෙතීති නිජ්ඣාතතිබලං. -පෙ- සබ්බකිලෙසෙ පභිනතතා අරහත්තමයාවසෙන චිත්තං නිජ්ඣාපෙතීති නිජ්ඣාතතිබලං, ඉදං නිජ්ඣාතතිබලං.

කතමං ඉසාරියබලං කාමච්ඡදං පජ්ඣනොනා නෙකබ්බමච්ඡෙත විතතං වසං වතොනනීති ඉසාරියබලං, බ්‍යාපාදං පජ්ඣනොනා අබ්‍යාපාද-වසෙත විතතං වසං වතොනනීති ඉසාරියබලං, ජිනමිඳ්ධං පජ්ඣනොනා ආලොකසංකෘත්වසෙත විතතං වසං වතොනනීති ඉසාරියබලං, -පෙ-සබ්බකිලෙසෙ පජ්ඣනොනා අරහත්තමග්ගවසෙත විතතං වසං වතොනනීති ඉසාරියබලං, ඉදං ඉසාරියබලං.

කතමං අධිධානබලං, සාමච්ඡදං පජ්ඣනොනා නෙකබ්බමච්ඡෙත විතතං අධිධානීති අධිධානබලං, බ්‍යාපාදං පජ්ඣනොනා අබ්‍යාපාද-වසෙත විතතං අධිධානීති අධිධානබලං, ජිනමිඳ්ධං පජ්ඣනොනා ආලොක-සංකෘත්වසෙත විතතං අධිධානීති අධිධානබලං -පෙ- සබ්බකිලෙසෙ පජ්ඣනොනා අරහත්තමග්ගවසෙත විතතං අධිධානීති අධිධානබලං, ඉදං අධිධානබලං.

කතමං සමථබලං නෙකබ්බමච්ඡෙත විතතං ඵකග්ගතා අවිකෙබ්බපො සමථබලං, අබ්‍යාපාදවසෙත විතතං ඵකග්ගතා අවිකෙබ්බපො සමථබලං, ආලොකසංකෘත්වසෙත විතතං ඵකග්ගතා අවිකෙබ්බපො සමථබලං -පෙ- පටිඨිසංග්ගානුපසයි අසංඝවසෙත විතතං ඵකග්ගතා අවිකෙබ්බපො සමථබලං, පටිඨිසංග්ගානුපසයි පසංඝවසෙත විතතං ඵකග්ගතා අවිකෙබ්බපො සමථබලං.

සමථබලනීතී කෙනවෙධන සමථබලං: පඨමෙන ක්‍රියානෙන නීවරණෙ න කම්පනීති සමථබලං, දුතියෙන ක්‍රියානෙන විතක්කවිවාරෙ න කම්පනීති සමථබලං, තතියෙන ක්‍රියානෙන පිතියා න කම්පනීති සමථබලං, චතුර්තෙන ක්‍රියානෙන පුච්ඡකෙන න කම්පනීති සමථබලං, අසංඝාතසංඛ්‍යාතසංඝාතසමාපත්තියා රූපසංකෘත්‍ය පටිසංකෘත්‍ය නානත්තසංකෘත්‍ය න කම්පනීති සමථබලං, විඤ්ඤාණඤ්චායතනසමාපත්තියා අසංඝාතසංඛ්‍යාතසංකෘත්‍ය න කම්පනීති සමථබලං අභිඤ්ඤාණඤ්චායතනසමාපත්තියා විඤ්ඤාණඤ්චායතනසංකෘත්‍ය න කම්පනීති සමථබලං, නෙවසංකෘත්‍යසංකෘත්‍යතනසමාපත්තියා අභිඤ්ඤාණඤ්චායතනසංකෘත්‍ය න කම්පනීති සමථබලං, උභිධවෙ ච උභිධවසගතකිලෙසෙ ච බ්‍රහ්ම ච න කම්පනීති න චලනීති න වේධනීති සමථබලං, ඉදං සමථබලං.

කතමං විපස්සනාබලං: අනිච්චානුපස්සනා විපස්සනාබලං -පෙ- පටිඨිසංග්ගානුපසංග්ගා විපස්සනාබලං, රූපෙ අනිච්චානුපසංග්ගා විපස්සනාබලං, රූපෙ දුක්ඛානුපසංග්ගා විපස්සනාබලං -පෙ- රූපෙ පටිඨිසංග්ගානුපසංග්ගා විපස්සනාබලං, වේදනාය -පෙ- සංකෘත්‍ය -පෙ- සංඛ්‍යාතෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණෙ -පෙ- චක්ඛුසමිං -පෙ- ජරාමරණෙ අනිච්චානුපසංග්ගා විපස්සනාබලං, ජරාමරණෙ දුක්ඛානුපසංග්ගා විපස්සනාබලං -පෙ- ජරාමරණෙ පටිඨිසංග්ගානුපසංග්ගා විපස්සනාබලං.

විපක්ෂනාබලනී කෙනෙට්තන විපක්ෂනාබලං අනිව්වානුපක්ෂනාය නිව්වානසුද්ධං න කම්පනීති විපක්ෂනාබලං, දුක්ඛානුපක්ෂනාය සුඛසුද්ධං න කම්පනීති විපක්ෂනාබලං, අනත්තානුපක්ෂනාය අත්තසුද්ධං න කම්පනීති විපක්ෂනාබලං, නිබ්බිදනුපක්ෂනාය නන්දියං න කම්පනීති විපක්ෂනාබලං, විරාගානුපක්ෂනාය රූපෙ න කම්පනීති විපක්ෂනාබලං, නිරෝධානුපක්ෂනාය සමුදයෙ න කම්පනීති විපක්ෂනාබලං, පරිනිසංයානුපක්ෂනාය ආදිතෙ න කම්පනීති විපක්ෂනාබලං, අවිජ්ජාය ච අවිජ්ජාසහගතකිලෙසෙ ච ඛණ්ඩෙ ච න කම්පනීති චලනී න චෙට්තනීති විපක්ෂනාබලං, ඉදං විපක්ෂනාබලං.

කතමාති දස සෙවබලාති: දස අසෙවබලාති: සම්මාදිට්ඨිං, සික්ඛනීති සෙවබලං, තත්ථ සික්ඛිතත්තා අසෙවබලං, සම්මාසංකප්පං සික්ඛනීති සෙවබලං තත්ථ සික්ඛිතත්තා අසෙවබලං, සම්මාචාරං-පෙ- සම්මාකම්මන්තං සම්මාආජීවං -පෙ- සම්මාචාරාමං -පෙ- සම්මාසතිං -පෙ- සම්මාසමාධිං -පෙ- සම්මාසුඤ්ඤං -පෙ- සම්මාවිමුක්ඛිං සික්ඛනීති සෙවබලං, තත්ථ සික්ඛිතත්තා අසෙවබලං, ඉමානි දස සෙවබලාති, දස අසෙවබලාති.

කතමාති දස ඛිණ්ණසවබලාති: ඉධ ඛිණ්ණසවසං භික්ඛුනො අනිව්වානො සබ්බෙ සංඛාරා යථාභූතං සම්මප්පසුද්ධං සුද්දිට්ඨා භොනති, යථෙ ඛිණ්ණසවසං භික්ඛුනො අනිව්වානො සබ්බෙ සංඛාරා යථාභූතං සම්මප්පසුද්ධං සුද්දිට්ඨා භොනති, ඉදම්පි ඛිණ්ණසවසං භික්ඛුනො බලං භොති, යං බලං ආගමම ඛිණ්ණසවො භික්ඛු ආසවානං ඛයං පටිජානාති ඛිණ්ණං මෙ ආසවා'ති.

පුන ච පරං ඛිණ්ණසවසං භික්ඛුනො 'අභිභාරකාසුපමා කාමා' යථාභූතං සම්මප්පසුද්ධං සුද්දිට්ඨා භොනති. යථෙ ඛිණ්ණසවසං භික්ඛුනො අභිභාරකාසුපමා කාමා යථාභූතං සම්මප්පසුද්ධං සුද්දිට්ඨා භොනති, ඉදම්පි ඛිණ්ණසවසං භික්ඛුනො බලං භොති, යං බලං ආගමම ඛිණ්ණසවො භික්ඛු ආසවානං ඛයං පටිජානාති 'ඛිණ්ණං මෙ ආසවා'ති.

පුන ච පරං ඛිණ්ණසවසං භික්ඛුනො විවෙකනිත්තං විතතං භොති විවෙකපොණං විවෙකපඤ්ඤාරං විවෙකට්ඨං නෙකබලමාහිරතං බ්‍යන්ධිතං සබ්බසො ආසවට්ඨානියෙහි ධමමෙහි, යථෙ ඛිණ්ණසවසං භික්ඛුනො විවෙකනිත්තං විතතං භොති විවෙකපොණං විවෙකපඤ්ඤාරං විවෙකට්ඨං නෙකබලමාහිරතං බ්‍යන්ධිතං සබ්බසො ආසවට්ඨානියෙහි ධමමෙහි, ඉදම්පි ඛිණ්ණසවසං භික්ඛුනො බලං භොති, යං බලං ආගමම ඛිණ්ණසවො භික්ඛු ආසවානං ඛයං පටිජානාති ඛිණ්ණං මෙ ආසවා'ති.

පුන ච පරං ඛිණ්ණසවසං භික්ඛුනො චත්තාරො සතිපට්ඨානා භාවිතා භොනති සුභාවිතා. යථෙ ඛිණ්ණසවසං භික්ඛුනො චත්තාරො සතිපට්ඨානා භාවිතා භොනති සුභාවිතා, ඉදම්පි ඛිණ්ණසවසං භික්ඛුනො බලං භොති, යං බලං ආගමම ඛිණ්ණසවො භික්ඛු ආසවානං ඛයං පටිජානාති ඛිණ්ණං මෙ ආසවා'ති.

පුනච්ඡ පරං ඛණ්ණසවස්ස භික්ඛුනො චතතාරො සම්මප්පමානා භාවිතා
 ගොතති සුභාවිතා -පෙ- චතතාරො ඉද්ධිපාද භාවිතා ගොතති සුභාවිතා
 -පෙ- පඤ්චස්සාති භාවිතාති ගොතති සුභාවිතාති -පෙ- පඤ්ච
 බලාති භාවිතාති ගොතති සුභාවිතාති -පෙ- සත්ත බොජ්ඣංගිතා භාවිතා
 ගොතති සුභාවිතා -පෙ- අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො භාවිතො ගොති
 සුභාවිතො, යම්පි ඛණ්ණසවස්ස භික්ඛුනො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො භාවිතො
 ගොති සුභාවිතො, ඉදම්පි ඛණ්ණසවස්ස භික්ඛුනො බලං ගොති, යං බලං
 ආගම්ම ඛණ්ණසවො භික්ඛු ආසවානං ඛයං පටිජානාති ඛණ්ණං මෙ ආසව් 'ති'
 ඉමාති දස ඛණ්ණසවබලාති.

කතමාති දස ඉද්ධිබලාති: අධිධානා ඉද්ධි, විකුබ්බනා ඉද්ධි, මනො-
 මයා ඉද්ධි, ඤාණවිපජාරා ඉද්ධි, සමාධිවිපජාරා ඉද්ධි, අරියා ඉද්ධි, කම්ම-
 විපාකජා ඉද්ධි, පුඤ්ඤවතො ඉද්ධි, විජ්ජාමයා ඉද්ධි, තත්ත තත්ත සම්මා
 පයොගප්පච්චයා ඉප්පකුසලොති ඉද්ධි, ඉමාති දස ඉද්ධිබලාති.

කතමාති දස තථාගතබලාති: ඉධි තථාගතො ආනාඤ්ච ආනතො
 අට්ඨානාඤ්ච අට්ඨානතො යථාභූතං පජානාති, යම්පි තථාගතො ආනාඤ්ච
 ආනතො අට්ඨානාඤ්ච අට්ඨානතො යථාභූතං පජානාති, ඉදම්පි තථාගතස්ස
 තථාගතබලං ගොති, යං බලං ආගම්ම තථාගතො ආසනං ආනං පටි-
 ජානාති, පරිසාසු සීහනාදං නදති, බ්‍රහ්මචක්කං පවතෙති.

පුනච්ඡ පරං තථාගතො අතීතානාගතපච්චුප්පන්නානං කම්මසමාදානානං
 ආනසො ගෙතුසො විපාකං යථාභූතං පජානාති, යම්පි තථාගතො
 අතීතානාගතපච්චුප්පන්නානං කම්මසමාදානානං ආනසො ගෙතුසො විපාකං
 යථාභූතං පජානාති, ඉදම්පි තථාගතස්ස තථාගතබලං ගොති, යං බලං
 ආගම්ම තථාගතො ආසනං ආනං පටිජානාති, පරිසාසු සීහනාදං නදති,
 බ්‍රහ්මචක්කං පවතෙති

පුනච්ඡ පරං තථාගතො සබ්බසමාමුඛිං පටිපදං යථාභූතං පජානාති,
 යම්පි තථාගතො සබ්බසමාමුඛිං පටිපදං¹ යථාභූතං පජානාති, ඉදම්පි
 තථාගතස්ස තථාගතබලං ගොති, යං බලං ආගම්ම තථාගතො ආසනං
 ආනං පටිජානාති, පරිසාසු සීහනාදං නදති, බ්‍රහ්මචක්කං පවතෙති.

පුනච්ඡ පරං තථාගතො අනෙකඛාතුනානාඛාතුලොකං යථාභූතං
 පජානාති, යම්පි තථාගතො අනෙකඛාතුනානාඛාතුලොකං යථාභූතං
 පජානාති, ඉදම්පි තථාගතස්ස -පෙ- බ්‍රහ්මචක්කං පවතෙති.

පුනච්ඡ පරං තථාගතො සත්තානං නානාධිමුග්ගිකතං යථාභූතං
 පජානාති, යම්පි තථාගතො සත්තානං නානාධිමුග්ගිකතං යථාභූතං
 පජානාති, ඉදම්පි තථාගතස්ස -පෙ- බ්‍රහ්මචක්කං පවතෙති.

1 සබ්බසමාමුඛිපටිපදං - කෲ, PTS

පුනච පරං තථාගතො පරසත්තානං පරපුඤාලානං ඉන්ද්‍රිය-පරොපරිශතනං යථාභූතං පජානාති, යම්පි තථාගතො පරසත්තානං පරපුඤාලානං ඉන්ද්‍රියපරොපරිශතනං යථාභූතං පජානාති, ඉදම්පි තථාගතස්ස -පෙ- බ්‍රහ්මචක්කං පවතෙතති.

පුනච පරං තථාගතො ක්‍ෂාන්තිමොක්ඛස්මාධිස්මාපතතිනං සංක්ඛ්‍යෙයං වොදනං වුට්ඨානං යථාභූතං පජානාති, යම්පි තථාගතො ක්‍ෂාන්තිමොක්ඛ-සමාධිස්මාපතතිනං සංක්ඛ්‍යෙයං වොදනං වුට්ඨානං යථාභූතං පජානාති ඉදම්පි තථාගතස්ස -පෙ- බ්‍රහ්මචක්කං පවතෙතති.

පුනච පරං තථාගතො අනෙකවිනිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරති, කෙය්‍යපීදං එකම්පි ජාතීං දොපි ජාතියො -පෙ- ඉති සාකාරා සඋද්දෙසං අනෙකවිනිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරති, යම්පි තථාගතො අනෙකවිනිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරති, කෙය්‍යපීදං එකම්පි ජාතීං දොපි ජාතියො -පෙ- ඉදම්පි තථාගතස්ස -පෙ- බ්‍රහ්මචක්කං පවතෙතති.

පුනච පරං තථාගතො දිබ්බෙත චක්ඛුනං විසුද්ධෙන අතික්කන්ත-මාත්‍රසකෙන සත්තෙත පස්සති චචමානෙ උපපජ්ජමානෙ -පෙ- යම්පි තථාගතො දිබ්බෙත චක්ඛුනං විසුද්ධෙන අතික්කන්තමාත්‍රසකෙන සත්තෙත පස්සති චචමානෙ උපපජ්ජමානෙ -පෙ- ඉදම්පි තථාගතස්ස -පෙ- බ්‍රහ්මචක්කං පවතෙතති.

පුනච පරං තථාගතො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තං පඤ්ඤවිමුත්තං දිට්ඨෙව ඛමෙම සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති, යම්පි තථාගතො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තං පඤ්ඤවිමුත්තං දිට්ඨෙව ඛමෙම සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති, ඉදම්පි තථාගතස්ස තථාගතබලං භොති, යං බලං ආගමම තථාගතො ආසවං ඛායං පටිජානාති, පරිසාසු සිහතාදං නදති, බ්‍රහ්ම-චක්කං පවතෙතති, ඉමානි දස තථාගතබලානි.

කෙනෙට්ඨෙන සද්ධාබලං, කෙනෙට්ඨෙන මරියමබලං, කෙනෙට්ඨෙන සත්තිබලං, කෙනෙට්ඨෙන සමාධිබලං, කෙනෙට්ඨෙන පඤ්ඤාබලං, කෙනෙට්ඨෙන ගිරිබලං, කෙනෙට්ඨෙන මත්තප්පබලං, කෙනෙට්ඨෙන පටිසංඛ්ඛානබලං, -පෙ- කෙනෙට්ඨෙන තථාගතබලං:

අක්ෂරවේදය අකමර්ශ්‍යවේදන සඳහා බලය, කොසලේ අකමර්ශ්‍යවේදන විවිධ බලය, පමාදේ අකමර්ශ්‍යවේදන සඳහා බලය, උදාවේදන අකමර්ශ්‍යවේදන සඳහා බලය, අවිච්ඡාදන අකමර්ශ්‍යවේදන පසුබලය, නිරිතයේ පාපකො අකුසලය බලවේදන නිරිතය, ඔහුගේ පාපකො අකුසලය බලවේදන ඔහුගේ බලය, සුදුසු කිලෝමීටර් පරිසරයකට පරිසරයක බලය, තත්ත්වය බලය, එකරය, ගොනව්‍යය හා වෙනත් බලය, තත්ත්වය කිසිවි වස්තුවක අනවස්ථාව, තෙත ව්‍යුහය සහිතයන්හි සහිත බලය, තං බලවේදන බලය, තෙත ව්‍යුහය පසුබලයෙන් පසුබලයෙන් තෙත ව්‍යුහය නිවැරදිවේදන නිවැරදිවේදන, තෙත ව්‍යුහය වසර වෙනත්වේදන ඉහළ බලය, තෙත ව්‍යුහය අධිකයන්හි අධිකයන් බලය, තෙත ව්‍යුහය එකතුවේදන සමථ බලය, තත්ත්වය බලය අනුපාතයන්හි විපාකයන් බලය, තත්ත්වය සිතවේදන බලය, තත්ත්වය සිතවේදන අසමබලය, තෙත අසමබලය බලය බලය සමබලය, තත්ත්වය ඉහළවේදන ඉහළවේදන, අපරමයවේදන තත්ත්වය බලය.

බලකථා සමහර

2. 10

සුසැසඳුනා කථා

“එවිට මේ සුගත, එක සමයට හඟවා සාවිච්ඡිතය විහරති ජේතවනෙ අනාඨපිණ්ඩකයා ආරාමේ අප්ඵලය ආයතනීය ආනන්දය යන හඟවා තෙත්පසකිසි, උපසංඝතයෙහි හඟවනා අභිවිද්‍යෙහි එකමනා නිසිදි, එකමනා නිසිනො බො ආයතනීය ආනන්දය හඟවනා එතදවෙව්:

“සුසැසඳු ලොකො, සුසැසඳු ලොකො”හි හතෙක වුවහි, කිහිපයක: හු.බො හතෙක ‘සුසැසඳු ලොකො’හි වුවහි”හි “ගතො බො ආනන්ද සුසැසඳු අතෙක වා අතනිකයෙක වා, තතො සුසැසඳු ලොකො”හි වුවහි, කිසිවිකය, සුසැසඳු අතෙක වා අතනිකයෙක වා; වකුටු බො” ආනන්ද, සුසැසඳු අතෙක වා අතනිකයෙක වා, රුපා සුසැසඳු අතෙක වා අතනිකයෙක වා, වකුටුසුසැසඳු සුසැසඳු අතෙක වා අතනිකයෙක වා, වකුටුසුසැසඳු සුසැසඳු අතෙක වා අතනිකයෙක වා, යමිදං වකුටුසුසැසඳු සුසැසඳු අතෙක වා අතනිකයෙක වා, යමිදං වකුටුසුසැසඳු සුසැසඳු අතෙක වා අතනිකයෙක වා, යමිදං වකුටුසුසැසඳු සුසැසඳු අතෙක වා අතනිකයෙක වා.

1 ක. කසා බලවේදන - කාසි PTA, කසා බලවේදන - සි.

2 වකුටු බො - මෙය.

සොභං සුඤ්ඤං -පෙ- සද්දා සුඤ්ඤං -පෙ- ඝානං සුඤ්ඤං -පෙ- නනිා සුඤ්ඤං -පෙ- ජිව්හා සුඤ්ඤං -පෙ- රසා සුඤ්ඤං -පෙ- කායො සුඤ්ඤං -පෙ- ථොට්ඨබ්බා සුඤ්ඤං -පෙ- මනො සුඤ්ඤං අතොතන වා අතතනියෙන වා, ධම්මා සුඤ්ඤං අතොතන වා අතතනියෙන වා, මනොවිඤ්ඤාණං සුඤ්ඤං අතොතන වා අතතනියෙන වා, මනොසම්ප්පේසා සුඤ්ඤං අතොතන වා අතතනියෙන වා, ගම්පිදං මනොසම්ප්පේසා පට්ඨං උපපජ්ජති වේදසිතං සුඛං වා දුක්ඛං වා අදුක්ඛමසුඛං වා, නම්පි සුඤ්ඤං අතොතන වා අතතනියෙන වා, යසම්මා බො ආනන්ද, සුඤ්ඤං අතොතන වා අතතනියෙන වා, නසම්මා සුඤ්ඤං ලොකො'ති ට්ට්ටිති'ති 1.

සුඤ්ඤාසුඤ්ඤං¹ සංඛාරසුඤ්ඤං, විපරිනාමසුඤ්ඤං අර්හත්සුඤ්ඤං, ලක්ඛණසුඤ්ඤං, වික්ඛම්බනසුඤ්ඤං, තද්ධාසුඤ්ඤං, සමුච්ඡේදසුඤ්ඤං, පටිපාසානසුඤ්ඤං, නිසංසාරසුඤ්ඤං, අජිකාතසුඤ්ඤං, බ්‍රහ්මාසුඤ්ඤං දුග්ගොසුඤ්ඤං, සංගාහසුඤ්ඤං, විසංගසුඤ්ඤං, එසංගසුඤ්ඤං, පරිග්ගාසුඤ්ඤං, පටිලාභසුඤ්ඤං, පටිවේධසුඤ්ඤං, එකාතසුඤ්ඤං, නානාතසුඤ්ඤං, ඛනතිසුඤ්ඤං, අධිථානසුඤ්ඤං, පරිග්ගොසාහනසුඤ්ඤං² සම්පජ්ජානං පටිත්තපරිශාදනං සංඛිසුඤ්ඤානං පරමජර්සුඤ්ඤං.

කතමං සුඤ්ඤාසුඤ්ඤං³ චක්ඛං³ සුඤ්ඤං අතොතන වා අතතනියෙන වා, නිවේදන වා ධූවේදන වා සංසාරෙන වා අවිපරිනාමධම්මෙන වා, සොභං සුඤ්ඤං -පෙ- ඝානං සුඤ්ඤං -පෙ- ජිව්හා සුඤ්ඤං -පෙ- රසා සුඤ්ඤං -පෙ- කායො සුඤ්ඤං -පෙ- මනො සුඤ්ඤං අතොතන වා අතතනියෙන වා නිවේදන වා ධූවේදන වා සංසාරෙන වා අවිපරිනාමධම්මෙන වා ඉදං සුඤ්ඤාසුඤ්ඤං.

කතමං සංඛාරසුඤ්ඤං; තයො සංඛාරා: පුඤ්ඤානිසංඛාරො අපුඤ්ඤානිසංඛාරො ආනෙඤ්ජානිසංඛාරො, පුඤ්ඤානිසංඛාරො අපුඤ්ඤානිසංඛාරෙන ච ආනෙඤ්ජානිසංඛාරෙන ච සුඤ්ඤාසුඤ්ඤං, අපුඤ්ඤානිසංඛාරො පුඤ්ඤානිසංඛාරෙන ච ආනෙඤ්ජානිසංඛාරෙන ච සුඤ්ඤාසුඤ්ඤං, ආනෙඤ්ජානිසංඛාරො පුඤ්ඤානිසංඛාරෙන ච අපුඤ්ඤානිසංඛාරෙන ච සුඤ්ඤාසුඤ්ඤං, ඉමෙ තයො සංඛාරා.

අපරෙපි තයො සංඛාරා: කායසංඛාරො වච්ඡිසංඛාරො විතතසංඛාරො. කායසංඛාරො වච්ඡිසංඛාරෙන ච විතතසංඛාරෙන ච සුඤ්ඤාසුඤ්ඤං, වච්ඡිසංඛාරො කායසංඛාරෙන ච විතතසංඛාරෙන ච සුඤ්ඤාසුඤ්ඤං, විතතසංඛාරො කායසංඛාරෙන ච වච්ඡිසංඛාරෙන සුඤ්ඤාසුඤ්ඤං, ඉමෙ තයො සංඛාරා.

අපරෙපි තයො සංඛාරා: අභිතා සංඛාරා අනාගතා සංඛාරා පච්චුප්පනා සංඛාරා, අභිතා සංඛාරා අනාගතෙති ච පච්චුප්පනෙති ච සංඛාරෙති සුඤ්ඤාසුඤ්ඤං, අනාගතා සංඛාරා අභිතෙති ච පච්චුප්පනෙති ච සංඛාරෙති සුඤ්ඤාසුඤ්ඤං, පච්චුප්පනා සංඛාරා අභිතෙති ච අනාගතෙති ච සංඛාරෙති සුඤ්ඤාසුඤ්ඤං, ඉමෙ තයො සංඛාරා. ඉදං සංඛාරසුඤ්ඤං.

1 සුඤ්ඤාසුඤ්ඤං - සංඛාරා
2 පරිග්ගොසාහනසුඤ්ඤං - පු.
3 චක්ඛං සුඤ්ඤං - මෙවං.
4

කතමිං විපරිතාමසුසැසඳුං; ජාතං රූපං සභාවෙන සුසැසඳුං, විගතා රූපං විපරිතතසෙඤ්ච සුසැසඳුං, ජාතා වේදනා සභාවෙන සුසැසඳුං, විගතා වේදනා විපරිතතා වේච සුසැසඳුං ච -පෙ- ජාතා සකුසුදු -පෙ- ජාතා සංඛාරා -පෙ- ජාතං විසුසුදුණි -පෙ- ජාතං චක්ඛුං -පෙ- ජාතො භවො සභාවෙන සුසැසඳුං, විගතො භවො විපරිතතො වේච සුසැසඳුං ච, ඉදං විපරිතාමසුසැසඳුං.

කතමිං අග්ගසුසැසඳුං; අග්ගමේතං පදං, සංඛිතමේතං පදං; විසිට්ඨමේතං¹ පදං, ශද්දිදං සංඛිතඛාරසමථො සංක්ඛිපට්ඨපරිනික්ඛාගො තණ්හකායො විරාගො නිරෝධො නිබ්බානං, ඉදං අග්ගසුසැසඳුං.

කතමිං ලක්ඛණසුසැසඳුං, ඉදං ලක්ඛණානි බාලලක්ඛණං පණ්ඩිත-ලක්ඛණං, බාලලක්ඛණං පණ්ඩිතලක්ඛණෙන සුසැසඳුං, පණ්ඩිතලක්ඛණං බාලලක්ඛණෙන සුසැසඳුං.

නිඤ්ඤි ලක්ඛණානි: උපාදලක්ඛණං වයලක්ඛණං සීතසුසුදුර්ගතලක්ඛණං. උපාදලක්ඛණං වයලක්ඛණෙන ච සීතසුසුදුර්ගතලක්ඛණෙන ච සුසැසඳුං, වයලක්ඛණං උපාදලක්ඛණෙන ච සීතසුසුදුර්ගතලක්ඛණෙන ච සුසැසඳුං, සීතසුසුදුර්ගතලක්ඛණං උපාදලක්ඛණෙන ච වයලක්ඛණෙන ච සුසැසඳුං.

රූපස්ස උපාදලක්ඛණං වයලක්ඛණෙන ච සීතසුසුදුර්ගතලක්ඛණෙන ච සුසැසඳුං, රූපස්ස වයලක්ඛණං උපාදලක්ඛණෙන ච සීතසුසුදුර්ගත-ලක්ඛණෙන ච සුසැසඳුං, රූපස්ස සීතසුසුදුර්ගතලක්ඛණං උපාදලක්ඛණෙන ච වයලක්ඛණෙන ච සුසැසඳුං, වේදනාය -පෙ- සකුසුදු -පෙ- සංඛාරානං -පෙ- විසුසුදුණං -පෙ- චක්ඛුස්ස -පෙ- ජරාමරණස්ස උපාදලක්ඛණං වයලක්ඛණෙන ච සීතසුසුදුර්ගතලක්ඛණෙන ච සුසැසඳුං, ජරාමරණස්ස වයලක්ඛණං උපාදලක්ඛණෙන ච සීතසුසුදුර්ගතලක්ඛණෙන ච සුසැසඳුං, ජරාමරණස්ස සීතසුසුදුර්ගතලක්ඛණං උපාදලක්ඛණෙන ච වයලක්ඛණෙන ච සුසැසඳුං, ඉදං ලක්ඛණසුසැසඳුං.

කතමිං විකම්මානසුසැසඳුං; භොකම්මෙතං කාමච්ඡද්දං විකම්මිතො වේච සුසැසඳුං ච, අබ්‍යාපාදෙන බ්‍යාපාද්දං විකම්මිතො වේච සුසැසඳුං ච, අලොකානසුසුදුං පිනඤ්ඤං විකම්මිතසෙඤ්ච සුසැසඳුං, අවිකේතපෙන උද්ධච්චං විකම්මිතසෙඤ්ච සුසැසඳුං, ධම්මව්‍යාපාරෙන විචිඤ්ච්ඡං, විකම්මිතො වේච සුසැසඳුං ච, සුභේත අවිජ්ජා, විකම්මිතො වේච සුසැසඳුං ච, පාමොජ්ජෙන අරතී විකම්මිතො වේච සුසැසඳුං ච, පඨමෙන ක්කිංගෙන නිවරණං විකම්මිතො වේච සුසැසඳුං ච -පෙ- අරගතමග්ගෙන සංඛිනි-ලොකා විකම්මිතො වේච සුසැසඳුං ච, ඉදං විකම්මානසුසැසඳුං.

කතමිං තදභිතසුභ්‍යො: නෙකඛමෙවන කාමච්ඡන්දො තදභිතසුභ්‍යො, අඛ්‍යාපාදෙන ඛ්‍යාපාදො තදභිතසුභ්‍යො, ආලොකසභ්‍යො චිතමිද්ධං තදභිතසුභ්‍යො, අවිකේතපෙත උද්ධවං තදභිතසුභ්‍යො, ඛිමච්චන්දනෙත විචිකිච්ඡා, තදභිතසුභ්‍යො, සුභ්‍යො අච්ඡා: තදභිතසුභ්‍යො, පාමොජ්ජන අරතී තදභිතසුභ්‍යො, පඤ්චන ක්‍යාතෙන නිවරණා, තදභිතසුභ්‍යො -පෙ- විච්චන්දනාසුභ්‍යො: සභ්‍යො: නිවිච්චන්දනා තදභිතසුභ්‍යො, ඉදං තදභිතසුභ්‍යො.

කතමිං සමුච්ඡන්දසුභ්‍යො: නෙකඛමෙවන කාමච්ඡන්දො සමුච්ඡන්දනා: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, අඛ්‍යාපාදෙන ඛ්‍යාපාදො සමුච්ඡන්දනා: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, ආලොකසභ්‍යො චිතමිද්ධං සමුච්ඡන්දනා: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, අවිකේතපෙත උද්ධවං සමුච්ඡන්දනා: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, ඛිමච්චන්දනෙත විචිකිච්ඡා, සමුච්ඡන්දනා: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, සුභ්‍යො අච්ඡා: සමුච්ඡන්දනා: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, පාමොජ්ජන අරතී සමුච්ඡන්දනා: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, පඤ්චන ක්‍යාතෙන නිවරණා, සමුච්ඡන්දනා: වෙච්ච සුභ්‍යො ව -පෙ- අරගතනමග්ගෙන සබ්බකි- ලොසා: සමුච්ඡන්දනා: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, ඉදං සමුච්ඡන්දසුභ්‍යො.

කතමිං පරිපසංගාධිසුභ්‍යො: නෙකඛමෙවන කාමච්ඡන්දො පරිපසංගාධි: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, අඛ්‍යාපාදෙන ඛ්‍යාපාදො පරිපසංගාධි: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, ආලොකසභ්‍යො චිතමිද්ධං පරිපසංගාධි: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, අවිකේතපෙත උද්ධවං පරිපසංගාධි: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, ඛිමච්චන්දනෙත විචිකිච්ඡා, පරිපසංගාධි: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, සුභ්‍යො අච්ඡා: පරිපසංගාධි: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, පාමොජ්ජන අරතී පරිපසංගාධි: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, පඤ්චන ක්‍යාතෙන නිවරණා, පරිපසංගාධි: වෙච්ච සුභ්‍යො ව -පෙ- අරගතනමග්ගෙන සබ්බකිලොසා: පරිපසංගාධි: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, ඉදං පරිපසංගාධිසුභ්‍යො.

කතමිං නිසංසරණසුභ්‍යො: නෙකඛමෙවන කාමච්ඡන්දො නිසංසරණ: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, අඛ්‍යාපාදෙන ඛ්‍යාපාදො නිසංසරණ: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, ආලොකසභ්‍යො චිතමිද්ධං නිසංසරණ: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, අවිකේතපෙත උද්ධවං නිසංසරණ: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, ඛිමච්චන්දනෙත විචිකිච්ඡා, නිසංසරණ: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, සුභ්‍යො අච්ඡා: නිසංසරණ: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, පාමොජ්ජන අරතී නිසංසරණ: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, පඤ්චන ක්‍යාතෙන නිවරණා, නිසංසරණ: වෙච්ච සුභ්‍යො ව -පෙ- අරගතනමග්ගෙන සබ්බකිලොසා: නිසංසරණ: වෙච්ච සුභ්‍යො ව, ඉදං නිසංසරණසුභ්‍යො.

කතමිං අභිකිත්තසුභ්‍යො: අභිකිත්තං චිත්තං සුභ්‍යො අනෙතන වා: අනතතිග්ගෙන වා: නිවේන වා: ධුට්ඨෙන වා: සංසතෙන වා: අභිපරිනාම- ඛමෙවන වා. අභිකිත්තං නොතං සුභ්‍යො -පෙ- අභිකිත්තං කාතං සුභ්‍යො -පෙ- අභිකිත්තං ථිට්ඨා: සුභ්‍යො -පෙ- අභිකිත්තං කාතො: සුභ්‍යො -පෙ- අභිකිත්තං මනො: සුභ්‍යො අනෙතන වා: අනතතිග්ගෙන වා: නිවේන වා: ධුට්ඨෙන වා: සංසතෙන වා: අභිපරිනාමඛමෙවන වා, ඉදං අභිකිත්තසුභ්‍යො.

කතමිං බ්හිඤ්ඤාසුඤ්ඤා, බ්හිඤ්ඤා රුපාසුඤ්ඤා -පෙ- බ්හිඤ්ඤා ධර්මාසුඤ්ඤා අනෙකත වා, අනතතතතත වා, තිලෙචන වා, ධුලෙචන වා, සංඝකතෙත වා, අච්චරිණාම ධර්මෙචන වා, ඉදං බ්හිඤ්ඤාසුඤ්ඤා.

කතමි. දුභතොසුඤ්ඤං, ගඤ්ච අජ්ඣතං වක්ඛු යෙ ච බහිදා: රූපා උභගමේතං.¹ සුඤ්ඤං අනෙකත වා අත්තතියෙත වා නිවේචන වා බුච්චෙන වා සංසාරෙන වා අච්චරිතාමඛමේචන වා, ගඤ්ච අජ්ඣතං සොතං යෙ ච බහිදා: සද්ද-පෙ-ගඤ්ච අජ්ඣතං සානං යෙ ච බහිදා: ගඤ්ච-පෙ- යා ච අජ්ඣතා: ජීව්තා යෙ ච බහිදා: රසා-පෙ-යො ච අජ්ඣතං කායො යෙ ච බහිදා: ථේරාධිබ්බා-පෙ-යො ච අජ්ඣතං මනො යෙ ච බහිදා: ධම්මා, උභගමේතං සුඤ්ඤං අනෙකත වා අත්තතියෙත වා නිවේචන වා බුච්චෙන වා සංසාරෙන වා අච්චරිතාම ඛමේචන වා, ඉදං දුභතො සුඤ්ඤං.

කනම්. සහායසුද්ධය; ඡ අඤ්ඤානිකානි ආයතනානි සහායනි වේව සුද්ධනි ව, ඡ ඛායනි ආයතනානි සහායනි වේව සුද්ධනි ව, ඡ විසුද්ධකායා සහාය වේව සුද්ධනි ව, ඡ ඵයාකායා සහාය වේව සුද්ධනි ව, ඡ වේදනාකායා සහාය වේව සුද්ධනි ව, ඡ සකුසුකායා සහාය වේව සුද්ධනි ව, ඡ චේතනා කායා සහාය වේව සුද්ධනි ව, ඉදං සහායසුද්ධං.

තනවිං විසභාගපුඤ්ඤං; ඡ අජ්ඣකතීකානි ආගතනානි ඡති බාහිරෙති ආගතනෙති විසභාගානි චෙව පුඤ්ඤානි ව, ඡ බාහිරානි ආගතනානි ඡති විඤ්ඤාණකාගෙහි විසභාගානි චෙව පුඤ්ඤානි ව, ඡ විඤ්ඤාණකායා ඡති එසායාගතනෙහි විසභාගා චෙව පුඤ්ඤා ව ඡ එසාකායා ඡති චේදනාකා-ගෙහි විසභාගා චෙව පුඤ්ඤා ව, ඡ චේදනාකායා ඡති සඤ්ඤාකාගෙහි විසභාගා චෙව පුඤ්ඤා ව, ඡ සඤ්ඤාකායා ඡති චේතනාකාගෙහි විසභාගා චෙව පුඤ්ඤා ව, ඉදං විසභාගපුඤ්ඤං.

කතමං එසනාසුඤ්ඤාං නොනවමෙමසනා කාමච්ඡන්දෙන සුඤ්ඤා,
අබ්‍යාපාදෙසනා බ්‍යාපාදෙන සුඤ්ඤා, අංලොකාසකොඤ්ඤානා චිතථිඥෙන
සුඤ්ඤා, අවිකේවපෙසනා උඤ්ඤාචේතන සුඤ්ඤා, ධම්මච්චිත්තානොසනා
චිතිච්ඡාය සුඤ්ඤා, ඤාණෙසනා අච්ඡාය සුඤ්ඤා, පාමොඥ්ජනනා
අරතියා සුඤ්ඤා, පඨමඡ්ඤානොසනා නිවරණිකා සුඤ්ඤා - පෙ- අරහත්තා -
මග්ගෙසනා සබ්බකිලෙසෙති සුඤ්ඤා, ඉදං එසනාසුඤ්ඤාං.

කනමි. පරිග්‍රහයුග්‍රහයා: නෙකබ්බිමි පරිග්‍රහයා: කාමච්ඡිදෙන සුඤ්ඤා, අබ්‍යාපාදපරිග්‍රහයා: බ්‍යාපාදෙන සුඤ්ඤා, අංලොකසුඤ්ඤා පරිග්‍රහයා: චිතමිඥෙන සුඤ්ඤා, ධම්මච්චන්දනපරිග්‍රහයා: විචිතිචන්දන සුඤ්ඤා, සුඤ්ඤා පරිග්‍රහයා: අවිජ්ජා සුඤ්ඤා, පාමොජ්ජ පරිග්‍රහයා: අරතියා සුඤ්ඤා, පඨමජ්ඣානපරිග්‍රහයා: නීවරණෙහි සුඤ්ඤා-පෙ - අරහත්තමිග්‍රහයා: සබ්බකිලෙසෙහි සුඤ්ඤා, ඉදං පරිග්‍රහයුග්‍රහයා.

1. ငါ့ထိခံရသူက ဘာ - ဘာ

කතමං පටිලාභසුඤ්ඤං, නෙකකම්මපටිලාභො කාමච්ඡේදන සුඤ්ඤං, අබ්‍යාපාදපටිලාභො බ්‍යාපාදෙන සුඤ්ඤං, ආලෝකසඤ්ඤපටිලාභො චිත්තමිද්ධෙන සුඤ්ඤං, අවිකේධපටිලාභො උද්ධවේධන සුඤ්ඤං, ධම්මවිච්ඡානපටිලාභො විචිකිච්ඡාය සුඤ්ඤං, ඤාණපටිලාභො අවිජ්ජාය සුඤ්ඤං, පාමොජ්ජපටිලාභො අරතියා සුඤ්ඤං, පඨමජ්ඣානපටිලාභො නිවරණෙහි සුඤ්ඤං -පෙ- අරහත්තමග්ගපටිලාභො සබ්බකිලෙසෙහි සුඤ්ඤං, ඉදං පටිලාභසුඤ්ඤං.

කතමං පටිවේධසුඤ්ඤං: නෙකකම්මපටිවේධො කාමච්ඡේදන සුඤ්ඤං, අබ්‍යාපාදපටිවේධො බ්‍යාපාදෙන සුඤ්ඤං, ආලෝකසඤ්ඤපටිවේධො චිත්තමිද්ධෙන සුඤ්ඤං, අවිකේධපටිවේධො උද්ධවේධන සුඤ්ඤං, ධම්මවිච්ඡානපටිවේධො විචිකිච්ඡාය සුඤ්ඤං, ඤාණපටිවේධො අවිජ්ජාය සුඤ්ඤං, පාමොජ්ජපටිවේධො අරතියා සුඤ්ඤං, පඨමජ්ඣානපටිවේධො නිවරණෙහි සුඤ්ඤං -පෙ- අරහත්තමග්ගපටිවේධො සබ්බකිලෙසෙහි සුඤ්ඤං, ඉදං පටිවේධසුඤ්ඤං.

කතමං එකත්තසුඤ්ඤං නානත්තසුඤ්ඤං: කාමච්ඡේදන නානත්තං, නෙකකම්මං එකත්තං, නෙකකම්මෙකත්තං වේදනයතො කාමච්ඡේදන සුඤ්ඤං, බ්‍යාපාදෙ නානත්තං අබ්‍යාපාදෙ එකත්තං, අබ්‍යාපාදෙකත්තං වේදනයතො බ්‍යාපාදෙන සුඤ්ඤං, චිත්තමිද්ධං නානත්තං, ආලෝකසඤ්ඤ එකත්තං, ආලෝකසඤ්ඤකත්තං වේදනයතො චිත්තමිද්ධෙන සුඤ්ඤං, උද්ධවිධං නානත්තං, අවිකේධපෙ: එකත්තං, අවිකේධපෙකත්තං වේදනයතො උද්ධවේධන සුඤ්ඤං, විචිකිච්ඡා නානත්තං, ධම්මවිච්ඡානං එකත්තං, ධම්මවිච්ඡානෙකත්තං වේදනයතො විචිකිච්ඡාය සුඤ්ඤං, අවිජ්ජා නානත්තං ඤාණං එකත්තං, ඤාණෙකත්තං වේදනයතො අවිජ්ජාය සුඤ්ඤං, අරතී නානත්තං, පාමොජ්ජං එකත්තං, පාමොජ්ජකත්තං වේදනයතො අරතියා සුඤ්ඤං, නිවරණං නානත්තං, පඨමජ්ඣානං එකත්තං, පඨමජ්ඣානෙකත්තං වේදනයතො නිවරණෙහි සුඤ්ඤං-පෙ- සබ්බකිලෙසා නානත්තං, අරහත්තමග්ගො එකත්තං, අරහත්තමග්ගකත්තං වේදනයතො සබ්බකිලෙසෙහි සුඤ්ඤං, ඉදං එකත්තසුඤ්ඤං, නානත්තසුඤ්ඤං.

කතමං ඛන්තිසුඤ්ඤං: නෙකකම්මඛන්ති කාමච්ඡේදන සුඤ්ඤං, අබ්‍යාපාදඛන්ති බ්‍යාපාදෙන සුඤ්ඤං, ආලෝකසඤ්ඤඛන්ති චිත්තමිද්ධෙන සුඤ්ඤං, අවිකේධඛන්ති උද්ධවේධන සුඤ්ඤං, ධම්මවිච්ඡානඛන්ති විචිකිච්ඡාය සුඤ්ඤං, ඤාණඛන්ති අවිජ්ජාය සුඤ්ඤං, පාමොජ්ජඛන්ති අරතියා සුඤ්ඤං, පඨමජ්ඣානඛන්ති නිවරණෙහි සුඤ්ඤං, -පෙ- අරහත්තමග්ගඛන්ති සබ්බකිලෙසෙහි සුඤ්ඤං, ඉදං ඛන්තිසුඤ්ඤං.

කතමං අධිවිච්ඡානසුඤ්ඤං, නෙකකම්මාධිවිච්ඡානං කාමච්ඡේදන සුඤ්ඤං, අබ්‍යාපාදාධිවිච්ඡානං බ්‍යාපාදෙන සුඤ්ඤං, ආලෝකසඤ්ඤාධිවිච්ඡානං චිත්තමිද්ධෙන සුඤ්ඤං, අවිකේධපාධිවිච්ඡානං උද්ධවේධන සුඤ්ඤං, ධම්මවිච්ඡානාධිවිච්ඡානං විචිකිච්ඡාය සුඤ්ඤං, ඤාණාධිවිච්ඡානං අවිජ්ජාය සුඤ්ඤං, පාමොජ්ජාධිවිච්ඡානං අරතියා සුඤ්ඤං, පඨමජ්ඣානාධිවිච්ඡානං නිවරණෙහි සුඤ්ඤං -පෙ- අරහත්තමග්ගාධිවිච්ඡානං සබ්බකිලෙසෙහි සුඤ්ඤං, ඉදං අධිවිච්ඡානසුඤ්ඤං.

කතමං පරියොගාගතසුඤ්ඤං, නෙකකම්මපරියොගාගතං කාමච්ඡන්දෙන සුඤ්ඤං, අඛ්‍යාපදපරියොගාගතං ඛ්‍යාපාදෙන සුඤ්ඤං, ආලොකසුඤ්ඤා-පරියොගාගතං ඵනමිඳොන සුඤ්ඤං, අවිනේඛපරියොගාගතං උඤ්චවෙන සුඤ්ඤං, ධම්මවිච්ඡානපරියොගාගතං විචිකිච්ඡාය සුඤ්ඤං, ඤාණ-පරියොගාගතං අවිජ්ජාය සුඤ්ඤං, පාමොජ්ජපරියොගාගතං අරතියා සුඤ්ඤං, පඨමජ්ඣානපරියොගාගතං නිවරණෙහි සුඤ්ඤං, -පෙ- අරහත්ත-මග්ගපරියොගාගතං සබ්බකිලෙසෙහි සුඤ්ඤං, ඉදං පරියොගාගතසුඤ්ඤං.

කතමං සම්පජානස්ස පච්ඡන්තපරියාදානං සබ්බසුඤ්ඤානානං පරමත්ථ-සුඤ්ඤං: ඉධ සම්පජානො නෙකකම්මෙන කාමච්ඡන්දස්ස පච්ඡන්තං පරියාදියති, අඛ්‍යාපාදෙන ඛ්‍යාපාදස්ස පච්ඡන්තං පරියාදියති, ආලොකසුඤ්ඤාය ඵනමිඳාස්ස පච්ඡන්තං පරියාදියති, අවිනේඛපෙන උඤ්චවස්ස පච්ඡන්තං පරියාදියති, ධම්මවිච්ඡානෙන විචිකිච්ඡාය පච්ඡන්තං පරියාදියති, ඤාණෙන අවිජ්ජාය පච්ඡන්තං පරියාදියති, පාමොජ්ජෙන අරතියා පච්ඡන්තං පරියාදියති, පඨමෙන ඤානෙන නිවරණානං පච්ඡන්තං පරියාදියති, -පෙ- අරහත්ත-මග්ගෙන සබ්බකිලෙසානං පච්ඡන්තං පරියාදියති.

අථ වා පන සම්පජානස්ස අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බා-යනාස්ස ඉදං චෙව චකක්ඛුපච්ඡන්තං පරියාදියති, අඤ්ඤං ච චකක්ඛුපච්ඡන්තං න උප්පජ්ජති, ඉදං චෙව කොතපච්ඡන්තං-පෙ- ඝානපච්ඡන්තං -පෙ- ජීව්‍යාපච්ඡන්තං -පෙ- කායපච්ඡන්තං -පෙ- මනෝපච්ඡන්තං පරියාදියති, අඤ්ඤං ච මනෝපච්ඡන්තං න උප්පජ්ජති, ඉදං සම්පජානස්ස පච්ඡන්තපරියාදානං සබ්බසුඤ්ඤානානං පරමත්ථසුඤ්ඤානි.

සුඤ්ඤානාකථා සමත්තා.

සුභන ධර්මයෝ: දුතියෝ.

තස්සදුතියා:

සුභන ධෝ: සච්ච බොජ්ඣංගිනා
මෙත්තා විරාගපඤ්ඤාය,
පරිසර හිඳු ධම්මවිකානං
ලොකානන්තරලසුඤ්ඤා'ති

ථස නිකායධරෙහි ධර්මයෝ:
අසමෝ දුතියෝ පච්චරො වරවග්ගෝ'ති.

3. පඤ්ඤාවග්ගො

3. 1.

පඤ්ඤාකථා

අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා බහුලිකතා කතමං පඤ්ඤං පරිපුරෙති,
දුක්ඛානුපස්සනා භාවිතා බහුලිකතා කතමං පඤ්ඤං පරිපුරෙති, අනත්තානු-
පස්සනා භාවිතා බහුලිකතා කතමං පඤ්ඤං පරිපුරෙති. ථෙප- පරි-
නික්ඛානානුපස්සනා භාවිතා බහුලිකතා කතමං පඤ්ඤං පරිපුරෙති:

අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා බහුලිකතා ජවනපඤ්ඤං පරිපුරෙති,
දුක්ඛානුපස්සනා භාවිතා බහුලිකතා නිබ්බේධිකපඤ්ඤං පරිපුරෙති,
අනත්තානුපස්සනා භාවිතා බහුලිකතා මහාපඤ්ඤං පරිපුරෙති, තිබ්බිදානු-
පස්සනා භාවිතා බහුලිකතා තිකඛිපඤ්ඤං පරිපුරෙති, විරාගානුපස්සනා
භාවිතා බහුලිකතා විපුලපඤ්ඤං පරිපුරෙති, තිරොධානුපස්සනා භාවිතා
බහුලිකතා ගම්භිරපඤ්ඤං පරිපුරෙති, පරිනික්ඛානානුපස්සනා භාවිතා
බහුලිකතා අසාමන්තපඤ්ඤං පරිපුරෙති. ඉමා සත්තපඤ්ඤා භාවිතා
බහුලිකතා පණ්ණිවං පරිපුරෙතති. ඉමා අට්ඨ පඤ්ඤා භාවිතා බහුලිකතා
පුට්ඨපඤ්ඤං පරිපුරෙතති. ඉමා නව පඤ්ඤා භාවිතා බහුලිකතා භාසපඤ්ඤං
පරිපුරෙතති.

භාසපඤ්ඤා පරිභානපටිසම්භිදා, නසං.¹ අත්ථවච්ඡාතනො අත්ථ-
පටිසම්භිදා අධිගතා භොති සච්ඡිකතා එසසිතා පඤ්ඤාය, ධම්මවච්ඡාතනො
ධම්මපටිසම්භිදා අධිගතා භොති සච්ඡිකතා එසසිතා පඤ්ඤාය,
නිරුත්තරච්ඡාතනො නිරුත්තරපටිසම්භිදා අධිගතා භොති සච්ඡිකතා
එසසිතා පඤ්ඤාය. පරිභානවච්ඡාතනො පරිභානපටිසම්භිදා අධිගතා
භොති සච්ඡිකතා එසසිතා පඤ්ඤාය, නසංඛා විතසොං පරිසම්භිදායො
අධිගතා භොතති සච්ඡිකතා එසසිතා පඤ්ඤාය.

රූපෙ අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා බහුලිකතා කතමං පඤ්ඤං පරිපුරෙති
- ථෙප- රූපෙ පරිනික්ඛානානුපස්සනා භාවිතා බහුලිකතා කතමං පඤ්ඤං
පරිපුරෙති:

රූපෙ අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා බහුලිකතා ජවනපඤ්ඤං පරිපුරෙති
- ථෙප- රූපෙ පරිනික්ඛානානුපස්සනා භාවිතා බහුලිකතා අසාමන්තපඤ්ඤං
පරිපුරෙති. ඉමා සත්ත පඤ්ඤා භාවිතා බහුලිකතා පණ්ණිවං පරිපුරෙතති,
ඉමා අට්ඨ පඤ්ඤා භාවිතා බහුලිකතා පුට්ඨපඤ්ඤං පරිපුරෙතති, ඉමා නව
පඤ්ඤා භාවිතා බහුලිකතා භාසපඤ්ඤං පරිපුරෙතති

රූපෙ අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත රූපෙ අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, රූපෙ දුක්ඛානුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා නිබ්බේධිකපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත රූපෙ දුක්ඛානුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති. රූපෙ අනත්තානුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා මහාපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත රූපෙ අනත්තානුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති. රූපෙ නිබ්බේදනුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා නික්ඛපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත රූපෙ නිබ්බේදනුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, රූපෙ විරාගානුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා විප්ලවපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත රූපෙ විරාගානුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, රූපෙ නිරෝධානුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා ගමිතිරපඤ්ඤාං පරිපුරෙති. අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත රූපෙ නිරෝධානුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, රූපෙ පටිභික්ඛාග්ගානුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා අසාමන්තපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත රූපෙ පටිභික්ඛාග්ගානුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, ඉමා සත්ත පඤ්ඤා භාවිතා ඛුලිකතා පණ්ණිවිධං පරිපුරෙතති, ඉමා අධිපඤ්ඤා භාවිතා ඛුලිකතා පුට්ඨපඤ්ඤාං පරිපුරෙතති, ඉමා නව පඤ්ඤා භාවිතා ඛුලිකතා සාසපඤ්ඤාං පරිපුරෙතති.

භාසපඤ්ඤා පටිභානපටිසම්මිදා, තස්ස අත්ථවිච්ඡානතො අත්ථපටිසම්මිදා අධිගතා හොති සම්මිකතා එසසිතා පඤ්ඤාය, ඛම්මවිච්ඡානතො ඛම්මපටිසම්මිදා අධිගතා හොති සම්මිකතා එසසිතා පඤ්ඤාය, නිරුත්ථවිච්ඡානතො නිරුත්ථපටිසම්මිදා අධිගතා හොති සම්මිකතා එසසිතා පඤ්ඤාය, පටිභානවිච්ඡානතො පටිභානපටිසම්මිදා අධිගතා හොති සම්මිකතා එසසිතා පඤ්ඤාය, භස්සිමා චතස්සො පටිසම්මිදායො අධිගතා හොතති සම්මිකතා එසසිතා පඤ්ඤාය.

වේදනාය -පෙ- ඤ්ඤාය -පෙ- සම්ඛාරෙසු -පෙ- විඤ්ඤාණේ -පෙ- චකක්ඛම්මං -පෙ- ජරාමරණේ අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා කතමං පඤ්ඤාං පරිපුරෙති, අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත ජරාමරණේ අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා කතමං පඤ්ඤාං පරිපුරෙති, -පෙ- ජරාමරණේ පටිභික්ඛාග්ගානුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා කතමං පඤ්ඤාං පරිපුරෙති, අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත ජරාමරණේ පටිභික්ඛාග්ගානුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා කතමං පඤ්ඤාං පරිපුරෙති.

ජරාමරණේ අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති, අතීතානාගතපච්චුප්පනෙත ජරාමරණේ අනිච්ඡානුපස්සනා භාවිතා ඛුලිකතා ජවනපඤ්ඤාං පරිපුරෙති -පෙ- තස්සිමා චතස්සො පටිසම්මිදායො අධිගතා හොතති සම්මිකතා එසසිතා පඤ්ඤාය.

“විකල්පය” මේ නිකඩවේ, බලමා, භාවිතා බහුලීකරණය සොයාපත්වීම-සවිස්තරයාය සංවිකල්පය. කතමේ විකල්පය: සපුරුසසංකේතවේ, සද්ධර්මසවනං.¹ යෝනිසොමනසිකාරො, බලමානුබලමපටිපත්ති, ඉමේ බො භික්ඛවේ, විකල්පය: බලමා, භාවිතා බහුලීකරණය සොයාපත්වීම-සවිස්තරයාය සංවිකල්පය.

විකල්පය: මේ නිකඩවේ, බලමා, භාවිතා බහුලීකරණය සකදගාමිඵල-සවිස්තරයාය සංවිකල්පය -පෙ- අනාගාමිඵලසවිස්තරයාය සංවිකල්පය -පෙ- අරහත්තඵලසවිස්තරයාය සංවිකල්පය, කතමේ විකල්පය: සපුරුසසංකේතවේ, සද්ධර්මසවනං,¹ යෝනිසොමනසිකාරො, බලමානු-බලමපටිපත්ති, ඉමේ බො භික්ඛවේ, විකල්පය: බලමා, භාවිතා බහුලීකරණය අරහත්තඵල² සවිස්තරයාය සංවිකල්පය.

විකල්පය: මේ නිකඩවේ, බලමා, භාවිතා බහුලීකරණය පසුකැපවීමාභාය සංවිකල්පය -පෙ- පසුකැපවීමාභාය³ සංවිකල්පය -පෙ- පසුකැපවීමාභාය සංවිකල්පය -පෙ- මහාපසුකැපවීමාභාය සංවිකල්පය -පෙ- පුරුපසුකැපවීමාභාය සංවිකල්පය -පෙ- විපුලපසුකැපවීමාභාය සංවිකල්පය -පෙ- ගම්මිඵලපසුකැපවීමාභාය සංවිකල්පය -පෙ- අසාමන්තපසුකැපවීමාභාය⁴ සංවිකල්පය -පෙ-භූරිපසුකැපවීමාභාය සංවිකල්පය -පෙ- පසුකැපවීමාභාය සංවිකල්පය -පෙ- සිසපසුකැපවීමාභාය ලුපුපසුකැපවීමාභාය සංවිකල්පය -පෙ- හාසපසුකැපවීමාභාය සංවිකල්පය -පෙ- සංවිකල්පය -පෙ- ජවනපසුකැපවීමාභාය සංවිකල්පය -පෙ- තිකඩපසුකැපවීමාභාය සංවිකල්පය -පෙ- නිබ්බිධිකපසුකැපවීමාභාය සංවිකල්පය. කතමේ විකල්පය: සපුරුසසංකේතවේ, සද්ධර්මසවනං,¹ යෝනිසොමනසිකාරො, බලමානුබලම-පටිපත්ති, ඉමේ බො භික්ඛවේ, විකල්පය: බලමා, භාවිතා බහුලීකරණය පසුකැපවීමාභාය සංවිකල්පය, පසුකැපවීමාභාය සංවිකල්පය -පෙ- නිබ්බිධිකපසුකැපවීමාභාය සංවිකල්පය”⁵.

පසුකැපවීමාභාය සංවිකල්පයේ නිකඩවේ, පසුකැපවීමාභාය: විකල්පය මහාසද්ධර්මාභාය: විකල්පය ඵලසද්ධර්මාභාය: විකල්පය පරිසරවිද්‍යාමයෝග: ජනන: අභිසද්ධර්මාභාය: නෙසසත්තභාවිතං සද්ධර්මාභාය: සත්තසත්තභාවිතං සද්ධර්මාභාය: ලාභො පටිලාභො පත්ති සමපත්ති ඵලාභො සවිස්තරයාය උපසමපද. පසුකැප-පටිලාභාය සංවිකල්පයේ අයං පසුකැපවීමාභාය.

පසුකැපවීමාභාය: සංවිකල්පයේ නිකඩවේ, පසුකැපවීමාභාය: සත්තසත්තභාවිතං නෙසසත්තං පුරුප්පත්තකල්පාභායා ව පසුකැපවීමාභාය, අරහත්තො පසුකැපවීමාභාය, පසුකැපවීමාභාය: සංවිකල්පයේ අයං පසුකැපවීමාභාය.

පසුකැපවීමාභාය සංවිකල්පයේ නිකඩවේ, පසුකැපවීමාභාය: සත්තසත්තං නෙසසත්තං පුරුප්පත්තකල්පාභායා ව පසුකැපවීමාභාය වෙසලං ගම්මි, අරහත්තො පසුකැපවීමාභාය ගතා,⁶ පසුකැපවීමාභාය සංවිකල්පයේ ඉදං පසුකැප-වෙසලං,

1 සද්ධර්මසවනං - මිජ්ඣ,
2 අරහත්තකේතඵල - මිජ්ඣ,
3 පසුකැපවීමාභාය-මිජ්ඣ, PTS පසුකැපවීමාභාය - සා,
4 අසාමන්තපසුකැපවීමාභාය - සා, PTS,
5 පසුකැපවීමාභාය මිජ්ඣ, PTS, පසුකැපවීමාභාය - සා,
6 වෙසලංගතා - මිජ්ඣ, වෙසලංගතා සා, වෙසලංගතා වෙසලංගතා PTS,
7 සොයාපත්ති සංග්‍රහය

අසාමන්තපඤ්ඤාභාවය¹ සංවිතනනාහිති: කතමා අසාමන්තපඤ්ඤා: යස්ස පුග්ගලස්ස අත්ථවච්ඡානතො අත්ථපටිසම්භිදා අධිගතො භොති සම්මුතිකතා එසිති: පඤ්ඤාය, ධම්මවච්ඡානතො ධම්මපටිසම්භිදා අධිගතො භොති සම්මුතිකතා එසිති: පඤ්ඤාය, නිරුත්තරච්චිකානතො නිරුත්තරපටිසම්භිදා අධිගතො භොති සම්මුතිකතා එසිති: පඤ්ඤාය, පටිභානවච්ඡානතො පටිභාන පටිසම්භිදා අධිගතො භොති සම්මුතිකතා එසිති: පඤ්ඤාය, තස්ස අත්ථෙ ච ධම්මෙ නිරුත්තරා ච පටිභානෙ ච න අඤ්ඤා කොචි සකෙකාති අභිසම්භවිතු, අනභිසම්භවතීයො ච තො අඤ්ඤාතිති අසාමන්තපඤ්ඤා:

පුටුප්පකල්පාණකස්ස පඤ්ඤා අට්ඨමකස්ස පඤ්ඤාය දුරෙ විදුරෙ න පුටුදුරෙ න සනතිකෙ න සාමන්තා, පුටුප්පකල්පාණකං උපාදාය අට්ඨමකො අසාමන්තපඤ්ඤා. අට්ඨමකස්ස පඤ්ඤා සොභාපන්තස්ස පඤ්ඤාය දුරෙ විදුරෙ පුටුදුරෙ න සනතිකෙ න සාමන්තා, අට්ඨමකං උපාදාය සොභාපන්තො අසාමන්තපඤ්ඤා. සොභාපන්තස්ස පඤ්ඤා සකදගාමීස්ස පඤ්ඤාය දුරෙ විදුරෙ පුටුදුරෙ න සනතිකෙ න සාමන්තා, සොභාපන්තං උපාදාය සකදගාමී අසාමන්තපඤ්ඤා. සකදගාමීස්ස පඤ්ඤා අනාගාමීස්ස පඤ්ඤාය දුරෙ විදුරෙ පුටුදුරෙ න සනතිකෙ න සාමන්තා, සකදගාමීං උපාදාය අනාගාමී අසාමන්තපඤ්ඤා. අනාගාමීස්ස පඤ්ඤා අරහතො පඤ්ඤාය දුරෙ විදුරෙ පුටුදුරෙ න සනතිකෙ න සාමන්තා, අනාගාමීං උපාදාය අරහා අසාමන්තපඤ්ඤා. අරහතො පඤ්ඤා පච්චෙකවුට්ඨස්ස² පඤ්ඤාය දුරෙ විදුරෙ පුටුදුරෙ න සනතිකෙ න සාමන්තා, අරහන්තා උපාදාය පච්චෙකවුට්ඨො³ අසාමන්තපඤ්ඤා. පච්චෙකවුට්ඨං ච සද්දෙවකං ච ලොකං උපාදාය නරාගතො අරහං සම්මාපමුට්ඨො අයොගො අසාමන්තපඤ්ඤා. පඤ්ඤාපහෙදකුසලො පභින්නස්සුණො අධිගතපටිසම්භිදො⁴ චතුර්වේසාරජ්ජපතෙතො දසබලධාරී පුරිසාසභො පුරිසාසිභො පුරිසනාගො පුරිසාජ්ඤෙස්ස පුරිසධොරයො අනන්තස්සුණො අනන්තතෙජො අනන්තසමො අබ්බං මහග්ගිකො⁵ ධනවා නෙතො විනෙතො අනුනෙතො පඤ්ඤාපෙතො නිජ්ඣාපෙතො පෙතෙතිතො පසාදෙතො.

තො හි භගවා අනුපපන්නස්ස මග්ගස්ස උපාදෙතො, අසඤ්ජාතස්ස මග්ගස්ස සඤ්ජනෙතො⁶ අනන්තාතස්ස මග්ගස්ස අන්තාතො මග්ගස්ස මග්ගවිදු මග්ගකොවිදො මග්ගානුගා⁷ ච පතස්ස එතරහි සාමකා විහරන්ති පට්ඨා සම්මන්තාගතො.

3 අසාමන්තපඤ්ඤාභාවය - සෞ, PTS
 1 'න' ඉති මිජ්ඣං පෙත්තකෙ තප්ථි 2 පච්චෙකසම්මුද්ධස්ස - මජ්ඣ.
 3 පච්චෙකවුට්ඨො - මජ්ඣං, සෞ, PTS 4 අධිගතපටිසම්භිදො - මජ්ඣං.
 5 මහාධිජාතො - පු 6 සඤ්ජානෙතො - සෞ 7 මග්ගානුගාමී - මජ්ඣං, PTS, හ

සො: හි ගඟවා: ජානං: ජානාති, පසං: පසාති, විකල්පයො: සද්ධාහුතො: ධම්මභුතො, චුභ්වභුතො, වතතා: පවතතා: අත්ථස්ස නිනෙතතා: අමතස්ස දුතා: ධම්මස්සාමි නථාගතො. නාථි තස්ස ගඟවතො අසුඤ්ඤාං අදිට්ඨං අවිදිතං අසච්ඡිකතං අථස්සිතං පසුඤ්ඤාං. අතීතං අනාගතං පච්චුප්පනං¹ උපාදය සබ්බං ධම්මං, සබ්බාකාරොත වුද්ධස්ස ගඟවතො: සද්ධාහුතො ආපාඨං ආගච්ඡන්ති. යං කිසුඤ්ඤායං² නාම අතී ධම්මං³ ජාතිතබ්බං, අතතාදේ, වා පරදේ, වා උභයදේ, වා දිට්ඨධම්මිකො: වා අදේ, ගච්ඡන්ති. සිකො: වා අදේ, උත්තාතො: වා අදේ, ගච්ඡන්ති. වා අදේ, ගුලො: වා අදේ: පරිච්ඡිකතො: වා අදේ: නෙයො: වා අදේ: නිතො: වා අදේ: අනවච්ඡා: වා අදේ: නිකම්මකො: වා අදේ: වොදනො: වා අදේ: පරිච්ඡිකතො: වා අදේ: සබ්බං තං අනෙතා: වුද්ධස්ස පරිච්ඡිකතා. සබ්බං කාසකම්මං. වුද්ධස්ස ගඟවතො: සද්ධාහුතො: පරිච්ඡිකතා, සබ්බං වච්ඡිකම්මං වුද්ධස්ස ගඟවතො: සද්ධාහුතො: පරිච්ඡිකතා, සබ්බං මනොකම්මං. වුද්ධස්ස ගඟවතො: සද්ධාහුතො: පරිච්ඡිකතා

අතීතෙ වුද්ධස්ස ගඟවතො අප්පට්ඨතං. සද්ධාහුතො, අනාගතෙ වුද්ධස්ස ගඟවතො අප්පට්ඨතං. සද්ධාහුතො, පච්චුප්පනෙ වුද්ධස්ස ගඟවතො අප්පට්ඨතං. සද්ධාහුතො, යාවතක සද්ධාහුතො නාවතකං. සද්ධාහුතො, යාවතකං. සද්ධාහුතො, නාවතකං. සද්ධාහුතො, සද්ධාහුතො පරිච්ඡිකතං. සද්ධාහුතො, සද්ධාහුතො පරිච්ඡිකතං. සද්ධාහුතො, සද්ධාහුතො අතිකකම්මා: සද්ධාහුතො නාවතකා, සද්ධාහුතො අතිකකම්මා: සද්ධාහුතො පථො⁴ නාථි, අසුඤ්ඤාමසුඤ්ඤාපරිච්ඡිකතාධිකො: තෙ ධම්මා. යථාදිත්තං සමුග්ගං පට්ඨානං සමමා පුඤ්ඤානං⁵ ගෙට්ඨිමං සමුග්ගපට්ඨං උපට්ඨමං. නාථිවතනාති, උපට්ඨමං සමුග්ගපට්ඨං ගෙට්ඨිමං. නාථිවතනාති, අසුඤ්ඤාමසුඤ්ඤාපරිච්ඡිකතාධිකො: පරිච්ඡිකතාධිකො, යාවතකං. සද්ධාහුතො නාවතකං. සද්ධාහුතො, යාවතකං. සද්ධාහුතො, යාවතකං. සද්ධාහුතො, සද්ධාහුතො පරිච්ඡිකතං. සද්ධාහුතො, සද්ධාහුතො පරිච්ඡිකතං. සද්ධාහුතො, සද්ධාහුතො අතිකකම්මා: සද්ධාහුතො නාවතකා, සද්ධාහුතො අතිකකම්මා: සද්ධාහුතො පථො: නාථි, අසුඤ්ඤාමසුඤ්ඤාපරිච්ඡිකතාධිකො: තෙ ධම්මා. සබ්බධම්මෙසු වුද්ධස්ස ගඟවතො: සද්ධාහුතො: පරිච්ඡිකතා.

සබ්බං ධම්මං, වුද්ධස්ස ගඟවතො: අච්ඡන්තපට්ඨිකා: අකම්බිතපට්ඨිකා:⁶ මනස්සිකාරපට්ඨිකා: විතප්පාදපට්ඨිකා, සබ්බසංතොසු වුද්ධස්ස ගඟවතො: සද්ධාහුතො පරිච්ඡිකතා. සබ්බසංතොසු⁷ සත්තානං වුද්ධො: අභ්‍යං ජානාති, අනුසං ජානාති, වරිතං⁸ ජානාති, අභිමුඛං ජානාති, අප්පරජකෙඨි මහාරජකෙඨි නිකම්මස්සෙ මුදිස්සෙ ස්වාකාරො ආකාරො සුච්ඡිකප්පෙසෙ උච්ඡිකප්පෙසෙ සබ්බාසබ්බං සංතොසු පථා: නාථි. සද්ධාහුතො ලොකො: සමාරකො: සමුග්ගකො: සසංමුඤ්ඤාහුතො පථා: සද්ධාහුතො අනෙතා: වුද්ධස්ස පරිච්ඡිකතා. යථා ගෙ කෙඨි මච්ඡකච්ඡපා: අනාමකො: තිමිති-ච්ඡිකතො. උපාදය අනෙතා: මහාසමුද්දො පරිච්ඡිකතාති ච්ඡිකතො සද්ධාහුතො ලොකො: සමාරකො: සමුග්ගකො: සසංමුඤ්ඤාහුතො පථා: සද්ධාහුතො අනෙතා: වුද්ධස්ස පරිච්ඡිකතා. යථා ගෙ කෙඨි පසාති⁹ අනාමකො ගරුලං වෙනෙතො: උපාදය ආකාශස්ස පදෙසෙ පරිච්ඡිකතාති, ච්ඡිකතො ගෙට්ඨි තෙ සාරිප්පතසමා පසුඤ්ඤා,¹⁰ තෙපි වුද්ධස්ස පදෙසෙ පරිච්ඡිකතාති. වුද්ධස්ස පදෙමනුස්සානං පසුඤ්ඤාං ඵලා: අතිසංඝිතා: තිට්ඨති. ගෙට්ඨි තෙ ඛනාති පඤ්ඤාති: වුද්ධස්ස පඤ්ඤාති: ගඟපට්ඨිකා: සමුඤ්ඤාති: නිපුණා: කතපරප්පාදා: වාග්වෙදිකා: වොභිජ්ජනා: මසුඤ්ඤා¹¹ වරිතාති පසුඤ්ඤාගතො දිට්ඨිගතාති, තෙ පසුඤ්ඤාං අතිසංඝිතා: අතිසංඝිතා: තථාගතං උපසඤ්ඤාති, පුච්ඡන්ති ගුලානාති ච පරිච්ඡිකතාති ව, කට්ඨා: විසුඤ්ඤාති¹² තෙ පසුඤ්ඤා ගඟවතො:

1 අතීත නාගතාපට්ඨපසංඝා - සා, 2 නෙයං - මජ්ඣං, සා, PTS
3 නං සබ්බං - මජ්ඣං, සි 1, අත්ථිකම්මං - සා, PTS 4 නෙයං පථො - මජ්ඣං, සා, PTS
5 පඤ්ඤා - සා, 6 අකම්බිතපට්ඨිකා - මජ්ඣං, 7 සබ්බං - මජ්ඣං
8 වරිතං - සා, 9 පසුඤ්ඤා - මජ්ඣං, 10 සාරිප්පත සංතොසු පසුඤ්ඤාති - සා, PTS
11 තෙ භික්ඛානා පසුඤ්ඤා - PTS, පසුඤ්ඤා - සා, 12 විසුඤ්ඤාති - මජ්ඣං.

නොහැකි නිද්දිට්ඨකාරණය, උපකම්පනකය වී නො හඟවනො; සමපජ්ජනති. අපි බොහෝවිට තවත් අතිරේඛයක් ඇදීම පසුකැප්පයක් අනෙකුත් අනෙකුත්-පසුකැප්පය අනෙකුත්පසුකැප්පයක් සංවිතනනනිති අයං අනෙකුත්පසුකැප්පය.

භූමිපසුකැප්පය සංවිතනනනිති කතමා භූමිපසුකැප්පය: රාගං අභි-භූමයනිති භූමිපසුකැප්පය, අභිභවිතාති භූමිපසුකැප්පය, දෙසං අභිභූමයනිති භූමිපසුකැප්පය, අභිභවිතාති භූමිපසුකැප්පය, මොහං අභිභූමයනිති භූමිපසුකැප්පය, අභිභවිතාති භූමි-පසුකැප්පය, කොටං -පෙ- උපනාහං -පෙ- මිකං -පෙ- පළාහං -පෙ- ඉසං -පෙ- මච්ඡිතං -පෙ- ආයං -පෙ-සායං -පෙ-පච්ඡං -පෙ-සාරං -පෙ- මානං -පෙ-අතිමානං -පෙ- මදං -පෙ- පමාදං -පෙ- සබ්බෙ කිලෙසෙ -පෙ- සබ්බෙ දුට්ඨිතෙ -පෙ- සබ්බෙ අභිභවිතොරෙ පෙ- සබ්බෙ භවිතාමිකමෙව අභිභූමයනිති භූමිපසුකැප්පය, අභිභවිතාති භූමිපසුකැප්පය.

රාගො අරි, තං අරිං මද්දති පසුකැප්පය: භූමිපසුකැප්පය, දෙසො අරි, තං අරිං මද්දති පසුකැප්පය, භූමිපසුකැප්පය, මොහො අරි, තං අරිං මද්දති පසුකැප්පය, භූමිපසුකැප්පය, කොටො -පෙ- උපනාහො -පෙ- මිකො -පෙ- පළාහො -පෙ- ඉසො -පෙ- මච්ඡිතං -පෙ- ආයො -පෙ- සායො -පෙ-පච්ඡං -පෙ-සාරං -පෙ- මානං -පෙ-අතිමානො -පෙ- මදො -පෙ- පමාදො -පෙ- සබ්බෙ කිලෙසො -පෙ- සබ්බෙ දුට්ඨිතො -පෙ- සබ්බෙ අභි-සබ්බො -පෙ- සබ්බෙ භවිතාමිකමො අරි, තං අරිං මද්දති පසුකැප්පය, භූමි-පසුකැප්පය, භූමි චුට්ඨති පථවී, තාය පථවීසමාය විතතාය විප්‍රසාය පසුකැප්පය සමනතාගතොති භූමිපසුකැප්පය, අපි ව පසුකැප්පය මෙතං අභිච්චනං: භූමි මෙධා පරිනාමිකාති භූමිපසුකැප්පය, භූමිපසුකැප්පය සංවිතනනනිති අයං භූමිපසුකැප්පය.

පසුකැප්පයානුලෝක සංවිතනනනිති කතමං පසුකැප්පයානුලෝක ඉධෙකමෙව: පසුකැප්පගරුකො හොති, පසුකැප්පවරිතො පසුකැප්පයො පසුකැප්පිච්ඡිතො; පසුකැප්පධර්මො පසුකැප්පකෙතු පසුකැප්පධර්මකෙයො, විච්චිතානුලෝක පවිච්චිතානුලෝක මිකායනභවනුලෝක සමොකායනභවනුලෝක¹ සමොකායනභවනුලෝක විභූත-විහාරී තච්චිතො තභ්ගරුකො තභවනුලෝක තනතිතො තපොසො තපසිකාරො² තද්ධිච්ඡිතො තද්ධිපතෙයො, යථා ගණගරුකො චුට්ඨති ගණබාහුලිකො³ති විචරගරුකො චුට්ඨති විචරබාහුලිකො⁴ති පතගරුකො චුට්ඨති පතබාහුලිකො⁵ති. සෙනාසනගරුකො චුට්ඨති සෙනාසනබාහුලි-කො⁶ති, එවමෙව ඉධෙකමෙව: පසුකැප්පගරුකො හොති පසුකැප්පවරිතො පසුකැප්පයො පසුකැප්පිච්ඡිතො; පසුකැප්පධර්මො පසුකැප්පකෙතු පසුකැප්පධර්මකෙයො විච්චිතානුලෝක පවිච්චිතානුලෝක මිකායනභවනුලෝක සමොකායනභවනුලෝක සමොකායනභවනුලෝක විභූතවිහාරී තච්චිතො තභ්ගරුකො තභවනුලෝක තනතිතො තපොසො තපසිකාරො තද්ධිච්ඡිතො තද්ධිපතෙයො. පසුකැප්පයානුලෝක සංවිතනනනිති ඉදං පසුකැප්පයානුලෝක.

1 ගතවිට - PTS
2 මද්දතිපසුකැප්පය - මද්ද,
3 පථවී - මජ්ඣිම,
4 සමොකායනභවනුලෝක-සො,
5 තපොසො තපසිකාරො - සො, PTS

සිසපසුපසුතාය සංවත්තනනීති කතමා සිසපසුපසු, සිසං සිසං සිලාති පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං ඉන්ද්‍රියසංවරං පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං භෝජනෙ මත්තකුණ්ණිතං පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං ජාගරියානුයෝගං පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං සිලකඛකං පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං සමාධිකඛකං පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං පසුපසුකඛකං පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං විමුත්තකඛකං පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං විමුත්තකුණ්ණිතකඛකං පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං ආනාධානාති පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං විහාර-සමාපත්තියෝ පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං අරියසංවෘතී පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං සතිපට්ඨානෙ භාවෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං සමමප-ධානෙ භාවෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං ඉද්ධිපාදෙ භාවෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං ඉන්ද්‍රියාති භාවෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං බලාති භාවෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං බොජ්ඣංගික භාවෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං අරියමග්ගං භාවෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං සාමසුද්ධාති සමුත්තරෝ-නීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං අභිසුද්ධියෝ පරිපුරෙතීති සිසපසුපසු, සිසං සිසං පරමත්ථං නිබ්බානං සමුත්තරෝනීති සිසපසුපසු, සිසපසුපසුතාය සංවත්තනනීති අයං සිසපසුපසු.

ලුපසුපසුතාය සංවත්තනනීති කතමා ලුපසුපසු: ලුපං ලුපං සිලාති පරිපුරෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං ඉන්ද්‍රියසංවරං පරිපුරෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං භෝජනෙ මත්තකුණ්ණිතං පරිපුරෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං ජාගරියානුයෝගං පරිපුරෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං සිලකඛකං -පෙ-සමාධිකඛකං -පෙ- පසුපසුකඛකං -පෙ-විමුත්තකඛකං -පෙ- විමුත්තකුණ්ණිතකඛකං පරිපුරෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං ආනාධානාති පරි-විපුරෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං විහාරසමාපත්තියෝ පරිපුරෙතීති ලුප-පසුපසු, ලුපං ලුපං අරියසංවෘතී පරිපුරෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං සති-පට්ඨානෙ භාවෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං සමමපධානෙ භාවෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං ඉද්ධිපාදෙ භාවෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං ඉන්ද්‍රියාති භාවෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං බලාති භාවෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං බොජ්ඣංගික භාවෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං අරියමග්ගං භාවෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං සාමසුද්ධාති සමුත්තරෝනීති ලුප-පසුපසු, ලුපං ලුපං අභිසුද්ධියෝ පරිපුරෙතීති ලුපසුපසු, ලුපං ලුපං පරමත්ථං නිබ්බානං සමුත්තරෝනීති ලුපසුපසු, ලුපසුපසුතාය සංවත්තනනීති අයං ලුපසුපසු.

දෙව පුග්ගලා පරිසරවිනිදාපාතනා: එකො පුබ්බසොගසමපනනා: එකො න පුබ්බසොගසමපනනා, යො පුබ්බසොගසමපනනා: සො තෙන අතිරෙකො හොති, අධිකො හොති, විසෙසො හොති, තස්ස සද්දණං පභිජ්ජති.¹

දෙව පුග්ගලා පරිසරවිනිදාපාතනා: දෙව පුබ්බසොගසමපනනා, එකො ඛුද්දසුතො, එකො න ඛුද්දසුතො. යො ඛුද්දසුතො: සො තෙන අතිරෙකො හොති, අධිකො හොති, විසෙසො හොති, තස්ස සද්දණං පභිජ්ජති.

දෙව පුග්ගලා පරිසරවිනිදාපාතනා: දෙව පුබ්බසොගසමපනනා, දෙව ඛුද්දසුතා, එකො දෙසනා ඛුද්දො, එකො න දෙසනා ඛුද්දො. යො දෙසනා ඛුද්දො: සො තෙන අතිරෙකො හොති, අධිකො හොති, විසෙසො හොති, තස්ස සද්දණං පභිජ්ජති.

දෙව පුග්ගලා පරිසරවිනිදාපාතනා: දෙව පුබ්බසොගසමපනනා, දෙව ඛුද්දසුතා, දෙව දෙසනා ඛුද්දො. එකො ගරුපතිස්සිනො, එකො න ගරුපතිස්සිනො. යො ගරුපතිස්සිනො: සො තෙන අතිරෙකො හොති, අධිකො හොති, විසෙසො හොති, තස්ස සද්දණං පභිජ්ජති.

දෙව පුග්ගලා පරිසරවිනිදාපාතනා: දෙව පුබ්බසොගසමපනනා, දෙව ඛුද්දසුතා, දෙව දෙසනා ඛුද්දො, දෙව ගරුපතිස්සිනා. එකො විහාර-ඛුද්දො, එකො න විහාරඛුද්දො. යො විහාරඛුද්දො: සො තෙන අතිරෙකො හොති, අධිකො හොති, විසෙසො හොති, තස්ස සද්දණං පභිජ්ජති.

දෙව පුග්ගලා පරිසරවිනිදාපාතනා: දෙව පුබ්බසොගසමපනනා, දෙව ඛුද්දසුතා, දෙව දෙසනා ඛුද්දො, දෙව ගරුපතිස්සිනා, දෙව විහාරඛුද්දො, එකො පච්චවේක්කණං ඛුද්දො, එකො න පච්චවේක්කණං ඛුද්දො. යො පච්චවේක්කණං ඛුද්දො: සො තෙන අතිරෙකො හොති, අධිකො හොති, විසෙසො හොති, තස්ස සද්දණං පභිජ්ජති.

දෙව පුග්ගලා පරිසරවිනිදාපාතනා: දෙව පුබ්බසොගසමපනනා, දෙව ඛුද්දසුතා, දෙව දෙසනා ඛුද්දො, දෙව ගරුපතිස්සිනා, දෙව විහාරඛුද්දො, දෙව පච්චවේක්කණං ඛුද්දො. එකො සෙට්ඨපරිසරවිනිදාපාතනා, එකො අසෙට්ඨපරිසරවිනිදාපාතනා. යො අසෙට්ඨපරිසරවිනිදාපාතනා, සො තෙන අතිරෙකො හොති, අධිකො හොති, විසෙසො හොති. තස්ස සද්දණං පභිජ්ජති.

3. 2.

ඉදිරිකථා

කා ඉදිරි, කනි ඉදිරියෝ, ඉදිරියෝ කනි හුමියෝ, කනි පාද, කනි පදනි, කනි මූලානි:

කා ඉදිරි'නි ඉප්පිනට්ටන ඉදිරි.

කනි ඉදිරියෝ'නි දහ ඉදිරියෝ.

ඉදිරියෝ කනි හුමියෝ'නි ඉදිරියෝ වනයෝ හුමියෝ වනයෝ පාද, අට්ඨ පදනි, සොළහ මූලානි.

කතමා දහ ඉදිරියෝ: අභිධානා ඉදිරි, විකුබ්බනා ඉදිරි, මනෝමයා ඉදිරි, ඤාණවිපාකා ඉදිරි, සමාධිවිපාකා ඉදිරි, අරියා ඉදිරි, කම්මවිපාකා ඉදිරි, පුඤ්ඤවිකා ඉදිරි, විජ්ජාමයා ඉදිරි තත්ත තත්ත සම්මාපරොගපච්චයා¹ ඉප්පිනට්ටන ඉදිරි.

ඉදිරියෝ කතමා වනයෝ හුමියෝ: විවේකජා හුමි පඨමං ක්කිං, පිනිසුබ්බහුමි දුතියං ක්කිං, උපෙක්ඛාසුබ්බහුමි තතියං ක්කිං, අදුක්ඛමසුබ්බහුමි චතුස්සං ක්කිං, ඉදිරියෝ ඉමා වනයෝ හුමියෝ ඉදිරිලාභාය ඉදිරි පටිලාභාය ඉදිරිවිකුබ්බනාය ඉදිරිවිසම්භාය ඉදිරිවිසිභාචාය ඉදිරිවෙසාරජ්ජාය සංවත්තනතීති.

ඉදිරියෝ කතමෝ² වනයෝ පාද: ඉධ භික්ඛු ඡන්දසමාධිපධාන-සංකාරසම්මනාගතං ඉදිරිපාදං භාවෙති, විත්තසමාධිපධානසංකාරසම්මනාගතං ඉදිරිපාදං භාවෙති, විරියසමාධිපධානසංකාරසම්මනාගතං ඉදිරිපාදං භාවෙති, විමංසාසමාධිපධානසංකාරසම්මනාගතං ඉදිරිපාදං භාවෙති. ඉදිරියෝ ඉමෝ වනයෝ පාද ඉදිරිලාභාය ඉදිරිපටිලාභාය ඉදිරිවිකුබ්බනාය ඉදිරිවිසම්භාය ඉදිරිවිසිභාචාය ඉදිරිවෙසාරජ්ජාය සංවත්තනතීති.

ඉදිරියෝ කතමානි අට්ඨ පදනි: ඡන්දං වෙ භික්ඛු නිසංඝාය ලභති සමාධිං, ලභති විත්තංඝ ඵකංගතං, ඡන්දෙ න සමාධි, සමාධි න ඡන්දෙ. අඤ්ඤා ඡන්දෙ, අඤ්ඤා සමාධි. විරියං වෙ භික්ඛු නිසංඝාය ලභති සමාධිං, ලභති විත්තංඝ ඵකංගතං, විරියං න සමාධි, සමාධි න විරියං. අඤ්ඤං විරියං අඤ්ඤා සමාධි. විත්තං වෙ භික්ඛු නිසංඝාය ලභති සමාධිං, ලභති විත්තංඝ ඵකංගතං, විත්තං න සමාධි, සමාධි න විත්තං. අඤ්ඤං විත්තං, අඤ්ඤා සමාධි. විමංසං වෙ භික්ඛු නිසංඝාය ලභති සමාධිං, ලභති විත්තංඝ ඵකංගතං. විමංසා න සමාධි, සමාධි න විමංසා. අඤ්ඤා විමංසා, අඤ්ඤා සමාධි. ඉදිරියෝ ඉමානි අට්ඨ පදනි, ඉදිරිලාභාය ඉදිරිපටිලාභාය ඉදිරි විකුබ්බනාය ඉදිරිවිසම්භාය ඉදිරිවිසිභාචාය ඉදිරිවෙසාරජ්ජාය සංවත්තනතීති.

1 සම්මපපරොගපච්චයා - ගතා

2 කතමෝ - PTS

ඉදිරිය: කතමානි සොළස මූලානි: අනෙකුත්¹ විතනං කොසලේ න ඉඤ්ඤානි² ආනෙඤ්ඤං, අනුත්තරං විතනං උද්ධමං න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, අනුත්තරං විතනං රාගෙන න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, අනුත්තරං විතනං ඛ්‍යාපාදෙන න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, අනුත්තරං විතනං දිට්ඨියා න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, අපච්ඡිද්ධං විතනං ජන්තරාගෙන න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, විපස්සානං විතනං කාමරාගෙන න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, විපස්සානං විතනං කිලෙසෙන න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, විමර්ශනීයං³ විතනං කිලෙසමරියදෙ⁴ න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, එකතනගතං⁵ විතනං නානත්තකිලෙසෙ⁶ න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, සංඛාරා පරිභ්‍යාසිතං විතනං අසංඛාරං න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, විරියෙන පරිභ්‍යාසිතං විතනං කොසලේ න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, සත්තං පරිභ්‍යාසිතං විතනං පසාදෙන ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, සමාධිනා පරිභ්‍යාසිතං විතනං උද්ධමං න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, පසුකාලීන පරිභ්‍යාසිතං විතනං අවිජ්ජාය න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං, ඔහාසගතං විතනං අවිජ්ජායකාරෙ න ඉඤ්ඤානි ආනෙඤ්ඤං ඉදිරියා ඉමානි සොළස මූලානි ඉදිරිලාභාය ඉදිරිපච්ඡිලාභාය ඉදිරිවිකුඛ්‍යානාය ඉදිරිවිසමායාය ඉදිරිවිසමායාය ඉදිරිවිසමායාය සංවත්තනානි.

කතමා අභිධානා: ඉදිරි: ඉධ භික්ඛු අනෙකවිසිතං ඉදිරිවිධං පච්චන්තොති, එකොපි හුඬා භොති, ඛුඬාපි හුඬා එකො භොති, ආවිභාවං⁷ තිරොහාවං තිරොකුඛං තිරොපාකාරං තිරොපබ්බතං අසජ්ජමානො ගච්ඡති සෙග්ගපාපි ආකාසෙ, පඨවියාපි උච්ච්ඡිජ්ජිජ්ජං කරොති සෙග්ගපාපි උදකෙ උදකෙපි අභිජ්ජමානෙ ගච්ඡති සෙග්ගපාපි පඨවියං, ආකාසෙපි පලලඛිතෙ කමති සෙග්ගපාපි පකඨි සකුණො, ඉමෙපි චන්ද්‍රිමසිරියෙ එවං ඔසිද්ධිකෙ එවං මහානුභාවෙ පාළිනා පරාමසති පරිමජ්ජති, යාචාමුග්ගලොකාපි කායෙන වසං විතෙතති.

ඉධානි ඉමස්සා දිට්ඨියා ඉමස්සා ඛණ්ඩියා ඉමස්සා රූපියා ඉමස්සා ආදියෙ ඉමස්සා ධර්මෙ ඉමස්සා විනයෙ ඉමස්සා ධර්මවිනයෙ ඉමස්සා පාච්චනෙ ඉමස්සා මුග්ග්ගවරියෙ ඉමස්සා සඤ්ඤාසංකප්පෙන තෙත චුච්චති 'ඉධා'ති.

භික්ඛුනි පුජ්ජකල්‍යාණකො වා භොති භික්ඛු තෙවො වා අරහා වා අකුලාබලො.

අනෙකවිසිතං ඉදිරිවිධං පච්චන්තොති නානපසකාරං ඉදිරිවිධං පච්චන්තොති.

එකොපි හුඬා ඛුඬා භොතිති පකඨියා එකො ඛුඬං⁸ ආවජ්ජති, සතං වා සහස්සං වා සහසහස්සං වා ආවජ්ජති, ආවජ්ජනා සුඤ්ඤාන අභිධානි 'ඛුඬකො' භොති'ති ඛුඬකො භොති. යථාසමා චුලපඤ්ඤා¹⁰ එකොපි හුඬා ඛුඬා භොති, එවමෙව සො ඉදිරිමා වෙතොවසිප්පතො එකොපි හුඬා ඛුඬා භොති

1 අනෙකුත් - PTS, සා; 2 ඉඤ්ඤානි - PTS 3 විමර්ශනීයං - PTS
4 කිලෙසමරියදෙ - PTS 5 එකතනගතං - සා, PTS
6 නානත්තකිලෙසෙ - මජ්. 7 ආවිභාවං - මජ්., සා, PTS
8 ඛුඬං - PTS 9 ඛුඬලො - PTS 10 චුලපඤ්ඤා - PTS

බහුමාපි හුනි, එකේ, හෙතෙමි පකතිය, බහුකෝ, එක. ආවර්ණි, ආවර්ණි, සුදුකේන අධිධානි 'එකේ, හෙතෙමි' එකේ, හෙතෙමි. යථායමා වුලුපනකෝ බහුමාපි හුනි, එකේ, හෙතෙමි. එවමේව සෝ ඉදිරිමා වෙතෝ - වසිපතෙතෝ බහුමාපි හුනි, එකේ, හෙතෙමි.

ආවර්ණිකව කෙතවි අනාවට හෙතෙමි අපවර්ණික නිවට පාකට.

තිරොකාමනි කෙතවි ආවට හෙතෙමි පවර්ණික පිතිත පවකුර්ණික.

තිරොකුසිධි, තිරොපාකාර, තිරොපබ්බත. අසර්ණික, ගව්ණික සෙය්පාපි ආකාසෙති පකතිය. ආකාසකසිකසමාපතිය ලාභී හෙතෙමි තිරොකුසිධි. තිරොපාකාර, තිරොපබ්බත. ආවර්ණි, ආවර්ණි, සුදුකේන අධිධානි 'ආකාසෝ, හොතු' ති ආකාසෝ, හොතෙමි. තිරොකුසිධි, තිරොපාකාර, තිරොපබ්බත. අසර්ණික, ගව්ණික යථා මනුසා, පකතිය අතිර්ණිමනෝ, කෙතවි අනාවට අපරිකවිකේන අසර්ණික, ගව්ණික එවමේව සෝ ඉදිරිමා වෙතෝ වසිපතෙතෝ තිරොකුසිධි. තිරොපාකාර, තිරොපබ්බත. අසර්ණික, ගව්ණික, සෙය්පාපි ආකාසෝ.

පඨවියාපි¹ උමමුර්ණිකුර්ණික. කෙතෙමි සෙය්පාපි උදකේනි පකතිය. ආපොකසිකසමාපතිය ලාභී හෙතෙමි, පඨවි. ආවර්ණි, ආවර්ණි, සුදුකේන අධිධානි 'උදකෝ, හොතු' ති උදකෝ, හොතෙමි. සෝ පඨවියා උමමුර්ණිකුර්ණික. කෙතෙමි. යථා මනුසා, පකතිය අතිර්ණිමනෝ, උදකේන උමමුර්ණිකුර්ණික. කෙතෙමි. එවමේව සෝ ඉදිරිමා වෙතෝ වසිපතෙතෝ පඨවියා උමමුර්ණිකුර්ණික. කෙතෙමි සෙය්පාපි උදකේන.

උදකේනි අතිර්ණික, ගව්ණික සෙය්පාපි පඨවියානි පකතිය. පඨවිකසිකසමාපතිය ලාභී හෙතෙමි, උදකෝ, ආවර්ණි, ආවර්ණි, සුදුකේන අධිධානි 'පඨවි හොතු' ති පඨවි හොතෙමි. සෝ අතිර්ණික, උදකේන ගව්ණික යථා මනුසා, පකතිය අතිර්ණිමනෝ, අතිර්ණික, පඨවියා ගව්ණික. එවමේව සෝ ඉදිරිමා වෙතෝ වසිපතෙතෝ අතිර්ණික, ගව්ණික සෙය්පාපි පඨවියා.

ආකාසෙපි පලලකේන කමති සෙය්පාපි පකති සකුණෝති පකතිය. පඨවිකසිකසමාපතිය ලාභී හෙතෙමි. ආකාසෝ, ආවර්ණි, ආවර්ණි, සුදුකේන අධිධානි: 'පඨවි හොතු' ති පඨවි හොතෙමි. සෝ ආකාසෝ අනතලිකේන වසිකමතිපි තිවිධිපි තිසිද්ධිපි සෙය්පාපි කපෙතෙමි, යථා මනුසා, පකතිය අතිර්ණිමනෝ, පඨවියා වසිකමතිපි තිවිධිපි තිසිද්ධිපි සෙය්පාපි කපෙතෙමි, එවමේව සෝ ඉදිරිමා වෙතෝ වසිපතෙතෝ ආකාසෝ අනතලිකේන වසිකමතිපි තිවිධිපි තිසිද්ධිපි සෙය්පාපි කපෙතෙමි සෙය්පාපි පකති සකුණෝති.

ඉමෙ වජ්ඣෙසුරියෝ: එව. මහිද්ධිකේන එව. මහානුසාරෙව පාණිනා පරාමසති පරිමුර්ණිකි ඉධි සෝ ඉදිරිමා වෙතෝ වසිපතෙතෝ තිසිකකෝ වා නිපනකෝ වා වජ්ඣෙසුරියෝ ආවර්ණි, ආවර්ණි, සුදුකේන අධිධානි: 'තප්පාසෝ, හොතු' ති තප්පාසෝ, හොතෙමි, සෝ තිසිකකෝ වා වජ්ඣෙසුරියෝ පාණිනා ආමසති පරාමසති පරිමුර්ණිකි, යථා මනුසා, පකතිය අතිර්ණිමනෝ, කිසුරිදෙව රුපගතෝ, තප්පාසෝ ආමසති පරාමසති පරිමුර්ණිකි. එවමේව සෝ ඉදිරිමා වෙතෝ වසිපතෙතෝ තිසිකකෝ වා නිපනකෝ වා වජ්ඣෙසුරියෝ පාණිනා ආමසති පරාමසති පරිමුර්ණිකි.

1 පඨවියාපි - ඉජ්ජ. 2 සුරිසෙ - ඉජ්ජ.

ශාච බ්‍රහ්මලෝකාසි කාශෙන වසං වනෙනතිති සචෙ සො ඉද්ධිමා වෙනොවසිප්පතෙනා බ්‍රහ්මලෝකං ගනතුකාමො හොති, දුරෙපි සනතිකෙ අභිධ්මාති: 'සනතිකෙ හොතු'ති, සනතිකෙ හොති, සනතිකෙපි දුරෙ අභිධ්මාති 'දුරෙ හොතු'ති දුරෙ හොති. බ්‍රහ්මෙපි ථොකං අභිධ්මාති ථොකං හොතු'ති ථොකා හොති. ථොකෙපි බ්‍රහ්මං අභිධ්මාති බ්‍රහ්මං හොතු'ති බ්‍රහ්මං හොති. දිබ්බික ව්‍යුහිතා තස්ස බ්‍රහ්මුනො රූපං පස්සති, දිබ්බාය සොනමාතුයා තස්ස බ්‍රහ්මුනො සද්දං සුණාති, වෙනො-පරිසරස්සනෙන තස්ස බ්‍රහ්මුනො විතතං පජානාති; සචෙ සො ඉද්ධිමා වෙනොවසිප්පතෙනා දිස්සමිනෙන කාශෙන බ්‍රහ්මලෝකං ගනතුකාමො හොති, කාශවසෙන විතතං පරිනාමෙති, කාශවසෙන විතතං අභිධ්මාති. කාශවසෙන විතතං පරිනාමෙති කාශවසෙන විතතං අභිධ්මාති. සුඛසඤ්ඤාද්ව ලුහ්සඤ්ඤාද්ව ඔක්කමිති: දිස්සමානෙන කාශෙන බ්‍රහ්මලෝකං ගමිති. සචෙ සො ඉද්ධිමා වෙනොවසිප්පතෙනා අදිස්සමානෙන කාශෙන බ්‍රහ්මලෝකං ගනතුකාමො හොති, විතතවසෙන කාශං පරිනාමෙති විතතවසෙන කාශං අභිධ්මාති. විතතවසෙන කාශං පරිනාමෙති විතත-වසෙන කාශං අභිධ්මාති. සුඛසඤ්ඤාද්ව ලුහ්සඤ්ඤාද්ව ඔක්කමිති: අදිස්සමානෙන කාශෙන බ්‍රහ්මලෝකං ගමිති. සො තස්ස බ්‍රහ්මුනො පුරතො රූපං¹ අනිතිමිනාති මනොමයං සබ්බඛගපච්චඛගං² අනිතිත්ථිතං සචෙ සො ඉද්ධිමා වඛිකමති, නිමිතොපි තත්ථ වඛිකමති, සචෙ සො ඉද්ධිමා තිධිති, නිමිතොපි තත්ථ තිධිති. සචෙ සො ඉද්ධිමා නිසිදති, නිමිතොපි තත්ථ නිසිදති. සචෙ සො ඉද්ධිමා සෙය්‍යං කපෙපති, නිමිතොපි තත්ථ සෙය්‍යං කපෙපති. සචෙ සො ඉද්ධිමා ධුමායති, නිමිතොපි තත්ථ ධුමායති. සචෙ සො ඉද්ධිමා පජ්ජති, නිමිතොපි තත්ථ පජ්ජති. සචෙ සො ඉද්ධිමා ධම්මං භාසති, නිමිතොපි තත්ථ ධම්මං භාසති. සචෙ සො ඉද්ධිමා පඤ්ඤා පුච්ඡති, නිමිතොපි තත්ථ පඤ්ඤා පුච්ඡති. සචෙ සො ඉද්ධිමා පඤ්ඤා පුච්ඡා විස්සපෙජති, නිමිතොපි තත්ථ පඤ්ඤා පුච්ඡා විස්සපෙජති සචෙ සො අද්ධිමා තෙන බ්‍රහ්මුනා සද්ධිං සනතිධ්මාති සලලපති සාකච්ඡං සමාපජ්ජති, නිමිතොපි තත්ථ තෙන බ්‍රහ්මුනා සද්ධිං සනතිධ්මාති සලලපති සාකච්ඡං සමාපජ්ජති. යඤ්ඤදෙව සො ඉද්ධිමා කරොති, තංතදෙව හි සො නිමිතො කරොති. අයං අභිධ්මානා ඉද්ධි.

කතමා විකුබ්බනා ඉද්ධි: සිඛස්ස ගඟවතො අරගතො සමමානවිබුද්ධස්ස අනිභු නාම සාවකො බ්‍රහ්මලෝකෙ සීතො සහස්සිලෝකධාතුං සරෙන විඤ්ඤපෙසි.³ සො දිස්සමානෙනපි කාශෙන ධම්මං දෙසෙසි,⁴ අදිස්සමානෙනපි කාශෙන ධම්මං දෙසෙසි, දිස්සමානෙනපි හෙට්ඨමෙන උපඝ්ඨිකාශෙන අදිස්සමානෙනපි උපරිමෙන උපඝ්ඨිකාශෙන ධම්මං දෙසෙසි, දිස්සමානෙනපි උපරිමෙන උපඝ්ඨිකාශෙන අදිස්සමානෙනපි හෙට්ඨමෙන උපඝ්ඨිකාශෙන ධම්මං දෙසෙසි. සො පකතිවණ්ණං විජිතිවා කුමාරවණ්ණං වා දසෙය්‍යති, නාගවණ්ණං වා දසෙය්‍යති, සුපණ්ණවණ්ණං වා දසෙය්‍යති, සකඛවණ්ණං වා දසෙය්‍යති, අසුරවණ්ණං වා⁵ දසෙය්‍යති, ඉන්ද්‍රවණ්ණං වා දසෙය්‍යති, දෙවවණ්ණං වා දසෙය්‍යති, බ්‍රහ්මවණ්ණං වා දසෙය්‍යති, සමුද්ධවණ්ණං දසෙය්‍යති, පබ්බතවණ්ණං වා දසෙය්‍යති, වනවණ්ණං වා දසෙය්‍යති, සීභවණ්ණං වා දසෙය්‍යති, ව්‍යග්ගවණ්ණං වා දසෙය්‍යති, දිව්වණ්ණං වා දසෙය්‍යති, ගජීමපි දසෙය්‍යති, අස්සමපි දසෙය්‍යති, රථමපි දසෙය්‍යති, පතනිමපි දසෙය්‍යති, විවිධමපි තෙනාබ්‍යුහං දසෙය්‍යති. අයං විකුබ්බනා ඉද්ධි.

¹ රූපි. - මජ්ඣ. දෙසෙසි - PTS

² සබ්බඛගපච්චඛගං. - මජ්ඣ.

³ විඤ්ඤපෙසි - PTS.

⁵ අසුරවණ්ණං. - මජ්ඣ. පොඤ්ඤා කප්ථි.

කතමා මනොමයා ඉද්ධි: ඉධ භික්ඛු ඉමමිතා කායා අඤ්ඤං කායං අභිනිමමිනාහි රුපිං මනොමයං සබ්බඛිතපච්චඛිතං¹ අභිනිජ්ඣිතං, නෙය්‍යථාපි පුරිසො මුඤ්ඤාමනා ඊසිකං පචාභෙය්‍යා, තස්ස ඵචමස්ස: ‘අයං මුඤ්ඤා: අයං ඊසිකා, අඤ්ඤා මුඤ්ඤා: අඤ්ඤා ඊසිකා, මුඤ්ඤාතො තෙව ඊසිකා පචාලා’ති. සෙය්‍යථා වා පන² පුරිසො අයං කොසිතා පචාභෙය්‍යා, තස්ස ඵචමස්ස: ‘අයං අයි, අයං කොසි. අඤ්ඤා අයි, අඤ්ඤා කොසි. කොසිතා තෙව අයි පචාලො’ති. සෙය්‍යථා වා පන පුරිසො අභිං කරණං උඤ්ඤාය, තස්ස ඵචමස්ස: ‘අයං අභි, අයං කරණං, අඤ්ඤා අභි, අඤ්ඤා කරණං. කරණං තෙව අභි උඤ්ඤාතො’ති. ඵචමෙව භික්ඛු ඉමමිතා කායා අඤ්ඤං කායං අභිනිමමිනාහි රුපිං මනොමයං සබ්බඛිතපච්චඛිතං අභිනිජ්ඣිතං. අයං මනොමයා ඉද්ධි.

කතමා ඤාණවිපථාරා ඉද්ධි අභිචාරානුපස්සනාය නිව්චකඤ්ඤාය පභානවෙධා ඉජ්ඣානිති ඤාණවිපථාරා ඉද්ධි. දුක්ඛානුපස්සනාය සුඛකඤ්ඤාය -පෙ- අනාගතානුපස්සනාය අතතකඤ්ඤාය -පෙ- නිබ්බිදානුපස්සනාය නන්දියා -පෙ- විරාගානුපස්සනාය රාගස්ස -පෙ- තිරොධානුපස්සනාය සමුදයස්ස -පෙ- පටිනිස්සයානුපස්සනාය ආදීනවස්ස පභානවෙධා ඉජ්ඣානිති ඤාණ-විපථාරා ඉද්ධි. ආයස්මතො බ්‍යක්ඛුලස්ස ඤාණවිපථාරා ඉද්ධි. ආයස්මතො සම්බ්බිච්චස්ස ඤාණවිපථාරා ඉද්ධි. ආයස්මතො භූතපාලස්ස ඤාණවිපථාරා ඉද්ධි. අයං ඤාණවිපථාරා ඉද්ධි.

කතමා සමාධිවිපථාරා ඉද්ධි: පඨමෙන කොතෙන නිවරණානං පභානවෙධා ඉජ්ඣානිති සමාධිවිපථාරා ඉද්ධි. දුතීයෙන කොතෙන විතක්ඛ-විචාරානං පභානවෙධා ඉජ්ඣානිති සමාධිවිපථාරා ඉද්ධි. තතීයෙන කොතෙන පිටියා පභානවෙධා ඉජ්ඣානිති -පෙ- චතුෂ්ඨෙන කොතෙන සුඛදුක්ඛානා පභානවෙධා ඉජ්ඣානිති -පෙ- ආකාශානඤ්ඤායතනසමාපත්තියා රුපකඤ්ඤාය පටිඝකඤ්ඤාය නානතතකඤ්ඤාය පභානවෙධා ඉජ්ඣානිති -පෙ- විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසමාපත්තියා ආකාශානඤ්ඤායතනසමාපත්තියා පභානවෙධා ඉජ්ඣානිති -පෙ- ආභිඤ්ඤායතනසමාපත්තියා විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසමාපත්තියා ඉජ්ඣානිති -පෙ- තෙවකඤ්ඤායතනසමාපත්තියා ආභිඤ්ඤායතනසමාපත්තියා පභානවෙධා ඉජ්ඣානිති සමාධිවිපථාරා ඉද්ධි. ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස සමාධිවිපථාරා ඉද්ධි. ආයස්මතො සඤ්ජි-වස්ස සමාධිවිපථාරා ඉද්ධි. ආයස්මතො බාණ්ණිකොණකඤ්ඤාය සමාධිවිපථාරා ඉද්ධි උත්තරාය උපාසිකාය සමාධිවිපථාරා ඉද්ධි, සාමාමිතියා උපාසිකාය සමාධිවිපථාරා ඉද්ධි. අයං සමාධිවිපථාරා ඉද්ධි.

කතමා අරියා ඉදිරි: ඉඩ හිකුටු සවෙ අංකඩ්ඩි 'පරිකල්ප අපරි-
කල්පයකදී විහරෙය'නහි, අපරිකල්පයකදී තත් විහරති. සවෙ
අංකඩ්ඩි 'අපරිකල්පයෙ පරිකල්පයකදී විහරෙය'නහි පරිකල්පයකදී
තත් විහරති. සවෙ අංකඩ්ඩි 'පරිකල්පයෙ ව අපරිකල්පයෙ ව අපරිකල්ප-
යකදී විහරෙය'නහි අපරිකල්පයකදී තත් විහරති. සවෙ අංකඩ්ඩි
'අපරිකල්පයෙ ව පරිකල්පයෙ ව පරිකල්පයකදී විහරෙය'නහි පරිකල්ප-
යකදී තත් විහරති. සවෙ අංකඩ්ඩි 'පරිකල්පයෙ ව අපරිකල්පයෙ ව
තද්වයං අභිනිවර්ජනා: උපෙක්කො: විහරෙයං සතො: සම්පජානො:'ති
උපෙක්කො: තත් විහරති සතො: සම්පජානො:.

කථං පරිකල්පයෙ අපරිකල්පයකදී විහරති: අනිධිසම්. වජ්ජසම්.
මෙත්තාය වා ඵරති, ධාතුතො වා උපසංහරති, එවං පරිකල්පයෙ අපරිකල්ප-
යකදී විහරති.

කථං අපරිකල්පයෙ පරිකල්පයකදී විහරති: ඉධිසම්. වජ්ජසම්.
අසුභාය වා ඵරති, අනිවර්තො වා උපසංහරති, එවං අපරිකල්පයෙ
පරිකල්පයකදී විහරති.

කථං පරිකල්පයෙ ව අපරිකල්පයෙ ව අපරිකල්පයකදී විහරති:
අනිධිසම්. ව ඉධිසම්. ව වජ්ජසම්. මෙත්තාය වා ඵරති, ධාතුතො වා
උපසංහරති. එවං පරිකල්පයෙ ව අපරිකල්පයෙ ව අපරිකල්පයකදී
විහරති.

කථං අපරිකල්පයෙ ව පරිකල්පයෙ ව පරිකල්පයකදී විහරති:
ඉධිසම්. ව අනිධිසම්. ව වජ්ජසම්. අසුභාය වා ඵරති, අනිවර්තො වා
උපසංහරති. එවං අපරිකල්පයෙ ව පරිකල්පයෙ ව පරිකල්පයකදී විහරති

කථං පරිකල්පයෙ ව අපරිකල්පයෙ ව තද්වයං අභිනිවර්ජනා:
උපෙක්කො: විහරති සතො: සම්පජානො: ඉඩ හිකුටු විකුටුනා රූපං
දිසවා නෙව සුමනො: හොති න දුම්මනො, උපෙක්කො: විහරති සතො:
සම්පජානො. සොතෙන සද්ධං සුඛං -පෙ- සාතෙන ගතිං සාගිති, -පෙ-
ජ්ඣාය රතං සාගිති, -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨබ්බං පුඤ්ඤං -පෙ- මනසා
ධම්මං විඤ්ඤාය නෙව සුමනො: හොති න දුම්මනො, උපෙක්කො: විහරති
සතො: සම්පජානො. එවං පරිකල්පයෙ ව අපරිකල්පයෙ ව තද්වයං
අභිනිවර්ජනා: උපෙක්කො: විහරති සතො: සම්පජානො. අයං අරියා
ඉදිරි.

කතමා කම්මවිපාකජා ඉදිරි: සබ්බසං පකඨිතං සබ්බසං දෙව්‍යානං
එකච්ඡායං මනුස්සානං එකච්ඡායං විනිපාතිකානං. අයං කම්මවිපාකජා
ඉදිරි.

කතමා පුසුකඳුවග්‍ය ඉදිරි රාජා වකකවනරී¹ වෙහෙසං ගවජ්ඣි සද්ධිං වතුරඛනිතියං සෙනාය අනතමසො අසංඛනිතොඛනිපුරිසො² උපාදය, ජොතිශස්ස³ ගහපතියං පුසුකඳුවග්‍ය ඉදිරි' ජරිලස්ස ගහපතියං පුසුකඳුවග්‍ය ඉදිරි, මෙණ්ඩකස්ස ගහපතියං පුසුකඳුවග්‍ය ඉදිරි, කොසිතස්ස ගහපතියං පුසුකඳුවග්‍ය ඉදිරි, පසුකඳුවග්‍ය මහාපුසුකඳුවග්‍ය පුසුකඳුවග්‍ය ඉදිරි. අයං පුසුකඳුවග්‍ය ඉදිරි.

කතමා විජ්ජාමයා ඉදිරි: විජ්ජාධරා විජ්ජං පරිජ්ජෙතී⁴ වෙහෙසං ගවජ්ඣනි, අයංසො අනතලිකෙහි හජ්ජිමි දසෙසනනි, අයංමි දසෙසනනි, රථමි දසෙසනනි, පනතිමි දසෙසනනි, විවිධමි සෙනාඛ්‍යුහං දසෙසනනි, අයං විජ්ජාමයා ඉදිරි.

කථං තත් තත් සමමා පයොගපච්චයා ඉජ්ඣනට්ඨන ඉදිරි: නෙකනි - මෙමන කාමච්ඡන්දස්ස පහානට්ඨා: ඉජ්ඣනීති තත් තත් සමමාපයොග - පච්චයා ඉජ්ඣනට්ඨන ඉදිරි. අඛ්‍යාපාදෙන ඛ්‍යාපාදස්ස පහානට්ඨා: ඉජ්ඣනීති තත් තත් සමමා පයොගපච්චයා ඉජ්ඣනට්ඨන ඉදිරි - පෙ - අරහතන - මයෙහන සබ්බකිලෙසානං පහානට්ඨා: ඉජ්ඣනීති තත් තත් සමමාපයොග පච්චයා ඉජ්ඣනට්ඨන ඉදිරි. එවං තත් තත් සමමා පයොගපච්චයා ඉජ්ඣනට්ඨන ඉදිරි ඉමං දස ඉදිරිසො.

ඉදිරිකඳුව සමන්තා.

1. වකකවනරී - සෘෂ, PTS. 2. ගොපුරිසො - ජෙසං, ගොපුරිසො පුරිසො - PTS.
3. ජොතිශස්ස - ජෙසං, 4. පරිජ්ජෙතී - ජෙසං.

3. 3.

අනිසමය කථා

අභිෂේකයෙකී කෙන අභිසමෙති: ඵ්ථෙතන අභිසමෙති. හඤ්චි විතෙතන අභිසමෙති. තෙන හි අඤ්ඤාභි අභිසමෙති, හ අඤ්ඤාභි අභිසමෙති, ඤ්ණෙන අභිසමෙති.

හඤ්චි ඤාණෙන අභිසමෙති, තෙන හි අවිතතකො¹ අභිසමෙති; න
අවිතතකො අභිසමෙති, විතෙතන ච ඤාණෙන ච අභිසමෙති.

ගැඹුණු විකේතන ව සැලකෙන ව අභියාමෙහි, හෙතෙම කාමාවචරවිකේතන ව සැලකෙන ව අභියාමෙහි: න කාමාවචරවිකේතන ව සැලකෙන ව අභියාමෙහි.

තෙත හි රූපාවචරවිතෙතන ව ඤාණෙන ව අභිසමෙති: න රූපා-
වචරවිතෙතන ව ඤාණෙන ව අභිසමෙති. තෙත හි අරූපාවචරවිතෙතන
ව ඤාණෙන ව අභිසමෙති: න අරූපාවචරවිතෙතන ව ඤාණෙන ව අභි-
සමෙති. තෙත හි කම්මසංකතවිතෙතන ව ඤාණෙන ව අභිසමෙති: න කම්මසංකතවිතෙතන¹ ව ඤාණෙන ව අභිසමෙති. තෙත හි සම්මානු-
ලෝමිකවිතෙතන ව ඤාණෙන ව අභිසමෙති: න සම්මානුලෝමිකවිතෙතන
ව ඤාණෙන ව අභිසමෙති. තෙත හි අතීතවිතෙතන ව ඤාණෙන ව
අභිසමෙති: න අතීතවිතෙතන ව ඤාණෙන ව අභිසමෙති. තෙත හි
අනාගතවිතෙතන ව ඤාණෙන ව අභිසමෙති: න අනාගතවිතෙතන ව
ඤාණෙන ව අභිසමෙති තෙත හි පච්චුප්පනාලෝකියවිතෙතන ව ඤාණෙන
ව අභිසමෙති: න පච්චුප්පනාලෝකියවිතෙතන ව ඤාණෙන ව අභිසමෙති.
ලෝකුතතරමශාකකිණේ පච්චුප්පනවිතෙතන ව ඤාණෙන ව අභිසමෙති.

කූං ලොකුතතරමයාකඩණේ පව්වුපනනවිතෙනන ව සුණෙන ව
 අනිසමෙති: ලොකුතතරමයාකඩණේ උපපාදගිපතෙයාං විතතං සුණෙයා
 හෙතුපව්වයො ව තංසමපසුතතං නිරොධගොචරං දයානාගිපතෙයාං
 සුණං විතතයා හෙතුපව්වයො ව තංසමපසුතතං සුණං නිරොධගොචරං
 එචං ලොකුතතරමයාකඩණේ පව්වුපනනවිතෙනන ව සුණෙන ව
 අනිසමෙති.

කිිනනු එතතකොයෙව අභිසමයොති: න හි ලොකුතතරමයනකයෙණ
දුසානාභිසමයො සමවාදිට්ඨි, අභිතිරොපනාභිසමයො සමවාසභිකපපා,
පරිගහාභිසමයො සමවාචාචා, සමුට්ඨානාභිසමයො සමවාකම්මනනා,
මොදුනාභිසමයො සමවාආජ්චො, පග්ගහාභිසමයො සමවාචායාමො,
උපට්ඨානාභිසමයො සමවාසුති, අවිකෙකපාභිසමයො සමවාසමාදි.

1 අවිනිශ්චය වී සිදු කරනු ලබන අවිනිශ්චය - මිථ්‍යා.

කම්මසසකතා, විෂයායා - සහ ස කම්මසසක විෂයායා - PTS

උපට්ඨානාභිසම්මයෝ සතිසලෝකාභිසම්මයෝ, පච්චියාභිසම්මයෝ ධම්ම-
විචියසලෝකාභිසම්මයෝ, පඤ්ඤාභිසම්මයෝ විරියසලෝකාභිසම්මයෝ, ඵරණාභි-
සම්මයෝ පිතිසලෝකාභිසම්මයෝ, උපසමාභිසම්මයෝ පසාද්ධිසලෝකාභිසම්මයෝ,
අවිකේඛපාභිසම්මයෝ, සමාධිසලෝකාභිසම්මයෝ, පරිසංඛානාභිසම්මයෝ
උපෙක්ඛාසලෝකාභිසම්මයෝ.

අසාද්ධියෙ අකම්පිතාභිසම්මයෝ සද්ධාබලං, කොසල් අකම්පිතාභි-
සම්මයෝ විරියබලං, පමාදෙ අකම්පිතාභිසම්මයෝ සතිබලං, උද්ධවෙ අකම්පි-
තාභිසම්මයෝ සමාධිබලං, අවිජ්ජා අකම්පිතාභිසම්මයෝ පසුකාලීනං.

අධිමොක්ඛාභිසම්මයෝ සද්ධිසුඤ්ඤා, පඤ්ඤාභිසම්මයෝ විරියසුඤ්ඤා, උපට්ඨා-
නාභිසම්මයෝ සතිසුඤ්ඤා, අවිකේඛපාභිසම්මයෝ සමාධිසුඤ්ඤා, අසාද්ධිසුඤ්ඤා
යෝ පසුකාලීනං.

අධිපතෙය්‍යවේදීන ඉන්ද්‍රියාභිසම්මයෝ, අකම්පිතවේදීන බලාභිසම්මයෝ,
නිශ්චයනවේදීන බොජ්ඣංගාභිසම්මයෝ, භෙදාදිවේදීන මහාභිසම්මයෝ,
උපට්ඨානවේදීන සතිපට්ඨානාභිසම්මයෝ, පදනවේදීන¹ සම්මප්පධානාභි-
සම්මයෝ, ඉක්ඛානවේදීන ඉද්ධිපාද්ධිසම්මයෝ, තථවේදීන සම්මාභිසම්මයෝ,
අවිකේඛපවේදීන සම්මාභිසම්මයෝ, අනුපසාදනවේදීන විපසාදනාභිසම්මයෝ,
ඵකරනවේදීන සම්මප්පිපසාදනාභිසම්මයෝ, අනතිවතනවේදීන සුභතභාසි-
සම්මයෝ,² සංවරවේදීන සිලවිසුද්ධිඅභිසම්මයෝ, අවිකේඛපවේදීන විතනවිසුද්ධි-
අභිසම්මයෝ, දසනවේදීන දිට්ඨිවිසුද්ධිඅභිසම්මයෝ, මුත්තවේදීන අධි-
මොක්ඛාභිසම්මයෝ, පරිවේදීන විජ්ජාභිසම්මයෝ පරිවිතරවේදීන
විමුක්තභිසම්මයෝ, සමුච්චේදවේදීන බයෙකඤ්ඤා අභිසම්මයෝ.

ඡන්දෙ මුලවේදීන අභිසම්මයෝ, මනසිකාරෝ සමුට්ඨානවේදීන අභි-
සම්මයෝ, ඵසෙය්‍ය සමොධානවේදීන අභිසම්මයෝ, වේදනා සමොධානවේදීන
අභිසම්මයෝ, සමාධි පමුඛවේදීන අභිසම්මයෝ, නති අධිපතෙය්‍යවේදීන අභි-
සම්මයෝ, පසුකාලීන නිවුත්තරවේදීන අභිසම්මයෝ, විමුක්තභිසම්මයෝ, පරිවේදීන
අභිසම්මයෝ, අමනොගධා නිබ්බානං පරිසංඛානවේදීන අභිසම්මයෝ.

නිනත්‍ර ඵතනකොගෙව අභිසම්මයෝ: න හි, සොතාපතනිමහකකිණේ
දසනාභිසම්මයෝ සම්මාදිට්ඨි -පෙ- අමනොගධං නිබ්බානං පරිසංඛාන-
වේදීන අභිසම්මයෝ.

නිනත්‍ර ඵතනකොගෙව අභිසම්මයෝ: න හි, සොතාපතනිමහකකිණේ
දසනාභිසම්මයෝ සම්මාදිට්ඨි -පෙ- පරිප්පසාද්ධිවේදීන අනුප්පාදෙ ඤ්ඤා
අභිසම්මයෝ, ඡන්දෙ මුලවේදීන අභිසම්මයෝ, -පෙ- අමනොගධං නිබ්බානං
පරිසංඛානවේදීන අභිසම්මයෝ.

නිනත්‍ර ඵතනකොගෙව අභිසම්මයෝ: න හි, සකදගාමිමහකකිණේ
-පෙ- සකදගාමිමහකකිණේ -පෙ- අනාගාමිමහකකිණේ -පෙ- අනාගාමි-
මහකකිණේ -පෙ- අරහත්තමහකකිණේ -පෙ- අරහත්තමහකකිණේ දසනා-
නාභිසම්මයෝ සම්මාදිට්ඨි, අභිනිරෝපනාභිසම්මයෝ සම්මාසංකප්පා: -පෙ-
පරිප්පසාද්ධිවේදීන අනුප්පාදෙ ඤ්ඤා අභිසම්මයෝ. ඡන්දෙ මුලවේදීන අභි-
සම්මයෝ -පෙ- අමනොගධං නිබ්බානං පරිසංඛානවේදීන අභිසම්මයෝ.

1 පදනවේදීන - ඡන්දො.

2 සුභතභාසිසම්මයෝ - ඝා:

[illegible]

අනාගතෙ කිලෙසෙ පජහතීති හඤ්චි අනාගතෙ කිලෙසෙ පජහතී,
කෙන හි අජාතං පජහතී, අතිබ්බතතං පජහතී, අනුප්පන්නං පජහතී,
අපාකුභ්ගං පජහතී, අනාගතං සං න අජනී, තං පජහතීති න අනාගතෙ,
කිලෙසෙ පජහතීති.

පළවුපසනෙහි කිලෙසෙ පජ්ඣතීති හඤ්චි පළවුපසනෙහි කිලෙසෙ පජ්ඣතී. තෙන හි රතෙන, රුහං පජ්ඣතී, දුට්ඨං දෙසං පජ්ඣතී, චූළෙහා මොහං පජ්ඣතී, විතිබ්බෙහි මානං පජ්ඣතී, පරාමට්ඨං දිට්ඨං පජ්ඣතී විකෙට්ඨපතෙනා උඤ්චං පජ්ඣතී, අනිට්ඨං ගතො විවිසිත්. පජ්ඣතී, ථංගතො අනුසං පජ්ඣතී, කණ්ණාසුකකට්ඨමා සුභනඤ්ඤා සමමෙව චත්තනනී, සඬකිලෙසිකා,¹ මහාහංවනා හොති.

නිති අතීතෙ කිලෙසෙ පජහතී, න අනාගතෙ කිලෙසෙ පජහතී,
න පච්චුසානෙහි කිලෙසෙ පජහතී හික්ඛි හ අතීතෙ කිලෙසෙ පජහතී,
න අනාගතෙ -පෙ- හ පච්චුසානෙහි කිලෙසෙ පජහතී, තෙන හි නන්ති
මග්ගභාවතා, නන්ති ඵලසම්මතියා, නන්ති කිලෙසපභවනං, නන්ති ධම්මානි-
සම්මයොති: අත්ති මග්ගභාවතා, අත්ති ඵලසම්මතියා, අත්ති කිලෙසපභවනං,
අත්ති ධම්මානිසම්මයො, යථාකථං විය: සෙය්‍යථාපි තරුණො රුක්කො අජාත-
ඵලො, තමෙනං පුරිසො මූලං ජිකෙසුසං, යෙ තස්ස රුක්කස්ස අජාතඵලා
තෙ අජාතායෙව න ජායනති, අනිබ්බතතායෙව න නිබ්බතනනති, අනුප්ප-
නතායෙව න උප්පජ්ජනති, අපාතුභුතායෙව න පාතුභවනති. එවමෙවං
උප්පාදෙ හෙතු උප්පාදෙ, පච්චයො කිලෙසානං නිබ්බතතියාති උප්පාදෙ
ආදීනවං දිස්වා අනුප්පාදෙ විතතං පක්ඛන්ති, අනුප්පාදෙ විතතස්ස
පක්ඛතතතතා² යෙ උප්පාදපච්චයා කිලෙසා නිබ්බතෙතසු, තෙ අජාතා-
යෙව න ජායනති, අනිබ්බතතායෙව න නිබ්බතනනති, අනුප්පනතායෙව න
උප්පජ්ජනති, අපාතුභුතායෙව න පාතුභවනති. එවං හෙතු නිරෝධා දුක්ඛ-
නිරෝධො, පච්චතං හෙතු, තිමිතං හෙතු, ආයුහතා³ හෙතු, ආයුහන
පච්චයො කිලෙසානං නිබ්බතතියාති ආයුහතෙ ආදීනවං දිස්වා අනායුහතෙ-
විතතං පක්ඛන්ති, අනායුහතෙ විතතස්ස පක්ඛතතතතා යෙ ආයුහනපච්චයා
කිලෙසා නිබ්බතෙතසු, තෙ අජාතායෙව න ජායනති, අනිබ්බතතායෙව න
නිබ්බතනනති, අනුප්පනතායෙව න උප්පජ්ජනති, අපාතුභුතායෙව න පාතු-
භවනති. එවං හෙතුනිරෝධා දුක්ඛනිරෝධො. එවං අත්ති මග්ගභාවතා,
අත්ති ඵලසම්මතියා, අත්ති කිලෙසපභවනං, අත්ති ධම්මානිසම්මයොති.

අභිසම්මතය, සමාජය.

1 නං. සමිතිලෙසියා - සහ

2. ප්‍රකාශනය - මුද්‍රණය, ප්‍රකාශනය - ගණය, PTS

3 ചോദ്യങ്ങൾ - ഓരോ, PTS.

3. 4.

විවේක කථා

[සංවිච්ඡිනිදානං:]

‘සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි බලකරණීයා කම්මන්තා කරියන්ති, සබ්බෙ තෙ පඨවිං නිස්සාය පඨවියං පතිට්ඨාය ඵවමෙතෙ බලකරණීයා කම්මන්තා කරියන්ති. ඵවමෙව භික්ඛවෙ’ භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං බහුලීකරොති.

කථකුට්ඨ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති විවේකනීයසිතං විරාගනීයසිතං නිරෝධනීයසිතං චෝක්ඛග්ගපරිනාමිං. සම්මාසංකප්පං - පෙ- සම්මාචාරං - පෙ- සම්මාකම්මන්තං - පෙ- සම්මාආජීවං - පෙ- සම්මාචාරාමං - පෙ- සම්මාසත්තිං - පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විවේකනීයසිතං විරාගනීයසිතං නිරෝධනීයසිතං චෝක්ඛග්ගපරිනාමිං. ඵවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං බහුලීකරොති,”^a

“සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි මෙ¹ ඛිජ්ජාමග්ගගාමා වුද්ධිං විරුල්ඛිං චෙට්ඨල්ලං ආපජ්ජති, සබ්බෙ තෙ පඨවිං නිස්සාය පඨවියං පතිට්ඨාය ඵවමෙතෙ ඛිජ්ජාමග්ගගාමා වුද්ධිං විරුල්ඛිං චෙට්ඨල්ලං ආපජ්ජන්ති. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං බහුලීකරොතො වුද්ධිං විරුල්ඛිං චෙට්ඨල්ලං පාපුණ්ති ධම්මෙසු.

කථකුට්ඨ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං බහුලීකරොතො වුද්ධිං විරුල්ඛිං චෙට්ඨල්ලං පාපුණ්ති ධම්මෙසු: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති විවේකනීයසිතං විරාගනීයසිතං නිරෝධනීයසිතං චෝක්ඛග්ගපරිනාමිං, සම්මාසංකප්පං භාවෙති - පෙ- සම්මාචාරං භාවෙති - පෙ- සම්මාකම්මන්තං භාවෙති - පෙ- සම්මාආජීවං භාවෙති - පෙ- සම්මාචාරාමං භාවෙති - පෙ- සම්මාසත්තිං භාවෙති - පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විවේකනීයසිතං විරාගනීයසිතං නිරෝධනීයසිතං චෝක්ඛග්ගපරිනාමිං. ඵවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං බහුලීකරොතො වුද්ධිං විරුල්ඛිං චෙට්ඨල්ලං පාපුණ්ති ධම්මෙසු’ති. b

සම්මාදිට්ඨිය පඤ්ච විවේකා, පඤ්ච විරාගා, පඤ්ච නිරෝධා, පඤ්ච චෝක්ඛග්ගා, ආදාය නිසංයා. සම්මාසංකප්පං - පෙ- සම්මාචාරං - පෙ- සම්මාකම්මන්තං - පෙ- සම්මාආජීවං - පෙ- සම්මාචාරාමං - පෙ- සම්මාසත්තිං - පෙ- සම්මාසමාධිය පඤ්ච විවේකා, පඤ්ච විරාගා, පඤ්ච නිරෝධා, පඤ්ච චෝක්ඛග්ගා, ආදාය නිසංයා.

1 යෙ කෙවි - මජ්ඣිම, සෙට්ඨි - සං. PTS.

a. සංග්‍රහනනිකාය - මහාවග්ග - බලකරණීයවග්ග 1

b. සංග්‍රහනනිකාය - මහාවග්ග - බලකරණීයවග්ග 2.

සම්මාදිට්ඨියා කතමෙ පඤ්ච විවෙකා: විකම්මානවිවෙකො: තදංගි-
විවෙකො: සමුච්ඡේදවිවෙකො: පටිපාසාද්ධිවිවෙකො: නිසාරණවිවෙකො:
විකම්මානවිවෙකො: ච නිවරණානං, පඨමජ්ඣානං භාවගතො, තදංගි-
විවෙකො: ච දිට්ඨිගතානං නිබ්බට්ඨානිකං සමාධිං භාවගතො, සමුච්ඡේද-
විවෙකො: ච ලොකුතතරං බ්ග්ගමි මග්ගං භාවගතො, පටිපාසාද්ධිවිවෙකො:
ච ඵලකම්මණං, නිසාරණවිවෙකො: ච නිරෝධො නිබ්බානං. සම්මාදිට්ඨියා
ඉමෙ පඤ්ච විවෙකා. ඉමෙසු පඤ්චසු විවෙකෙසු ඡන්දජාතො භොති සද්ධි-
ධිමුතොතා, විතතං වසං සාධිට්ඨිතං.

සමාදිවිසිතා භාවයෙහි පඤ්ච විරාගා: විකල්පානවිරාගො: තද්විතවිරාගො: සමුච්ඡේදවිරාගො: පථිපසංස්ඤ්චවිරාගො: නිස්සාරණවිරාගො: විකල්පානවිරාගො: ච ත්විරණානං පඨමජ්ඣානං භාවයනො, තද්විතවිරාගො ච දිට්ඨිතනානං නිබ්බේධිතානං සමාධිං භාවයනො, සමුච්ඡේදවිරාගො ච ලොකුතතරං බග්ගමිමිතං භාවයනො, පථිපසංස්ඤ්චවිරාගො ච ඵලකම්මණං, නිස්සාරණවිරාගො ච නිරෝධො තිබ්බානං. සමාදිවිසිතා ඉමෙ පඤ්ච විරාගා. ඉමෙසු පඤ්චසු විරාගෙසු ඡන්දජාතො භොති සද්ධාබිමුත්තො, විතතඤ්චස්ස සාධිට්ඨිතං.

සමාදිට්ඨියා කතමෙ පඤ්ච තිරොධා: වික්ඛම්භනතිරොධො තද්ධින-
තිරොධො සමුච්චෙද්දතිරොධො පටිපපසාද්ධිතිරොධො තිස්සරණතිරොධො.
වික්ඛම්භනතිරොධො ච තීවරණං පඨමස්සානං භාවෙතො. තද්ධින-
තිරොධො ච දිට්ඨිගතානං නිබ්බධභාගියං සමාධිං භාවෙතො, සමුච්චෙද්-
තිරොධො ච ලොකුත්තරං බයගාමිමග්ගං භාවෙතො, පටිපපසාද්ධිතිරොධො
ච ඵලනිකණේ, තිස්සරණතිරොධො ච අමිතා ධාතු,¹ සමාදිට්ඨියා ඉමෙ
පඤ්ච තිරොධා. ඉමෙසු පඤ්චසු තිරොධෙසු ඡන්දජාතො භොති සද්ධාධි-
මුත්තො, විතතං වසා සවාධිට්ඨිතා.

සමාදිට්ඨියා කතමෙ පඤ්ච වොස්සග්ගා; විකම්මනාවොස්සග්ගො; තදබ්බවොස්සග්ගො; සමුච්ඡේදවොස්සග්ගො; පටිපාසාද්ධිවොස්සග්ගො; නිසාරණවොස්සග්ගො. විකම්මනාවොස්සග්ගො; ච නිවරණං. පඨමජ්ඣානං භාවගතො, තදබ්බවොස්සග්ගො; ච, දිට්ඨිගතානං. නිබ්බිධභාගීයං සමාගිං භාවගතො, සමුච්ඡේදවොස්සග්ගො; ච ලොකුත්තරං. ඛයගාමීම්හං භාවගතො, පටිපාසාද්ධිවොස්සග්ගො; ච ඵලකම්මණං, නිසාරණවොස්සග්ගො; ච නිරෝධා; නිබ්බානං. සමාදිට්ඨියා ඉමෙ පඤ්ච වොස්සග්ගා, ඉමෙසු පඤ්චසු වොස්සග්ගෙසු ඡන්දජාතො; භොති සද්ධාගිමුත්තො. විතග්ගසුඛස්ස ස්වාගිට්ඨිතං. සමාදිට්ඨියා ඉමෙ පඤ්ච විවේකා, පඤ්චවිරාගා, පඤ්ච නිරෝධා, පඤ්ච වොස්සග්ගා, ථොදස නිස්සයා.

සමාසසිකපාසය - පෙ - සමමාචාරිය - පෙ - සමමාසමනනසය - පෙ - සමමාඤ්චිය - පෙ - සමමාචාරියාමසය - පෙ - සමමාසනිය - පෙ - සමමාසමා -
 ධියා ඤානමෙ පඤ්ච විවේකා: විකක්ඛනවිවේකො, තදබ්බවිවේකො, සමුචේත් -
 දවිවේකො, පටිපපසාදධිවිවේකො, නිසාරණවිවේකො. විකක්ඛනවිවේකො,
 ච නිවරණානං පඤ්චකානං භාවයතො, තදබ්බවිවේකො ච දිට්ඨිගතානං
 නිබ්බධභාගියං සමාධිං භාවයතො, සමුචේත්දවිවේකො ච ලොකුත්තරං බය -
 භාමිමහං භාවයතො, පටිපපසාදධිවිවේකො ච ඵලක්ඛණං, නිසාරණ
 විවේකො ච නිරෝධං නිබ්බානං, සමමාසමාධියා ඉමෙ පඤ්ච විවේකා.
 ඉමෙහු පඤ්චහු විවේකෙහු ඡන්දජානො ගොති සද්ධාසිමුත්තො, ඵත්තඤ්චසා
 ස්වාධිට්ඨිකං.

1. නිගමනය කිරීම. - PTS.

කථානුචිතව, හිතවූ සිලං නිසාය සිලං පරිසරය පසුබිම්යනි
 හාචෙතනා පසුබිම්යනි බහුලිකරනා වුද්ධි. විරුද්ධි. වෙසලං.
 පාපුණාභි ධර්මය: ඉතිහිතව, හිතවූ සද්ධිසුය. හාචෙති විවේකනිසිත.
 විරුගනිසිත. නිරෝධනිසිත. වොසග්ගපරිනාමි. විරිසුසුය. හාචෙති
 -පෙ සතිසුය. හාචෙති -පෙ- සමාධිසුය. හාචෙති -පෙ- පසුබිම්සුය.
 හාචෙති විවේකනිසිත. විරුගනිසිත. නිරෝධනිසිත. වොසග්ගපරිනාමි-
 මි. එවා බො හිතවූ, හිතවූ සිලං නිසාය -පෙ- පාපුණාභි ධර්මය'ති. 8

සද්ධිසුය පසුබිම්, විවේක, පසුබිම් විරුග, පසුබිම් නිරෝධ, පසුබිම්
 වොසග්ග, ආදාය නිසාය. විරිසුසුය -පෙ- සතිසුය -පෙ- සමා-
 ධිසුය -පෙ- පසුබිම්සුය පසුබිම්, පසුබිම් විරුග, පසුබිම් නිරෝ-
 ධ, පසුබිම් වොසග්ග, ආදාය නිසාය.

සද්ධිසුය කතමෙ පසුබිම් විවේක: විකල්පවිවේක, තද්ධිවිවේ-
 ක, සමුච්ඡේදවිවේක, පරිපට්ඨානවිවේක, නිසාරණවිවේක. විකල්ප-
 විවේක, ච නිවර්ණානං පරිපට්ඨානං හාචෙතො, තද්ධිවිවේක, ච
 දිවිසිතානං නිබ්බානානං සමාධි. හාචෙතො, සමුච්ඡේදවිවේක, ච
 ලොකුතාරං බලගම්මයං හාචෙතො, පරිපට්ඨානවිවේක, ච ඵලක-
 ණ, නිසාරණවිවේක, ච නිරෝධ, නිබ්බානං. සද්ධිසුය ඉමෙ
 පසුබිම්. ඉමෙසු පසුබිම් විවේකෙසු ඡන්දානො හොති සද්ධානි-
 මුතො, විතතසුසු සමාධිවිවේක -පෙ- සතිසුය ඉමෙ පසුබිම්, පසුබිම්
 විරුග, පසුබිම් නිරෝධ, පසුබිම් වොසග්ග, ආදාය නිසාය.

විරිසුසුය -පෙ- සතිසුය -පෙ- සමාධිසුය -පෙ- පසුබිම්සු-
 ය කතමෙ පසුබිම් විවේක: විකල්පවිවේක, තද්ධිවිවේක, සමුච්ඡේ-
 දවිවේක, පරිපට්ඨානවිවේක, නිසාරණවිවේක -පෙ- පසුබිම්සුය
 ඉමෙ පසුබිම්, පසුබිම් විරුග, පසුබිම් නිරෝධ, පසුබිම් වොසග්ග,
 ආදාය නිසාය.

විවේකකථා සමාපතා.

3. 5.

වර්තකථා

වර්තකථා අට්ඨ වර්තකථා, ඉරියපථවර්තකථා, ආයතනවර්තකථා, සතිවර්තකථා, සමාධිවර්තකථා, ඤාණවර්තකථා, මහාවර්තකථා, පතනිවර්තකථා, ලොකස්ථවර්තකථා.

ඉරියපථවර්තකථා චතුසු ඉරියපථෙසු.

ආයතනවර්තකථා ඡසු අප්ඤ්ඤානිකඛාතිරෙසු ආයතනෙසු.

සතිවර්තකථා චතුසු සතිපට්ඨානෙසු.

සමාධිවර්තකථා චතුසු ක්ඛානෙසු.

ඤාණවර්තකථා චතුසු අරිගසලේච්ඡු.

මහාවර්තකථා චතුසු අරිගමයෙසු.

පතනිවර්තකථා චතුසු සාමඤ්ඤාචලෙසු.

ලොකස්ථවර්තකථා කථාගතෙසු අරහතෙසු සම්මාසම්මුද්ධෙසු, පදෙසෙ පච්චේකම්මුද්ධෙසු, පදෙසෙ සාවකෙසු.

ඉරියපථවර්තකථා ච පඤ්ඤානිකඛානං, ආයතනවර්තකථා ච ඉන්ද්‍රියෙසු ගුහනචාරානං, සතිවර්තකථා ච අපමාදවිහාරිනං, සමාධිවර්තකථා ච අබිචිතත-මනුසුත්තානං, ඤාණවර්තකථා ච චුද්ධිසම්පන්නානං, මහාවර්තකථා ච සම්මාපථ-පන්නානං, පතනිවර්තකථා ච අබිගතඵලානං, ලොකස්ථවර්තකථා ච කථාගතානං අරහතානං සම්මාසම්මුද්ධානං, පදෙසෙ පච්චේකම්මුද්ධානං, පදෙසෙ සාවකානං. ඉමා අට්ඨ වර්තකථො.

අපරාපි අට්ඨ වර්තකථො: අබිමුච්චනො සද්ධාය වරති. පඤ්ඤානිකඛානො චිතියෙන වරති. උපට්ඨාපෙතො සතියා වරති, අවිසේඛසං කරොතො සම්මිතා වරති, පජානනො පඤ්ඤාය වරති, විජානනො විඤ්ඤාණවර්තකථා වරති. එවං පටිපන්නස්ස කුසලා ධම්මො ආයාපෙනති ආයතනවර්තකථා වරති, එවං පටිපන්නො විසේසම්මිගච්ඡති විසේසවර්තකථා වරති. ඉමා අට්ඨ වර්තකථො.

අපරාපි අට්ඨ වර්තකථො: දස්සනවර්තකථා ච සම්මාදිට්ඨියා. අනිතිරොපන-වර්තකථා ච සම්මාසම්මාපසං, පරික්ඛන්ධවර්තකථා ච සම්මාචාරාය, සමුට්ඨානවර්තකථා ච සම්මාකම්මන්තස්ස, වොදනවර්තකථා ච සම්මාආජිචස්ස, පඤ්ඤාවර්තකථා ච සම්මාචාරාමස්ස, උපට්ඨානවර්තකථා ච සම්මාසතියා, අවිකේඛපචරියා ච සම්මා-සමාධියා. ඉමා අට්ඨ වර්තකථොති.

වර්තකථා සමන්තා

3. 6.

පාච්ඡාරිය කථා

“නිශ්චයානි භික්ඛවෙ, පාච්ඡාරියානි; කතමානි තිණ්ඨි: ඉද්ධිපාච්ඡාරියං ආදෙසනාපාච්ඡාරියං අනුසාසනීපාච්ඡාරියං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, ඉද්ධිපාච්ඡාරියං: ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො අනෙකච්චිතං ඉද්ධිවිධං පච්චික්ඛෙහෙති: එකොපි සුඤ්ඤාං භොති, ඛුංචාපි සුඤ්ඤාං එකො භොති, ආච්ඡාරියං නිරොභාවං - පෙ - යාව ඛුංචාපි - කාපි කායෙහ වසං වතෙතති. ඉදං චුච්චති භික්ඛවෙ, ඉද්ධිපාච්ඡාරියං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, ආදෙසනාපාච්ඡාරියං: ඉධ භික්ඛවෙ එකච්චො නිමිත්තෙන ආදිසති: “එවම්පි තෙ මනො, ඉත්ථම්පි තෙ මනො, ඉතිපි තෙ විතත’නති. සො ඛුංචාපි චෙට්ඨි ආදිසති, තථෙට්ඨි තා භොති, නො අඤ්ඤාථා. ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො න භෙට්ඨි ඛො නිමිත්තෙන ආදිසති, අපි ච ඛො මනුස්සානං වා අමනුස්සානං වා දෙවතානං වා සඤ්ඤාං සුඤ්ඤාං ආදිසති: ‘එවම්පි තෙ මනො, ඉත්ථම්පි තෙ මනො, ඉතිපි තෙ විතත’නති. සො ඛුංචාපි චෙට්ඨි ආදිසති, තථෙට්ඨි තං භොති, නො අඤ්ඤාථා. ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො න භෙට්ඨි ඛො නිමිත්තෙන ආදිසති, නපි මනුස්සානං වා අමනුස්සානං වා දෙවතානං වා සඤ්ඤාං සුඤ්ඤාං ආදිසති, අපි ච ඛො විතකකයතො විචාරයතො විතකකච්චාරයද්ධං¹ සුඤ්ඤාං ආදිසති: ‘එවම්පි තෙ මනො, ඉත්ථම්පි තෙ මනො, ඉතිපි තෙ විතත’නති සො ඛුංචාපි චෙට්ඨි ආදිසති, තථෙට්ඨි තං භොති, නො අඤ්ඤාථා. ඉධ පන භික්ඛවෙ, එකච්චො න භෙට්ඨි ඛො නිමිත්තෙන ආදිසති, නපි මනුස්සානං වා අමනුස්සානං වා දෙවතානං වා සඤ්ඤාං සුඤ්ඤාං ආදිසති, නපි විතකකයතො විචාරයතො විතකකච්චාරයද්ධං සුඤ්ඤාං ආදිසති, අපි ච ඛො අවිතකකං අවිචාරං සමාධිං සමාපන්නස්ස චේතසා චේතො පරිච්ච පජානාති: ‘යථා ඉමස්ස භොතො මනොසංඛාරා පඤ්ඤිතා ඉමස්ස විතකස්ස අනන්තරා අමුක්ඛං නාම විතකකං විතකකඤ්ඤාති’ති² සො ඛුංචාපි චෙට්ඨි ආදිසති, තථෙට්ඨි තා භොති, නො අඤ්ඤාථා. ඉදං චුච්චති භික්ඛවෙ ආදෙසනාපාච්ඡාරියං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, අනුසාසනීපාච්ඡාරියං: ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්චො එවමනුසාසනී: ‘එවං විතකකථා, මා එවං විතකකඤ්ඤා, එවං මනසිකරොථ, මා එවං මනසාකරොථ’³ ඉදං පජ්ඣාථ, ඉදං උපසම්පජ්ජා විහරොථ’ති. ඉදං චුච්චති භික්ඛවෙ, අනුසාසනීපාච්ඡාරියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, නිශ්චයානිපාච්ඡාරියානි”⁴.

නෙකච්චමං ඉද්ධිනිති ඉද්ධි, කාමච්ඡද්ධං පරිහරනීති පාච්ඡාරියං. යෙ තෙන නෙකච්චමෙන සමන්තාගතා, සබ්බෙ තෙ විසුද්ධවිතතා අනාච්ච - සංකප්පාදි ආදෙසනාපාච්ඡාරියා. තං ඛො පන නෙකච්චමං ‘එවං ආයෙවි - තබ්බං, එවං භාවේතබ්බං, එවං ඛුංචාසානබ්බං, එවං තදනුබ්බතා සති උපට්ඨාපෙතබ්බා’ති අනුසාසනීපාච්ඡාරියං.

1. විතකකච්චාරයද්ධං - PTS, සෘ. 2. යථා ඉමස්ස - සෘ, PTS.
3. විතකකඤ්ඤාති - සෘ, PTS. 4. මනසිකරොථ - ජෙස.

අබ්බාසාදෙ, ඉඤ්ඤානීති ඉද්ධි, බ්‍රහ්මාදං පරිහරණීති පාච්ඡායකං, යෙ තෙන අබ්බාසාදෙන සමන්තාගතා, සබ්බෙ තෙ විසුද්ධිචිත්තා අනාච්ල-සංකප්පාති අද්දසනාපාච්ඡායකං. සො ඛො පන අබ්බාසාදෙ, එවං අසෙ-විතබ්බං, එවං භාවෙතබ්බං, එවං බහුලිකාතබ්බං, එවං තදනුබම්මතා සති උපට්ඨාපෙතබ්බා'ති අනුසාසනීපාච්ඡායකං.

අලොකසංකප්පාදෙ ඉඤ්ඤානීති ඉද්ධි, චිත්තමිද්ධං පරිහරණීති පාච්ඡායකං. යෙ තාං අලොකසංකප්පාදෙ සමන්තාගතා, සබ්බෙ තෙ විසුද්ධිචිත්තා අනාච්ල-සංකප්පාති අද්දසනාපාච්ඡායකං. සො ඛො පන අලොකසංකප්පාදෙ 'එවං අසෙවිතබ්බං, එවං භාවෙතබ්බං, එවං බහුලිකාතබ්බං, එවං තදනුබම්මතා සති උපට්ඨාපෙතබ්බා'ති අනුසාසනීපාච්ඡායකං.

අවිකේතපො ඉඤ්ඤානීති ඉද්ධි, උද්ධච්චං පරිහරණීති පාච්ඡායකං. යෙ තෙන අවිකේතපෙන සමන්තාගතා, සබ්බෙ තෙ විසුද්ධිචිත්තා අනාච්ල-සංකප්පාති අද්දසනාපාච්ඡායකං. සො ඛො පන අවිකේතපො 'එවං අසෙවිතබ්බං, එවං භාවෙතබ්බං, එවං බහුලිකාතබ්බං, එවං තදනුබම්මතා සති උපට්ඨාපෙතබ්බා'ති අනුසාසනීපාච්ඡායකං.

ධම්මවච්ඡානං ඉඤ්ඤානීති ඉද්ධි, විචිකිච්ඡං පරිහරණීති පාච්ඡායකං. 'යෙ තෙන ධම්මවච්ඡානෙන සමන්තාගතා, සබ්බෙ තෙ විසුද්ධිචිත්තා අනාච්ල-සංකප්පාති අද්දසනාපාච්ඡායකං. තං ඛො පන ධම්මවච්ඡානං 'එවං අසෙවිතබ්බං, එවං භාවෙතබ්බං, එවං බහුලිකාතබ්බං, එවං තදනුබම්මතා සති උපට්ඨාපෙතබ්බා'ති අනුසාසනීපාච්ඡායකං.

සද්දණං ඉඤ්ඤානීති ඉද්ධි, අවිජ්ජං පරිහරණීති පාච්ඡායකං. 'යෙ තෙන සද්දණෙන සමන්තාගතා, සබ්බෙ තෙ විසුද්ධිචිත්තා අනාච්ලසංකප්පාති අද්දසනාපාච්ඡායකං. තං ඛො පන සද්දණං 'එවං අසෙවිතබ්බං, එවං භාවෙතබ්බං, එවං බහුලිකාතබ්බං, එවං තදනුබම්මතා සති උපට්ඨාපෙතබ්බා'ති අනුසාසනීපාච්ඡායකං.

පාමොජ්ජං ඉඤ්ඤානීති ඉද්ධි, අරහිං පරිහරණීති පාච්ඡායකං. 'යෙ තෙන පාමොජ්ජෙන සමන්තාගතා, සබ්බෙ තෙ විසුද්ධිචිත්තා අනාච්ලසංකප්පාති අද්දසනාපාච්ඡායකං. තං ඛො පන පාමොජ්ජං 'එවං අසෙවිතබ්බං, එවං භාවෙතබ්බං, එවං බහුලිකාතබ්බං, එවං තදනුබම්මතා සති, උපට්ඨාපෙතබ්බා'ති අනුසාසනීපාච්ඡායකං.

පඨමං ක්කිනං ඉජ්ඣතීති ඉද්ධි, නීවරණෙ පරිහරණීති පාලිභාෂිතං. යෙ තෙන පඨමෙන ක්කිනෙන සමන්තාගතා, සබ්බෙ තෙ විසුද්ධිවිත්තා අනාච්ල-සම්භවං'ති අද්දසනාපාලිභාෂිතං. තං ඛො පන පඨමං ක්කිනං 'එවං අසෙවිතබ්බං, එවං භාවෙවිතබ්බං, එවං බහුලිකානබ්බං, එවං තදනුබ්බමතා සති උපට්ඨාපෙතබ්බා'ති අනුසංහතීපාලිභාෂිතං -පෙ-

අරහත්තමයො ඉජ්ඣතීති ඉද්ධි, සබ්බකිලෙසෙ පරිහරණීති පාලිභාෂිතං 'යෙ තෙන අරහත්තමයෙන සමන්තාගතා, සබ්බෙ තෙ විසුද්ධිවිත්තා අනාච්ලසම්භවං'ති අද්දසනාපාලිභාෂිතං. සො ඛො පන අරහත්තමයො 'එවං අසෙවිතබ්බං, එවං භාවෙවිතබ්බං, එවං බහුලිකානබ්බං, එවං තදනුබ්බමතා සති උපට්ඨාපෙතබ්බා'ති අනුසංහතීපාලිභාෂිතං

නෙකකම්මං ඉජ්ඣතී'ති ඉද්ධි, කාමච්ඡදං පරිහරණීති පාලිභාෂිතං, යා ච ඉද්ධි යඤ්ච පාලිභාෂිතං, ඉදං වුච්චති ඉද්ධිපාලිභාෂිතං. අඛ්‍යාපාදෙ ඉජ්ඣතීති ඉද්ධි, ඛ්‍යාපාදං පරිහරණීති පාලිභාෂිතං, යා ච ඉද්ධි යඤ්ච පාලිභාෂිතං, ඉදං වුච්චති ඉද්ධිපාලිභාෂිතං. අලොකසඤ්ඤා ඉජ්ඣතීති ඉද්ධි, චිතම්භං පරිහරණීති පාලිභාෂිතං -පෙ- අරහත්තමයො ඉජ්ඣතීති ඉද්ධි, සබ්බකිලෙසෙ පරිහරණීති පාලිභාෂිතං, යා ච ඉද්ධි යඤ්ච පාලිභාෂිතං, ඉදං වුච්චති ඉද්ධිපාලිභාෂිතං.

පාලිභාෂිතකථා සමන්තා.

3. 7.

සමාජීය කථා ¹

සබ්බවමානං සමාසසම්මුච්ඡේද නිරෝධො ච අනුපට්ඨානතා පසුකාලීනසමාජීයකථා සූඤ්ඤා.

සබ්බවමානනාහි පසුකාලීනකථා ආදිසායනනාහි අට්ඨාසඛායකායා කුසලා ධර්මා අකුසලාධර්මා අව්‍යාකතා ධර්මා කාමාවචරා ධර්මා රූපාවචරා ධර්මා අරූපාවචරා ධර්මා අපරිසාපනතා ධර්මා.

සමාසසම්මුච්ඡේදනී නෙකකම්මෙත කාමච්ඡදං සමා, සම්මුච්ඡදනී, අඛ්‍යාපාදෙන ඛ්‍යාපාදං සමා, සම්මුච්ඡදනී, ආලෝකසසුද්ධා චිත්තමිදං සමා, සම්මුච්ඡදනී, අවිකේධපෙන උද්ධචං සමා, සම්මුච්ඡදනී, ධර්ම-වච්ඡානෙන විවික්ච්ඡං සමා, සම්මුච්ඡදනී, සුද්ධෙන අවිජ්ජං සමා, සම්මුච්ඡදනී, පාමොජ්ජෙන අරතීං සමා, සම්මුච්ඡදනී, පඨමෙන ක්‍යානෙන නිවරණෙ සමා, සම්මුච්ඡදනී - පෙ- අරහත්තමයෙන සබ්බකිලෙසෙ සමා, සම්මුච්ඡදනී.

නිරෝධෙති නෙකකම්මෙත කාමච්ඡදං නිරෝධෙති, අඛ්‍යාපාදෙන ඛ්‍යාපාදං නිරෝධෙති, ආලෝකසසුද්ධා චිත්තමිදං නිරෝධෙති, අවිකේධ-පෙන උද්ධචං නිරෝධෙති, ධර්මවච්ඡානෙන විවික්ච්ඡං නිරෝධෙති, සුද්ධෙන අවිජ්ජං නිරෝධෙති, පාමොජ්ජෙන අරතීං නිරෝධෙති, පඨමෙන ක්‍යානෙන නිවරණෙ නිරෝධෙති - පෙ- අරහත්තමයෙන සබ්බකිලෙසෙ නිරෝධෙති.

අනුපට්ඨානතාහි නෙකකම්මං පටිලභාසා කාමච්ඡදෙන උපට්ඨානී, අඛ්‍යාපාදං පටිලභාසා ඛ්‍යාපාදෙන උපට්ඨානී, ආලෝකසසුද්ධා පටිලභාසා චිත්තමිදං උපට්ඨානී, අවිකේධපං පටිලභාසා උද්ධචං උපට්ඨානී, ධර්මවච්ඡානං පටිලභාසා විවික්ච්ඡා උපට්ඨානී, සුද්ධං පටිලභාසා අවිජ්ජං උපට්ඨානී, පාමොජ්ජං පටිලභාසා අරතී උපට්ඨානී, පඨමං ක්‍යානං පටිලභාසා නිවරණං උපට්ඨානී - පෙ- අරහත්තමයෙන පටිලභාසා සබ්බකිලෙසා උපට්ඨානී.

සමානාහි කාමච්ඡදාසා පභිනතතා නෙකකම්මං සමා, ඛ්‍යාපාදාසා පභි-නතතා අඛ්‍යාපාදෙ සමා, චිත්තමිදාසා පභිනතතා ආලෝකසසුද්ධා සමා, උද්ධචාසා පභිනතතා අවිකේධපො සමා, විවික්ච්ඡාසා පභිනතතා ධර්ම-වච්ඡානං සමා, අවිජ්ජාසා පභිනතතා සුද්ධං සමා, අරතියා පභිනතතා පාමොජ්ජං සමා, නිවරණානං පභිනතතා පඨමං ක්‍යානං සමා - පෙ- සබ්බ-කිලෙසානං පභිනතතා අරහත්තමයෙන සමා.

සීසනාහි තෙරස සීසානි: පට්ඨිබ්බසීසකාලෙ තණ්හා, විනිබ්බසීසකාලෙ මානෝ, පරාමාසසීසකාලෙ දිට්ඨි, විකේධපසීසකාලෙ උද්ධචං, සබ්බකිලෙසසීසකාලෙ අවිජ්ජා, අධිමොක්ඛසීසකාලෙ සද්ධා, පඤ්ඤාසීසකාලෙ විජ්ජං, උපට්ඨානසීසකාලෙ සති, අවිකේධපසීසකාලෙ සමාධි, දස්සනසීසකාලෙ පසුකාලීන, පච්ඡානසීසකාලෙ ජිවිතිඤ්ඤා, ගොචරසීසකාලෙ විමොක්ඛා, සබ්බාරසීසකාලෙ නිරෝධොති.

සමාජීයකථා සමන්තා.

1. සමාජීය කථා - මජ්ඣිම, සූරා, PTS. 2 විනිබ්බසීසකාලෙ - මජ්ඣිම.

3. 8.

සතිපට්ඨාන කථා

[සාමන්තේතිදානං:]

‘වත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානා, කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධර්මෙසු ධර්මානුපස්සි විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, වත්තාරො: සතිපට්ඨානාති’.

කථං කායෙ කායානුපස්සි විහරති: ඉධෙකච්චො පඨවිකායං අනිච්චනො අනුපස්සති නො නිච්චතො, දුක්ඛතො අනුපස්සති නො සුඛතො, අනත්තතො අනුපස්සති නො අත්තතො, නිබ්බිද්දති නො නාද්දති, විරජ්ජති නො රජ්ජති, නිරොධෙති නො සමුද්දති, පටිනිස්සජ්ජති නො ආදියති. අනිච්චතො අනුපස්සනො නිච්චසඤ්ඤං පජ්ඣති, දුක්ඛතො අනුපස්සනො සුඛසඤ්ඤං පජ්ඣති, අනත්තතො අනුපස්සනො අත්තසඤ්ඤං පජ්ඣති, නිබ්බිද්දනො නාද්දං පජ්ඣති, විරජ්ජනො රාගං පජ්ඣති, නිරොධෙතො සමුදයං පජ්ඣති, පටිනිස්සජ්ජනො ආදානං පජ්ඣති. ඉමෙහි සත්තති ආකාරෙහි කායං අනුපස්සති. කායො උපට්ඨානං නො සති. සති උපට්ඨානං නඤ්ඤව්ව සති ච, තාය සතියා තෙන ඤ්ඤේන තං කායං අනුපස්සති. තෙන වුච්චති: කායෙ කායානුපස්සනා සතිපට්ඨානා.

භාවනාති වතස්සො භාවනා: තස්ස ජාතානං ධර්මානං අනතිවත්තනං චෙට්ඨන භාවනා, ඉන්ද්‍රියානං එකරසචෙට්ඨන භාවනා, තදුපගවිජියවාහනං චෙට්ඨන භාවනා, ආසෙවනචෙට්ඨන භාවනා.

ඉධෙකච්චො ආපොකායං -පෙ- තෙජෝකායං -පෙ- වායොකායං -පෙ- කෙසකායං -පෙ- ලොමකායං -පෙ- ජ්විකායං -පෙ- චම්බකායං -පෙ- මංසකායං -පෙ- රුහිරකායං -පෙ- නභාරුකායං¹ -පෙ- අට්ඨිකායං -පෙ- අට්ඨිකිකායං අනිච්චතො අනුපස්සති නො නිච්චතො, දුක්ඛතො අනුපස්සති නො සුඛතො, අනත්තතො අනුපස්සති නො අත්තතො, නිබ්බිද්දති, නො නාද්දති, විරජ්ජති නො රජ්ජති, නිරොධෙති නො සමුද්දති, පටිනිස්සජ්ජති නො ආදියති. අනිච්චතො අනුපස්සනො නිච්චසඤ්ඤං පජ්ඣති, දුක්ඛතො අනුපස්සනො සුඛසඤ්ඤං පජ්ඣති, අනත්තතො අනුපස්සනො අත්තසඤ්ඤං පජ්ඣති, නිබ්බිද්දනො නාද්දං පජ්ඣති, විරජ්ජනො රාගං පජ්ඣති, නිරොධෙතො සමුදයං පජ්ඣති, පටිනිස්සජ්ජනො ආදානං පජ්ඣති. ඉමෙහි සත්තති ආකාරෙහි කායං අනුපස්සති. කායො උපට්ඨානං නො සති, සති උපට්ඨානං නඤ්ඤව්ව සති ච. තාය සතියා තෙන ඤ්ඤේන තං කායං අනුපස්සති. තෙන වුච්චති: කායෙ කායානුපස්සනා සතිපට්ඨානා.

1. නභාරුකායං - මේසං,

භාවනාහි චතසොහොසත් භාවනා: තත් ජාතානං ධම්මානං අනත්තිවත්තනං චෙත්ත භාවනා, ඉන්ද්‍රියානං එකරතචෙත්ත භාවනා, නදුපගචිරියවාහනං චෙත්ත භාවනා, ආරොපිතචෙත්ත භාවනා එවං කායෙ කායානුපයස්සි විහරති.

කථං වෙදනාසු වෙදනානුපයස්සි විහරති? ඉධෙකචෙත්තං සුඛං වෙදනං අනිච්චතො අනුපයස්සති නො නිච්චතො -පෙ- පටිතිස්සජ්ජති නො ආදියති, අනිච්චතො අනුපයස්සනො නිච්චතස්සාදං පජ්ජති -පෙ- පටිතිස්සජ්ජනො ආදානං පජ්ජති. ඉමෙහි සත්තහි ආකාරෙහි වෙදනං අනුපයස්සති. වෙදනා උපට්ඨානං නො සති, සති උපට්ඨානඤ්චව සති ව. තාය සතියා තෙන ඤාණෙන තං වෙදනං අනුපයස්සති. තෙන වුවහි: වෙදනාසු වෙදනානුපයස්සනා සතිපට්ඨානා.

භාවනාහි චතසොහොසත් භාවනා: -පෙ- ආරොපිතචෙත්ත භාවනා -පෙ- ඉධෙකචෙත්තං දුක්ඛං වෙදනං -පෙ- අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං -පෙ- සාමිසං සුඛං වෙදනං -පෙ- නිරාමිසං සුඛං වෙදනං -පෙ- සාමිසං දුක්ඛං වෙදනං -පෙ- නිරාමිසං දුක්ඛං වෙදනං -පෙ- සාමිසං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං -පෙ- නිරාමිසං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං -පෙ- චක්ඛුසල්ඪස්සජ්ජං වෙදනං -පෙ- සොතං සල්ඪස්සජ්ජං වෙදනං -පෙ- සානසල්ඪස්සජ්ජං වෙදනං -පෙ- ජ්වහං සල්ඪස්සජ්ජං වෙදනං -පෙ- කායසල්ඪස්සජ්ජං වෙදනං -පෙ- මනොසල්ඪස්සජ්ජං වෙදනං අනිච්චතො අනුපයස්සති නො නිච්චතො -පෙ- පටිතිස්සජ්ජති නො ආදියති. අනිච්චතො අනුපයස්සනො නිච්චතස්සාදං පජ්ජති -පෙ- පටිතිස්සජ්ජනො ආදානං පජ්ජති. ඉමෙහි සත්තහි ආකාරෙහි වෙදනං අනුපයස්සති, වෙදනා උපට්ඨානං නො සති, සති උපට්ඨානඤ්චව සති ව. තාය සතියා තෙන ඤාණෙන තං වෙදනං අනුපයස්සති. තෙන වුවහි: වෙදනාසු වෙදනානුපයස්සනා සතිපට්ඨානා.

භාවනාහි චතසොහොසත් භාවනා: -පෙ- එවං වෙදනාසු වෙදනානුපයස්සි විහරති.

කථං විතෙත විතනානුපයස්සි විහරති: ඉධෙකචෙත්තං සරංගං විතනං අනිච්චතො අනුපයස්සති නො නිච්චතො -පෙ- පටිතිස්සජ්ජති නො ආදියති. අනිච්චතො අනුපයස්සනො නිච්චතස්සාදං පජ්ජති -පෙ- පටිතිස්සජ්ජනො ආදානං පජ්ජති. ඉමෙහි සත්තහි ආකාරෙහි විතනං අනුපයස්සති. විතනං උපට්ඨානං නො සති, සති උපට්ඨානඤ්චව සති ව. තාය සතියා තෙන ඤාණෙන තං විතනං අනුපයස්සති. තෙන වුවහි: විතෙත විතනානුපයස්සනා සතිපට්ඨානා.

භාවනාති චතසො භාවනා: -පෙ- ආසෙවනට්ඨන භාවනා.

ඉධෙකච්චො විතරාභං විතතං -පෙ- සද්දෙසං විතතං -පෙ- විතද්දෙසං විතතං -පෙ- සමොභං විතතං -පෙ- විතමොභං විතතං -පෙ- සඛිතිතං විතතං -පෙ- විකම්මතං විතතං -පෙ- මහග්ගතං විතතං -පෙ- අමහග්ගතං විතතං -පෙ- සඋතතරං විතතං -පෙ- අනුතතරං විතතං -පෙ- සමාහිතං විතතං -පෙ- අසමාහිතං විතතං -පෙ- විමුත්තං විතතං -පෙ- අවිමුත්තං විතතං -පෙ- චක්ඛුච්ඤාඤාණං -පෙ- සොතච්ඤාඤාණං -පෙ- සානච්ඤාඤාණං -පෙ- ජීවහාච්ඤාඤාණං -පෙ- කායච්ඤාඤාණං -පෙ- මනෝච්ඤාඤාණං අනිච්චතො අනුපසාසති නො නිච්චතො -පෙ- පටිනිස්සර්ජනී නො ආදියති. අනිච්චතො අනුපසාසනො නිච්චසඤ්ඤං පජ්ඣති -පෙ- පටිනිස්සර්ජනො ආද්ගං පජ්ඣති. ඉමෙති සත්තති ආකාරෙති විතතං අනුපසාසති. විතතං උපට්ඨානං නො සති, සති උපට්ඨානඤ්ඤාච සති ච. තාය සතියා තෙන ඤාණෙන තං විතතං අනුපසාසති. තෙන ථුච්චති: විතෙන විතතානුපසාසනා සතිපට්ඨානා.

භාවනාති චතසො භාවනා: -පෙ- ආසෙවනට්ඨන භාවනා. එවං විතෙන විතතානුපසාසි විහරති.

කථං ධම්මෙසු ධම්මානුපසාසි විහරති: ඉධෙකච්චො ඤාපෙඤා කායං, ඤාපෙඤා චේදනං, ඤාපෙඤා විතතං තදවිසෙසෙ ධම්මෙ අනිච්චතො අනුපසාසති නො නිච්චතො, දුක්ඛතො අනුපසාසති, නො සුඛතො, අනත්තතො අනුපසාසති, නො අත්තතො, නිබ්බිද්ධතො නාදති, විරජ්ජති නො රජ්ජති, නිරොධෙති නො සමුද්දෙති, පටිනිස්සර්ජනී නො ආදියති, අනිච්චතො අනුපසාසනො නිච්චසඤ්ඤං පජ්ඣති, දුක්ඛතො අනුපසාසනො සුඛසඤ්ඤං පජ්ඣති, අනත්තතො අනුපසාසනො අත්තසඤ්ඤං පජ්ඣති, නිබ්බිද්ධතො නාදති, විරජ්ජනො රාගං පජ්ඣති, තිරොධෙනො සමුදයං පජ්ඣති, පටිනිස්සර්ජනො ආද්ගං පජ්ඣති. ඉමෙති සත්තති ආකාරෙති තෙ ධම්මෙ අනුපසාසති, ධම්මා උපට්ඨානං නො සති, සති උපට්ඨානඤ්ඤාච සති ච. තාය සතියා තෙන ඤාණෙන තෙ ධම්මෙ අනුපසාසති. තෙන ථුච්චති: ධම්මෙසු ධම්මානුපසාසනා සතිපට්ඨානා.

භාවනාති චතසො භාවනා: තස්මි ජාතානං ධම්මානං අනතිවිතන-නට්ඨන භාවනා, ඉද්දියානං එකරහට්ඨන භාවනා, තදුපගච්චිතභා-නට්ඨන භාවනා, ආසෙවනට්ඨන භාවනා. එවං ධම්මෙසු ධම්මානුපසාසි විහරතිති.

3. 9.

විපස්සනා නිකාය

“එවං මෙ සුතං ඵකං සමයං භගවා සාවච්ඡියං විහරති ජේතවනෙ අනාථපිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙත්ති: භික්ඛවොති, හදනෙත්ති තෙ භික්ඛු භගවතො පට්ටස්සොද්ධං, භගවා ඵතදවොච:”

සො වත භික්ඛවෙ, භික්ඛු කඤ්චී සඛ්ඛාරං නිව්චතො සමනුපස්සනො: අනුලොමිකාය ඛන්තියා සමන්තාගතො භවිස්සතීති නෙතං ණං විජ්ජති, අනුලොමිකාය ඛන්තියා අසමන්තාගතො සම්මතනතියාමං ඔක්කමිස්සතීති නෙතං ණං විජ්ජති, සම්මතනතියාමං අනොක්කමමානො සොතාපතතිඵලං වා සකදගාමිඵලං වා අනාගාමිඵලං වා අරහත්තං¹ වා සච්ඡිකරිස්සතීති නෙතං ණං විජ්ජති.

සො වත භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඛ්ඛාරිකාරෙ අභිව්චතො සමනුපස්සනො: අනුලොමිකාය ඛන්තියා සමන්තාගතො භවිස්සතීති ණං විජ්ජති, අනුලොමිකාය ඛන්තියා සමන්තාගතො සම්මතනතියාමං ඔක්කමිස්සතීති ණං විජ්ජති, සම්මතනතියාමං අනොක්කමමානො සොතාපතතිඵලං වා සකදගාමිඵලං වා අනාගාමිඵලං වා අරහත්තං වා සච්ඡිකරිස්සතීති ණං විජ්ජති.

සො වත භික්ඛවෙ භික්ඛු කඤ්චී සඛ්ඛාරං සුඛතො සමනුපස්සනො: අනුලොමිකාය ඛන්තියා සමන්තාගතො භවිස්සතීති ණං විජ්ජති, අනුලොමිකාය ඛන්තියා අසමන්තාගතො සම්මතනතියාමං ඔක්කමිස්සතීති නෙතං ණං විජ්ජති, සම්මතනතියාමං අනොක්කමමානො සොතාපතතිඵලං වා සකදගාමිඵලං වා අනාගාමිඵලං වා අරහත්තං වා සච්ඡිකරිස්සතීති නෙතං ණං විජ්ජති.

සො වත භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඛ්ඛාරිකාරෙ දුක්ඛතො සමනුපස්සනො: අනුලොමිකාය ඛන්තියා සමන්තාගතො භවිස්සතීති ණං විජ්ජති, අනුලොමිකාය ඛන්තියා සමන්තාගතො සම්මතනතියාමං ඔක්කමිස්සතීති ණං විජ්ජති, සම්මතනතියාමං අනොක්කමමානො සොතාපතතිඵලං වා සකදගාමිඵලං වා අනාගාමිඵලං වා අරහත්තං වා සච්ඡිකරිස්සතීති ණං විජ්ජති.

සො වත භික්ඛවෙ භික්ඛු කඤ්චී ඛම්මං අත්තතො සමනුපස්සනො: අනුලොමිකාය ඛන්තියා සමන්තාගතො භවිස්සතීති නෙතං ණං විජ්ජති, අනුලොමිකාය ඛන්තියා අසමන්තාගතො සම්මතනතියාමං ඔක්කමිස්සතීති නෙතං ණං විජ්ජති, සම්මතනතියාමං අනොක්කමමානො සොතාපතතිඵලං වා සකදගාමිඵලං වා අනාගාමිඵලං වා අරහත්තං වා සච්ඡිකරිස්සතීති නෙතං ණං විජ්ජති.

සො වත භික්ඛවෙ, භික්ඛු නිබ්බානං අනන්තතො සමනුපස්සනො අනු-
ලොමිකාය ඛන්තියා සමන්තාගතො හවිස්සතීති ආනමෙතං විජ්ජති, අනු-
ලොමිකාය ඛන්තියා සමන්තාගතො සමමන්තනියාමං ඔක්කමිස්සතීති
ආනමෙතං විජ්ජති සමමන්තනියාමං ඔක්කමමානො සොනාපත්තිථලං වා
සකදාගාමිථලං වා අනාගාමිථලං වා අරහත්තං වා සච්ඡිකරිස්සතීති
ආනමෙතං විජ්ජති,

සො වත භික්ඛවෙ, භික්ඛු නිබ්බානං දුක්ඛතො සමනුපස්සනො අනු-
ලොමිකාය ඛන්තියා සමන්තාගතො හවිස්සතීති නෙතං ආනං විජ්ජති, අනු-
ලොමිකාය ඛන්තියා අසමන්තාගතො සමමන්තනියාමං ඔක්කමිස්සතීති
නෙතං ආනං විජ්ජති, සමමන්තනියාමං අනොක්කමමානො සොනාපත්ති-
ථලං වා සකදාගාමිථලං වා අනාගාමිථලං වා අරහත්තං වා සච්ඡිකරිස්සතීති
නෙතං ආනං විජ්ජති.

සො වත භික්ඛවෙ, භික්ඛු නිබ්බානං සුඛතො සමනුපස්සනො අනු-
ලොමිකාය ඛන්තියා සමන්තාගතො හවිස්සතීති ආනමෙතං විජ්ජති, අනු-
ලොමිකාය ඛන්තියා සමන්තාගතො සමමන්තනියාමං ඔක්කමිස්සතීති ආන-
මෙතං විජ්ජති, සමමන්තනියාමං ඔක්කමමානො සොනාපත්තිථලං වා සකදා-
ගාමිථලං වා අනාගාමිථලං වා අරහත්තං වා සච්ඡිකරිස්සතීති ආනමෙතං
විජ්ජති.” ෧

කතිහාකාරෙහි අනුලොමිකං ඛන්තිං පටිලහති, කතිහාකාරෙහි
සමමන්තනියාමං ඔක්කමති:

වත්තාරිසාය අකාරෙහි අනුලොමිකං ඛන්තිං පටිලහති. වත්තාරිසාය
අකාරෙහි සමමන්තනියාමං ඔක්කමති.

කතමෙහි වත්තාරිසාය අකාරෙහි අනුලොමිකං ඛන්තිං පටිලහති,
කතමෙහි වත්තාරිසාය අකාරෙහි සමමන්තනියාමං ඔක්කමති:

පඤ්චකඩකෙහි අනිච්චතො දුක්ඛතො රොගතො ගණ්ඨතො සලලතො
අඝ්ඤතො අබාධතො පරතො පලොකතො ඊතිතො උපද්ධවතො හයතො
උපස්සග්ගතො චලතො පහඬුතො අඤ්චතො අත්තාණතො¹ අලෙහතො
අසරණතො රිත්තතො තුළුඡතො සුඤ්ඤතො අනන්තතො අදීනවතො
විපරිතාමධම්මතො අසාරකතො අඝමුලතො විධිකතො විහවතො සාස-
වතො සභිගතො මාරාමිසතො ජාතිධම්මතො ජරාධම්මතො ඛාගිධම්මතො
මරණධම්මතො සොකධම්මතො පරිදෙවධම්මතො උපායාසධම්මතො
සඬ්ඛිලෙසිකධම්මතො.

පඤ්චකඩකෙහි අනිච්චතො පස්සනො අනුලොමිකං ඛන්තිං පටිලහති,
පඤ්චකඩකෙහි ඛන්තිං නිරොධො නිච්චං නිබ්බානන්ති පස්සනො සමමන්ත-
නියාමං ඔක්කමති.

පඤ්චකඩකෙහි දුක්ඛතො පස්සනො අනුලොමිකං ඛන්තිං පටිලහති,
පඤ්චකඩකෙහි ඛන්තිං නිරොධො සුඛං නිබ්බානන්ති පස්සනො සමමන්ත-
නියාමං ඔක්කමති.

1. අත්තාණතො - මර්ත්යං,

2. සංසුත්තනීයාය

පඤ්චකඩකේ අඤ්චිතො; පසානො; අනුලොමිකං ඛනං පටිලහති,
පඤ්චනාං ඛනානං නිරෝධො, ධූවං නිබ්බානනං පසානො; සම්මතත-
තියාමිං ඔක්කමිති.

පඤ්චකඩකේ අත්තාණ්ණතො පස්සතො අනුලොමිකං ඛන්තිං පච්චිගති,
පඤ්චන්ත ඛන්තිං නිරොධො, තාණං තිබ්බිතන්ති පස්සතො සම්මතන-
තිශාමිං ඉක්කමති.

පඤ්චකඤ්ඤි අපලණ්ඨො; පසානො; අනුලොමිකං ඛන්ධං පටිලහති,
පඤ්චන්තං ඛන්ධානං තිරොධො; ලෙණං තිබ්බානන්ති පසානො; සම්මත්ත-
තිසංඝං ඉක්කමති.

පඤ්චකඩකේ අසරණතො පසුනො; අනුලොමිකං ඛනති. පච්චිකති,
පඤ්චනං ඛනි;නං තිරොධො, සරණං තිබ්බෙනති පසුනො; සම්මතන-
තිසංචං ඉකකමිති

පඤ්චකබ්බෙහි ඊතතතො; පස්සනො; අනුලොමිකං බනාතිං පටිලහති,
පඤ්චනාං බන්ධානං නිරෝධො; අරිහතං තිබ්බි,හනාති පස්සනො; සම්මතන-
තිසාමිං ඉතකමති

පඤ්චකඩකේතු භූමිත්වය, පසාදන, අනුලෝමිතං ඛනාං පටිලභනී, පඤ්චකං ඛනාං නිරෝධො අභූමිත්වං නිබ්බානනා පසාදනා සම්මතන-
නිශ්චිතං ඉතියමිති.

පඤ්චකව්‍යෙනී සුඤ්ඤතො පසංගොතා අනුලොමිකං ඛණ්ඩං පටිලහති,
පඤ්චනාං ඛණ්ඩානං නිරෝධො පරමසුඤ්ඤං තිබ්බානන්ති පසංගොතා
සම්මතඤ්ඤාමං මහකම්බි.

**උද්ධෘතවෙළු අනන්‍යතො පසංගෝ; අනුලෝමිකං ඛණීං පටිලහති,
පඤ්ජානං ඛක්කුභං තිරොධේ; පරමස්ථං භිබ්බන්තත්ති පසංගෝ; සම්මත-
තිසාරීං මුත්තමති.**

පඤ්චකබ්බෙහි ආදීනවතො පසුනොතො අනුලොමිකං ඛනතිං පටිලහති,
පඤ්චතනං ඛනිතං නිරොධො අනාදීනවං නිබ්බානනති පසුනොතො,
සම්මතනාතිසංමං මකකමති

පඤ්චකඩනෙළු වීපරිනාමධම්මනො, පසංකොතො අනුලොමිකං බන්ධිං
පච්චිග්ගති, පඤ්චනාමං බන්ධානං නිරෝධො අවිපරිනාමෙධම්මං නිබ්බානන්ති,
පසංකොතො සම්මතානිසංගම් ඉක්කමති

පඤ්චකනිකේ අසාරකතො පසානො අනුලොමිකං ඛනතීං පච්චිකතී,
පඤ්චතනං ඛනිකං තීරොධො සාරං තිබ්බානනතී පසානො සම්මතන-
තිසංඛං ඉක්කමතී.

පඤ්චකඩකේ අභිජ්ජිලනො; පසසනො; අනුලොමිකං ඛතං පටිලහති,
පඤ්චනං ඛතං නිරොධො; අනඝමුලං නිබ්බානන් පසසනො; සම්මතා-
නියං මං ඉක්කමිති.

පඤ්චකඩකේ වඩකතො පසුනො; අනුලොමිකං ඛනතිං පච්චිකති,
පඤ්චනං ඛනිතං නිරොධො අවධිකං නිබ්බන්තති පසුනො; සමුත්තං-
නිසංසං ඉතිකමති.

පඤ්චකඩ්‍යෙහි විභවතො පසාදෙනා අනුලොමිකං ඛනානි පටිලහති,
පඤ්චන්තං ඛනානං නිරෝධො අවිභවං නිබ්බානානි පසාදෙනා සම්මත-
තීයාමිං ඔකකමති.

පඤ්ඤාකවිකේ සාංඝිකේ, පසංගෙහා, අනුශ්‍රේණිකං ඛන්තිං පටිලභති,
පඤ්ඤානාං ඛන්තිං නිරෝධො, අනාංගම් නිබ්බානන්ති පසංගෙහා; සම්මතන-
තිශ්‍යං ඔක්කමති.

පඤ්ඤාකඩ්දෙසි සංඛිතතො; පසංගො; අනුලොමිකං ඛනතිං පටිලහති,
පඤ්ඤානතං ඛනිං; නිරෝධො; අසංඛිතං නිබ්බානනති පසංගො; සම්මතන-
තිශ්ශං ඕකකමිති.

**පඤ්චකවනෙකේ මාරාමිසතො; පසානෙනා; අනුලොමිකං වෙනිං පටිලහති,
පඤ්චත්තං වෙනිං; නිරොධො; අජාතං නිබ්බන්ධනාති පසානෙනා; සම්මතන-
තිශාමං ඕකකමති.**

පඤ්චකඩකේ ජාතිධම්මතො; පස්සනො; අනුලොමිකං ඛන්තිං පටිලහති,
පඤ්චනාං ඛන්තිං නිරෝධො අජාතං නිබ්බානනා පස්සනො; සම්මතක-
නියමං ඔක්කමති.

පඤ්ඤානිවේදී ජරාධර්මයෙන් පසුගෙනෙහි අනුලෝමිකයෙහි පරිලභනී, පඤ්ඤානුයෙහි නිවේදනී අපරං නිවේදනනී පසුගෙනෙහි සම්මතන- නිශ්චයං ඉතිහසනී.

පඤ්චකයෙහි බ්‍රහ්මාණ්ඩයෙන් පසුපසට ඇතුළු වීමට බාධා නොවන පරිදි, පඤ්චකය බිඳී යාමට හේතු වන අවස්ථාවකදී නිබ්බානනාදී පසුපසට සම්මතයාමට හේතු වන බවයි.

පඤ්චකඛ්ඤේ මරණඛම්මනො; පස්සනො; අනුලොමිකං ඛන්තිං පථි-
ලහතී, පඤ්චනාං ඛන්තිං නිරෝධො අමතං නිබ්බානන්ති පස්සනො;
සම්මතන්ති යං මහකම්භී.

පඤ්චකඩකේ සොකඩම්මතො; පසසනොහ; අනුප්‍රොමිකං ඛනතිං පරි-
 උහති, පඤ්චනාං ඛනිංහං තිජරොධො; අසොකං තිබ්බොහනනි පසසනොහ;
 සම්මතනතිසංඛං ඔක්කමිති.

පඤ්චකවිකේ පරිදෙව්විමිනෙ; පසංගෙනා; අනුලොමිකං ඛනාතිං පරි-
ලහති, පඤ්චනාං ඛනාතං නිරෝධෙ; අපරිදෙවං නිබ්බානනාති පසංගෙනා;
සුම්මත්තනිදාමං ඔක්කමති.

පඤ්ඤාබෝධයේ උපායාසාවලිවලට පසුපසින් අනුලෝමිතයෙකු වන බව පවසා ඇති බව පෙනේ. පඤ්ඤාබෝධයේ අනුලෝමිතයෙකු වන බව පෙනේ. පඤ්ඤාබෝධයේ අනුලෝමිතයෙකු වන බව පෙනේ.

පඤ්චකව්‍යෙහි සංකීර්ණවිමලනො; පඤ්චනො; අනුලොමිකං බන්ධං
පච්චිකම්, පඤ්චනං බන්ධං නිරෝධො; අනුලොමිකං නිරෝධනං
පඤ්චනො; සමමතතිසංඝං ඉක්කමිති.

අනිච්ඡතොති අනිච්චානුපස්සනා.
 දුක්ඛතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 ජොශ්ඨතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 ගණ්ඨතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 ඝලලතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 අකතොති දුක්ඛානුපස්සනා
 ආබ්බතොති දුක්ඛානුපස්සනා
 පජතොති අනත්තානුපස්සනා.
 පලොකබ්බිමිතොති අනිච්චානුපස්සනා.
 ඊතිතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 උපද්දවතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 ගග්ගතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 උපස්සග්ගතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 චිලතොති අනිච්චානුපස්සනා.
 පහසිකුන්තොති අනිච්චානුපස්සනා.
 අද්ඛ්වතොති අනිච්චානුපස්සනා.
 අත්තාණ්තොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 අලෙණ්තොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 අසරණතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 ටිත්තතොති අනත්තානුපස්සනා.
 තුව්ජතොති අනත්තානුපස්සනා.
 සුඤ්ඤතොති අනත්තානුපස්සනා.
 අනත්තතොති අනත්තානුපස්සනා.
 අද්දිනවතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 විපට්ඨතාබ්බිමිතොති අනිච්චානුපස්සනා
 අසාරකතොති අනත්තානුපස්සනා.
 අසමුලතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 ඩබ්බකතොති දුක්ඛානුපස්සනා.
 විභවතොති අනිච්චානුපස්සනා.
 සාසවතොති දුක්ඛානුපස්සනා.

සංවිකල්පනාති අතිවිකල්පකර්ම.

මාර්ගවිකල්පනාති දුක්ඛානුපක්ෂනා.

ජරාමර්මකල්පනාති දුක්ඛානුපක්ෂනා.

ජාතිමර්මකල්පනාති දුක්ඛානුපක්ෂනා.

ව්‍යාධිමර්මකල්පනාති දුක්ඛානුපක්ෂනා.

මර්ණමර්මකල්පනාති අතිවිකල්පකර්ම.

සංඝාතමර්මකල්පනාති දුක්ඛානුපක්ෂනා.

පටිදේවමර්මකල්පනාති දුක්ඛානුපක්ෂනා.

උපායාසමර්මකල්පනාති දුක්ඛානුපක්ෂනා.

සංකීර්ණමර්මකල්පනාති දුක්ඛානුපක්ෂනා.

ඉමේහි ව්‍යාකූලිකාය අකාරෙහි අනුලෝමිකං ඛනං පටිලහති. ඉමේහි ව්‍යාකූලිකාය අකාරෙහි සම්මතනිකායං ඔක්කමති.

ඉමේහි ව්‍යාකූලිකාය අකාරෙහි අනුලෝමඛනං පටිලහනස්ස ඉමේහි ව්‍යාකූලිකාය අකාරෙහි සම්මතනිකායං ඔක්කමනස්ස කති අතිවිකල්පකර්ම, කති දුක්ඛානුපක්ෂනා කති අනන්තානුපක්ෂනා.

පඤ්චිකති අනන්තානුපක්ෂනා, පඤ්ඤානං¹ අතිවිකල්පකර්ම, භතං පඤ්චිකති වෙව් භාති දුක්ඛං පට්ඨවරෙහි.

විපක්ෂනාකර්ම සමන්තා.

3. 10.

මානිකාකාරී

නිව්න්තො, මොහොතො¹ විමොහොතො, විජ්ජා විමුක්ඛා, අධිසීලං, අධිවිතතං, අධිපඤ්ඤා, පසංගාමි, ඤාණං, දසනං, විසුද්ධි,² නෙකකම්මං, නිසාරණං, පච්චෙකො, චෙත්සායොගො, චරිතා, ක්‍රියාවිමොහොතො, භාවනා, අධිධ්‍යානං, ජිවිතං.³

නිව්න්තොති නෙකකම්මෙන කාමච්ඡන්දනො නිව්න්තො, අබ්‍යාපාදෙන බ්‍යාපාදනො නිව්න්තො -පෙ- පඨමෙන ක්‍රියානෙන නිවරණෙති නිව්න්තො -පෙ- අරහත්තමයෙන සබ්බකිලෙසෙති නිව්න්තො.⁴

මොහොතො⁵ විමොහොතොති නෙකකම්මෙන කාමච්ඡන්දනො මුච්චතිති මොහොතො විමොහොතො -පෙ- පඨමෙන ක්‍රියානෙන නිවරණෙති මුච්චතිති මොහොතො විමොහොතො -පෙ- අරහත්තමයෙන සබ්බකිලෙසෙති මුච්චතිති මොහොතො විමොහොතො.

විජ්ජාවිමුක්ඛාති නෙකකම්මං විජ්ජාති විජ්ජා, කාමච්ඡන්දනො මුච්චතිති විමුක්ඛා, විජ්ජනො මුච්චති, මුච්චනො විජ්ජාති විජ්ජාවිමුක්ඛා. අබ්‍යාපාදො⁶ විජ්ජාති විජ්ජා, බ්‍යාපාදනො මුච්චතිති⁷ විමුක්ඛා, විජ්ජනො මුච්චති, මුච්චනො විජ්ජාති විජ්ජාවිමුක්ඛා -පෙ- අරහත්තමයෙන විජ්ජාති විජ්ජා, සබ්බකිලෙසෙති මුච්චතිති⁸ විමුක්ඛා, විජ්ජනො මුච්චති, මුච්චනො විජ්ජාති විජ්ජාවිමුක්ඛා.

අධිසීලං අධිවිතතං අධිපඤ්ඤාති නෙකකම්මෙන කාමච්ඡන්දං සං-වරට්ඨෙන සීලවිසුද්ධි, අවිකෙට්ඨෙන විතතවිසුද්ධි, දසනට්ඨෙන දිට්ඨි-විසුද්ධි. යො තත්ථ සංවරට්ඨො, අයං අධිසීලසිකා. යො තත්ථ අවිකෙට්ඨ-පට්ඨො, අයං අධිවිතතසිකා. යො තත්ථ දසනට්ඨො අයං අධිපඤ්ඤාසිකා. අබ්‍යාපාදෙන බ්‍යාපාදං සංවරට්ඨෙන සීලවිසුද්ධි -පෙ- අරහත්තමයෙන සබ්බකිලෙසෙ සංවරට්ඨෙන සීලවිසුද්ධි, අවිකෙට්ඨෙන විතතවිසුද්ධි, දසනට්ඨෙන දිට්ඨිවිසුද්ධි. යො තත්ථ සංවරට්ඨො අයං අධිසීලසිකා. යො තත්ථ අවිකෙට්ඨපට්ඨො අයං අධිවිතතසිකා. යො තත්ථ දසනට්ඨො අයං අධිපඤ්ඤාසිකා.

පසංගාමිති නෙකකම්මෙන කාමච්ඡන්දං පටිපසංගමොති, අබ්‍යාපාදෙන බ්‍යාපාදං පටිපසංගමොති -පෙ- අරහත්තමයෙන සබ්බකිලෙසෙ පටිපසංගමොති.

ඤාණානාති කාමච්ඡන්දසං පභිනත්තා නෙකකම්මං ඤාතට්ඨෙන ඤාණං. බ්‍යාපාදසං පභිනත්තා අබ්‍යාපාදො ඤාතට්ඨෙන ඤාණං -පෙ- සබ්බකිලෙ-සානං පභිනත්තා අරහත්තමයෙන ඤාතට්ඨෙන ඤාණං.

1. විමුක්ඛාති - සා, PTS. 2. සුද්ධි - සා. 3. භාවනාධ්‍යානජිවිතං - සා.
4. නිව්න්තො මුච්චති - සා, PTS 5. මොහොතො⁵ - සා, PTS, පෙට්ඨකසු තත්ථ
6. අබ්‍යාපාදං - සා. 7. මුච්චතිති විමුක්ඛා - සා, PTS 8. විමුක්ඛාති - මජ්ඣ.

භාවනා අභිධ්මානං ජීවිතනති කාමච්ඡන්දං පජ්ඣනෙතා නෙක්ඛම්මං භාවෙතීති භාවනාසම්පන්නො, නෙක්ඛම්මවසෙන චිත්තං අභිධ්මානීති අභිධ්මානසම්පන්නො, ඥායං ඵලං භාවනාසම්පන්නො අභිධ්මානසම්පන්නො සමං ජීවති, නො විසමං, සම්මං ජීවති, නො මිච්ඡා, විසුඤ්ඤං ජීවති, නො කිලිට්ඨනති ආජීවසම්පන්නො. ඥායං ඵලං භාවනාසම්පන්නො අභිධ්මානසම්පන්නො ආජීවසම්පන්නො යඤ්ඤදෙවපරිසං උපසංඝිකමති. යදි බහුතරං පරිසං යදි බ්‍රාහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං විසාරදෙ උපසංඝිකමති අමඛකුභුතො, තං කිසං හෙතු; තථා හි සො භාවනාසම්පන්නො අභිධ්මානසම්පන්නො ආජීවසම්පන්නො.

බ්‍යාපාදං පජ්ඣනෙතා අබ්‍යාපාදං භාවෙතීති භාවනාසම්පන්නො -පෙ- විහම්ඤ්ඤං පජ්ඣනෙතා ආලොකසංඤ්ඤං භාවෙතීති භාවනාසම්පන්නො -පෙ- උඤ්චං පජ්ඣනෙතා අවිකේඛපං භාවෙතීති භාවනාසම්පන්නො -පෙ- විජිඤ්චිං පජ්ඣනෙතා බ්‍රහ්මචරිකං භාවෙතීති භාවනාසම්පන්නො -පෙ- අවිජ්ජං පජ්ඣනෙතා විජ්ජං භාවෙතීති භාවනාසම්පන්නො -පෙ- අරතීං පජ්ඣනෙතා පාමොජ්ජං භාවෙතීති භාවනාසම්පන්නො -පෙ- නිවරණෙ පජ්ඣනෙතා පඤ්ඤං කුසං භාවෙතීති භාවනාසම්පන්නො -පෙ- සංඛිං කිලෙසෙ පජ්ඣනෙතා අරහත්තමග්ගං භාවෙතීති භාවනාසම්පන්නො. අරහත්තමග්ගවසෙන චිත්තං අභිධ්මානීති අභිධ්මානසම්පන්නො. ඥායං ඵලං භාවනාසම්පන්නො අභිධ්මානසම්පන්නො සමං ජීවති නො විසමං, සම්මං ජීවති නො මිච්ඡා, විසුඤ්ඤං ජීවති, නො කිලිට්ඨනති ආජීවසම්පන්නො. ඥායං ඵලං භාවනාසම්පන්නො අභිධ්මානසම්පන්නො ආජීවසම්පන්නො යඤ්ඤදෙව පරිසං උපසංඝිකමති යදි බහුතරං පරිසං යදි බ්‍රාහ්මණ පරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං විසාරදෙ උපසංඝිකමති අමඛකුභුතො, තං කිසං හෙතු; තථා හි සො භාවනාසම්පන්නො අභිධ්මානසම්පන්නො ආජීවසම්පන්නො.

මානිකාකථා සමත්තා.

පඤ්ඤා වග්ගො නතිසො.

නමුඤ්ඤං හවති:

පඤ්ඤා ඉද්ධි අභිසම්මො - විවේකො චරිත පඤ්ඤමො
පාටිභාරික සම්මිසි - සතිපට්ඨානං විපස්සනා
පඤ්ඤා වග්ගමති තතිසො - මානිකාකථා ව තෙ ද්වයං.

පටිසම්භිද්ධමග්ගපපකරණං සමත්තං,

සුභනන්දපිටකෙ
පටිසම්භිදාමයෙ දුතියභාග
ගාථාදීපාදානුකතමණිකා

	පිටුවකා			
අඬිමොකෙකි ව ජයාගෙ	...	...	...	20
ඉමාති දස ආනාති	...	...	...	20
ඉමෙති චතුසි ආනෙති	...	...	...	20
ඔහාසෙ වෙව ඤාණෙ ව	...	...	...	20
විකක්ඛති වෙචි කිලියාති ව	...	...	...	20
විකක්ඛති හ කිලියාති	...	...	...	20

සුභනානපිටකේ

පටිසම්භිද්ධග්ගසංඝ

දුතියභාගේ පටිපාටිවනසූචි

අ	පිටපතකා
අට්ඨකම්මග්ගො	82, 92
අට්ඨවර්තයො	208
අට්ඨමක-	166
අට්ඨමග්ගහ -	80
අභ්‍යුසහගත-	8
අතකකීලමථානුයොගො	90
අත්ථපටිසම්භිද්ධ	96, 98, 102, 108
අද්දකම්ප්‍රමාගුමී	182
අභිචිත්ත-	240
අභිට්ඨානබලං	132
අභිට්ඨානසම්පන්නො	244
අභිට්ඨානා	240, 244
අභිපඤ්ඤා-	240
අභිමුත්ති	168
අභිමොක්ඛානිසම්මයො	198
අභිසීලං	240
අනඤ්ඤථ-	20
අනත්තානුපස්සනා	154, 234, 236, 238
අනාගාමීථලං	226, 228
අනිට්ඨං	30
අනිට්ඨානුපස්සනා	154, 234, 236, 238
අනුත්තරං	30
අනුප්පාදෙ ඤාණං	54
අනුලොමවතතිං	238
අනුලොමිකං ඛන්තිං	228, 230, 232, 238
අනුසයං	2, 4, 6, 10, 18, 168
අනුසාසනීපාරිභාරිතං	210
අත්තා	90
අප්පමාණ-	56
අප්පර්ජකම්-	168
අඛ්‍යාකතං	28
අඛ්‍යාපාදෙ	240, 242
අතිසම්මයො	196, 198
අරහත්තං	226, 228

අ	පිටපතකා
අරහත්තපාත්තං	214
අරහත්තමග්ගො	240
අරහත්තං	166
අරි	170
අරියමග්ගා	122
අරියා ඉද්ධි	192
අරිකේඛපාතිසම්මයො	196, 198
අරිකේඛපො	4, 6, 12, 14
අරිතථ-	20
අසංඛිතලකඩණං	28
අසාමන්තපඤ්ඤා	156, 166
අසේඛපටිසම්භිද්ධපසන්නො	178
අසේඛබලානි	134
අසොදෙ	30

ආ

ආකංඛනපටිබ්ඛා	168
ආජීවිසම්පන්නො	244
ආදීනවො	30
ආදේශනාපාරිභාරිතං	210
ආනඤ්ඤා	2
ආලොකඤ්ඤා	54, 242
ආචර්ජනපටිබ්ඛා	168
ආවුත්තො	2
ආසයානුසයඤ්ඤාණං	110
ආසං	168
ආනෙවතා	72, 74

ඉ

ඉද්දප්පට්ඨයා	58
ඉද්ධි	182, 210, 212
ඉද්ධිපාරිභාරිතං	210
ඉද්ධිපාද-	54, 56, 102, 120, 122, 136, 182
ඉද්ධිපාදානිසම්මයො	198
ඉද්ධිමා	186, 188
ඉද්ධියා පදනි	182

ඉ	පිටුව අංකය
ඉතිහාසය	184
ඉතිහාසය	184
ඉතිහාසය	54, 86, 90, 114
ඉතිහාසය	110
ඉතිහාසය	198
ඉතිහාසය	132

උ	පිටුව අංකය
උපකරණ	190
උපකරණ	96
උපකරණ	196, 198
උපකරණ	198
උපකරණ	30
උපකරණ	70
උපකරණ	198
උපකරණ	28

එ	පිටුව අංකය
එකතුව	4, 6, 14
එකතුව	22, 24
එකතුව	22, 24, 26
එකතුව	10
එකතුව	46

ක	පිටුව අංකය
කතුව	168
කතුව	192
කතුව	196
කතුව	166
කතුව	90
කතුව	100, 102, 118

කි	පිටුව අංකය
කිංචිත	32, 34
කිංචිත	32, 34
කිංචිත	32, 34
කිංචිත	32, 34
කිංචිත	2

ඛ	පිටුව අංකය
ඛනිජ	168
ඛනිජ	244
ඛනිජ	108
ඛනිජ	54
ඛනිජ	190
ඛනිජ	134

ග	පිටුව අංකය
ගම්පහ	164
ගම්පහ	178
ගම්පහ	244

ඝ	පිටුව අංකය
ඝනක	194
ඝනක	2

ච	පිටුව අංකය
චක්‍ර	194
චක්‍ර	152
චක්‍ර	240, 242
චක්‍ර	94
චක්‍ර	54, 114
චක්‍ර	168
චක්‍ර	184, 186
චක්‍ර	184, 186, 188
චක්‍ර	30

ජ	පිටුව අංකය
ජනප්‍රිය	30
ජනප්‍රිය	110

ජ	පිටුව අංකය
ජනප්‍රිය	194
ජනප්‍රිය	154, 158, 174, 176
ජනප්‍රිය	240, 244
ජනප්‍රිය	194

කො	පිටුව අංකය
කො	242
කො	242
කො	240, 242

	පිටුව
කු	
කුණ-	168, 240
කුණ දසක	94
කුණ මුද්‍රාව	168
ක	
කිසියම් අක්ෂරයක	28
ක	
කර්-	20
කර්මය	136
කර්මය	136, 138
කර්මයේ මානවයෙකු	4
කර්මය	94
කිසිවක්	176
කිසිවක්	168
කිසිවක්	94
ද	
දකුණු දිශාව	94
දකුණු දිශාව	116
දකුණු දිශාව	86
දකුණු දිශාව	240, 242
දකුණු දිශාව	84
දකුණු දිශාව	196
දකුණු දිශාව	196, 198
දිවයින	86, 114
දිවයින	68
දිවයින	20, 30
දිවයින අර්ධය	92, 96, 110, 116
දිවයින	108
දිවයින නිරෝධය මිනිසුන් පරිපදා	20
දිවයින නිරෝධය මිනිසුන් පරිපදා	92, 100
දිවයින නිරෝධය	20, 200
දිවයින නිරෝධය අර්ධය	92, 100
දිවයින	86
දිවයින මුද්‍රාව	20
දිවයින මුද්‍රාව අර්ධය	92, 98, 116
දිවයින මුද්‍රාව	154, 234, 236, 238
දිවයින මුද්‍රාව	168
දිවයින මුද්‍රාව	58

	පිටුව
ද	
දෙසක බහුලය	178
දිවයින	168
දිවයින	94
බ	
බලවත්තම	94, 112, 114, 118, 120, 122
බලවත්තම	94, 116
බලවත්තම	96, 98, 100, 102, 110
බලවත්තම	70
බලවත්තම	198
බලවත්තම	160
බලවත්තම	100, 102, 118
බලවත්තම	200
බලවත්තම	20
බලවත්තම	4, 16, 18, 20
බලවත්තම	18
බලවත්තම	108
න	
නිකනි	18
නිකනි	240
නිකනි	56, 82, 122, 198, 228, 230, 232
නිකනි	176
නිකනි	96, 98, 102, 104
නිකනි	36
නිකනි	22, 228, 230, 232
නිකනි	30, 240, 242
නිකනි	240, 242
ප	
පහසුතමය	196, 198
පහසුතමය	178
පහසුතමය	166, 180
පහසුතමය	228, 230, 232
පහසුතමය	202, 204
පහසුතමය	78, 122
පහසුතමය	90, 94
පහසුතමය	202, 204

ප	පිටපත
පසුවිවේකය	202, 204
පසුවිවේකය	202, 204
පසුවිවේකය	122
පසුවිවේකය	154
පසුවිවේකය	68
පසුවිවේකය	170
පසුවිවේකය	160
පසුවිවේකය	160
පසුවිවේකය	66, 78
පසුවිවේකය	168
පරිසරවිවේකය 96, 98, 102, 104	
පරිසරවිවේකය	128
පරිසරවිවේකය	198
පරිසරවිවේකය	176, 178, 180
පරිසරවිවේකය	40, 42, 154, 156, 158
පරිසරවිවේකය	110
පරිසරවිවේකය	154
පරිසරවිවේකය	94
පරිසරවිවේකය	196
පරිසරවිවේකය	106
පරිසරවිවේකය	96
පරිසරවිවේකය	30
පරිසරවිවේකය	76
පරිසරවිවේකය	66
පරිසරවිවේකය	198
පරිසරවිවේකය	240, 242
පරිසරවිවේකය	240
පරිසරවිවේකය	70
පරිසරවිවේකය	106
පරිසරවිවේකය	210
පරිසරවිවේකය	54
පරිසරවිවේකය	70
පරිසරවිවේකය	182
පරිසරවිවේකය	194
පරිසරවිවේකය	154, 162
පරිසරවිවේකය	82, 84
පරිසරවිවේකය	94
පරිසරවිවේකය	178
පරිසරවිවේකය	58
පරිසරවිවේකය	
පරිසරවිවේකය	198
පරිසරවිවේකය	200

බ	පිටපත
බකකුල-	190
බල-	54, 114, 126, 128
බලකරණය, කමන්තය	202
බලකරණය	198
බලකරණය	4, 6, 8
බලකරණය	178
බලකරණය	202
බලකරණය	38, 40, 42, 44, 46, 48, 50, 52, 54, 56, 72
බලකරණය	198
බලකරණය	106
බලකරණය	94
බලකරණය	138
බලකරණය	94, 188
බලකරණය	168
බලකරණය	244
බලකරණය	
බලකරණය	166, 168
බලකරණය	168
බලකරණය	106
බලකරණය	4, 8, 220, 222, 240, 244
බලකරණය	128
බලකරණය	244
බලකරණය	2, 4, 6, 8, 10, 12
බලකරණය	184
බලකරණය	94
බලකරණය	190
බලකරණය	170
බලකරණය	
බලකරණය	74
බලකරණය	108
බලකරණය	200
බලකරණය	36
බලකරණය	2, 8, 16, 18, 20
බලකරණය	92
බලකරණය	56
බලකරණය	168
බලකරණය	190
බලකරණය	162
බලකරණය	168

ම	පිටපතකා
මානසං	4, 16
මුද්‍රිතය	168
මෙහෙයුම් ගහපති	194
මෙතනා වෙතොවිද්‍යාති	66, 70, 72
	74, 76, 78, 80
මොනෙයා	240

ස	
සථාගුතං	30
සානිකතා	80
සාමා	94
සුගතභිං	2, 10, 12, 14, 16, 54,
	90, 114
සොනිකොමනසිකාරො	160

උ	
උක්කණාති	144
උක්කණාති	172
උක්කණාති	122, 124

උ	
උක්කණාති	28
උක්කණාති	168
උක්කණාති	188
උක්කණාති	194
උක්කණාති	194
උක්කණාති	240
උක්කණාති	74, 76, 78, 80, 192
උක්කණාති	30
උක්කණාති	2, 4, 8, 10, 14
උක්කණාති	28
උක්කණාති	132, 134
උක්කණාති	198
උක්කණාති	164
උක්කණාති	90
උක්කණාති	240
උක්කණාති	80, 82
උක්කණාති	68
උක්කණාති	198
උක්කණාති	70
උක්කණාති	66
උක්කණාති	240

උ	පිටපතකා
උක්කණාති	202
උක්කණාති	244
උක්කණාති	240, 242
උක්කණාති	178
උක්කණාති	30
උක්කණාති	140
උක්කණාති	94, 106
උක්කණාති	168
උක්කණාති	204, 240, 242

ස	
සකදාසාමි ඵලං	226
සකදාසාමි	166
සකදාසාමි	190
සකදාසාමි	142, 226
සකදාසාමි	28
සකදාසාමි	22, 32
සකදාසාමි	28
සකදාසාමි	196
සකදාසාමි	106
සකදාසාමි	30
සකදාසාමි	190
සකදාසාමි	2, 4, 6, 18
සකදාසාමි	66
සකදාසාමි	86, 122, 218
සකදාසාමි	68
සකදාසාමි	198
සකදාසාමි	70
සකදාසාමි	160
සකදාසාමි	86, 114, 138, 140, 198
සකදාසාමි	68
සකදාසාමි	204
සකදාසාමි	86, 112
සකදාසාමි	66
සකදාසාමි	2
සකදාසාමි	160
සකදාසාමි	82, 84
සකදාසාමි	168
සකදාසාමි	244
සකදාසාමි	2, 8, 54
සකදාසාමි	2, 4, 8
සකදාසාමි	2, 10, 12, 54, 90
සකදාසාමි	198

ක	පිටුවක
සමයය	4, 18
සමාධිකෘත පරිසර විකෘති	66
සමාධිකෘත පරිසර විකෘති	68
සමාධිකෘත	132
සමාධිකෘත, ඉදිරි	190
සමාධිකෘත, ජාතික පරිසර විකෘති	70
සමුදාය පරිසර	168
සමුදාය, නිසමයය	196
සමුදාය සමය	36
සමුදායය	22, 106
සමය, ජාතික	58
සමය, ධා	30
සමය, නිසමය	226, 228, 232, 234, 238
සමය, පරිසර	114
සමය, ආර්ථික	196
සමය, දින 4, 54, 80, 196, 198, 202	
සමය, දින පරිසර විකෘති	72
සමය, ව, ව	196
සමය, සමය පරිසර	4, 196
සමය, සමය	196
සමය, සමය	166, 180
සමය, සමය	122
සමය, ව, උපාය	190
සමය, සමය, රාජ්‍ය	180

ක	පිටුවක
සමය	166
සමය, සමය	172
සමය, සමය	174
සමය, සමය	54, 86, 114
සමය, සමය	136
සමය	30
සමය, සමය	142, 144, 146, 148, 150, 152
සමය, සමය	140
සමය, සමය	168
සමය, සමය	56, 58
සමය, සමය	178, 180
සමය, සමය	134
සමය, සමය	226
සමය, සමය	166
සමය, සමය	30
සමය, සමය	168
සමය, සමය	80
සමය	
සමය	196, 200
සමය, සමය	154, 156, 158, 174
සමය, සමය	196